

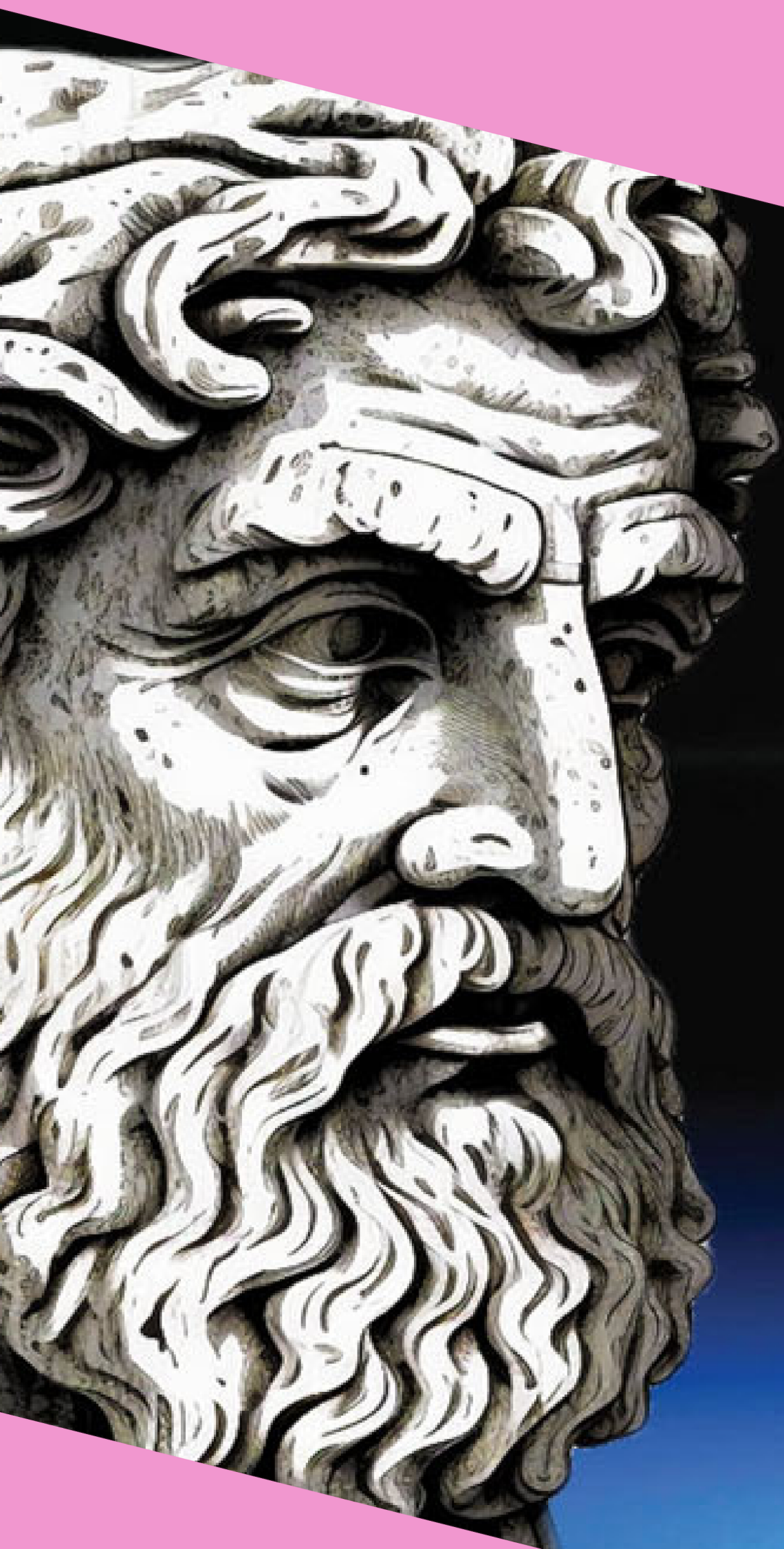
W วารสาร

รัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ

Journal of Wisdom Political Science and Multidisciplinary Science

ISSN 2730-2970 (Print)

ISSN 2985-1351 (Online)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 5 กันยายน - ตุลาคม 2566

Vol. 6 No. 5 September - October 2023

วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ

Journal of Wisdom the Political Science and Multi-Disciplinary Sciences

กำหนดการเผยแพร่

วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นช่องทางการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปในแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ บริหารการศึกษา พระพุทธศาสนาปรัชญา และนิติศาสตร์ ตลอดจนบทความวิชาการที่น่าสนใจ องค์ความรู้ใหม่ และประเด็นที่อยู่ในความสนใจของสังคม กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ ฉบับที่ 2 เดือนมีนาคม-เมษายน ฉบับที่ 3 เดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม และฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

บรรณาธิการ

ผศ.(พิเศษ) พล.ต.ท.ดร.สันฐาน ชยนนท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กองบรรณาธิการ

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

รศ.ศิริโรจน์ ภาคสุวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ดร.กัณทิพรณ กัลยาณมิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ดร.สันหมัญ จักรภัทรวงศ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สิปปันรงค์ กาญจนวงศ์ไพศาล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เลขานุการ : นางสาวรุจิรา เนียมหอม ศิลปกรรม : นายลิขิต เกิดมงคล

บรรณาธิการวารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ

890/269 ถนน พระราม 3 แขวงบางโพงพาง เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร 10120

<http://so1.tci-thaiko.org/index.php/WPSMS/index>

E-mail : sunthan.chayanon@gmail.com

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

พระเมธาวิเชียร (สุเทพ ปวิสโก), รศ.ดร.

รศ.ศิโรตม์ ภาคสุวรรณ

รศ.ดร.สุพล สุธะพรหม

ผศ.พ.ต.ท.ดร.ไวพจน์ กุลชัย

ดร.ทิฆัมพร พันลึกเดช

พ.ต.อ.ดร.สุริยะ ประกายสาธก

ดร.จักรวาล สุขไมตรี

เสาวภา ไพทยวัฒน์

ผศ.ดร.บารมีบุญ แสงจันทร์

ดร.สืบสวัสดิ์ วุฒิวิชัย

ดร.กัณฐกร ภัทธานมิตร

ดร.ธวัชดา สุวรรณรัตน์

ดร.สันติสุข จักรภัทรวงศ์

ผศ.ดร.องค์อร สงวนญาติ

ผศ.ดร.จิรัฐ ขวนชม

พล.ต.ต.ดร.ปรีดา สถาวร

พล.ต.ต.ดร.คมสัน สุขมาก

พ.ต.อ.ดร.ฤทธิชัย ช่างคำ

ดร.ณัทกิจพัฒน์ หอมวิจิตรกุล

นางสาวจิตาภา บัวใหญ่รักษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทบรรณาธิการ

วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการฉบับนี้ เป็นวารสาร ปีที่ 6 ฉบับที่ 5 กันยายน- ตุลาคม 2566 ที่ได้รับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) เพื่อรักษาคุณภาพของบทความ ให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากลกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุดเพื่อควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการสำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่ามีความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้นประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 15 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษกรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถามและการสัมภาษณ์ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้นิพนธ์ในลักษณะที่ทีมงานทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วนมีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจขอขอบคุณคณาจารย์นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ในวารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการและขอขอบคุณกองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พลตำรวจโท ดร.สันฐาน ชยพันธ์

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

กองบรรณาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

บทบรรณาธิการ

THE EFFECTS OF SHORT VIDEO MARKETING ON CONSUMER'S PURCHASE INTENTION: A
CASE OF FLORASIS CORPORATION, LTD.

Jingnan Zhao

FACTORS OF CLASSROOM MANAGEMENT AFFECTING UNDERGRADUATE STUDENTS'
INTENTION IN ONLINE CLASS IN CHONGQING, CHINA

Yao Teng

FACTORS AFFECT THE COGNITIVE LEARNING OF STUDENTS IN SICHUAN, CHINA

Junsong Lou

A STUDY OF THE STRATEGIES OF MENTAL HEALTH EFFECTS ON STUDENTS IN PRIMARY
SCHOOL IN CHONGQING, CHINA

Shanshan Zhang

อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง ของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองนนทบุรี
ธีรยุทธ นิมิตรักษ์ กนิษฐ์ ขาญปรีชญา ไพลิน เทียนสุวรรณ และชาญณรงค์ สัจจเทพ

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของ

วิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง

ชาญณรงค์ สัจจเทพ ธีรยุทธ นิมิตรักษ์ กนิษฐ์ ขาญปรีชญา และไพลิน เทียนสุวรรณ

ปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคใน

กรุงเทพมหานคร

ไพลิน เทียนสุวรรณ ธีรยุทธ นิมิตรักษ์ กนิษฐ์ ขาญปรีชญา และชาญณรงค์ สัจจเทพ

หน้า

ก

ข

ค

1

17

35

50

62

76

87

ปัญหาการดำเนินคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศตามธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ศึกษากาณัณ ราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา	100
ธันธกานดั บันแก้ว	
แรงจูงใจในการทำงานและคุณภาพชีวิตของข้าราชการทหารเรือ ฝูงบิน 104	116
จิรัฎฐ์ โสดา	
ความสัณพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ โรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	133
สุวรรณี จริยะพร อรุชา เฉลิมวุฒิกุล สรัญญา สุทธีรพงศ์ศรี และธณกร มณัโชติ	
ความสัณพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวง สาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี	145
สรัญญา สุทธีรพงศ์ศรี อรุชา เฉลิมวุฒิกุล สุวรรณี จริยะพร และธณกร มณัโชติ	
การพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต	155
อรุชา เฉลิมวุฒิกุล สรัญญา สุทธีรพงศ์ศรี สุวรรณี จริยะพร และธณกร มณัโชติ	
ขอบเขตอำนาจของศาลปกครองในการทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการ: ศึกษาเฉพาะการ อนุญาตตุลาการในสัญญาทาง	167
ศศิธร น้อยเดช	
ปัจจัยที่มีผลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี	190
ธนกุลช ไขควรทรัพย์ จินณัชนา รมิดา ศุภานิช คำบุศย์ และดำรงศักดิ์ เครือแก้ว	
แบบจำลองความสัณพันธ์เชิงสาเหตุการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ เยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี	208
ณิชานาฏ บรรจงจิตร อาณดา วณิษทัษั พรพงษ์ ปอประพันธ์ และกาญจนากร แก้วทิพย์	

THE EFFECTS OF SHORT VIDEO MARKETING ON CONSUMER'S PURCHASE INTENTION: A CASE OF FLORASIS CORPORATION, LTD.

Jingnan Zhao¹

Received: April 30, 2023, Revised: October 25, 2023, Accepted: November 1, 2023

Abstract

This research investigates the correlation between short video content marketing and customers' intentions to purchase. The study draws upon the S-O-R theory, Theory of Rational Behavior, and ELM theory model to provide a theoretical framework. The study utilizes perceived value characteristics to evaluate the impact of short video content marketing on consumers' purchase intention. 330 questionnaires were gathered and analyzed using Multiple regression analysis to examine the hypotheses in the research. The findings suggest a significant positive relationship between the three dimensions of content marketing (applicable content, entertainment content, and emotional content) and consumer behavior at a significance level of .05. Additionally, these dimensions have a positive impact on perceived value. Furthermore, perceived value is found to positively influence consumers' willingness to make a purchase. The research presents a number of management insights derived from the results. These insights include staying current with trends, emphasizing the selection of short video content, customizing marketing tactics for various consumer segments, and prioritizing the perception of customer change.

Keywords: Short video, content marketing, perceived value, purchase motivation

¹ Department of Business Administration, Siam University, E-mail: 435236115@qq.com

Introduction

Research Background

The rapid development of China's Internet technology and the introduction of relevant national policies have contributed to the development of the short-form video industry; with the commercialization of 5G networks, mobile Internet speed restrictions have been lifted, further enhancing the smooth viewing experience of short video online users. The rapid development of technologies such as artificial intelligence and cloud computing has prompted temporary video platforms to increase the immersive experience of consumers in short video application scenarios while precisely targeting consumer needs. On December 15, 2021, the Chinese government promulgated the "Rules on Content Audit Standards for Short Video on the Internet (2021)" to regulate the content of short videos, which will further ensure the robust development of short video platforms. With the support of Chinese policies, the booming digital industry, and online social media, short videos are becoming the most popular and preferred form of entertainment for all (Chang et al., 2024).

In the content marketing trend, a short video is still the mainstream channel, and the success of content marketing lies in the marketing creativity of content. To seize this critical point, the next step is to consider what kind of content creation can hit the consumer's pain point, drive consumer emotion and value perception, and have an impact on the consumer's willingness to buy is the focus of this study (Yang et al., 2007). Florasis Corporation, Ltd. was founded in Hangzhou, China, in 2017. Its main products are tailored to the skin characteristics and makeup needs of Asian women, providing makeup products suitable for use by Asian women. Florasis Corporation, Ltd. has proliferated recently and started using short video marketing to market itself as a representative cosmetic brand company in China. The public also respects the marketing model, and the company's marketing and operations are moving toward a state of rapid development. Based on this, this paper explores the relationship between short-form video content marketing and Florasis

Corporation, Ltd.'s consumer purchase intention from the consumer's perspective, combined with the consumer's perceived value, in a multi-dimensional manner (Pocha Nostra, 2004).

Research Problems

In this paper, based on the stimulus-organism-response theory, consumer purchase behavior theory, and ELM model, content marketing is selected as the independent variable from the consumer's point of view, and by combing and reviewing previous scholars' research, it will enter from available content, emotional content, and entertainment content in multiple dimensions to study the path of its effect on consumers' purchase intention. The research findings obtained supplement and enrich the existing theories. On the other hand, the introduction of the perceived value variable in this paper further strengthens the interpretation of the model. The introduction of this variable is not only to explore the role of the level of consumer awareness on the strength of content marketing and purchase intention but also to observe the effect of visual impact that short video content marketing has, which is an enrichment and enrichment of the empirical research on content marketing and a perfection of the existing theoretical results (Akusok et al., 2015).

Research Objectives

The research objective of this study is to investigate the impact of short video marketing on consumers' purchase intention, using Florasis Corporation, Ltd. as an example for quantitative analysis (Fan et al., 2022).

1. To investigate the factors related to content marketing and consumer purchase intention for short-form video marketing.
2. To analyze the relationship between three variables: Marketing Contents, Perceived Value, and Purchase Intention, using Florasis Corporation, Ltd. as an empirical study.
3. To clarify the influencing factors of enterprise short-video marketing, as well as to provide theoretical and empirical experience for academic research in related fields

Scope of the Research

This study focuses on the effect of short-form video content marketing on consumers' purchase intention of Florasis Corporation, Ltd. The main object of the study was the consumers who watched the short video ads of Florasis Corporation, Ltd. The primary research method used for this study was the random sampling method.

The respondents of this study were consumers of Florasis Corporation, Ltd., who watched short video advertisements. The main survey content of the questionnaire contains all the combined variables of the literature. Therefore, the survey process was conducted online using the questionnaire. Online collection of questionnaires: Consumers fill out the questionnaire after watching the relevant short video. They can get the corresponding product discounts or offers, so it is easier to distribute the questionnaire, and the survey respondents actively cooperate. Combined with the sample calculation formula, the research sample size must be 300, excluding 17 unreasonable and 330 valid questionnaires. The invalid questionnaires include those with less than 60 of answer time and those with missing answers. Therefore, the final questionnaire recovery efficiency was 91.67%.

Research Significance

This paper examines the practical implications of content marketing for corporate promotional development by constructing a short-form video content marketing-perceived value-purchase intention model, which three elements will illustrate:

(1) It helps Florasis Corporation, Ltd. to recognize the importance of the precise placement of content marketing advertisements. Content marketing focuses on short-form videos by broadcasting valuable content to attract consumers' attention and purchase. This paper explores the impact of short-form video content marketing on purchase intent and uses the findings to provide corporate advertisers with suggestions for accurate and compelling content placement.

(2) Helps consumers generate value perceptions. Through accurate marketing, short videos evoke consumers' feelings about the brand and thus cause consumers' perceptions. This paper helps Florasis Corporation, Ltd. identify the influencing factors by exploring the

relationship between multiple dimensions of content marketing on perceived value and purchase intention to make targeted suggestions.

(3) Capturing consumers with different loyalty levels. By examining the relationship between Marketing Content, Perceived Value, and Purchase Intention, this paper helps Florasis Corporation, Ltd. Capture more consumer groups' attention and make suggestions for improving advertising to stimulate consumers' desires.

Research Hypotheses

The literature review of this study mainly compares the influence of short video content marketing on consumers' purchase intention and finds that scholars' research on Marketing Content, Perceived Value, and Purchase Intention is relatively abundant. However, few studies combine the Elaboration Likelihood Model, Theory of Reasoned Action, Stimulus - Organism – Response, and other model theories for short video marketing. The dimensions of Marketing Content in the study are Functional Content, Entertaining Content, Emotional Content, Perceived Value, and Perceived Usefulness. Perceived Usefulness, Trustworthiness, and Perceived Riskiness were studied more deeply and effectively. To further study the relationship between the three variables and sort out the relationship between the three dimensions of Marketing Contents and Perceived Value and purchase Intention, firstly, correlation analysis will be used to understand the correlation between each variable. Then, an accurate description will be made through regression analysis.

H₁: Functional Contents has a positive correlation with Perceived Value.

H₂: Entertaining Content has a positive correlation with Perceived Value.

H₃: Emotional Content has a positive correlation with Perceived Value.

H₄: Perceived Value has a positive correlation with Purchase Intention.

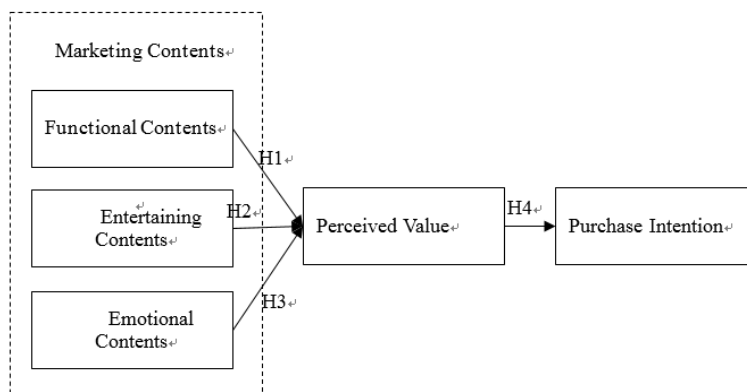

Figure 1 Model assumptions

Literatures Review

Content Marketing

A review of the literature reveals that scholars in the literature on content marketing have made various classifications of its dimensions according to different purposes and research perspectives. According to the form of the division, dialogue, storytelling, customer interaction, and participation in the three dimensions (Nguyen & Park, 2022). Content is divided according to content type and summarized in the following five dimensions: functional content, entertainment content, emotional content, interactive content, and self-fulfilling content. Some scholars also divide content marketing into informational content and entertainment. By combing the literature and scholars on the division of content marketing dimensions, this paper is the study of short video marketing combined with content marketing, and finally, according to the promotional characteristics of a short video on content marketing to make three dimensions of the division of the way: helpful content, emotional content, entertainment content (Odongo, 2016). Applicable content refers to the effective and practical information content that consumers can obtain from the short video about the products they need; entertainment content refers to the information content that can relax consumers, feel relaxed, and easy to attract consumers; emotional content refers to the information content that can move the heart and cause emotional resonance through the content conveyed by product marketing.

Perceived value

Perceived value has always been an essential element in marketing. Different scholars have different research perspectives on perceived value, so different insights on the dimensions of perceived value are presented in the research process. Perceived value is divided into different dimensions (Zeithaml, 1988). Some scholars divide perceived value into functional value and emotional value. The three-dimensional division of perceived value divides perceived value into usefulness, riskiness, and trustworthiness. Meanwhile, other scholars divide perceived value into four and five dimensions: affective, functional, social, cognitive, and conditional (Mwencha et al., 2014).

Purchase intention

Purchase intention is an important variable involved in the study of consumer behavior, and a literature review reveals that scholars have conducted several studies on purchase intention. Some scholars have suggested that consumer personality traits, internal and external product cues, and consumption situations are common factors that influence consumers' purchase intention (Reis et al., 2020). The current studies related to consumer personality traits unfold from the following. Based on the SOR theoretical model, empirical studies show that perceived pleasantness and perceived diagnostic significantly affect consumer purchase intention (Fan et al., 2022). The greater the discount on the product and the more attractive the limited promotion, the more likely it is to significantly impact consumers' perceived value and purchase intentions.

Theory of Reviews

Stimulus - Organism - Response (S-O-R theory) is a theory developed from SR theory, a learning theory of the cognitive school, which was later introduced into marketing by Belk (1975). S refers to the external stimulus variables, that is, the variables that impact consumers' psychological changes and behavioral intentions. In the marketing environment, stimuli can include external factors such as the environment, marketing strategy, product or service quality, etc. O refers to internal organismic or process variables, which refer to an

individual's psychological activity in response to external stimuli (Belk, 1975). SOR theory can be used to explain the effect of advertising on consumer behavior.

The Theory of Reasoned Action (TRA) was proposed by American scholars Ajzen and Fishbein (1975). The theory states that an individual's behavioral motivation affects his or her behavior. Those two factors simultaneously determine the motivation for behavior: one is the attitude formed by the individual's beliefs and evaluations in response to an event, and the other is the subjective norm formed by the individual's beliefs and motivations that he or she adheres to (Ajzen & Fishbein, 1975). This theory implicitly assumes that people are rational; that is, actors control their behavior by examining multiple pieces of information and judging from their own experience whether the behavior needs to be performed before making a decision.

The Elaboration Likelihood Model, also called the ELM model, was developed by American psychologists Petty and Cacioppo and originated in psychology. Suppose the consumer is highly involved, deeply informed, or consciously thinking about the product. In that case, the resulting attitudes and intentions will be a lasting predictor of the consumer's future behavior due to the experience (Cacioppo & Petty, 1980).

Research Methodology

The respondents of this study were consumers of Florasis Corporation, Ltd., who watched short video advertisements. The main survey content of the questionnaire contains all the combined variables of the literature. Therefore, the survey process was conducted online using the questionnaire. Online collection of questionnaires: Consumers fill out the questionnaire after watching the relevant short video. They can get the corresponding product discounts or offers, so it is easier to distribute the questionnaire, and the survey respondents actively cooperate. Combined with the sample calculation formula, the research sample size must be 300, excluding 17 unreasonable and 330 valid questionnaires. The invalid questionnaires include those with less than 60 of answer time and those with missing answers. Therefore, the final questionnaire recovery efficiency was 91.67%.

Reliability analysis

The Cronbach's α values for the three dimensions of content marketing are 0.850, 0.76, and 0.794, respectively, and the overall Cronbach's α value is 0.896, which are all greater than 0.7, indicating that the content marketing scale of this study has high reliability; the Cronbach's α values for the three dimensions of perceived value are 0.819, 0.901, and 0.801, respectively, The overall Cronbach's α values for the three dimensions of perceived value are 0.819, 0.901, and 0.863, respectively, and the overall Cronbach's α values are 0.913, which are more significant than 0.8, indicating that the perceived value scale of this study has high reliability; the overall Cronbach's α values for the purchase intention scale are 0.922, which are more significant than 0.9, indicating that the purchase intention scale of this study has high reliability; the overall Cronbach's α values for the product involvement scale Cronbach's α value of 0.785 is more significant than 0.7, which indicates that the product involvement scale of this study has a high reliability. The above analysis indicates that the settings of each scale in this questionnaire are reasonable.

Validity analysis

Validity analysis tests the validity and degree of validity of the data collected in the questionnaire. The questionnaires used in this study are all well-established scales that have been widely used in previous studies to ensure the content validity of the scales.

The results of the KMO and Bartlett's spherical tests for the Marketing Contents scale were 0.904, $KMO > 0.9$, $0.000 < 0.05$, and Bartlett's test reached a significant level, thus meeting the requirements of factor analysis. The factor loading coefficients of each question item of content marketing are above 0.7, which indicates that the validity of the scale setting is good.

The KMO value of the Perceived Value scale is 0.895, greater than 0.8, and Bartlett's test is significant so that factor analysis can be conducted. The results of the factor analysis of perceived value can be seen from the table that the factor loading coefficients of each

question item of each dimension of perceived value are more significant than 0.8, which indicates that the perceived value scale setting has good validity. It indicates that the validity of the Perceived Value scale is good and meets the validity requirements.

The KMO test and Bartlett's spherical test were conducted for the Purchase Intention scale, and the results showed that the KMO value was 0.917, $KOM > 0.9$, significance was $0.000 < 0.05$, and Bartlett's test reached a significant level. It indicates that the validity of the Purchase Intention scale is good and meets the validity requirements.

Data Collection

The first part of the questionnaire was used as the sample for this information statistical rent, mainly to ensure that the sample data are true and accurate. To ensure that the sample data are representative, the main demographic characteristics variables include gender, age, education level, disposable income, etc. According to the survey results, 60.90% of the respondents were women, and 39.10% were men, which is more in line with the situation that women prefer to shop online. The age group of the respondents is mainly between 20 and 30 years old, accounting for 82.4%, which is consistent with the fact that young people are more receptive to new things and willing to buy products in short videos. 54.9% of the respondents had a monthly income of RMB 1000 to 3000, and 31.6% had a disposable income of RMB 3000 or more, indicating that most had specific purchasing abilities.

Finding and Conclusion

Correlation Analysis

There is a correlation between the Pearson correlation coefficient (r) of Functional Contents, Entertaining Contents, Emotional Contents, Perceived Value, Purchase Intention, and $p < 0.01$. where the correlation coefficients between Functional Contents and Perceived Value, Emotional Contents and Perceived Value, Perceived Value and Purchase Intention are

less than 0.6 for general correlation, and the rest of the correlation behaviors are highly correlated

Table 1 Correlation between variables (Pearson correlation matrix)

Variable	Functional Contents	Entertaining Contents	Emotional Contents	Perceived Value	Purchase Intention
Functional Contents	1				
Entertaining Contents	0.633**	1			
Emotional Contents	0.689**	0.621**	1		
Perceived Value	0.531**	0.633**	0.601**	1	
Purchase Intention	0.633**	0.654**	0.547**	0.558**	1

NOTE : *P<0.05, **P<0.01, ***P<0.001

Multiple Regression Analysis

According to the results obtained from the statistical software SPSS, the R² increased from 0.042 to 0.689 after adding content marketing to M2. 0.689, ($\beta=0.820$, $p<0.001$), indicating that including content marketing explains 68.9% of the customer's perceived value and content marketing significantly positively affects perceived value.

After adding applicable content in M3, R² increases from 0.042 to 0.541 ($\beta=0.718$, $p<0.001$), indicating that the added functional content explains 54.1% of the customer's perceived value, and available content in content marketing has a significant positive effect on perceived value, hypothesis H1 holds. After adding entertainment content to M4, R² increased from 0.042 to 0.468 ($\beta=0.666$, $p<0.001$), indicating that the entertainment content added explains 46.8% of the customer's perceived value, and entertainment content in content marketing has a significant positive effect on perceived value, hypothesis

H2 is valid. After adding emotional content to M5, R2 increased from 0.042 to 0.555 ($\beta=0.728$, $p<0.001$), indicating that the added emotional content explains 55.5% of the customer's perceived value, and emotional content in content marketing has a significant positive effect on perceived value, hypothesis H3 is valid.

The relationship between perceived value and purchase intention was investigated by constructing M6 and M7. M7 is a regression analysis based on M6 with the addition of purchase intention respectively. Based on the output of SPSS statistical software, the R2 increases from 0.022 to 0.664 after adding content marketing in M7 ($\beta=0.818$, $p<0.001$), indicating that the content marketing added can explain 66.4% of consumers' purchase intention. The perceived value significantly influences consumers' purchase intention, and hypothesis H4 is valid.

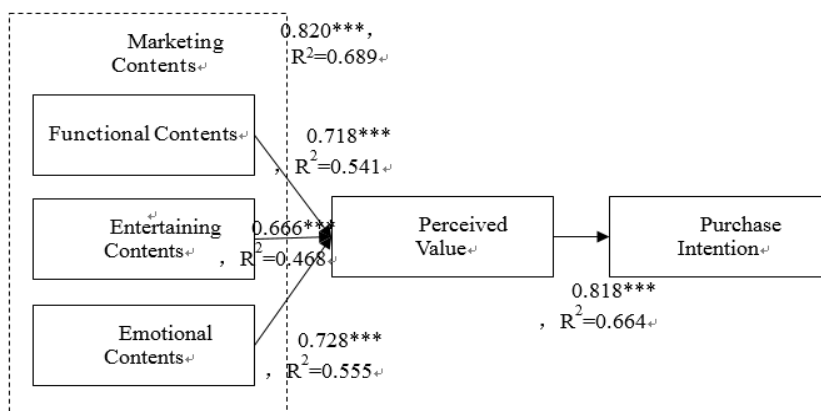

Figure 2 Conceptual model evaluation results

Discussion and Conclusion

As the most efficient and convenient carrier for information dissemination, mobile short videos have been used by many enterprises to promote their products. Through the combination of short video and content marketing, and with the help of this paper's research on consumers' willingness to buy, how can the content marketing of short video be used to add more fire to corporate marketing and win more consumers' favor? This paper proposes

the following recommendations for Florasis Corporation, Ltd.'s short-form video marketing through research findings:

Keep up with the trend of the times and focus on short videos as content selection. According to the above findings, all three dimensions of content marketing will significantly impact consumers' purchase intention. First of all, the choice of social media platforms as much as possible to select multiple platforms for advertising, and companies should be able to train a team dedicated to the operation of short video platforms, real-time monitoring of consumer attention, preferences, and other data, timely product or brand problems necessary to make adjustments. Finally, companies can also choose a two-pronged approach, with the help of celebrities and other opinion leaders with high popularity, in the short video through the story context to push the product to the consumer's vision, reduce consumer resistance to unfamiliar products through the star effect will increase consumer trust in the brand more.

Focus on consumers' perceived transformation.

From the research findings, it is clear that perceived value mediates between content marketing and consumers' willingness to buy. High-quality marketing content can meet consumers' understanding of product information, attractive and bright marketing content can drive consumers to be addicted to it, and marketing content with emotional content can cause consumers' emotional resonance. However, these marketing messages should be propagated in a way that is not too subtle and straightforward but in a euphemistic way that can stimulate consumers' perception of value to push. In contrast, the marketing content should be appropriate to the company's products; excessive exaggeration and false propaganda will impact consumers' perception of value.

Reasonable marketing measures for different consumer groups

This study found that product short video marketing plays a bridge between content marketing and purchase intention, an indispensable factor in short video content marketing research. Therefore, enterprises to occupy and the more extensive market must be the proper remedy for the needs of consumers with different degrees of involvement to a greater

extent to meet the needs of the product, focusing on the use of short video and the product to achieve effective combination, to seize the fragmented time of consumers to deliver efficient and valuable information, to increase the audience and bring greater profits for the enterprise.

Reference

- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1975). A Bayesian analysis of attribution processes. **Psychological Bulletin**, **82**(2), 261–277. <https://doi.org/10.1037/h0076477>
- Akusok, A., Veganzones, D., Miche, Y., Björk, K.-M., Jardin, P. du, Severin, E., & Lendasse, A. (2015). MD-ELM: Originally mislabeled sample detection using OP-ELM model. **Neurocomputing**, **159**(66), 242–250. <https://doi.org/10.1016/j.neucom.2015.01.055>
- Belk, D. (1975). Hatching temperatures and new distributional records for caenestheriella setosa (crustacea, conchostraca). **The Southwestern Naturalist**, **20**(3), 409. <https://doi.org/10.2307/3670045>
- Cacioppo, J. T., & Petty, R. E. (1980). The effects of orienting task on differential hemispheric EEG activation. **Neuropsychologia**, **18**(6), 675–683. [https://doi.org/10.1016/0028-3932\(80\)90107-4](https://doi.org/10.1016/0028-3932(80)90107-4)
- Chang, Y., Wen, X., Dong, X., & Li, H. (2024). How do video content characteristics influence short video app addiction from an effective response perspective? **International Journal of Mobile Communications**, **1**(1), 1. <https://doi.org/10.1504/ijmc.2024.10051458>
- Fan, Y., Sheng, J., & Zhao, H. (2022). Research on the domestic beauty brand marketing strategy of florasis——a case study of Gen Z consumers. **BCP Business & Management**, **32**(1), 153–161. <https://doi.org/10.54691/bcpbm.v32i.2883>

- Mwencha, P. M., Muathe, S. M., & Thuo, J. K. (2014). Effect of perceived attributes, perceived risk, and perceived value on the usage of online retailing services. **Journal of Management Research**, 6(2), 140.
<https://doi.org/10.5296/jmr.v6i2.5224>
- Nguyen, C. T. K., & Park, J. (2022). Understanding brand-related content consumption: The role of the content source, persuasive knowledge, and product type. **Korea International Trade Research Institute**, 18(5), 93–113.
<https://doi.org/10.16980/jiyc.22.5.202210.93>
- Odongo, I. (2016). Content marketing: Using it effectively for brand strategy and customer relationship management. **Advances in Social Sciences Research Journal**, 3(12). <https://doi.org/10.14738/assrj.312.2396>
- Pocha Nostra, L. (2004). Video graffitis: short videos by la pocha nostra. **Encrucijada**, 2(1).
<https://doi.org/10.1349/ps1.1543-3315.a.273>
- Reis, A., Videira, O., Corrêa, R., Baptista, C., & Sobral, J. (2020). Bowstring para um novo viaduto do metro em rabat. **Metálica**, 11(58), 12–14.
https://doi.org/10.30779/cmm_metallica_58_02
- Yang, x, Tian, q., & Xue, p. (2007). Efficient short video repeat identification with application to news video structure analysis. **IEEE Transactions on Multimedia**, 9(3), 600–609. <https://doi.org/10.1109/tmm.2006.889352>

FACTORS OF CLASSROOM MANAGEMENT AFFECTING UNDERGRADUATE STUDENTS' INTENTION IN ONLINE CLASS IN CHONGQING, CHINA

Yao Teng¹

Received: August 29, 2023, Revised: October 23, 2023, Accepted: November 1, 2023

Abstract

This research study on factors affecting undergraduate students' intention in online classes in Chongqing, China, to study the level of factors equipment and signal transmission Teacher availability learning content availability of students, Parental support and online learning intentions of undergraduate students in Chongqing, China, and to study the influence of personal factors, equipment, and transmission Learning Content, Teachers, Parental Support towards Online Learning Intent Undergraduate Students in Chongqing China. The results of the analysis of data from a sample of 394 people, a group of consumers who are undergraduate students in Chongqing, China.

This research aims the following: 1) to study personal factors of undergraduate Students' Intention in online classes in Chongqing, China. 2) to study the level of factors equipment and signal transmission Teacher readiness learning content readiness of student's Parental support and online enrollment of undergraduate Students' Intention in online classes in Chongqing, China. 3) to Study the influence of personal factors, equipment factors, and signal transmission. Learning content, teachers, and parents support towards online enrollment of undergraduate Students in online classes in Chongqing, China

¹ Pathum Thani University, E-mail: 934874293@qq.com

This study found that different personal factors include gender, age, and monthly income. The School year, field of study, parental status, and Parent's occupation affect the intention to study online among undergraduate students in Chongqing, China. Differently.

Keywords: Online class, intention, undergraduate student

Introduction

The Digital Paradigm: An Emerging Global Framework The advent of the digital era has fundamentally altered our understanding and engagement with the surrounding environment. The rapid and transformational shift from an industrial era characterized by manual labor and analog processes to the digital age has been observed. Individuals are deeply intertwined with technology in contemporary society, assuming active roles within a worldwide digital ecosystem. Digital technology has become ubiquitous and deeply ingrained in several aspects of our lives, including communication, information consumption, employment, learning, and socialization. Globalization refers to the process of merging boundaries on a global scale. (Raksasub, 1991).

Concurrent with our transition into the digital era, there has been a persistent and rapid advancement of globalization. The contemporary world has undergone a significant transformation, resembling a 'global village,' whereby the impact of geographical distances has been mitigated via instantaneous communication and an integrated economy. In contemporary times, it is seen that occurrences in a specific geographical region possess the capacity to generate consequential repercussions that extend beyond the confines of that specific area and impact other continents. The convergence of borders has resulted in a significant amalgamation of races, cultures, and ideas, presenting a range of complexities and prospects—three Impacts of the COVID-19 Pandemic on Global Evolutionary Processes. Against the background of an already dynamic environment, the outbreak of the COVID-19 pandemic presented unparalleled problems. Societies around the globe encountered a health crisis that rapidly evolved into multifaceted challenges, including economic, political, and social dimensions. The global pandemic and its direct impact on public health have

functioned to evaluate the capacity for adaptation, resilience, and innovation. The phenomenon above compelled people and groups to critically reassess their deeply ingrained ideas, modes of existence, and cultural frameworks of the Contemporary Student. Navigating a Dynamic World In today's rapidly changing world, students face several challenges as they strive to succeed academically and adapt to the evolving societal landscape. This article explores the experiences and strategies modern students use to navigate the complexities of a world in flux.

The intricate interaction between digitization, globalization, and the development prompted by the epidemic is particularly apparent in the experiences of present-day students. The conventional educational setting, characterized by chalkboards and textbooks, has transformed into digital platforms, virtual classrooms, and electronic resources. Furthermore, contemporary students are not only passive beneficiaries of knowledge; they actively engage as contributors within a worldwide educational environment, where they encounter various viewpoints and obstacles. Secondary school pupils, specifically, encounter a distinctive intersection in their educational journey. The current stage, which is already burdened with the challenges and difficulties of adolescence, has been further complexified by the digital and global environments. Individuals are faced with making crucial choices from a surplus of information while grappling with the complexities of online education and attempting to understand their place in a highly linked and fractured society. (Phontham, 2002).

The Significance of Strong Life Skills

In light of the dynamic state of the world, it has become evident that the conventional emphasis on academic achievement within education is inadequate. What is becoming more important, maybe even more so, is the recognition of the significance of holistic life skills. These qualities may be considered more than just "soft skills," as they are vital resources that enable students to effectively navigate emotional fluctuations, social demands, and the diverse array of obstacles contemporary society presents. Life skills, such as critical thinking, emotional intelligence, flexibility, and problem-solving, play a crucial role in facilitating the successful transition of pupils from adolescence to adulthood in the pursuit

of a comprehensive educational approach. Given the imminent impact of rapid technological progress and increasing global interconnectivity, it is imperative to reassess current educational paradigms critically. The objective should include more than just academic achievement but the cultivation of persons who possess comprehensive skills, resilience, and adaptability. Individuals with the necessary knowledge and skills to excel in tests and the ability to effectively navigate and overcome the practical problems encountered in the real world beyond the confines of the classroom.

Therefore, within this vast expanse of knowledge, the researcher's inquiry endeavors to comprehend the many elements that shape the current generation of students, the significance of life skills in their process of growth and maturation, and the potential adaptations that educational institutions might undertake to address these modern requirements effectively. This investigation aims to establish a trajectory towards an educational system that effectively aligns with the needs of the contemporary day.

Research question

1. Personal factors of undergraduate Students' Intention in online classes in Chongqing, China
2. The degree of factor equipment and signal transmission Teacher readiness learning content What is the support of parents and the intention of online enrollment among students in online classes in Chongqing, China

Research Objectives

1. To study personal factors of undergraduate Students' Intention in online classes in Chongqing, China
2. To study the level of factors equipment and signal transmission Teacher readiness learning content readiness of students' Parental support and online enrollment of undergraduate Students' Intention in online class in Chongqing, China

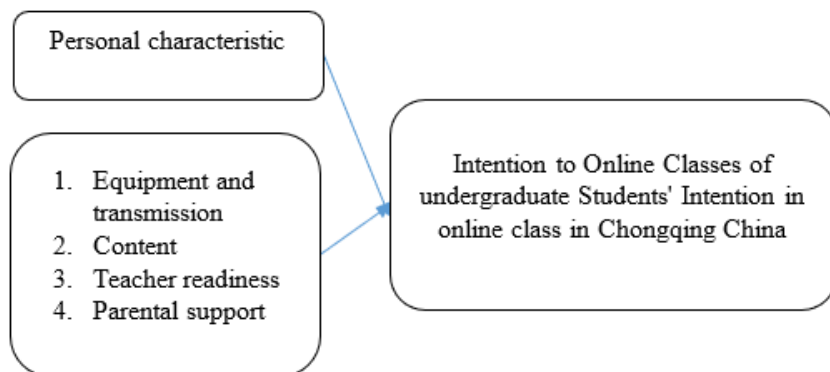
3. To Study the influence of personal factors, equipment and signal transmission, learning content, teachers, and parents' support towards online enrollment of undergraduate Students in online classes in Chongqing, China

Hypothesis and conceptual framework

H1. Different personal factors affected the intention of online enrollment among undergraduate Students in online classes in Chongqing, China.

H2. Factors of equipment and signal transmission learning Content Teacher readiness Parental Support Affects Intention to Online Classes of Undergraduate Students' Intention in Online Class in Chongqing China.

Conceptual Framework

Literature Review

Theoretical concepts of personal characteristics

Gordon Allport's Trait Personality Theory said that personality can be understood. Moreover, identify the fundamental properties that cause human behavior and count on the

components of behavior that demonstrate tolerance, primary and behavioral conditions in various situations, non-experimental research (Non-Experimental Design) (Labelbang, 2016).

Theoretical concepts of equipment s and signal transmission

(Laohacharasang, 2002) Has discussed the meaning of online lessons into two types: general purposes mean learning in any manner in which content is conveyed via electronic equipment s, whether it is a computer Internet network, intranet, signal, television, or satellite. Another meaning is specific learning content or information for teaching or training, which uses a presentation with letters and still images blended with animation, video, and audio. Relying on a network technology to deliver good online lesson content consists of the following key characteristics: (1) everywhere every time means online lessons that can help expand the opportunity to access information and the content. Natural learners' learning includes the learner's ability to browse the content at the learner's convenience. (2) Multimedia means that online lessons must have a combination of different media used for Presenting content using mixed media to assist in learners' information processing for better learning durability. (3) Non-linear means online lessons. For learning in such a way that content should be presented non-linearly, learners can access on-demand content in each online lesson, and flexible linkages must be provided. (4) Interaction (interaction) means that online lessons must provide opportunities for learners. Interact with the content or those who need access to other information; that is, online lessons should be Designed activities where learners can interact with the content. (5) Immediate response means that online lessons should be designed to be tested.

Concept theory on learning content

(G.J., 1992)The approach for organizing content and learning experiences is for learners to learn from textbooks compiled with a teacher as a conveyed (Teacher-centered). Learners will learn from the teacher's transmission. Learning progress is determined by taking the test; Dewey said that the content of teaching always emphasizes conveying good things, skill theory, and good experiences of ancestors in the past for the future generations to have the principles of living as a role model To be a good citizen of society. Principles for ordering

content for teaching in the original concept group 1) Posner (Posner, 1992: 144) said that the content of each subject should be organized into separate individual subjects. Respectively, 2) William Bennett (Posner, 1992, p. 144) should be organized according to the nature of the subject, such as language, math, science, etc. Learn about the excellent culture of the past (Posner, 1992, p. 93), as follows:

1) Learn about good poetry or famous people accepted by society, such as important people of the country. These poems will be able to communicate with other people in society.

2) To live in society, Basic skills for aiming to learn are reading, writing, and arithmetic (Reading, Writing, Arithmetic or 3 R's). And be the basis for further advanced learning

3) Appreciate what is valued by society, ethics accept good people, Honesty to be a good citizen of the society

4) Content used for teaching and learning, most features are The Great Books, which have collected valuable knowledge that has been proven over time.

Research Methodology

Population and sample

The population used in this study consisted of undergraduate Students Interested in online classes in Chongqing, China, totaling 122,200 students. The sample group used in this study consisted of 384 students in Chongqing, China. The size was determined by calculating the Taro Yamane sample size (Taro Yamane, 1967) at a reliability level of 95% and an error of less than 5%.

Create a data collection instrument

A questionnaire created from the study of data, documents, books, theories, and related research by creating tools following the issue and scope of research, divided into three parts as follows:

Part 1 Personal characteristics, which are gender, age, income, number of siblings, and number of families, is a checklist question.

Part 2 Factors of equipment and transmission signal Teacher readiness learning content parental support It is characterized as a 5-level estimation scale, which follows Likert's measurement criteria.

Part 3 The intention of online enrollment among undergraduate Students in online classes in Chongqing, China, is characterized by a 5-level estimation scale, following Likert's measurement criteria.

Data Analysis and Research Result

Table 1 The Characteristics of Participants

Gender	number (people)	percentage
Male	194	50.5
Female	190	49.5
Total	384	100.0
Age	number (people)	percentage
16 years	84	21.9
17 years	110	28.6
18 years	190	49.5
Total	384	100.0
Average income per week (CNY)	Number (people)	percentage
under 300	-	-

300-499	70	18.2
500-699	114	29.7
700 or more	200	52.1
Total	384	100.0

Education Level	number (people)	percentage
Secondary 4	96	25.0
Secondary 5	110	28.6
Secondary 6	178	46.4
Total	384	100.0

Field of study	number (people)	percentage
art-language	128	33.3
Science and Mathematics	151	39.3
other	105	27.3
Total	384	100.0

Number of siblings (people)	number (people)	percentage
1	286	74.5
2	90	23.4
3	8	2.1
Total	384	100.0

Hypothesis 1 Demographic characteristics Influencing the willingness to study online among undergraduate students in Chongqing, China.

Table 2 Regression analysis for predicting different online learning intentions of undergraduate students in Chongqing, China.

variable	b	SE	b	t	p-value
(Constant) constant	1.292	.305		4.233	.000
Demographic characteristics	.164		.659	5.333	.000
		.031			
constant 1.292 SE = $\pm$.14193					
R=.659; R2 =.434 ; F =59.596; p-value = .000					

From the table, it was found that Demographic characteristics There was a linear correlation between undergraduate students' intent to study online in Chongqing, China. With a correlation coefficient of 0.659. 4.34 percent, statistically significant at the level 0.00 with a standard error in forecasting equal to $\pm$.14193. When considering the predictor regression coefficient, it was found that demographic characteristics can predict undergraduate students' willingness to attend online classes in Chongqing, China (p-value = 0.00).

Hypothesis 2: Attitude factors towards the marketing mix.

Hypothesis 2 Equipment Data Factors and Transmission Signals Learning content, teachers, parental support Influencing the willingness to study online among undergraduate students in Chongqing, China.

H0: Equipment Data Factor and Transmission Signal do not affect the willingness to study online among undergraduate students in Chongqing, China was different.

H2: Equipment Data Factors and Transmission Signals affect the willingness to study online among undergraduate students in Chongqing, China was different.

Table 3 Regression analysis for predicting different online learning intentions of undergraduate students in Chongqing, China.

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients
	B	Std. Error	Beta
1 (Constant)	1.292	.305	
learning content	.123	.042	.150
teacher availability	.125	.046	.108
availability of learners	.198	.031	.341
parental support	.148	.023	.264
equipment and transmission signal side	.164	.031	.213

constant 1.292 SE = $\pm$.14193

R=.659; R2 =.434; F =59.596; p-value = .000

From Table 3, it was found that the factors of equipment data and transmission signal found a linear relationship with the online learning intention of undergraduate students in Chongqing, China. Overall, the correlation coefficient was 0.758 and could predict the online learning intention of undergraduate students in Chongqing, China. At 57.4 percent with a statistical significance at the 0.000 level with a standard error in forecasting equal to $\pm$ 0.52947

Conclusion

1. The results of the analysis of demographic factors

The demographic factors analysis results of the respondents used in this study were 384 people. Most respondents were male, aged 18 years, with an average monthly income of 700 CNY or more. Studying at the level of undergraduate, there is a science-mathematics

course. Moreover, he has one sibling. Results of data analysis of equipment and transmission signal factors, i.e., equipment and transmission signal aspects learning content the readiness of teacher's readiness of students' Parental support which can be classified in order as follows

2. Equipment and signal transmission

The result of data factor analysis on equipment and transmission signal Showed that consumers' overall attitude was at the highest level. When considering each item, it will be found that Consumers had the highest level of attitude, namely your online learning equipment. It is modern and can support use in the system used in learning. Ease of use Applications to submit homework (Google Classroom) System used for learning (Google Meet/zoom /others used) Easy to use, not complicated, the screen of your online learning equipment, such as Cell phones, tablets, and computers, are just the right size. Able to see teaching materials well and clearly

2.1 Learning content

The result of data factor analysis on equipment and transmission signal Showed that consumers' overall attitude was at the highest level. The data factor analysis on equipment and transmission signal Showed that considering each item, consumers' attitudes were at the highest level: the lesson content was modern and exciting, and the amount of content was appropriate. The lesson content is not difficult or easy to understand; it is a new subject that has not been studied before.

2.2 Teacher readiness

The analysis of the equipment data factors and the signal found that consumers' overall attitude was at the highest level. When considering each item, it will be found that at the highest level, consumers' attitudes were experienced teachers. In the content of the lessons taught, Teachers have excellent and exciting activities during class. Teachers have well-planned lessons. Teachers use quality media and equipment.

2.3 Readiness of Learners

The result of data factor analysis on equipment and transmission signal Showed that consumers' overall attitude was at the highest level. Moreover, when considering each item, it will be found that Consumers had the highest attitude, i.e., a positive attitude toward online learning. You prefer online learning over classroom learning. You can exchange ideas well during class. You are skilled in using online learning materials and materials.

2.4 Parental Support

The result of data factor analysis on equipment and transmission signal Was that consumers' overall attitude was at the highest level. Moreover, when considering each item, it will be found that Consumer attitudes at the highest level were: Your parents agree with online learning. Facilitated by your parents while you study online, your parents are willing to pay extra for your online study. Your parents can help you with online learning materials.

Discussion

The study found that Different personal factors include gender, age, and monthly income. The school year, the field of study, parental status, and Parent's occupation affect the intention to study online among undergraduate students in Chongqing, China. Differently, as follows:

Regarding sex, it was found that females were more willing to attend online classes than males. This may be because females are pretty severe. They like being organized and having more precise goals, which is inconsistent with the research of Nattapakan Sae-Eia (2020) that the gender factor There was no effect on online learning behavior during COVID-19.

In terms of age, it was found that people aged 17 were willing to attend online classes. More than those aged 16 and 18, and those aged 18 were more willing to take online classes. Then people aged 16 years, this may be because older people have learned and have more experience. This is in line with the research of Aroon Krasasin. et al. (2021). It was found that different ages impact the online learning management of the Faculty of Business Administration at the Thai-Nichi Institute of Technology.

Regarding monthly income, it was found that people with an average monthly income of 500-699 CNY were more willing to attend online classes. People with an average monthly income of 700 CNY or more and people with a monthly income of 700 CNY or more are more willing to study online. People with an average monthly income of 300-499 CNY may be People with higher incomes being less concerned about survival. Therefore, they have more determination. This is in line with the research of Nuttapakarn Sae-Eia (2020) that the income factor Affects online learning behavior in the COVID-19 situation of undergraduate students in Chongqing, China.

Regarding the academic year, it was found that people studying in Matthayom Suksa 5 intended to study online. More people studying in Mattayom Suksa 4 and Mattayom 6 and people studying in Mattayom 6 are willing to study online more than those studying Mattayom 4, probably because people at a higher level have learned to take on higher responsibilities. This is in line with the research of Aroon Krasasin. et al. (2021). It was found that There are different grade levels of study. The impact on online learning management of the Faculty of Business Administration Thai-Nichi Institute of Technology differs.

In education, it was found that people studying Science-Mathematics intended to study online. More than people who study language, it may be because People who study Science-Mathematics tend to use reasoning skills rather than emotional skills. Thus resulting in a different and more severe thinking style. This is in line with the research of Nattapakan Sae-ei (2020) that factors in discipline affect online learning behavior in COVID-19 undergraduate students in Chongqing, China.

In addition, the study also found that equipment Data Factors and Transmission Signals Learning contents, teachers, and parental support were able to predict the online learning intentions of undergraduate students in Chongqing, China. Most effective followed by Equipment and signal transmission parental support availability of teachers and Learning contents, respectively; if the learners are ready and willing to learn, the learners will provide suitable transmission equipment. This may come from parental support. However, the instructor must be ready and prepared mentally. Lesson planning Content planning evaluation will make online teaching and learning more effective. This aligns with the research

of Maleewan Lertsakornsira and colleagues (2020). Student adjustment variables teacher's teaching behavior and attitude toward online learning can be shared to explain the students' learning behavior. And the study of Thippawan Sukchairungwattana and Teerasak Ounaramlert. (2010). The educational atmosphere and family support can together predict good study behavior

Implication

The research analyzed the role of personal and academic factors—gender, age, monthly income, school year, and field of study—in influencing undergraduate students' willingness to engage in online learning in Chongqing, China, finding distinct tendencies. Females displayed a higher propensity for online classes, potentially due to their more organized and goal-oriented nature, contradicting previous studies that dismissed gender's impact. Age-wise, 17-year-olds showed the highest eagerness, possibly due to increased maturity, with a similar positive correlation observed for students in higher academic years, reflecting greater responsibility assimilation. Interestingly, students from the Science-Mathematics fields were more inclined to online learning due to their logic-driven mindset. Additionally, those with moderate incomes showed more enthusiasm, possibly due to fewer financial stresses. Crucially, the study underscored the predictive power of technical and familial support factors on online learning intentions, aligning with prior research emphasizing environmental and attitudinal influences on learning efficacy, thereby highlighting the multifaceted determinants of successful online education engagement.

References

- Posner, G. J. (1992). *We are analyzing the curriculum*. McGraw-Hill.
- Lapho, J. (2019). *Developing a teaching model for teaching creative writing for Thai language teachers based on brain-based learning combining synthetics for undergraduate students*. Doctor of Philosophy Thesis, Department of Thai Language, Sakon Nakhon Rajabhat University.

- Laohajratsaeng, T. (2002). Designing e-Learning: Principles of designing and creating websites for learning. Chulalongkorn University Book Center.
- Suwanprasert, T. (1998). Variables related to students' learning behavior. **M.Ed thesis (Educational Psychology)**, Srinakharinwirot University.
- Labelbang, V. (2016). Teacher's Spirit: Important characteristics of professional teachers. **Humanities and Social Sciences Journal Nakhon Phanom University**, 6(2), 123-128.
- Satawetir, P. (2003). **Mass Communication: Process and Theory**. Chulalongkorn University.
- Meechinda, P. (2010). **Consumer Behavior**. Thammasarn.
- Kaewhawong, P. (2007). Parental involvement in caring for students in Nong Song Hong District educational institutions under the Office of Khon Kaen Educational Service Area 3. Master of Education Thesis in Education Administration, Sukhothai Thammathirat Open University.
- Kaewmanee, P. (2008). Factors affecting study attention behavior in English of Mathayomsuksa 1 students at Srinakharinwirot University Demonstration School, Prasarnmit (Secondary) Wattana District, Bangkok. **M.Ed. Thesis (Educational Psychology)**, Srinakharinwirot University.
- Tanprasertsuk, W. (1985). Effects of using a film model on attention-learning behavior in the classroom of first-grade students. The first home is accepting Phayathai girls: Master's **thesis**, Chulalongkorn University.
- Raksasub, S. (1991). Comparison of the effects of using the Premac principle and social reinforcement on the mathematics learning intention behaviors of grade 1 students 5 Saksup School Pittayakon, Kabinburi District Prachinburi Province. **Ph.D. M.Ed. (Educational Psychology)**, Srinakharinwirot University.

- Phontham, S. (2002). Conditions and problems in organizing teaching and learning activities according to the learning reform. **Master of Education Thesis in Education Administration, Maha Sarakham Rajabhat Institute.**
- Niamsuwan, A. (2006). Mathayomsuksa 6 students at Rachawinit School, Bangkok, Laksi, Bangkok. **Master of Education Thesis, Graduate School, Srinakharinwirot University.**
- Thasanon, J. (2003). Parental participation in school education management, Chiang Rai Kindergarten. **Master of Education Thesis, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University.**

FACTORS AFFECT THE COGNITIVE LEARNING OF STUDENTS IN SICHUAN, CHINA.

Junsong Lou¹

Received: July 26, 2023, Revised: October 23, 2023, Accepted: November 1, 2023

Abstract

This study explores the various factors influencing cognitive learning among students in primary schools in Leshan, Sichuan, China. The objective is to identify these contributing elements and to discern the most significant factor affecting cognitive learning. The participants in this study were predominantly female (52.34 percent), aged 10-11 years (41.72 percent), and in the 6th grade (47.68 percent).

The research results show that cognitive learning in these students is significantly affected by gender and class level. Additionally, the study reveals that factors influencing cognitive learning skills considered critical for successful 21st-century school leaders are beliefs, expectations, and personality, ranked in order of influence.

The quantitative research analysis shows that the primary factors influencing cognitive learning in primary schools in Leshan, Sichuan, China, are personality, expectations, and beliefs. Understanding these factors will be beneficial in designing educational policies and strategies that can foster cognitive learning in primary school students. This study offers valuable insights that can be instrumental in shaping teaching methodologies and learning environments in primary schools, thereby enhancing the cognitive learning outcomes for students.

¹ Pathum Thani University, E-mail: 43881577@qq.com

Keywords: Cognitive Learning, educational policies, and learning environment

Introduction

The COVID-19 pandemic has had a significant impact on education systems globally. In response to school closures, China launched an extensive and sudden transition to online learning, termed by UNESCO as potentially the largest simultaneous online learning exercise in history. The Chinese Ministry of Education, in collaboration with the Ministry of Industry and Information Technology, initiated a strategy called "Ensuring learning undisrupted when classes are disrupted." This initiative involved increasing internet connectivity, especially in underserved regions, enhancing bandwidth for online education platforms, mobilizing various resources for online courses, adopting flexible learning methodologies, strengthening online security, and providing psychosocial support for students (Ting et al., 2018). Artificial Intelligence was also incorporated into many online platforms, providing many online courses for students at all levels. Despite the ambitious nature of these initiatives, the sudden shift to online learning presented a range of challenges:

Lack of preparation time: Transitioning to online learning required time to adapt and prepare learning content. Simultaneously, many schools and universities had to enhance their online learning environments to facilitate the transition rapidly.

Teacher/student isolation: The abrupt switch to a purely online model, with no face-to-face interaction or blended learning, led to isolation among teachers and students. Maintaining engagement and motivation in this context was a significant challenge.

Need for practical pedagogical approaches: There was a pressing need to develop and implement pedagogical approaches that could keep students motivated and engaged over long online learning periods. This was particularly crucial given that dropout rates for distance learning tend to be higher than those for campus-based education.

The research of Huang et al. (2020) described that challenges highlight the complex considerations involved in implementing large-scale online education strategies. Future initiatives will likely need to address these issues to ensure the effectiveness and accessibility

of online learning in times of crisis. The researcher is interested in studying the effects of primary education in Chongqing, China, on students' mental health. Future education administration in Chongqing, China, will be based on the predicted and planned outcome.

Therefore, the tremendous effects of the COVID-19 pandemic are changing the way of learning, teaching, and cognition. To comply with the curriculum reform of the education system in China. The researcher is interested in studying how the teachers should understand the factors of cognitive learning from the students. To adapt themselves to the new normal and for the excellence of teaching.

Research objective

1. To study the factors that affect students' cognitive learning in Primary schools in Sichuan, China.
2. To find the most critical factor that affects students' cognitive learning in Primary schools in Leshan, Sichuan, China.

Research Hypothesis

- H1: The personality affected students' Cognitive learning in Leshan, Sichuan, China.
Primary schools
- H2: The expectations are affected by students' Cognitive learning in Leshan, Sichuan, China. Primary schools
- H3: The Cognitive learning of students in Leshan, Sichuan, China, affects their beliefs.
Primary schools
- H4: The Cognitive learning of students in Leshan, Sichuan, China, affects the characteristics. Primary schools

Literature Review

Learning Theory

Learning involves acquiring new skills and knowledge or changing attitudes. Various theories attempt to explain this process, including behaviorism, neo-behaviorism, gestalt theory, cognitivism, and humanism. Adults have specific learning expectations and needs that should be individually addressed for optimal learning (Ajuoga, 2019). The Experience, Reflection, and Learning Model suggests that learning should be based on a student's experiences, followed by reflective processing. This model underscores the role of the teacher as a facilitator rather than just an information provider.

In teaching, clear objectives and learning outcomes need to be established before instruction. Learning encompasses three domains: psychomotor (physical skills), cognitive (thought processes), and affective (attitudes and emotions). Combining these domains can enhance effective learning (Martin-Dunlop, 2011). Modern teaching trends lean towards student-centered learning, utilizing individuals' unique learning styles and experiences to tailor instruction. This shift results from recognizing adult learners' wealth of experiences and the understanding that learning happens at individual paces. Different approaches to program design, one based on student's needs and the other based on their experiences, aim to foster practical and self-reliant learning.

The Cognitive Learning Theory originates from cognitive psychology, focusing on how individuals process and apply new information by connecting it to existing knowledge. Central to this theory are principles such as Schema Theory, Discovery Learning, and Metacognition, each playing a significant role in how knowledge is acquired, understood, and retained.

Implementing this theory in a learning environment involves encouraging active learning, promoting collaboration, emphasizing inquiry-based learning, supporting problem-based learning, and fostering constructivist learning. These strategies help to stimulate cognitive and metacognitive activities, enhancing the learners' capacity to understand and remember information effectively.

OUTCOMES OF CLASSROOM LEARNING

When pupils learn, they may learn many things. These are classified into five major categories: intellectual skills, cognitive strategy, verbal information, motor skills, and attitudes. Academic skills include the learning of concepts, rules, and problem-solving. Cognitive strategies are the skills in which the learners regulate the internal learning processes; these strategies help pupils learn. Students must learn and use effective attending, encoding, retrieving, and problem-solving strategies. Verbal information refers to information that can be expressed in words. It includes names and labels, stating propositions or facts and organizing them as connected discourse.

Motor skills refer to the ability to carry out manual work. Attitudes are the likes and dislikes that students develop towards people, things, or ideas.

Table 1: For learning to be effective, instruction has to provide these facilities.

Table 1 Learning Table

Learning Variety	Critical External Conditions
Intellectual skills concepts	Highlighting or emphasizing Prompting to encode different entities as equivalent. Providing reminders as retrieval cues for other entities in the class. Presenting examples to promote transfer Providing an opportunity to practice retrieval Providing informative feedback
Rule	Encouraging the case of mental procedure for unified encoding. Directing attention to examples of component concepts. Proving reminders to retrieve previously learned concepts

	Providing prompts for the correct sequence of concepts and their unified coding. Providing opportunities for practice
Cognitive strategies (mental procedures)	Constructing performance using the procedure and without using a procedure Demonstrating each step in the procedure Prompting unified steps in the procedure Providing opportunities to use the procedure on various tasks Providing reminders of procedure when new assignments are given Providing informative feedback
Verbal information	Teaching new mental procedures or activating learned ones Providing reminders to retrieve relevant concepts and presenting advanced organizers. Prompting to encode new information about initial concepts. Providing reminders that activate retrieved cues to enhance recovery
Attitudes	Providing incentives to interact with the objects of the attitude. Providing opportunities to engage in direct interactions. Providing feedback.
Skill	Providing models to emulate Providing practice Providing opportunities for performance Providing feedback

Cognitive Learning Theory

The utilization of technology can aid in creating an effective cognitive learning environment by providing individualized learning experiences and instant feedback. Regular assessments and constructive feedback are also integral to guide the learning process and provide necessary support. The Cognitive Learning Theory underlines the importance of learners actively engaging in their learning process and becoming independent knowledge constructors.

Cognitive learning environments are vital to stimulating learning as they are designed to foster crucial cognitive processes such as attention, memory, decision-making, and problem-solving. They offer a personalized approach to learning, allowing adaptations according to individual learning styles, making them particularly effective for learners who find traditional methods challenging. Emphasizing real-world scenarios and tasks, these environments boost engagement and motivation and aid the application of knowledge to different contexts. They also assist in developing higher-order thinking skills essential in the modern, fast-paced world (Choi et al., 2014).

Additionally, cognitive learning environments promote metacognitive skills, helping learners manage their learning processes. These skills are vital in cultivating self-directed learners, a trait necessary for higher education and the professional world. Cognitive learning environments can be created and supported through clear learning objectives, diverse and engaging instructional materials, promotion of collaboration and social learning, opportunities for practice and feedback, and tools to foster self-regulation and metacognitive skills.

Cognitive learning environments facilitate learning by offering a personalized, engaging, and comprehensive learning approach. These environments aid learners in becoming more effective and independent, equipping them with skills necessary for lifelong learning (Rachel et al., 2016).

Modern and traditional cognitive learning environments differ in various ways:

Technology: Modern environments leverage technology like computers and smartphones to aid learning and communication, while traditional environments may use it less.

Learning Styles: Modern environments offer more flexibility, catering to individual learning styles, whereas traditional ones might follow a more uniform teaching approach.

Collaboration: Modern environments promote teamwork and collaboration, while traditional ones encourage more individualistic work.

Assessment: Modern environments use diverse assessment methods, including online quizzes and projects, whereas traditional ones might lean more on traditional methods like written tests.

Flexibility: Modern environments offer more flexibility in terms of time and location, allowing students to access materials anytime, anywhere, as opposed to the more time and location-specific traditional environments.

Personalization: Modern environments use AI and machine learning to personalize learning experiences, while traditional ones may follow a more standardized approach.

Interactivity: Modern environments use interactive tools, like online simulations, to facilitate learning, unlike traditional environments that might rely more on lectures.

Accessibility: Modern environments use digital resources to make learning accessible for all students, including those with special needs. Traditional environments might struggle more with this aspect.

Cost: Modern environments may be more cost-effective, offering online access and reducing expenses related to transportation or physical resources compared to traditional ones.

Cognitive learning environments focus on mental processes involved in learning new information and promote interactive, experiential, and problem-based learning, aiming for deep understanding. Their key benefits include active learning, personalized learning, real-

world relevance, collaborative learning, flexibility, adaptive learning, self-directed learning, real-time feedback, and transfer of learning. They can be tailored to suit diverse learners' needs and promote a deep understanding and retention of knowledge.

Conceptual Framework

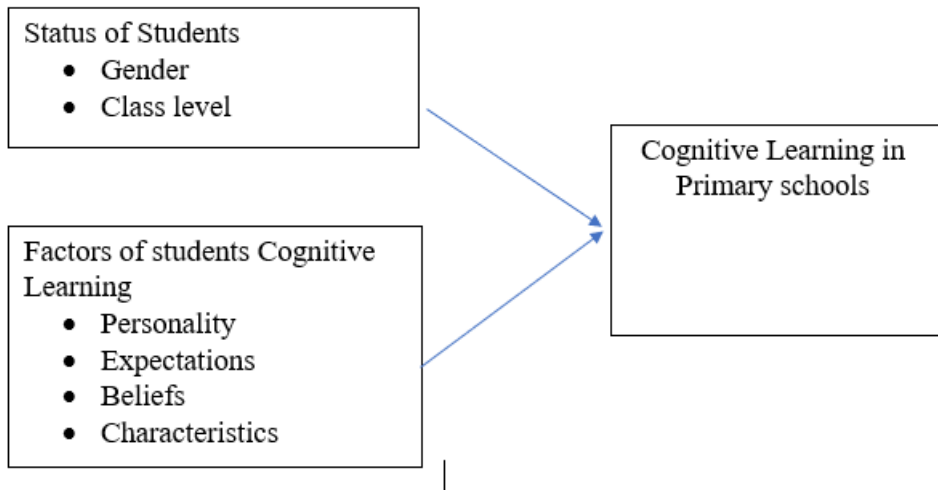

Figure 1 Conceptual Framework study of the strategies of mental health effects on students in primary school in Chongqing, China.

Research Methodology

Population and sample

The population is 186300 students in 225 primary schools in Sichuan, China. The sample group is students in primary schools in Leshan, Sichuan, China. The sample size used in this questionnaire was determined using Krejcie and Morgan's (Krejcie & Morgan, 1970) tables using purposive and simple random sampling. The sample size is 384 samples.

Research Result

Table 2 Characteristics of Respondents

Gender	Frequency	Percent
Male	183	47.65
Female	201	52.34
Total	384	100.0
Age		
Under 9 years	120	33.42
9-10 years	113	37.41
10-11 years	126	41.72
Total	384	100.0
Education		
Grade 4	86	22.39
Grade 5	129	33.59
Grade 6	150	39.06
Total	384	100

Table 3 Analysis of the predictive ability of the independent variable and dependent variable

Model	R	R Square	Adjust R Square	Std. Error of the estimate	Dublin-Watson
1	.923*	.784	.835	.2859	2.985

The Most Critical Factor affecting Students' Cognitive Learning

Table 4 Correlation Coefficient factors of Mental Health analyzed by multiple regression

Independent Variable	b	S.E.	β	t	p	Zero-order	Tolerance	VIF
Constant	.859	.249	-	3.450	.001*			
Personality	.212	.035	.200	6.110	.000**	.465	.750	1.33
Expectations	.104	.043	.076	2.431	.016*	.249	.768	1.29
Beliefs	.063	.030	.068	2.085	.038*	.281	.768	1.30

The table summarizes the results from a multiple regression analysis predicting an unspecified outcome from three independent variables: Personality, Expectations, and Beliefs. All three predictors are statistically significant, with Personality showing the most substantial impact. For each one-unit increase in Personality, Expectations, and Beliefs, the outcome increases by approximately 0.212, 0.104, and 0.063 units, respectively, all else being constant. The correlation of Personality with the outcome is the highest among the predictors. The Variance Inflation Factor (VIF) values for all predictors are close to 1, indicating that multicollinearity is not a concern in this model.

Conclusion

The respondents are students in 225 primary schools in Leshan, Sichuan, China. Most are Female 52.34 percent, age is 10-11 years 41.72 percent, and Education is Grade 6, 39.06 percent.

The significant levels of the Students of Cognitive learning in Primary schools in Leshan, Sichuan, China. are considered by the level of C.V. are Gender and Class level, respectively. The significant level of the Factors of cognitive learning of the skill for successful 21st Century school leaders that influence the teachers in a vocational school in Leshan, Sichuan, China.

are agreed and moderate, considered by the level of CV. are Beliefs, Expectations, Personality, Respectively.

Discussion

The results from the multiple regression analysis present crucial insights into the interrelationships between Personality, Expectations, and Beliefs, and the dependent variable. All three predictors exhibit statistically significant contributions to the outcome, emphasizing their unique role in determining the dependent variable. Personality is the paramount predictor (Steel et al., 2008). This implies that for each standard deviation increase in Personality, there is an expected increase of .212 standard deviations in the outcome variable while holding all other factors constant (Anglim et al., 2020). Expectations also significantly influence the outcome, albeit to a more minor degree. The outcome increases by .104 standard deviations for each standard deviation increase in Expectations (Ruggeri et al., 2022). A similar pattern is seen with Beliefs, where an increase corresponds to a modest rise in the outcome (.063 standard deviations) (Jones et al., 2018). The zero-order correlations delineate the relationships between each independent variable and the outcome. The strongest association exists between Personality and the outcome (.465), accentuating the significance of Personality as a predictor (Steel et al., 2008). In evaluating the risk of multicollinearity through Tolerance and Variance Inflation Factor (VIF) values, it was found that there were no issues of multicollinearity in this study (O'Brien, 2007). All VIF values were near 1, and Tolerance statistics were well above the frequently used cut-off of .10, confirming that multicollinearity was not a problem in this analysis (Peterson, 2018).

To summarize, the outcomes of the multiple regression analysis indicate that Personality, Expectations, and Beliefs significantly predict the outcome. Building on these findings, future research could delve into the specific mechanisms through which these variables influence the outcome and explore potential interactions among these variables.

References

- Ajuoga, M. (2019). BASIC CONCEPTS OF EDUCATION, TEACHING AND LEARNING. **Teacher Education**.
- Choi, H.-H., Merriënboer, v., & Pass, F. (2014, April 3). Effects of the Physical Environment on Cognitive Load and Learning: Towards a New Model of Cognitive Load. **Educational Psychology Review**, 26, 225-244.
- Devi, B., Khandelwal, B., & Das, M. (2017). Bandura's social cognitive theory is applied in the technology-enhanced, blended learning environment. **International Journal of Applied Research**, 3(1), 721-724.
- Huang, R., Tlili, A., Chang, T.-W., Zhang, X., Nascimbeni, F., & Burgos, D. (2020). Disrupted classes, undisrupted learning during COVID-19 outbreak in China: application of open educational practices and resources. **Smart Learning Environments**, 7(19), 1-15.
- Krejcie, R., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Education and Psychological Measurement**, 4(2), 176-185.
- Likert, R. (1932). **A Technique for the Measurement of Attitude**. New York.
- Martin-Dunlop, C. S. (2011). Perceptions of the learning environment and associations with cognitive achievement among gifted biology students. **Learning Environ Res**, 14(2), 25-38.
- O'Brien, R. M. (2007). A Caution Regarding Rules of Thumb for Variance Inflation Factors. **Quality & Quantity**, 41(5), 673-690.
- Rachel, A., Nnamdi, O., & Thomas, I. (2016). Learning Environments as Basis for Cognitive Achievements of Students in Basic Science Classrooms in Nigeria. **Universal Journal of Educational Research**, 4(6), 1471-1478.

- Rovinelli, R., & Hambleton, R. (1976, April 19-23). On the use of content specialists in assessing criterion-referenced test item validity. **Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association**. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED121845.pdf>.
- Ruggeri, K., Stock, F., Haslam, A., & Capraro, V. (2022). Evaluating social and behavioral science expectations about COVID-19 and lessons for the next pandemic. **ResearchGate**.
- Steel, P., Shultz, J., & Schmidt, J. A. (2008). Refining the Relationship Between Personality and Subjective Well-Being. **Psychological Bulletin**, 134(1), 138–161.
- Ting, F. (2018). Literature Review on Chinese School Education Environment. **Advances in Social Science, Education, and Humanities Research**, 264(5), 1-5.
- UNESCO. (2022, April 21). **How is China ensuring learning when classes are disrupted by coronavirus?** Retrieved from UNESCO: <https://www.unesco.org/en/articles/how-china-ensuring-learning-when-classes-are-disrupted-coronavirus>

A STUDY OF THE STRATEGIES OF MENTAL HEALTH EFFECTS ON STUDENTS IN PRIMARY SCHOOL IN CHONGQING, CHINA

Shanshan Zhang¹

Received: July 26, 2023, Revised: October 23, 2023, Accepted: November 1, 2023

Abstract

This research examines mental health strategies' impact on primary school students in Chongqing, China. The objectives include understanding the mental health state of students and developing a mental health strategy tailored for them. The study involved a population of 400 primary school students, a majority being female (54.3%), aged 13 or above (30.5%), with one sibling (55.5%), and nearly half were in grade 2 (47%).

The research revealed that students most emphasized Practice, Resourcing, and Process as essential components of a Mental Health Strategy. When discussing the Process, key aspects included a suitable class curriculum, content flexibility, and effective classroom management. The Organizing component incorporated elements like school management, teacher policy formulation, teacher qualifications, and assessment methods. The resourcing involved features like learning equipment, teaching aids, and curriculum content. On the other hand, practice stressed adapting learning activities to new norms, developing teacher skills in pandemic scenarios, fostering mental health practices for teachers, and accurately measuring these practices.

The study further highlighted Resourcing, Practice, Organizing, and Process as influential factors for a successful mental health strategy. Students emphasized the importance of Resourcing and Practice for improved learning satisfaction and engagement.

¹ Pathum Thani University, E-mail: 43881577@qq.com

Meanwhile, school administrators must focus on the Organizing and Process components for sustained school development and efficient management.

Keywords: Mental health, classroom management, and student satisfaction

Introduction

The research highlights the widespread effects of the COVID-19 pandemic, which has resulted in the temporary closure of schools worldwide, affecting an estimated 1.4 billion students. Notably, in China, where the pandemic began during the winter break, the beginning of the spring semester was delayed, affecting approximately 278 million pupils at various academic levels. Concerns have been raised about the long-term effects of these closures on students' mental health, as prolonged isolation from peers, teachers, family, and community networks may contribute to psychological issues. Students' psychological symptoms, non-suicidal self-injury, and suicidal ideation were assessed longitudinally before the outbreak (early November 2019) and two weeks after school reopened (mid-May 2020) in a low-risk COVID-19 area in China. Significant development occurs during adolescence, and research indicates that 10% to 20% of adolescents worldwide struggle with mental health issues. If not addressed promptly, these issues can lead to premature mortality, severe adult dysfunction, and disruptions in education and employment. More alarming is that these mental health issues have increased more among students than non-students. Anxiety, depression, and other mental health issues are more likely to affect adolescents undergoing biological and behavioral changes. The high prevalence of these issues among high school pupils may discourage them from pursuing their education. Moreover, these students are frequently excluded from peer social circles and dread being bullied or harassed, resulting in additional interpersonal complications. The research emphasizes the persistence of mental health issues from adolescence into maturity by noting that roughly half of all lifetime mental health problems begin by age 14, and three-quarters begin before age 25. Even though effective treatments are available, the majority of adolescents do not seek assistance due to stigmatization, inadequate mental health infrastructure, lack of funding, and shortage of mental health professionals, particularly in low- and middle-income countries. To mitigate

the prevalence of mental health issues, risk reduction strategies are advocated by the study. This strategy should focus on modifiable risk factors such as lifestyle behaviors (poor diet, gaming addiction, smoking, alcohol or substance abuse), demographic factors (age, perceived obesity), physical status (physical disease, teen pregnancy), and familial factors (parenting styles, family functioning, income, and education). The research also investigates the specific context of Chinese secondary school students. Previous studies frequently combined samples of middle and high school students, making it challenging to develop a nuanced comprehension of the mental health of high school students. Significant sources of stress and contributors to mental health issues include China's college admission policies, particularly the National College Entrance Examination (NCEE), and other adolescent risk behaviors such as smoking, binge drinking, and early sexual activity. As a case study, the research examines Henan province, the most populous province in central China, with over 2 million secondary school students. This study aims to determine the prevalence of mental health issues among secondary school students in this province who are under tremendous stress due to the nature of the NCEE.

The researcher is interested in studying the effects of primary education in Chongqing, China, on students' mental health. Future education administration in Chongqing, China, will be based on the predicted and planned outcome.

Research objective

1. To know the mental health of students in primary schools in Chongqing, China
2. To conduct the strategy of mental health for students in primary schools in Chongqing, China

Literature Review

Concept and theory of mental health

This extensive description by the World Health Organization (WHO) underscores the importance of mental health as a fundamental human right and a crucial part of personal, community, and socio-economic development (WHO., 2022). The report elaborates on how

mental health is a complex continuum, experienced differently by each individual. Mental health conditions include mental disorders, psychosocial disabilities, and other mental states associated with distress, impairment in functioning, or risk of self-harm. The WHO identifies various factors that may affect our mental health. These include psychological and biological factors, such as emotional skills, substance use, and genetics. Additionally, exposure to unfavorable circumstances like poverty, violence, inequality, and ecological deprivation can increase the risk of experiencing mental health conditions. Risks and protective factors can be found locally and globally, influencing individual, familial, community, and whole population mental health. To promote and prevent mental health conditions, the WHO encourages the identification and intervention of determinants at individual, social, and structural levels. This process often involves sectors beyond health, including education, labor, justice, transport, environment, housing, and welfare.

Suicide prevention is a global priority. Strategies like limiting access to means of suicide, responsible media reporting, social and emotional learning for adolescents, and early intervention can contribute significantly to this cause. Moreover, promoting child and adolescent mental health through policies, laws, caregiver support, school programs, and quality of community and online environments is crucial. The WHO also highlights the importance of community-based mental health care, which is more accessible and acceptable than institutional care, helps prevent human rights violations, and delivers better recovery outcomes. This approach should be delivered through mental health services integrated into general health care, community mental health services, and services that deliver mental health care in social and non-health settings.

In addition, the WHO emphasizes its commitment to implementing the "Comprehensive Mental Health Action Plan 2013-2030 to improve mental health globally. This is done by strengthening effective leadership and governance, providing comprehensive and responsive community-based care, implementing promotion and prevention strategies, and strengthening information systems, evidence, and research. The focus is on deepening the value of mental health, reshaping environments to protect mental health better, and supporting mental health care. The researcher highlights that factors crucial for maintaining

mental health include mental health services, community care, and non-health settings such as child protection, school health services, and prisons. These elements play a significant role in ensuring a collective response to mental health and enabling a transformation towards better mental health for all.

Concept and Theoretical Strategies

The Concept and Theoretical Strategies of Strategic Management thoroughly describe its importance in the modern context of corporate governance. The dynamic and often complex nature of today's business environment necessitates a deep understanding of strategic management principles, mainly when focusing on a firm's competitive advantage based on the resource-based view of the firm. The resource-based model is a strategic management theory that posits that a firm's competitive advantage lies within its unique resources and capabilities. By focusing on internal factors and abilities, a firm can position itself to better compete and achieve its objectives. The text also defines 'strategy' and the importance of developing and implementing one within an organization. Several definitions are given, but they all agree that a strategy is a broad, comprehensive plan or set of decisions that dictate how a firm will achieve its objectives and goals and allocate its resources. Strategic decision-making involves the firm's mission, internal capabilities, value system, and societal values (Omalaja, M.A; Eruola, O.A; 2011, pp. 59-77) T. Strategic management encompasses defining an organization's objectives, developing strategies and plans to meet those objectives, and allocating the necessary resources to implement the strategies. This includes the stages of strategy development, implementation, and evaluation. The corporate strategy model you provided outlines three key areas: strategic position, strategic choices, and strategy in action. These represent the organization's external and internal context, the options for future strategy development, and ensuring the systems are effectively implemented.

Understanding and managing these aspects are crucial for the success of an organization. This approach enables managers to respond to environmental changes, leverage internal strengths, meet stakeholder expectations, and drive the organization toward its strategic objectives.

Conceptual Framework

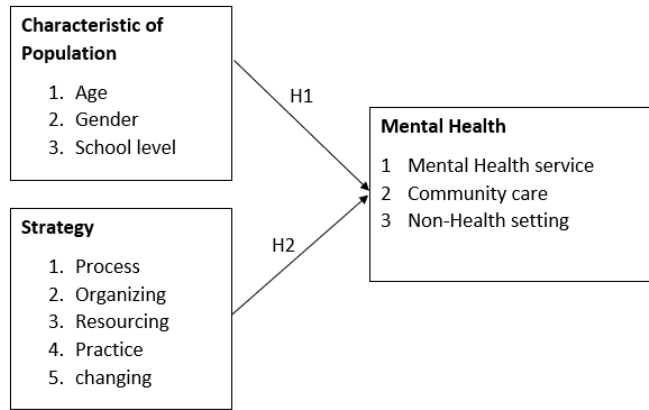

Figure 1 Conceptual Framework study of the strategies of mental health effects on students in primary school in Chongqing, China.

Research Methodology

Population and sample

Population

The population used in this study consisted of students in primary school in Chongqing, China. Total 52,350 students. The sample group used in this study consisted of 400 students in primary school in Chongqing, China. The size was determined by calculating the Taro Yamane sample size (Taro Yamane, 1967) at the reliability level of 95%, and the error is less than 5%.

Research Result

Table 1 Characteristics of Respondents

Gender	Frequency	Percent
Male	189	45.8
Female	217	54.3
Total	400	100.0
Age		
Under eight years	92	23.0
9- 10 years	113	28.3
11-12 years	73	18.3
13 years Above	122	30.5
Total	400	100.0
Number of Siblings		
One person	222	55.5
2-3 persons	114	28.5
4-5 persons	43	10.8
Five persons above	21	5.3
Total	400	100
School Level		
Grade 2	188	47.0
Grade 3	120	30.0
Grade 4	59	14.8
Grade 5 above	33	8.3
Total	400	100.0

Table 2 Analysis of the predictive ability of the independent variable and dependent variable

Model	R	R Square	Adjust R Square	Std. Error of the estimate	Dublin-Watson
1	.998	.997	.997	.2639	2.187

Table 3 Correlation Coefficient factors of Mental Health analyzed by multiple regression

Independent Variable	<i>b</i>	<i>S.E.</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	Zero-order	Tolerance	VIF
Constant	-	-	-	-	-			
Process	.097	.027	.094	3.614	.000**	.991	.021	8.630
Organizing	.135	.054	.139	2.508	.013*	.997	.003	3.902
Resourcing	.406	.041	.408	9.991	.000**	.997	.005	2.113
Practice	.355	.064	.359	5.589	.000**	.998	.002	5.224

The factors of the strategies of mental health effects on students in primary schools in Chongqing, China. The result of data analysis on factors that influence the Mental health of the students in primary schools in Chongqing, China. Found Resourcing(X_1), Practice(X_2), Organizing (X_3), and Process (X_4) are positive influences on the Mental health of the students in primary schools in Chongqing, China. Moreover, it can describe the variant of Mental health of the students in primary schools in Chongqing, China. By most positive influence, 99.8% (R Square) are Resourcing = .408, Practice = .359, Organizing = .139, and Process = .094, respectively. It can illustrate regression equations as follows:

$$\hat{Y} = 0.097x_1^{**} + 0.135x_2^{*} + 0.406x_3^{**} + 0.355x_4^{**}$$

$$\widehat{ZY} = 0.094zx_1^{**} + 0.139zx_2^{*} + 0.408zx_3^{**} + 0.359zx_4^{**}$$

$$R^2 = 0.998$$

Conclusion

The respondents are students in primary schools in Chongqing, China. Most are Female 54.3 percent, age is 13 years above 30.5 percent, the number of siblings is only one person 55.5 percent, and the school's level is grade 2, 47 percent. The significant levels of Mental

health Strategy most agree and strongly agree are Practice, Resourcing, and Process, respectively.

The significant level of process in Mental health Strategy is proper class Curriculum, Flexibility in the content of the subject, and Management in the classroom, respectively. The significant level of Organizing in Mental health Strategy is Organization management in schools, Establishing Policy for Teachers, Teaching qualifies, and Conducting Assessment, respectively. The significant level of Resourcing in Mental health Strategy most agree and strongly agree are Learning equipment, Teaching Instruments, and Subjects' contents, respectively. The significant levels of Practice in Mental health Strategy that most agree and strongly agree on are Learning Activities for the new normal, Teachers' skills in the Pandemic situation, Mental health practice for teachers, and Measurement of Practice, respectively.

Discussion

The factors that influence the Mental health strategy of the students in primary schools in Chongqing, China.

- Resourcing

The resourcing consists of Teaching Instructions, Subjects' content, and Learning equipment. The development of resourcing is crucial to school administrators; students are concerned about resourcing because it can help enhance learning satisfaction in the new average age.

- Practice

The practice is one factor that influences student engagement; it is also attractive to learning and motivates students. School administrators should pay attention and develop practice, such as Class activity, Training properly, et cetera.

- Organizing

Organizing is the low factor influencing mental health strategy because most respondents are students. Although organizing is a low influence, school administrators still need to focus because organizing willingly is a foundation of school development for long-term business.

- Process

According to the research results, the process has the lowest influence on mental health strategy. Because students must be more careful about the process, they all focus on the output (Practice). Even so, although the students need to be more focused on the process, the process is essential for school management, and administrators still need to concentrate and pay good attention.

References

- Lei Zhang & Dandan Zhang & Jiao Fang, & Y. (2020, September 11). Assessment of Mental Health of Chinese Primary School Students Before and After School Closing and Opening During the COVID-19 Pandemic. **JAMA Network Open**, 1-4. Retrieved from <https://jamanetwork.com/journals/jamanetworkopen/fullarticle/2770489>
- Lucksted, L. D. (2010). Theoretical Foundations of Mental Health. **Research Gate**, 19.37.

Manwell A, et al. (2015). What is mental health? Evidence towards a new definition from a mixed methods multidisciplinary, international survey. **BMJ Open**, 5, 1-11.

Retrieved from

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4458606/pdf/bmjopen-2014-007079.pdf>

Medical news today. (2020). What is mental health? **Medical news today**. Retrieved from

<https://www.medicalnewstoday.com/articles/323454#takeaway>

Mentalhealth.gov. (2022). What Is Mental Health? **Mentalhealth.gov**. Retrieved from

<https://www.mentalhealth.gov/basics/what-is-mental-health>

Omalaja, M.A; Eruola, O.A;. (2011). Strategic Management Theory: Concepts, Analysis, and

Critiques with Corporate Competitive Advantage from the Resource-based

Philosophy. **Economic Analysis**, 44(1), 59-77. Retrieved from

file:///C:/Users/benz2523/Downloads/194-Article%20Text-521-1-10-20170929.pdf

WHO. (2022, June 17). Mental health: strengthening our response. **Website: World Health**

Organization. Retrieved from [https://www.who.int/news-room/fact-](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response)

[sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response)

อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง ของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองนนทบุรี

The Influence of The Causal Factors Affect Self-Care Behaviors Among Elderly in Nonthaburi Municipality District

ธีรยุทธ ฉิมพิทักษ์¹ กนิษฐ์ ชาญปรีชญ์² ไพลิน เทียนสุวรรณ³ และชาญณรงค์ สัจเทพ⁴

Theerayut Chimphitak¹, Ganit Chanpreechaya², Pailin Teansuwan³ and
Channarong Sachdev⁴

Received: August,29 2023 Revised: October,16 2023 Accepted: November,6 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุระดับปัจจัยเอื้อ ระดับการรับรู้เรื่องการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ระดับการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ และระดับการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองนนทบุรี และ 2) วิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองนนทบุรี โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จำนวน 275 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.847 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์หอคัพประกอบเชิงยืนยัน

ผลวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง มีปัจจัยเอื้ออยู่ในระดับสูง มีการรับรู้เรื่องการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง มีการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับสูง และพบว่า 2) การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับปัจจัยเอื้อ โดยมีประสิทธิภาพการทำนายเท่ากับ 0.023 และการรับรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ

¹สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: yutxxl@gmail.com

²สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: chanpreechaya@gmail.com

³สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: mppailin261@gmail.com

⁴สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: chan@magnumcorp.com

ในขณะที่พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ การรับรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ปัจจัยเอื้อ และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม โดยมีสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.382, 0.368, 0.113 และ 0.238 ตามลำดับ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมผ่านการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม โดยมีสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.382 และ 0.238 ตามลำดับ มีประสิทธิภาพการทำนายเท่ากับ 0.615 ($R^2 = 61.5\%$)

คำสำคัญ: พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ การดูแลสุขภาพตนเอง ผู้สูงอายุ

Abstract

This article aims to study 1) The level of self-care behaviors among elderly, the level of enabling factors, the level of receiving of health information of elderly, the level of awareness of receiving of self-care information and a getting support from social of elderly in Nonthaburi municipality district and 2) Analyze the influence of the causal factors affect self-care behaviors among elderly in Nonthaburi municipality district. The data collected by questionnaires, testing with elderly 275 persons who over aged 60 years old. The research sampling was purposive sampling. The reliability of the questionnaire was 0.847. The statistical analyzed data were percentage, mean, standard deviation and the confirmation component analysis.

Results of the research showed that 1) The level of self-care behaviors of elderly was at a moderately level, an enabling factor was at a high level, the receiving of health information of elderly was at a high level, awareness of receiving of self-care information was at a high level and a getting support from social of elderly was at a high level. And 2) A getting support from social related to an enabling factor with the forecasting performance of 0.023 and a receiving of self-care information of elderly related to a receiving of health information of elderly with the forecasting performance of 0.050. Furthermore, self-care behaviors among elderly was directly influenced by a receiving of health information of elderly, an enabling factor and A getting support from social with the influence coefficients of 0.382, 0.368, 0.113 and 0.238, respectively, and was indirectly affected by a receiving of health information of elderly and a getting support from social with the influence coefficients of 0.382 and 0.238, respectively by the forecasting performance of 0.615 ($R^2 = 61.5\%$).

Keywords: Healthcare behavior, self-care, the elderly

บทนำ

ผู้สูงอายุเป็นช่วยวัยที่มีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคตและเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านสภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม อารมณ์ที่เกิดในผู้สูงอายุที่มักพบบ่อย ได้แก่ อารมณ์เศร้า เบื่อหน่าย ท้อแท้ เศร้าโศก น้อยใจง่าย มีอาการเครียด หงุดหงิดง่าย วิตกกังวลเกี่ยวกับลูกหลาน ชี้นำ และเป็นวัยที่บทบาทและความสำคัญทางสังคมถูกจำกัดลง การมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมก็ลดลง ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ และมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพเนื่องด้วยสภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรง เพราะภูมิคุ้มกันลดลงตามวัย อีกทั้งสภาพทางสังคมที่บีบรัดให้สมาชิกในครอบครัวหรือวัยแรงงานต้องออกไปประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาส่งเสริมเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้ผู้สูงอายุจะต้องมีการดูแลสุขภาพตนเองเพิ่มมากขึ้น (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564) พฤติกรรมการดูแลสุขภาพที่ถูกต้องของผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง (Self-Care Behavior) เป็นกิจกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง นับตั้งแต่การป้องกันโรคไม่ให้เจ็บป่วย การส่งเสริมสุขภาพให้ร่างกายแข็งแรง การบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจภายหลังการเจ็บป่วย โดยผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นต้องการดูแลสุขภาพตนเอง จึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะพัฒนาเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเอง (ภาณุวัฒน์ ว่องตระกูลเรือง, 2565)

เมื่อผู้สูงอายุได้มีการดูแลสุขภาพตนเองอย่างเหมาะสมและได้รับการดูแลจากครอบครัวเป็นอย่างดี ผู้สูงอายุก็จะมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปัจจุบันจังหวัดนนทบุรีมีประชากร 1,288,637 คน มีผู้สูงอายุ (ผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป) จำนวน 240,781 คน คิดเป็นร้อยละ 18.69 ของประชากรทั้งสิ้น (สำนักงานแรงงานจังหวัดนนทบุรี, 2565) ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจากนิยามสังคมผู้สูงอายุซึ่งมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564) ถือได้ว่าจังหวัดนนทบุรีได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว ซึ่งจากผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากรของสำนักงานสถิติจังหวัดนนทบุรีพบว่า มีผู้สูงอายุในปี 2564 จำนวน 40,004 คน มีสัดส่วนมากกว่าปี 2563 ร้อยละ 8.39 (ปี 2563 พบแรงงานนอกระบบช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 36,909 คน) ที่ยังคงทำงานหารายได้เลี้ยงตนเอง/ครอบครัว ซึ่งภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมการจ้างงาน ผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สามารถพึ่งตนเองได้ (สำนักงานแรงงานจังหวัดนนทบุรี, 2565) แต่ในภาพรวมแล้วผู้สูงอายุยังมีรายได้จากบุตร คู่สมรส เงินบำนาญบำนาญ ดอกเบี้ยเงินออมและเบี้ยยังชีพจากทางราชการด้วยในปี 2562 มีผู้สูงอายุที่ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 215,330 คน (ร้อยละ 89.4 ของผู้สูงอายุ) และมีผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้พิการ จำนวน 26,929 คน (ร้อยละ 11.18 ของผู้สูงอายุ) เมื่อพิจารณาข้อมูลด้านอื่น ๆ พบว่า ยังมีผู้สูงอายุที่ต้องการความช่วยเหลือในการดำเนินกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน ร้อยละ 6.7 ของผู้สูงอายุ เป็นผู้ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ไม่มีคนดูแล ไม่มีรายได้ และสมควรได้รับความช่วยเหลือ ร้อยละ 1.2 เป็นผู้ป่วยเรื้อรังติดเตียง/ติดบ้าน นอกจากนี้ยังมีผู้สูงอายุที่ประสบปัญหา ด้านที่อยู่อาศัย คุณภาพชีวิตสภาพแวดล้อมและสุขภาพ (สำนักงานสถิติจังหวัดนนทบุรี,

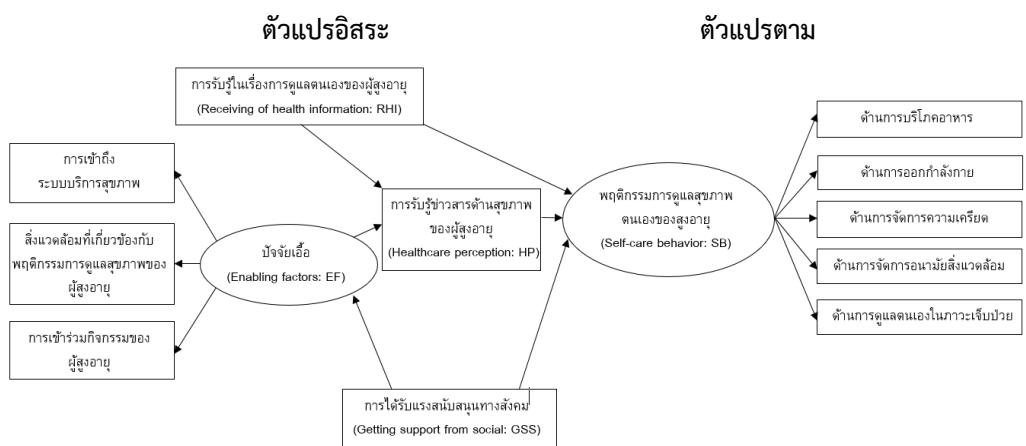
2565) แม้ว่าจะมีจำนวนเล็กน้อยแต่ต้องให้ความสำคัญกับพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขต่อไป

การเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุนอกจากทางด้านร่างกายจะมีสภาพเสื่อมลงแล้ว สถานภาพและบทบาททางด้านเศรษฐกิจและสังคมก็เปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลโดยตรงต่อสภาพจิตใจและระดับความสุขของผู้สูงอายุ และเมื่อผู้สูงอายุได้ดูแลตนเองอย่างเหมาะสมและได้รับการดูแลจากครอบครัวเป็นอย่างดี ผู้สูงอายุก็จะมีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบครัวของผู้สูงอายุจึงต้องตระหนักถึงความต้องการพึ่งพาในสิ่งที่ผู้สูงอายุไม่สามารถกระทำด้วยตนเองได้ รวมถึงเข้าใจภาวะเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ เช่น การเกษียณอายุ การสูญเสีย และการเผชิญกับความตาย ยิ่งผู้สูงอายุมีอายุมากเท่าใด ก็ยิ่งมีความต้องการดูแลจากบุตรหลานมากขึ้น (บุญเรือง ไตรเรืองวรวัฒน์, 2563) ดังนั้น บททวามวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองนนทบุรีซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุเพื่อสมาชิกในครอบครัวจะได้รับรู้ และเข้าใจผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่สนใจในการนำผลการศึกษานี้ไปปรับใช้ในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองนนทบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองนนทบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีสัญชาติไทย มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนนทบุรี และเป็นกลุ่มผู้สูงอายุประเภทช่วยเหลือตนเองได้ดี (Well Elder) ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 240,781 คน (สำนักงานแรงงานจังหวัดนนทบุรี, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีสัญชาติไทย มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนนทบุรี และเป็นกลุ่มผู้สูงอายุประเภทช่วยเหลือตนเองได้ดี (Well Elder) การศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการกลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์สมการโครงสร้างต้องมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 200 ตัวอย่างขึ้นไปในกรณีที่ไม่เดลไม่มีความซับซ้อน (Hair et al., 2014) ที่ได้กล่าวว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับการใช้สถิติการวิเคราะห์พหุตัวแปร ควรมีจำนวนอย่างน้อย 5-10 เท่าของดัชนีชี้วัด และควรมีขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 200 ตัวอย่าง หรือ 5 เท่าของข้อคำถาม (Kline, 2016) ในการวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 11 ตัวแปร 55 ข้อคำถาม (55 ข้อคำถาม x 5 เท่า) ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 275 คน ถือได้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามเงื่อนไขในการวิเคราะห์ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้คือ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

3.1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการศึกษา รวมทั้งสร้างข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ

3.2 สร้างแบบสอบถามโดยนำข้อคำถามที่ได้พัฒนาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งนำฉบับร่างแบบสอบถามทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยทดลอง (try out) กับตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ตั้งแต่ 0.66-1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทั้งฉบับ เท่ากับ 0.847

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนาม และแจกแบบสอบถามแบบออนไลน์ โดยแจกแบบสอบถามตัวอย่าง จำนวน 275 ชุด ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมิถุนายน 2566 โดยสามารถนำแบบสอบถามที่ได้มาทั้งหมดมาทำการคัดเลือก ลงรหัส และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference statistics) เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (First order confirmatory factor analysis)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการเชิงปริมาณและมีแบบสอบถามที่สมบูรณ์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 275 ชุดนั้น พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.25 มีอายุระหว่าง 60-69 ปี ร้อยละ 63.87 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา ร้อยละ 67.45 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 58.82 และผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 68.54 โรคประจำตัวของผู้สูงอายุคือ เบาหวาน/ความดันโลหิตสูง/ไขมันในเส้นเลือด ร้อยละ 49.22 และพบว่า ผู้สูงอายุมีลักษณะครอบครัวเดี่ยวคือ อยู่ร่วมกับคู่สมรสและบุตรหรือหลาน ร้อยละ 66.43 และสรุปผลค่าเฉลี่ยการรับรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองนนทบุรี มีดังนี้

1. การวิเคราะห์ระดับการรับรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ พบว่า มีการรับรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพตนเอง อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 97.87 โดยมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ($\bar{X}$ = 2.835, S.D. = 0.187) อยู่ในระดับสูง โดยพบว่า ผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ยรับรู้การดูแลสุขภาพตนเองมากที่สุดคือ การรับประทานผักและผลไม้ และอาหารจำพวกธัญพืชต่าง ๆ เพื่อช่วยการขับถ่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.947, S.D. = 0.158) รองลงมา มีรับรู้การดูแลสุขภาพตนเองในเรื่อง ควรพักผ่อนให้เพียงพอวันละ 6-8 ชั่วโมง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.922, S.D. = 0.163) และน้อยที่สุด การออกกำลังกายวันละ 30-60 นาที อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.608, S.D. = 0.198) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ปัจจัยเอื้อ พบว่า ปัจจัยเอื้อในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 67.19 โดยมีค่าเฉลี่ยของปัจจัยเอื้อในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ($\bar{X}$ = 2.534, S.D. = 0.257) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยปัจจัยเอื้อในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ มากที่สุดคือ ด้านการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ ($\bar{X}$ = 2.827, S.D. = 0.232) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ($\bar{X}$ = 2.587, S.D. = 0.281) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุ ($\bar{X}$ = 2.256, S.D. = 0.294) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม พบว่า ผู้สูงอายุได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 88.19 โดยมีค่าเฉลี่ยการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ ($\bar{X}$ = 2.786, S.D. = 0.336) อยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ยการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม มากที่สุดคือ การได้รับ

ความรัก การเอาใจใส่ หรือให้กำลังใจทั้งในยามปกติและยามเจ็บป่วย ($\bar{X} = 2.768$, S.D. = 0.336) อยู่ในระดับมาก รองลงมา การรับฟังปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 2.725$, S.D. = 0.374) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ การให้กำลังใจเมื่อผู้สูงอายุเกิดความท้อแท้ สิ้นหวัง ($\bar{X} = 2.634$, S.D. = 0.396) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

4. การวิเคราะห์การรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพ อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 88.16 โดยมีค่าเฉลี่ยรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 2.824$, S.D. = 0.213) อยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพ มากที่สุดคือ การได้รับข่าวสารการดูแลสุขภาพจากแพทย์ ($\bar{X} = 2.867$, S.D. = 0.196) อยู่ในระดับมาก รองลงมา การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุโดยการประชาสัมพันธ์จากชมรมผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 2.831$, S.D. = 0.214) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ การได้อ่านข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 2.735$, S.D. = 0.276) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

5. พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุมีระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 52.54 โดยมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ในภาพรวม ($\bar{X} = 2.341$, S.D. = 0.227) อยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 2.498$, S.D. = 0.218) รองลงมา ด้านการบริโภคอาหาร ($\bar{X} = 2.462$, S.D. = 0.354) อยู่ในระดับสูง และน้อยที่สุดคือ ด้านการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 2.194$, S.D. = 0.582) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

6. การวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ในเทศบาลเมืองนนทบุรี แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าดัชนีทดสอบโมเดลการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยัน

ดัชนีบ่งชี้ความเหมาะสมพอดี	ค่าดัชนี	เกณฑ์	ผลบ่งชี้
1. ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2)	186.362	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	-
2. ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p)	0.087	$p > 0.05$	เหมาะสมดี
3. ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์	1.941	$\chi^2 / df < 2.00$	เหมาะสมดี
4. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (GFI)	0.973	$GFI > 0.95$	เหมาะสมดี
5. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้ (AGFI)	0.982	$AGFI > 0.95$	เหมาะสมดี
6. ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR)	0.011	$RMR < 0.05$	เหมาะสมดี
7. ดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA)	0.032	$RMSEA < 0.05$	เหมาะสมดี
8. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (CFI)	0.996	$CFI > 0.95$	เหมาะสมดี

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้านการพัฒนารูปแบบพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองนนทบุรี

ตารางที่ 2 ค่าสถิติวิเคราะห์ห้หรือห้พิลปลจยยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ
ในเทศบาลเมืองนนทบุรี

ตัวแปร	การรับรู้ในเรื่อง									การได้รับแรง														
	การดูแลสุขภาพ									การรับรู้ข่าวสาร						สนับสนุนทาง						พฤติกรรมในการดูแล		
	ตนเอง			ปัจจัยเอื้อ			ด้านสุขภาพ			สังคม			สุขภาพตนเองฯ											
	(RHI)			(EF)			(HP)			(GSS)			(SCB)											
ผล	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE									
สาเหตุ																								

RHI	-	-	-	-	-	-	0.676	-	0.676*	-	-	-	1.058	0.690	0.368*
EF	-	-	-	-	-	-	0.223	-	0.223	-	-	-	0.605	0.492	0.113*
HP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.382	-	0.382*
GSS	-	-	-	0.150	-	0.150*	-	-	-	-	-	-	0.263	0.025	0.238*

หมายเหตุ: TE = ผลรวมอิทธิพล, IE = อิทธิพลทางอ้อม, DE = อิทธิพลทางตรง

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองนนทบุรี ขึ้นอยู่กับปัจจัยการรับรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ และปัจจัยการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม เป็นตัวกำหนด ซึ่งทั้งสี่ปัจจัยมีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองนนทบุรี และพบว่า ปัจจัยการรับรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ และมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกผ่านปัจจัยการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองนนทบุรี ขณะที่ปัจจัยเอื้อ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ และมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกผ่านปัจจัยการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองนนทบุรี และพบว่า ปัจจัยการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ และมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกผ่านปัจจัยการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองนนทบุรี นอกจากนี้พบว่า การรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองนนทบุรี ด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.368, 0.113, 0.382 และ 0.238 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยโมเดลเชิงสาเหตุดังกล่าว สามารถอธิบายพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองนนทบุรี ได้ร้อยละ 61.50

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.341) โดยผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองมากที่สุดคือ ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 2.498) รองลงมา ด้านการบริโภคอาหาร (ค่าเฉลี่ย 2.462) อยู่ในระดับสูง และน้อยที่สุดคือ ด้านการออกกำลังกาย (ค่าเฉลี่ย 2.194) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ เป็นเพราะว่าผู้สูงอายุให้ความสำคัญต่อการรักษาความสะอาดและเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นประจำเพื่อให้อากาศภายในบ้านถ่ายเทได้สะดวก ซึ่งถือเป็นการออกกำลังกายไปด้วยในตัว นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังให้ความสำคัญกับการบริโภคอาหารเพื่อให้ร่างกายได้รับสารอาหารที่จำเป็นเพื่อป้องกันการเกิดโรคต่าง ๆ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ พิมพิสุทธิ์ บัวแก้ว (2559) ซึ่งพบว่า การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปาน

กลาง และสอดคล้องกับ ภียริน ชุง (2561) ที่พบว่า ผู้สูงอายุในชุมชนส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยสามารถช่วยเหลือตนเองได้ดีทั้งในเรื่องการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การพักผ่อน การขับถ่าย และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องค่า Chi-square = 186.362, Chi-square/df = 1.941, p-value = 0.087, GFI = 0.973, AGFI = 0.982, RMR = 0.011, RMSEA = 0.032 และ CFI = 0.996 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สรุปได้ว่า องค์ประกอบโมเดลมาตรฐานวัดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยปัจจัยเชิงสาเหตุดังกล่าวสามารถอธิบายพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี ได้ร้อยละ 61.50 อาจเป็นเพราะ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี ส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงการบริการด้านการสาธารณสุขของรัฐ ทำให้ผู้สูงอายุได้รับการรักษาและการแนะนำในเรื่องการดูแลสุขภาพตนเองจากแพทย์ และอาศัยอยู่ร่วมกันบุตรหลานทำให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาได้เมื่อยามเจ็บป่วยหรือมีปัญหา อีกทั้งผู้สูงอายุยังให้เวลากับการเข้าหาสังคม เช่น การร่วมกิจกรรมทำบุญทุกวันพระหรือทุกวันเสาร์ของเดือน และบางครั้งก็เข้าร่วมทำกิจกรรมระหว่างกลุ่มเพื่อนของผู้สูงอายุด้วยกัน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ ศิริสุนาคะเสนีย์ (2561) ที่พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ สุมาลี วิเศษศิริ (2564) ที่พบว่า การส่งเสริมการดูแลสุขภาพกายสุขภาพจิตในรูปแบบที่หลากหลาย การเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการ และการให้ความสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยแก่ผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.1 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี พบว่า พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี ขึ้นอยู่กับปัจจัยการรับรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ และปัจจัยการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม เป็นตัวกำหนดและมีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี มีการดูแลสุขภาพตนเองที่ดี เพราะมีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองทั้งจากแพทย์ และความห่วงใยจากคนในครอบครัว รวมถึงกลุ่มเพื่อนผู้สูงอายุด้วยกัน เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะให้ความสำคัญในเรื่องการรับประทานอาหาร การพักผ่อน และการออกกำลังกายตามสมควร เป็นต้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ พงศธร ศิลาเงิน (2560) ที่พบว่า การรับรู้เรื่องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ปัจจัยเอื้อ (การเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ สิ่งแวดล้อม การเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ และการใช้คู่มือการส่งเสริมและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ อังณา เจริญชัย (2563) ที่พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการป้องกันโรค การรับรู้สมรรถนะในการดูแลสุขภาพตนเอง

และแรงสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน จังหวัดพิจิตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ปัจจัยการรับรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก ($DE = 0.368$) ต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ และมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวก ($ID = 0.690$) ผ่านปัจจัยการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี ($TE = 1.058$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการประพฤติปฏิบัติตนตามคำแนะนำของแพทย์ และบุคคลในครอบครัวในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ อัจฉนา เจริญชัย (2563) ที่พบว่า การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลสุขภาพตนเอง และแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ปัจจัยเอื้อ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก ($DE = 0.113$) ต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ และมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวก ($ID = 0.492$) ผ่านปัจจัยการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี ($TE = .605$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี มีการปฏิบัติกิจกรรมในยามว่างหรือทำกิจกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ภายในครอบครัว จึงช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถผ่อนคลายความตึงเครียดได้ เช่น การรับประทานอาหารร่วมกัน การไปเที่ยวพักผ่อนร่วมกัน การดูละครหรือดูโทรทัศน์ร่วมกัน เป็นต้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ พงศธร ศิลาเงิน (2560) ที่พบว่า การรับรู้เรื่องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ปัจจัยเอื้อ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ มณฑิญา กงลา (2564) ที่พบว่า ปัจจัยเอื้อ มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4 ปัจจัยการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก ($DE = 0.382$) ต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี ($TE = 0.382$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรีส่วนใหญ่มีความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเองได้และมีการรับรู้ในเรื่องของการดูแลสุขภาพตนเองค่อนข้างมาก จึงมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองดี และคนในครอบครัวต่างก็ให้ความสำคัญต่อผู้สูงอายุจึงให้ความสนใจและคอยดูแลเป็นอย่างดี ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ พงศธร ศิลาเงิน (2560) ที่พบว่า การรับรู้เรื่องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5 ปัจจัยการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก ($DE = 0.238$) ต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ และมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวก ($DE = 0.025$) ผ่านปัจจัยปัจจัยเอื้อ ต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี ($TE = 0.263$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี มีการปฏิบัติกิจกรรม

ยามว่างกับเพื่อน ๆ ผู้สูงอายุด้วยกัน และมีกิจกรรมยามว่างกับครอบครัว จึงช่วยผ่อนคลายความเครียดด้านจิตใจและเกิดปฏิสัมพันธ์อันดี ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ อรรถพล เกิดอรุณสุขศรี (2563) ที่พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับ จิรนนท์ วงศ์สุวรรณ (2563) ที่พบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาพบได้ว่า พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ขึ้นอยู่กับการรับรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ การรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ปัจจัยเอื้อ และแรงสนับสนุนทางสังคม เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบุคคลรอบครัวในทุกด้าน และการที่ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ทำให้ผู้สูงอายุได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพและข้อมูลข่าวสารด้านอาหารที่จำเป็น ตลอดจนวิธีการดูแลสุขภาพตนเองจากการได้พูดคุยเรื่องสุขภาพ ส่งผลให้ผู้สูงอายุตระหนักใน重要性ของการดูแลสุขภาพตนเองและเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเข้ารับบริการด้านสุขภาพมากขึ้น รู้จักการสังเกตอาการผิดปกติต่าง ๆ ของร่างกาย รวมถึงมีการพบแพทย์ตามนัดหรือเมื่อมีอาการผิดปกติ นอกจากนี้ผู้สูงอายุทุกคนควรได้รับการสนับสนุนให้เข้าถึงระบบบริการสุขภาพเพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับความสนุกสนานหรือให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่ามีคุณค่า ได้แก่ การพาไปเที่ยว หรือการให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ให้ความรู้แก่เด็กนักเรียน เช่น การทำขนม การให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุมีความถนัด เป็นต้น
2. ภาครัฐควรผลักดันนโยบายในการณรงค์ สนับสนุน และส่งเสริมประชาสัมพันธ์การสร้างสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัวด้วยการดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุ
3. ภาครัฐควรมีนโยบายเพิ่มสวัสดิการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุให้มากขึ้นเพื่อช่วยลดความกังวลของผู้สูงอายุในการเป็นภาระแก่บุตรหลานในการดูแลเรื่องค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเชิงปฏิบัติ

1. ควรเพิ่มสวัสดิการการรักษาพยาบาลให้ครอบคลุม และมีประสิทธิภาพเพื่อช่วยลดความกังวลของผู้สูงอายุในการเป็นภาระของครอบครัว
2. ควรเพิ่มช่องทางการเข้าถึงเพื่อให้ผู้สูงอายุทุกกลุ่มเข้าถึงสวัสดิการได้ทั่วถึง

3. ควรประชาสัมพันธ์กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

4. ควรมีการวางแผนและรณรงค์การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองและเขตชนบท เพื่อทราบถึงความแตกต่างของพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำมาปรับใช้หรือวางแผนจัดสวัสดิการผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ.(2564). สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันและเศรษฐกิจในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- จิรนนท์ วงศ์สุวรรณ. (2563). การสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่. พยาบาลสาร ปีที่ 47 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2563, 567-276.
- บุญเรือง ไตรเรืองวรวัฒน์. (2563). สุขภาพจิตของผู้สูงอายุ เรื่องสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- พงศธร ศิลาเงิน. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิมพ์สิทธิ์ บัวแก้ว. (2559). การดูแลสุขภาพและภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุไทย. วารสารสมาคมนักวิจัย ปีที่ 21 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2559, 94-109.
- ภาณุวัฒน์ ว่องตระกูลเรือง. (2565). การดูแลผู้สูงอายุที่คนในครอบครัวควรรู้. กรุงเทพฯ: โรงพยาบาลนครธน.
- เกียรติ์ ธง. (2561). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ บ้านหนองหญ้าปล้อง ตาบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารกิจการสาธารณะยุคดิจิทัล ครั้งที่ 5, 235-242.
- มณฑิยา กงลา. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชนบท เขตเทศบาลอำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี. วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม) พ.ศ. 2564, 63-73.

- ศิริสุข นาคะเสนีย์. (2561). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัย
รำไพพรรณี ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เมษายน 2561, 39-48.
- สุมาลี วิเศษศิริ. (2564). การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสีวิ จังหวัดชุมพร. การประชุมวิชาการแห่งชาติ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 10, 2687-2699.
- สำนักงานแรงงานจังหวัดนนทบุรี. (2565). รายงานสถานการณ์และดัชนีชี้วัดภาวะแรงงานจังหวัดนนทบุรี
ไตรมาส 3 ปี 2565 (กรกฎาคม - กันยายน 2565). นนทบุรี: กระทรวงแรงงาน.
- สำนักงานสถิติจังหวัดนนทบุรี. (2565). การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2564. กรุงเทพฯ:
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- อรรถพล เกิดอรุณสุขศรี. (2563). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ
โรงพยาบาลราชพิพัฒน์ บนพื้นฐานของปัจจัยส่วนบุคคลและแรงสนับสนุนทางสังคม. วชิรเวชสาร
และวารสารเวชศาสตร์เขตเมือง ปีที่ 64 ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน 2563, 85-96.
- อัจฉา เจริญชัย. (2563). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน
จังหวัดพิจิตร. วารสารวิจัยและวิชาการสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม –
มิถุนายน 2563. 24-34.
- Hair, J. F. (Jr.), Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2014). A Primer on Partial Least
Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM). California, CA: Sage Publications
- Kline. (2016). Principle and Practice of Structural Equation Modeling. New York: The Guilford
Press.

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของ วิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง

The Causal Relationship of Factors Influence Operations of Community Enterprises in Phatthalung Province

ชาญณรงค์ สัจเทพ¹ ธีรยุทธ ฉิมพิทักษ์² กนิษฐ์ ชาญปรีชญ์³ และไพลิน เทียนสุวรรณ⁴

Channarong Sachdev, Theerayut Chimphitak, Ganit Chanpreechaya and

Pailin Teansuwan

Received: August,29 2023 Revised: October,17 2023 Accepted: November,6 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุงกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง ประเภทการผลิตสินค้า จำนวน 215 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.884 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลวิจัยพบว่า 1) ผลตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพบว่า มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน $\chi^2 = 279.512$, $\chi^2 / df = 1.276$, P-value = 0.078, GFI = 0.967, AGFI = 0.954, RMR = 0.027, RMSEA = 0.036 และ CFI = 0.969 และ 2) ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน และปัจจัยความสามารถทางการแข่งขัน โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.837 และ 0.741 ตามลำดับ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยความสามารถทางการแข่งขัน ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.666 ผลการวิจัยสะท้อนให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุงต้องให้ความสำคัญต่อ

¹สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: chan@magnumcorp.com

²สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: yutxxl@gmail.com

³สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: chanpreechaya@gmail.com

⁴สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: mppailin261@gmail.com

การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ทั้งในเรื่องการผลิต การตลาด รวมถึงเรื่องการเงินและทุน ซึ่งจะช่วยยกระดับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนให้เป็นมาตรฐานระดับสากลและพร้อมต่อการแข่งขันอย่างมีศักยภาพ

คำสำคัญ: ผลการดำเนินงาน การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ความสามารถทางการแข่งขัน

Abstract

This article aims to 1) testing the structure equation model of the causal relationship of factors influence operations of community enterprises in Phatthalung province with empirical data and 2) analyze the causal relationship of factors influence operations of community enterprises in Phatthalung province. The data collected by questionnaires, testing with 215 the registered community enterprises of product production in Phatthalung province. The research sampling was purposive sampling. The reliability value was 0.884 of the questionnaires. The statistical analyzed data were percentage, mean, standard deviation and the confirmation component analysis.

Results of the research showed that 1) the results of testing the structure equation model was congruent with the empirical data which according to hypothesis ($\chi^2 = 279.512$, $\chi^2/df = 1.276$, P-value = 0.078, GFI = 0.967, AGFI = 0.954, RMR = 0.027, RMSEA = 0.036 and CFI = 0.969). and 2) the operations of community enterprises in Phatthalung province was directly influenced by community enterprises management factors and the competitive advantage factors with the influence coefficients of 0.837 and 0.741, respectively, and was indirectly influenced by the competitive advantage factors with the influence coefficients of 0.666. Therefore, the community enterprises in Phatthalung province must focus on the community enterprises management in terms of production, marketing, financial and capital. That was raised the operations of community enterprises to the international standard advantage and a higher potential competitiveness.

Keywords: Operations, community enterprises management, competitive advantage

บทนำ

การดำเนินชีวิตตามวิถีชาวบ้านหรือวิถีชุมชนของไทยส่วนใหญ่ซึ่งเป็นเกษตรกรรมทั้งชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน ที่เป็นอาชีพหลักในการขายผลิตภัณฑ์จากผลผลิตทางการเกษตรและต้องพึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ นอกเหนือจากการทำอาชีพเกษตรกรรมแล้วชาวบ้านก็มีอาชีพเสริมหรือรายได้เสริมจากการผลิตภัณฑที่ดัดแปลงต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถที่สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษและตามภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ส่งต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีอัตลักษณ์และเป็นองค์ความรู้ที่โดดเด่นของ

แต่ละชุมชน ทำให้ชาวบ้านสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพหลัก (เทศบาลตำบลตะโหมด, 2563) เช่น การผลิตเครื่องจักรสาน ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารต่าง ๆ เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างกลุ่มให้มีความเข้มแข็งขึ้นในชุมชนเรียกว่า “วิสาหกิจชุมชน” โดยผู้นำวิสาหกิจชุมชนต้องอาศัยความสามารถในหลายด้านมาบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ซึ่งความสามารถทางการตลาดเป็นปัจจัยด้านหนึ่ง ที่ผู้นำวิสาหกิจชุมชนต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากในสภาวะการณ์ปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูง วิสาหกิจชุมชนต้องปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเพื่อความอยู่รอด (นพวรรณ พิงพา, 2563)

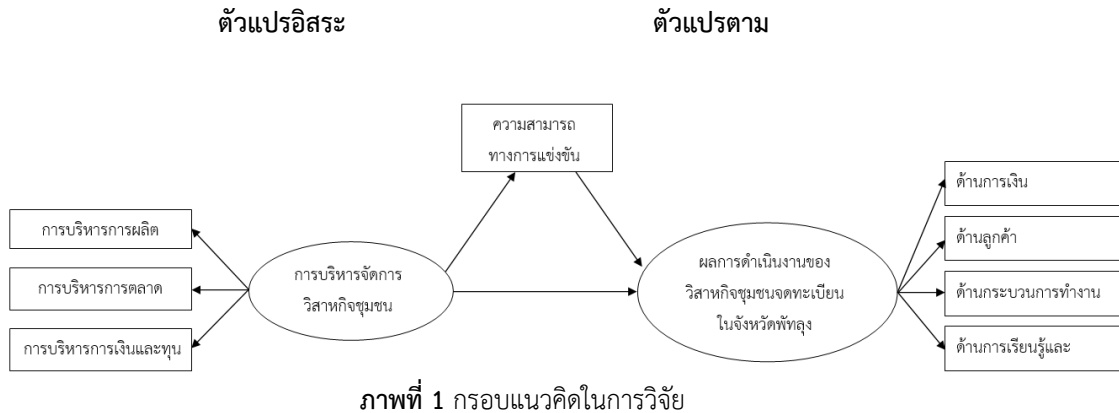
ที่ผ่านมาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุงมักประสบกับอุปสรรคที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ การขาดความสนใจในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อยกระดับมูลค่าสินค้าและบริการ ข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลหรือองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจและการดำเนินงาน ข้อจำกัดในการเข้าถึง แหล่งเงินทุน หรือการส่งผ่านธุรกิจครอบครัวที่เริ่ม มีอัตราการอยู่รอดน้อยลง เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจังหวัดพัทลุงให้ก้าวไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในระดับที่สูงขึ้นนั้นต้องเริ่มตั้งแต่การผลิตปัจจัยพื้นฐานที่พอเพียงและมั่นคง มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบทั้งด้านกระบวนการผลิต ด้านการตลาด ด้านการจัดการ และด้านการดำเนินงานของวิสาหกิจ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง, 2564) และยังพบข้อบกพร่องคือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุงมักจะขาดระบบการบริหารจัดการการเงิน เนื่องจากผู้นำกลุ่มเป็นเจ้าของกิจการเพียงผู้เดียว ทำให้การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนขาดประสิทธิภาพ ขาดทิศทางการขาดความมีเหตุมีผลในการตัดสินใจ และการขาดทุนดำเนินงานที่เพียงพอ ซึ่งมีวิสาหกิจชุมชนเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้นที่ประสบความสำเร็จอย่างมั่นคงและยั่งยืน จึงจำเป็นที่รัฐบาลต้องให้ความสำคัญและกำหนดแนวทางให้การส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนมีความมั่นคงสามารถยืนอยู่ด้วยตนเองได้ (อนรรตน์ อนันทนาธร, 2562)

บทความวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการสนับสนุนส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถขยายศักยภาพให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง ประเภทการผลิตสินค้า จำนวน 1,050 ราย (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง ประเภทการผลิตสินค้า ใช้วิธีการกลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์สมการโครงสร้างต้องมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 200 ตัวอย่างขึ้นไปในกรณีที่โมเดลไม่มีความซับซ้อน (Hair et al., 2014) ที่ได้กล่าวว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับการใช้สถิติการวิเคราะห์พหุตัวแปร ควรมีจำนวนอย่างน้อย 5-10 เท่าของดัชนีชี้วัด และควรมีขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 200 ตัวอย่าง หรือ 5 เท่าของข้อคำถาม (Kline, 2016) ในการวิจัยนี้ตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 8 ตัวแปร 43 ข้อคำถาม (43 ข้อคำถาม x 5 เท่า) ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนเท่ากับ 215 ราย ถือได้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามเงื่อนไขในการวิเคราะห์ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังนี้

3.1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการศึกษา รวมทั้งสร้างข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ

3.2 สร้างแบบสอบถามโดยนำข้อคำถามที่ได้พัฒนาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งนำฉบับร่างแบบสอบถามทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยทดลอง (try out) กับตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66-1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.884

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง ประเภทการผลิตสินค้า จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และทำการคัดเลือกגרררר และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference statistics) เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (First order confirmatory factor analysis)

ผลการวิจัย

จากการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง ประเภทการผลิตสินค้า จำนวน 215 คน พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.35 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 31.63 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 34.88 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 47.44 และส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ 5 ปี ร้อยละ 31.16 และสรุปผลค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ความสามารถทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง มีดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง พบว่า โดยภาพรวม วิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุงให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการบริหารตลาด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือ การบริหารการผลิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.63) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การบริหารการเงินและทุน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ปัจจัยความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง พบว่า วิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุงมีความสามารถในการแข่งขัน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.71) โดยพบว่า วิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุงให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ตัวสินค้ามีความโดดเด่นแตกต่างและมีคุณค่าเฉพาะท้องถิ่นไม่เหมือนกับสินค้าที่อื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.89) รองลงมาคือ วิสาหกิจชุมชนมีภูมิประเทศที่เอื้อต่อการผลิตสินค้าและสามารถจัดหาวัตถุดิบการผลิตในพื้นที่ให้มีต้นทุนต่ำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.92) และน้อยที่สุดคือ ตลาดที่มีผู้บริโภคมีความต้องการเฉพาะเจาะจงและมีจำนวนน้อย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.95) ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ปัจจัยผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง พบว่า โดยภาพรวม วิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุงมีผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. =

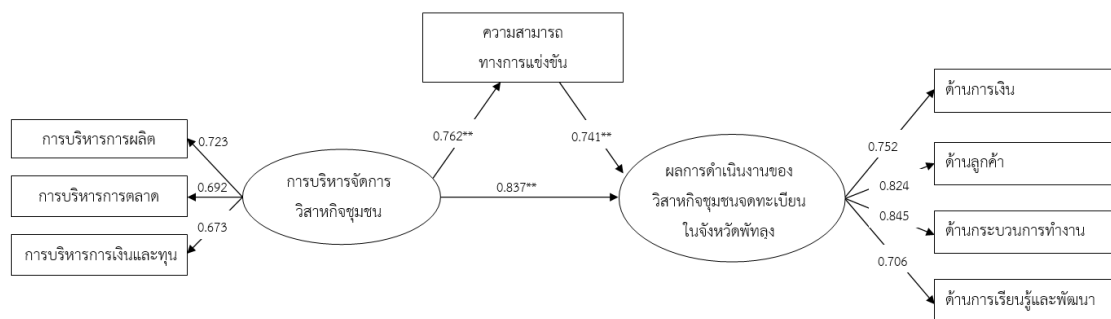
0.62) โดยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านลูกค้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.73) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.76) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการเงิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีบ่งชี้ความเหมาะสมพอดี	ค่าดัชนี	เกณฑ์	ผลบ่งชี้
1. ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2)	279.51	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	-
2. ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p)	0.08	$p > 0.05$	ผ่านเกณฑ์
3. ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์	1.28	$\chi^2 / df < 2.00$	ผ่านเกณฑ์
4. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (GFI)	0.97	$GFI > 0.95$	ผ่านเกณฑ์
5. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้ (AGFI)	0.95	$AGFI > 0.95$	ผ่านเกณฑ์
6. ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR)	0.03	$RMR < 0.05$	ผ่านเกณฑ์
7. ดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA)	0.04	$RMSEA < 0.05$	ผ่านเกณฑ์
8. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (CFI)	0.97	$CFI > 0.95$	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องค่า Chi-square = 279.51, $\chi^2 / df = 1.28$, p-value = 0.08, GFI = 0.97, AGFI = 0.95, RMR = 0.03, RMSEA = 0.04 และ CFI = 0.97 มีความเหมาะสมสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยคำนัยสำคัญทางสถิติ (p) ค่าค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square) เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สามารถแสดงค่าสถิติจากโมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 2 ดังนี้

$$\chi^2 = 279.512, \chi^2/df = 1.276, p\text{-value} = 0.078, GFI = 0.967, AGFI = 0.954,$$

$$RMR = 0.027, RMSEA = 0.036 \text{ และ } CFI = 0.969$$

ภาพที่ 2 ค่าสถิติจากโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง (โมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์)

จากภาพที่ 2 พบว่า ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง ได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุดจากปัจจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.837 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยความสามารถทางการแข่งขัน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.741 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยความสามารถทางการแข่งขัน ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.762 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5. ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุ อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง

ตัวแปรผล	การบริหารจัดการ วิสาหกิจชุมชน			ความสามารถทางการ แข่งขัน			ผลการดำเนินงานของ วิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดพัทลุง		
ตัวแปรสาเหตุ	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
การบริหารจัดการวิสาหกิจ ชุมชน	-	-	-	0.762	-	0.762**	1.503	0.666	0.837**
ความสามารถทางการ แข่งขัน	-	-	-	-	-	-	0.741	-	0.741**

หมายเหตุ: ** $p \leq 0.01$, TE = ผลรวมอิทธิพล, IE = อิทธิพลทางอ้อม, DE = อิทธิพลทางตรง

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน มากที่สุดซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.837 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยความสามารถทางการแข่งขัน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.666 และพบว่า ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยความสามารถทางการแข่งขัน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.741 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องค่า Chi-square = 279.512, Chi-square/df = 1.276, p-value = 0.078, GFI = 0.967, AGFI = 0.954, RMR = 0.027, RMSEA = 0.036 และ CFI = 0.969 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สรุปได้ว่า องค์ประกอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่า ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุงขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนและความสามารถในการแข่งขัน ทั้งนี้เนื่องจากการที่ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการที่ดีจะสามารถกระตุ้นให้สมาชิกเกิดการยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม สามารถสร้างขวัญและกำลังใจแก่สมาชิก รวมถึงสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งในด้านการผลิต การตลาด ตลอดจนกระบวนการทำงาน ได้ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ จิตรลดา ตรีสาคร (2561) ศึกษาเรื่อง การศึกษากลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลต่อผลการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม: กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป ที่พบว่า ผู้ประกอบการมีความเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับมาก และกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ Lu & Beamish (2006) ศึกษาเรื่อง Partnering strategies and performance of SMEs' international joint ventures ที่พบว่า การสร้างความร่วมมือธุรกิจเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมากที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะการขยายตัวของธุรกิจออกไปสู่ระดับนานาชาติ

2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน และปัจจัยความสามารถทางการแข่งขัน เป็นตัวกำหนดและมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ

0.837 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยความสามารถทางการแข่งขัน ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.666 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ขณะที่ปัจจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการแข่งขัน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.762 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ขณะเดียวกันปัจจัยความสามารถทางการแข่งขัน มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.741 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาจเป็นเพราะ การที่วิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุงได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานรัฐอย่างต่อเนื่อง ทำให้วิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุงได้รับการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเฉพาะด้านการผลิต การจัดสรรแบ่งปันทรัพยากรและรายได้ การจัดสรรทรัพยากรและทุน ทำให้วิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุงสามารถดำเนินธุรกิจในสภาวะการแข่งขันและมีผลการดำเนินงานที่สามารถพึ่งตนเองได้ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ ดุษฎี นาคเรือง (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดยะลา ที่พบว่า การบริหารการเงิน และการบริหารการตลาด มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ สุรัชญา สุขประเสริฐ (2564) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอพรหมณานิคม จังหวัดสกลนคร ที่พบว่า ปัจจัยทางการบริหารมีอิทธิพลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุงจะมีผลการดำเนินงานที่ดี ขึ้นอยู่กับปัจจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การบริหารการผลิต การบริหารการตลาด และการบริหารเงินและทุน และปัจจัยความสามารถทางการแข่งขัน เนื่องจากการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนที่ให้ความสำคัญต่อการบริหารการผลิต การบริหารการตลาด และการบริหารเงินและทุน จะทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถอยู่รอดได้และเติบโตไปพร้อมกับความได้เปรียบในการแข่งขันไม่ว่าสภาพแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไปก็ยังสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของวิสาหกิจชุมชนได้ อีกทั้งทำให้การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนไปสู่ความเป็นมาตรฐานระดับสากลและพร้อมต่อการแข่งขันอย่างมีศักยภาพอย่างยั่งยืน ซึ่งจะทำให้วิสาหกิจชุมชนมีผลการดำเนินงานที่ดียิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถใหม่ๆ หรือความสามารถในการบริหารจัดการที่แตกต่างกันไปเพื่อสามารถรักษาความได้เปรียบในการแข่งขันของตนเอาไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรมีนโยบายผลักดันให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนได้รับการพัฒนาตามกระบวนการบริหารจัดการทั้งในด้านการบริหารการผลิต ด้านการบริหารการตลาด และด้านการบริหารการเงินและทุน

เพื่อให้ได้คุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ตรงตามความต้องการของลูกค้า การสร้างความแตกต่างในตัวสินค้า ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นมาตรฐานและมีความสามารถทางการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ภาครัฐควรส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนโดยสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้แก่วิสาหกิจชุมชนให้มีการผลิตสินค้าที่สามารถควบคุมคุณภาพสม่ำเสมอ มีการบริหารการตลาดที่เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายและสามารถขยายกลุ่มลูกค้าให้กว้างขึ้น รวมทั้งการบริหารเงินและทุนของวิสาหกิจชุมชนให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำ อันจะส่งผลให้ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเชิงปฏิบัติ

1. หน่วยงานรัฐควรส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนมีองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบครบวงจรทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการบริหารเงินทุน เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนมีการบริหารงานที่เป็นระบบ รวมถึงสามารถช่วยเหลือดูแลและถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกันได้

2. หน่วยงานรัฐควรส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนมีการสร้างสรรค์สินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวไม่เหมือนใคร เป็นที่ต้องการของตลาด

3. หน่วยงานรัฐควรส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้วิสาหกิจชุมชนมีแหล่งจำหน่าย และจัดกิจกรรมส่งเสริมทางการตลาดต่อกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย และมีการติดตามข้อมูลความต้องการของลูกค้าและตลาดอย่างต่อเนื่อง

4. หน่วยงานรัฐควรส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนพึ่งแหล่งเงินทุนภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในระยะเริ่มแรกจากการระดมทุนจากสมาชิกเพื่อให้เกิดความเป็นเจ้าของวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน

5. ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนควรจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายอย่างเป็นระบบ และเก็บรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับการเงินต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกิจเพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนทางการเงินและเป็นหลักฐานประกอบการขอสนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำจากสถาบันการเงินของรัฐในอนาคต

6. ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนควรส่งเสริมและพัฒนาสมาชิกในวิสาหกิจชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและพัฒนาคุณภาพของสินค้าให้มีคุณภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนของแต่ละจังหวัด ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเรียนรู้ของชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยอาจทำการศึกษาวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนในจังหวัดพัทลุง แต่เปลี่ยนประเภทของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เพื่อเปรียบเทียบข้อมูล และสามารถนำไปส่งเสริมได้ครบทุกประเภท

เอกสารอ้างอิง

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2566). รายงานสรุปประเภทกิจการของวิสาหกิจชุมชนที่อนุมัติการจดทะเบียนแล้ว จำแนกตามพื้นที่. สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2566 จาก

https://smce.doe.go.th/smce1/report/select_report_smce.php?report_id=17

จิตรลดา ตีรสาค. (2561). การศึกษากลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลต่อผลการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม: กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป. วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ ฉบับพิเศษ (ตุลาคม 2561), 200-215.

ดุสิต นาคเรือง. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดยะลา. วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ปีที่ 9 ฉบับที่ 17 มกราคม - มิถุนายน 2560, 69-77.

เทศบาลตำบลตะโหมด. (2563). ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน. พัทลุง: กองการศึกษา. เทศบาลตำบลตะโหมด.

นพวรรณ พึ่งพา. (2563). การจัดการเชิงนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกของประเทศไทย. รายงานการวิจัยคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุรัชญา สุขประเสริฐ. (2564). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอพรหมณานิคม จังหวัดสกลนคร. ปรินญาจารย์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง. (2564). แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง. พัทลุง: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

อนุรัตน์ อนันทนาธร. (2562). การจัดการความมั่นคงของวิสาหกิจชุมชน ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย ปีที่ 11 ฉบับที่ 3, 683-703.

Hair, J. F. (Jr.), Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2014). A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM). California, CA: Sage Publications

Kline. (2016). Principle and Practice of Structural Equation Modeling. New York: The Guilford Press.

Lu, J. W., & Beamish, P. W. (2006). Partnering strategies and performance of SMEs' international joint ventures. Journal of Business Venturing, 21(4), 461-486.

ปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่าน
เว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร
Risk Factors affect Purchasing Behaviors on e-Commerce electronic
Website of consumer in Bangkok

ไพลิน เทียนสุวรรณ¹ ธีรยุทธ ชิมพิทักษ์² กนิษฐ์ ชาญปรีชญ์³ และชาญณรงค์ สัจเทพ⁴

Pailin Teansuwan, Theerayut Chimphitak, Ganit Chanpreechaya and
Channarong Sachdev

Received: August,29 2023 Revised: October,16 2023 Accepted: November,16 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความเสี่ยงในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ ระดับประโยชน์ของการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ และระดับพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร และ 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคที่เคยซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 200 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.874 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลวิจัยพบว่า 1) ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อความเสี่ยงในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์อยู่ในระดับปานกลาง ประโยชน์ของการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์อยู่ในระดับมาก และมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมาก และ 2) ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพบว่า มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2/df = 0.959$, p-value = 0.613, GFI = 0.973, AGFI = 0.962, RMR = 0.032, RMSEA = 0.013 และ CFI = 0.971) โดยพบว่าพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภค ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยประโยชน์ของการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.603 และปัจจัยความ

¹สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: mppailin261@gmail.com

²สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: yutxxl@gmail.com

³สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: chanpreechaya@gmail.com

⁴สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: chan@magnumcorp.com

เสี่ยงในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.364 ตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยความเสี่ยงในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยประโยชน์ของการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.253

คำสำคัญ: พฤติกรรมการซื้อสินค้า เว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้บริโภค

Abstract

This article aims were 1) to study the level of purchasing risk on e-commerce electronic website, the level of product purchasing benefits on e-commerce electronic website and the level of purchasing behaviors on e-commerce electronic website of consumer in Bangkok and 2) analyze the causal relationship of risk factors affect purchasing behaviors on e-commerce electronic website in Bangkok. The data collected by questionnaires, testing with people who purchasing products on e-commerce electronic website consist of 200 sampling. The research sampling was convenience sampling. The reliability of the questionnaire was 0.874. The statistical analyzed data were percentage, mean, standard deviation and the confirmation component analysis.

Results of the research showed that 1) the consumer had opinions to purchasing risk on e-commerce electronic website at a moderately level, the product purchasing benefits on e-commerce electronic website was at a high level and the purchasing behaviors on e-commerce electronic website was at a high level and 2) the causal relationship statics found that congruent with the empirical data (Chi-square = 114.20, $\chi^2/df = 0.959$, p-value = 0.613, GFI = 0.973, AGFI = 0.962, RMR = 0.032, RMSEA = 0.013 และ CFI = 0.971), and 2) the purchasing behaviors on e-commerce electronic website in Bangkok was directly influenced from perceived benefits on e-commerce electronic website and the risk factors of purchasing on e-commerce electronic website with the influence coefficients of 0.603 and 0.364, respectively. The risk factors of purchasing on e-commerce electronic website was indirectly influenced to perceived benefits on e-commerce electronic website with the influence coefficients of 0.253. The research results reflect the importance of purchasing on e-commerce electronic website risks of consumer fraud prevention and establish credibility of entrepreneurs.

Keywords: Purchasing behaviors, e-commerce electronic website, consumer

บทนำ

ปัจจุบันธุรกิจออนไลน์ได้รับการยอมรับจากประชาชนในประเทศไทยส่งผลให้ธุรกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Commerce ขยายตัวและสร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับภาคการค้าของไทยเป็นอย่างมาก โดยผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าได้ง่ายขึ้น มากขึ้น และเร็วขึ้น ส่วนผู้ประกอบการ ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น อีกทั้งการซื้อขายผ่านออนไลน์ยังทำให้ช่องทางการชำระเงินมีความซับซ้อนขึ้นกว่าในอดีต และยังช่วยลดข้อจำกัดด้านระยะทาง ด้านเวลา และต้นทุนในการทำธุรกรรมลงได้ (ศุภย์วิจักกสิกรไทย, 2565) เนื่องจากธุรกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เปิดซื้อขายสินค้าตลอดทุกวันและทุกเวลา ทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าที่ต้องการได้ตามโอกาสและเวลาที่สะดวก

ความเสี่ยงในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นมีผลกระทบอย่างมากต่อการซื้อสินค้าของผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคมีระดับความเสี่ยงการซื้อสินค้าออนไลน์มากขึ้น ซึ่งจากการศึกษาของงานวิจัย Bhatnagar & Ghose (2004) พบว่า ความเสี่ยงจากการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วย ปัจจัยความเสี่ยงด้านสินค้า (Product risk) ซึ่งเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานของสินค้า และปัจจัยความเสี่ยงการเงิน (Financial risk) โอกาสที่อาจจะสูญเสียเงินจากการซื้อสินค้า โดยความเสี่ยงทั้งสองนี้ส่งผลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญต่อการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยความเสี่ยงด้านสินค้าส่งผลมากที่สุด และงานวิจัยของ Forsythe & Shi (2003) ที่พบว่า ปัจจัยความเสี่ยงของการซื้อสินค้าบนออนไลน์มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภคมากขึ้นทั้งความเสี่ยงด้านเวลา (Time risk) ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่ลูกค้าอาจสูญเสียเวลาจากความพยายามหาข้อมูลซื้อสินค้าจนกระทั่งได้รับสินค้าและการคืนสินค้า นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงด้านความเป็นส่วนตัว (Privacy risk) ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่ข้อมูลส่วนตัวอาจถูกนำไปใช้อย่างไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องในทำนองเดียวกันกับสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2562) ที่ได้เปิดเผยว่า ธุรกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรือคอมเมอร์เซิลโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะที่ความเสี่ยงของการซื้อขายสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สูงขึ้นเช่นเดียวกัน ได้แก่ ปัจจัยความเสี่ยงด้านสินค้าคือ ความเสี่ยงจากการซื้อสินค้าแล้วไม่ได้สินค้า ความเสี่ยงจากคุณภาพของสินค้าต่ำกว่าที่โฆษณาไว้ ความเสี่ยงจากสินค้าไม่ตรงกับที่สั่ง และความเสี่ยงจากสินค้าเก่าเสื่อมสภาพ และปัจจัยเสี่ยงด้านการเงินคือ ผู้ขายเสี่ยงที่จะไม่ได้รับเงินจากการเก็บเงินปลายทาง ความเสี่ยงที่มีฉ้อโกงตั้งใจมาหลอกลวงให้ซื้อสินค้าโดยให้ผู้บริโภคชำระค่าสินค้าล่วงหน้า หรือลูกค้าปฏิเสธการรับสินค้ากรณีจ่ายเงินปลายทางหรือถูกเรียกโกงค่าเสียหายต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเสี่ยงด้านความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลทางการเงิน เช่น ข้อมูลในบัตรเครดิตหรือบัญชีธนาคารทั้งผู้ขายและผู้ซื้อต่างมีความเสี่ยงที่ข้อมูลส่วนตัวจะถูกเปิดเผยออกไป และอาจถูกมีเจตนานำไปใช้ในทางที่เสียหาย หรือนำไปหลอกลวงผู้อื่น ตลอดจนปัจจัยเสี่ยงด้านการถูกรบกวนด้วยข้อความหรือโฆษณาต่าง ๆ ที่เรียกว่า “สแปม” (spam) เป็นต้น ซึ่งความเสี่ยงดังกล่าวทำให้ผู้บริโภคเกิดความลังเลในการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และมีความตั้งใจซื้อลดลง รวมถึงมีการเพิ่มความระมัดระวังในการเลือกร้านค้าและช่องทางการชำระเงินมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความกังวลต่อ

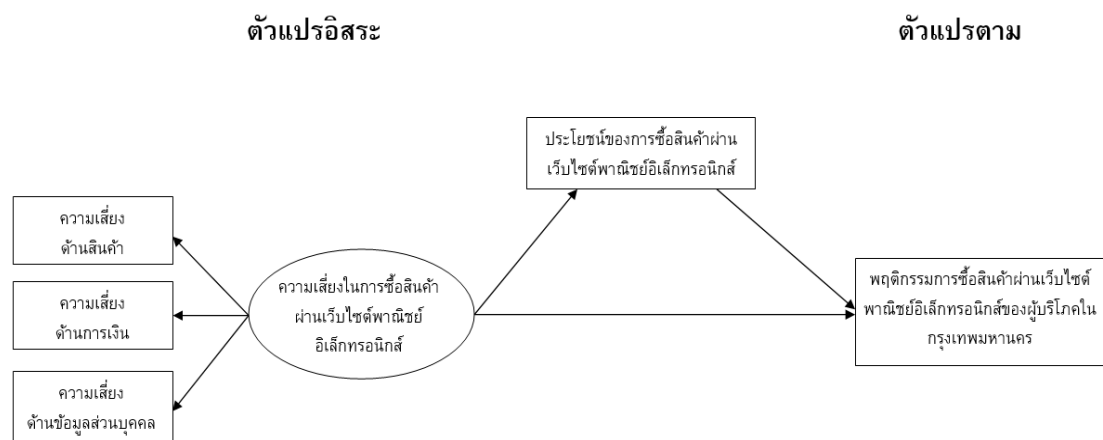
ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของข้อมูลจากการผูกข้อมูลทางบัญชีและข้อมูลส่วนบุคคลกับแพลตฟอร์มในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (ศุภโชคชัย แซ่ตัน, 2565)

ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร เพื่อทราบถึงปัจจัยความเสี่ยงใดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร และเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาลดความเสี่ยงที่ผู้บริโภคกังวลจากการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สามารถนำผลการศึกษาไปปรับใช้เพื่อพัฒนารูปร่างของตนเองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเสี่ยงในการซื้อสินค้า ระดับประโยชน์ของการซื้อสินค้า และพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ที่เคยซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริโภคที่เคยซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในกรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์สมการโครงสร้างต้องมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 200 ตัวอย่างขึ้นไปในกรณีที่ไม่เดลไม่มีความซับซ้อน (Hair et al., 2014) และจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับการใช้สถิติการวิเคราะห์พหุตัวแปรควรมีจำนวนอย่างน้อย 5 - 10 เท่าของดัชนีชี้วัด และควรมีขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 200 ตัวอย่าง หรือ 5 เท่าของข้อคำถาม (Kline, 2016) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 5 ตัวแปร 4 ข้อคำถาม (4 ข้อคำถาม x 5 เท่า) ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 200 คน ถือได้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามเงื่อนไขในการวิเคราะห์ จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ เป็นการวัดข้อมูลระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสี่ยงในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 เป็นคำถามแบบเรียงลำดับ (Interval Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 คือ มีความเห็นด้วยมากที่สุด ถึงระดับ 1 คือ มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามนี้ผ่านการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยนำข้อคำถามที่ได้พัฒนาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งนำฉบับร่างแบบสอบถามทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยทดลอง (try

out) กับตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66-1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.874

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ที่เคยซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในกรุงเทพมหานคร จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และทำการคัดเลือกแหล่ง และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference statistics) เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (First order confirmatory factor analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างผู้ที่เคยซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในกรุงเทพฯ จำนวน 200 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.5 มีอายุระหว่าง 24-29 ปี ร้อยละ 35.0 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 60.0 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 30.5 และมีรายได้ต่อเดือน 25,001 – 35,000 บาท ร้อยละ 44.5 และสรุปผลค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสี่ยงในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสี่ยงในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.354) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ความเสี่ยงด้านสินค้า อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.832) รองลงมาคือ ความเสี่ยงด้านการเงิน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.307) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ความเสี่ยงด้านข้อมูลส่วนบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.192) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ พบว่า อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.601) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถซื้อสินค้าได้ตลอดเวลาที่ต้องการ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.568) รองลงมาคือ ไม่ต้องการออกจากบ้านไปเลือกซื้อสินค้า อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.403) และน้อยที่สุดคือ มีความเป็นส่วนตัวในการเลือกซื้อสินค้าและเปรียบเทียบสินค้า อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.273) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.034) โดยพบว่า กลุ่ม

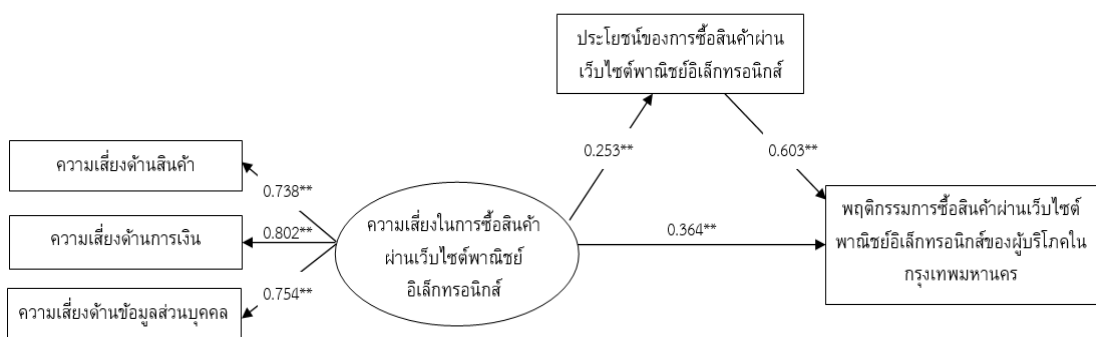
ตัวอย่างมีความไว้วางใจในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.087) รองลงมาคือ ให้ความสำคัญต่อชื่อเสียงของเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.062) น้อยที่สุดคือ มีความเชื่อมั่นในเรื่องความปลอดภัยในการทำธุรกรรมออนไลน์เพื่อชำระค่าสินค้า อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.958) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีบ่งชี้ความเหมาะสมพอดี	ค่าดัชนี	เกณฑ์	ผลบ่งชี้
1. ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2)	114.20	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	-
2. ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p)	0.613	$p > 0.05$	ผ่านเกณฑ์
3. ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์	0.959	$\chi^2 / df < 2.00$	ผ่านเกณฑ์
4. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (GFI)	0.973	$GFI > 0.95$	ผ่านเกณฑ์
5. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้ (AGFI)	0.962	$AGFI > 0.95$	ผ่านเกณฑ์
6. ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR)	0.032	$RMR < 0.05$	ผ่านเกณฑ์
7. ดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA)	0.013	$RMSEA < 0.05$	ผ่านเกณฑ์
8. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (CFI)	0.971	$CFI > 0.95$	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องค่า Chi-square = 114.20, $\chi^2 / df = 0.959$, p-value = 0.613, GFI = 0.973, AGFI = 0.962, RMR = 0.032, RMSEA = 0.013 และ CFI = 0.971 มีความเหมาะสมสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p) ค่าค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square) เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สามารถแสดงค่าสถิติจากโมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 2 ดังนี้

$$\chi^2 = 114.20, \chi^2/df = 0.959, p\text{-value} = 0.613, GFI = 0.973, AGFI = 0.962,$$

$$RMR = 0.032, RMSEA = 0.013 \text{ และ } CFI = 0.971$$

ภาพที่ 2 ค่าสถิติจากความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร
(โมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์)

ตารางที่ 2 ค่าสถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรผล	ความเสี่ยงในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์			ประโยชน์ของการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์			พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์		
	ความเสี่ยงในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์			ประโยชน์ของการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์			พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ความเสี่ยงในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	-	-	-	-	-	-	0.856**	0.492	0.364**
ประโยชน์ของการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	-	-	-	-	-	-	0.603**	-	0.603**

หมายเหตุ: ** $p \leq 0.01$, TE = ผลรวมอิทธิพล, IE = อิทธิพลทางอ้อม, DE = อิทธิพลทางตรง

จากตารางที่ 2 พบว่า พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยประโยชน์ของการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มากที่สุดซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.603 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยประโยชน์ของการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.492 และพบว่า พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยความเสี่ยงในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.364 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ช่วยให้ผู้บริโภคได้รับความสะดวกสบาย รวดเร็ว การส่งสินค้าสามารถทำได้ง่าย ๆ และสามารถชำระเงินค่าสินค้าผ่านธนาคารได้ทันที และรอสินค้ามาส่งที่บ้าน ซึ่งสะดวกกว่าการออกไปซื้อ ณ สถานที่จำหน่าย ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ รัฐิธีรัตน์ หาญณรงค์ (2565) ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์และรูปแบบการสื่อสารการตลาด ออนไลน์

สำหรับคนพิการทางการเห็น พบว่า ผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้พิการการมองเห็นมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ในระดับมาก และสอดคล้องกับ วริศรา ศรีบรรจง (2564) ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคภายใต้วิถีความปกติใหม่ (New Normal) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ที่มีผลต่อส่วนประสมการตลาดออนไลน์ ที่พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์มากที่สุด อยู่ในระดับมาก

1.2 ประโยชน์ของการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถสื่อสารกับผู้ขายสินค้าได้โดยตรงผ่านอินเทอร์เน็ต และผู้บริโภคไม่ต้องเดินทางไปซื้อด้วยตัวเอง โดยผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้าหรือบริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ วรวิทย์ เจริญธนเกียรติ (2560) ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้ประโยชน์ของการช้อปปิ้งออนไลน์ การรับรู้ความเสี่ยง ความไว้วางใจ และการตัดสินใจซื้อสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ที่พบว่า ผู้บริโภครับรู้ถึงประโยชน์ของการช้อปปิ้งออนไลน์ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าได้ตลอดเวลาที่ต้องการ และสอดคล้องกับ ชลติกานต์ ทศเสถียร (2564) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านเฟซบุ๊กของผู้บริโภค ระหว่างสถานการณ์โควิด-19 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่พบว่า ผู้บริโภครับรู้ประโยชน์จากการซื้อสินค้าผ่านเฟซบุ๊ก ในระดับมาก

1.3 ความเสี่ยงในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริโภคจะซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ที่น่าเชื่อถือและเป็นเว็บไซต์ที่เคยสั่งซื้อสินค้ามาก่อน ขณะเดียวกันผู้บริโภคก็ตระหนักถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เช่น ระบบขัดข้อง เป็นต้น นอกจากนี้หากผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์อื่น ก็จะเลือกร้านที่น่าเชื่อถือ โดยพิจารณาเว็บไซต์ที่ขึ้นต้นด้วย “https://” คือเว็บที่ปลอดภัย และสังเกตไอคอนรูปกุญแจ ซึ่งแสดงว่ามี การเชื่อมต่อแบบ Secure sockets layer (SSL) ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ วรวิทย์ เจริญธนเกียรติ (2560) ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้ประโยชน์ของการช้อปปิ้งออนไลน์ การรับรู้ความเสี่ยง ความไว้วางใจ และการตัดสินใจซื้อสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ที่พบว่า ผู้บริโภคมีการรับรู้ความเสี่ยงในการซื้อสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ อภิญา มาตคุเมือง (2564) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ความเสี่ยงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ในระดับมากที่สุดถึงระดับปานกลาง

2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง Chi-square = 114.20, Chi-square/df = 0.959, p-value = 0.613 GFI = 0.973, AGFI = 0.962, RMR = 0.032, RMSEA = 0.013 และ CFI = 0.971 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สรุปได้ว่า องค์ประกอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ขึ้นอยู่กับประโยชน์ของการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์

อิเล็กทรอนิกส์ และมีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะ การซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีความสะดวกมากกว่า สามารถทำธุรกรรมได้ทุกที่ทุกเวลา และมักจะมีการจัดโปรโมชั่นลด แลก แจก แถมอยู่เป็นประจำ อย่างไรก็ตามผู้บริโภคก็ตระหนักอยู่เสมอว่าการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ก็เป็นช่องทางที่ผู้ไม่หวังดีหรือมิจฉาชีพอาจคอยฉวยโอกาสหลอกลวงเอาผลประโยชน์จากผู้บริโภคได้ ซึ่งผลการศึกษาที่สอดคล้องกับ ปวีณกร สุปินะ (2560) ทำการศึกษาเรื่อง การตระหนักรับรู้ความเสี่ยงต่อการตั้งใจซื้อของกลุ่มลูกค้าใหม่ที่ยังไม่เคยมีประสบการณ์ซื้อสินค้าประเภทความเกี่ยวพันสูงบนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ที่พบว่า การรับรู้ความเสี่ยงด้านสินค้าและการรับรู้ความเสี่ยงด้านความเป็นส่วนตัว ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการรับรู้ความเสี่ยงด้านสินค้าส่งผลกระทบต่อการตั้งใจซื้อสินค้าบนออนไลน์สำหรับลูกค้าใหม่มากที่สุด และสอดคล้องกับ สุปิน พุทโสม (2564) ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของความเสี่ยงในการซื้อสินค้าออนไลน์ ความพึงพอใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ และความภักดีในการซื้อสินค้าออนไลน์ที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าออนไลน์ ที่พบว่า การซื้อสินค้าออนไลน์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ และความภักดีในการซื้อสินค้าออนไลน์ ส่วนความเสี่ยงในการซื้อสินค้าออนไลน์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ และความภักดีในการซื้อสินค้าออนไลน์ และพบว่าความพึงพอใจในการซื้อสินค้าออนไลน์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการซื้อสินค้าออนไลน์

องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาพบได้ว่า พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ขึ้นอยู่กับความเสี่ยงในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ และประโยชน์ของการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยสะท้อนให้เห็นว่าการให้ความสำคัญต่อความเสี่ยงในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สามารถช่วยป้องกันการฉ้อโกงที่มีต่อผู้บริโภคและเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือแก่ผู้ประกอบการร้านค้าต่าง ๆ ดังนั้น ร้านค้าที่ขายสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จำเป็นต้องมีความน่าเชื่อถือและโปร่งใสทั้งหน้าร้านและหลังร้าน โดยกำหนดให้ผู้บริโภคมีการรีวิวสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ภายหลังการซื้อสินค้า เพราะเป็นการตอบรับในเชิงบวก และการมีระบบการทำงานที่เป็นระบบ เช่น มีระบบการนำส่งสินค้าที่ลูกค้าสามารถตรวจสอบสถานะพัสดุได้เอง ซึ่งจะช่วยเพิ่มความพึงพอใจและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรมีนโยบายมุ่งเน้นการให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกันการถูกหลอกลวงให้ซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่น่าเชื่อถือ

2. ภาครัฐควรส่งเสริมมาตรการตรวจสอบร้านค้าออนไลน์เพื่อปิดช่องทางที่มีฉ้อโกงจะเข้าถึงประชาชนได้อย่างจริงจัง
3. หน่วยงานรัฐควรมีมาตรการที่สามารถตอบสนองและรับมือกับการแก้ปัญหาแก่ผู้เสียหายให้มีความรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์
4. หน่วยงานรัฐควรมีการทบทวนปรับปรุงมาตรการป้องกันการถูกหลอกลวงเป็นระยะเพื่อให้สามารถป้องกันและแก้ไขภัยทุจริตจากการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเชิงปฏิบัติ

1. ควรเลือกซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จากร้านค้าที่น่าเชื่อถือ โดยดูจากร้านค้าที่มีลูกค้าเคยซื้อจากร้านนี้นาน้อยแค่ไหน รวมถึงเสียงตอบรับจากผู้ซื้อ และการจดทะเบียนพาณิชย์ออนไลน์ของร้านค้า เป็นต้น
2. ควรหลีกเลี่ยงการเลือกซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จากเว็บไซต์จากการใช้ Wi-Fi สาธารณะ
3. ควรเก็บหลักฐานการโอนเงินชำระค่าสินค้าทุกครั้งทั้ง รวมถึงหลักฐานการโอนเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือใบใบเสร็จอิเล็กทรอนิกส์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งต่อไปผู้วิจัยเสนอให้ทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตพื้นที่อื่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลายและชัดเจนมากขึ้นและเพื่อให้ได้ผลวิจัยที่แม่นยำในการนำมาเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาหรือลดความเสี่ยงที่ผู้บริโภคกังวลในการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

เอกสารอ้างอิง

- ชลติกานต์ ทศเสถียร. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านเฟซบุ๊กของผู้บริโภค ระหว่างสถานการณ์โควิด-19 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ฐิติรัตน์ หาญณรงค์. (2565). พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์และรูปแบบการสื่อสารการตลาด ออนไลน์สำหรับคนพิการทางการเห็น. ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ปวีณกร สุปินะ. (2560). การตระหนักรับรู้ความเสี่ยงต่อการตั้งใจซื้อของกลุ่มลูกค้าใหม่ที่ยังไม่เคยมีประสบการณ์ซื้อสินค้าประเภทความเกี่ยวพันสูงบนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รวีสร่า ศรีบรรจง. (2564). พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคภายใต้วิถีความปกติใหม่ (New Normal) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ที่มีผลต่อส่วนประสมการตลาดออนไลน์. โครงการนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ ประจำปี พ.ศ. 2564 (1 เมษายน 2564), 40-52.
- วรวิทย์ เจริญเกียรติ. (2560). การรับรู้ประโยชน์ของการช้อปปิ้งออนไลน์ การรับรู้ความเสี่ยง ความไว้วางใจ และการตัดสินใจซื้อสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. *วารสารการสื่อสารและการจัดการ* ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2560), 64-780.
- ศุภโชคชัย แซ่ตัน. (2565). การประเมินระดับความเสี่ยงด้านไซเบอร์และการบริหารความเสี่ยงด้านไซเบอร์ภายในธุรกิจและองค์กร. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล.
- ศุภณีย์วิจัยกรไทย. (2565). B2C E-commerce. กรุงเทพฯ: ธนาคารกสิกรไทย.
- สุปิน พุทโสม. (2564). อิทธิพลของความเสี่ยงในการซื้อสินค้าออนไลน์ ความพึงพอใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ และความภักดีในการซื้อสินค้าออนไลน์ที่มีผลต่อการซื้อสินค้าออนไลน์. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.)* ปีที่ 27 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2564, 57-73.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2562). E-Commerce ซื้อขายปลอดภัยไม่โดนหลวง. สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/knowledge-sharing/articles/Digital-Citizen/e-Commerce.aspx>
- อภิญา มาตคุเมือง. (2564). ปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Bhatnagar, A., Misra, S., & Rao, H.R. (2000). On Risk, Convenience, and Internet Shopping Behavior. *Commun. ACM*, 43, 98-105.
- Forsythe, S. M., & Shi, B. (2003). Consumer Patronage and Risk Perceptions in Internet Shopping. *Journal of Business Research*, 56(11), 867-875.
- Hair, J. F. (Jr.), Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2014). *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM)*. California, CA: Sage Publications
- Kline. (2016). *Principle and Practice of Structural Equation Modeling*. New York: The Guilford Press.

ปัญหาการดำเนินคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศตามธรรมนูญกรุงโรมว่า
ด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ศึกษากรณี ราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักร
กัมพูชา

International Criminal Prosecution Problems According to
the Rome Statute of the International Criminal Court: A Case Study
of the Kingdom of Thailand and the Kingdom of Cambodia

ธันธกานต์ ปิ่นแก้ว¹

Received: August 12, 2023, Revised: September 1, 2023, Accepted: September 6, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความร่วมมือระหว่างประเทศของประเทศกัมพูชา ที่สามารถนำมาสู่การจัดตั้ง “องค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชา” (Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia : ECCC) รวมถึงศึกษาปัญหา อุปสรรคของประเทศไทยต่อการเสนอคดีอาชญากรรมต่อมนุษยชาติสู่ศาลอาญาระหว่างประเทศ (International Criminal Court: ICC) นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการลงนามในธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ซึ่งธรรมนูญมีวัตถุประสงค์ที่จะนำตัวผู้กระทำความผิด ตามกฎหมายอาญาระหว่างประเทศ อันได้แก่ 1) อาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ 2) อาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ 3) อาชญากรรมสงคราม 4) อาชญากรรมรุกราน มาลงโทษนั้น ประเทศไทยในสมัยรัฐบาล คุณทักษิณ ชินวัตร ได้มีนโยบายปราบปรามยาเสพติด ซึ่งผลของนโยบายนั้นก่อให้เกิดการกระทำความผิดที่เข้าข่ายความผิดอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ แต่ก็ไม่สามารถนำคดีขึ้นสู่ศาลอาญาระหว่างประเทศได้ เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีทำให้สัตยาบันธรรมนูญกรุงโรม

ประเทศกัมพูชา หลังจาก “เขมรแดง” เถลิงอำนาจแล้วได้มีนโยบายกวาดล้างผู้ที่เป็นปฏิปักษ์ทางความคิด ทำให้มีผู้เสียชีวิตราว 1.7 ล้านคน ซึ่งถือว่าเป็นการก่ออาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ แต่ก็ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ จากการศึกษาพบว่าเหตุผลที่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้เนื่องจาก

¹ หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Doctor of Law, Faculty of Law Pridi banomyong, Dhurakij Pundit University. e-mail: wara.pinkaew@gmail.com

ช่วงเวลาที่เกิดการกระทำความผิดในกัมพูชานั้น เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนจะมีการจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ ภายหลังจากกลุ่มเขมรแดงสิ้นสุดอำนาจ รัฐบาลกัมพูชาพยายามคืนความยุติธรรมให้แก่ประชาชน และกลุ่มชาติพันธุ์จึงนำมาสู่การทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับองค์การสหประชาชาติจัดตั้ง “องค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชา” (Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia : ECCC) เพื่อนำตัวผู้นำของกลุ่มเขมรแดงที่ได้กระทำการก่ออาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์มาเข้าสู่การพิจารณาคดีสำเร็จ โดยความสำเร็จนี้ รัฐบาลกัมพูชาได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือจากองค์กรสหประชาชาติรวมทั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ

สำหรับประเทศไทยผลของการไม่ได้ให้สัตยาบันในธรรมนูญนั้นทำให้ไม่สามารถนำคดีขึ้นสู่ศาลอาญาระหว่างประเทศได้ ถ้าต้องการให้มีการชำระมูลคดีที่เกิดขึ้นจากช่วงนโยบายปราบปรามยาเสพติด ทำได้โดยการไปแสดงเจตนาการยอมรับอำนาจโดยเฉพาะกิจ (ad hoc acceptance) ตามบทบัญญัติ มาตรา 12 ข้อ 3 ศาลอาญาระหว่างประเทศจึงจะมีอำนาจเหนือความผิดของดินแดนที่กระทำขึ้นในรัฐนั้น แต่ศาลอาญาระหว่างประเทศจะเข้ามาชำระคดีในประเทศไทยหรือไม่นั้น ศาลอาญาระหว่างประเทศจะเป็นผู้พิจารณา ภายหลังว่าจะรับคำร้องเกี่ยวกับการกระทำความผิดกฎหมายระหว่างประเทศหรือไม่ โดยต้องพิจารณารวมกับเรื่องอื่นๆประกอบด้วย อย่างไรก็ตามหากในอนาคตประเทศไทยจะมีการให้สัตยาบันธรรมนูญกรุงโรม จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดฐานความผิดร้ายแรงระหว่างประเทศ 4 ฐาน ตามที่บัญญัติในธรรมนูญกรุงโรม โดยวิธีการนี้อาจต้องดำเนินการออกพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.....โดยการเพิ่มเติมความผิดทั้ง 4 ฐานนี้ลงไปประมวลกฎหมายอาญาให้สอดคล้องกับธรรมนูญกรุงโรม และถ้าหากประเทศไทยไม่มีการให้สัตยาบันในธรรมนูญกรุงโรม การดำเนินการให้มีกฎหมายภายในดังกล่าว ทำให้เมื่อเกิดความผิดตาม 4 ฐานความผิดของอาญาระหว่างประเทศ ประเทศไทยจะสามารถดำเนินคดีได้ภายในประเทศ โดยไม่ต้องส่งคดีไปให้ศาลอาญาระหว่างประเทศได้

คำสำคัญ : การดำเนินคดี, อาชญากรรมระหว่างประเทศ, ธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ

Abstract

The research's objectives are to study Cambodia's international cooperation that led to the establishment of the Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia (ECCC) and examine Thailand's problems and obstacles in bringing crimes against humanity before the International Criminal Court (ICC) since Thailand has signed the Rome Statute of International Criminal Court. The Statute prosecutes perpetrators who offend in crimes 1) of genocide, 2) against humanity, 3) of war, and 4) of aggression. During Thaksin Shinawatra's administration, Thailand implemented to crackdown on drug abuse, which related to crimes against humanity. Cases could not be brought before ICC because Thailand has not ratified the Rome Statute.

Cambodia, during the Khmer Rouge, there was a policy of purging divergent ideological beliefs, which resulted in 1.7 million deaths, considered as a crime of genocide without any punished perpetrators. The reason for an inability to prosecute was due to the crime occurred before the establishment of ICC. After the regime, Cambodian government restored justice to people and ethnic groups, led to the creation of a joint agreement with the United Nations in establishments of ECCC for prosecuting leaders of Khmer Rouge.

In Thailand, it is impossible to bring cases before ICC without a ratification in Rome Statute. To prosecute the cases, Thailand could do so through ad hoc acceptance of jurisdiction according to paragraph 3 of Article 12. This would empower ICC to exercise jurisdiction over offenses committed in the country's territory and determine on accepting cases for prosecution. To ratified, an amendment of the Criminal Code, B.E. xxxx (YYYY) by adding four main categories of serious crimes in Thai law may require to be consistent with the Rome Statute. If not, prosecution within the country for four category crimes will be possible without sending cases to ICC.

Keywords: Prosecution, international criminal law, Rome Statute of the International Criminal Court

บทนำ (Introduction)

“ศาลอาญาระหว่างประเทศ (The international Criminal court: ICC)” ได้รับการสถาปนาขึ้นโดย “ธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ (The Rome Statute of The international Criminal court)” มีเจตนารมณ์เพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมระหว่างประเทศและการนำตัวบุคคลผู้ทำผิดกฎหมายระหว่างประเทศมาลงโทษเป็นนัยสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์ 4 ด้านได้แก่ 1) ยับยั้งการ

ก่ออาชญากรรมร้ายแรงที่สุดในอนาคต 2) ยุติการไม่ต้องรับผิดชอบผู้ก่ออาชญากรรม 3) ส่งเสริมความยุติธรรมในระดับสากล และ 4) เสริมระบบศาลยุติธรรมภายในรัฐปัจจุบันธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ โดยวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ด้านมีมูลเหตุปัจจัยเนื่องจากในสถานการณ์ปัจจุบันของโลกปรากฏการล้มตายของผู้คนเป็นจำนวนมาก ซึ่งล้วนเกิดจากการก่ออาชญากรรมระหว่างประเทศมาอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย และรัฐต่าง ๆ เองก็ไม่สามารถนำตัวอาชญากรเหล่านั้นมาลงโทษได้อย่างที่ควรจะเป็น

ในมิติของเขตอำนาจศาลนั้น ศาลอาญาระหว่างประเทศ มีขอบเขตอำนาจเพื่อการพิจารณาคดีตามที่ “ธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ (The Rome Statute of The international Criminal court)” บัญญัติไว้ในมาตรา 5 ของธรรมนูญฯ เกี่ยวกับ 1) อาชญากรรมการล้างเผ่าพันธุ์ (The crime of genocide) 2) อาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ (Crimes against humanity) 3) อาชญากรรมสงคราม (War crimes) และ 4) อาชญากรรมรุกราน (The crime of aggression) ซึ่งในปัจจุบันยังมีความผิดอาญาระหว่างประเทศอื่นๆ ซึ่งแต่ละรัฐเห็นว่าต่างต้องร่วมกันปราบปรามและมุ่งลงโทษผู้กระทำความผิด แต่ความผิดเหล่านี้ยังไม่รุนแรง หรือบางกรณียังหาข้อพิจารณาไม่ได้ที่จะให้ศาลอาญาระหว่างประเทศมีเขตอำนาจพิจารณา โดยทางสารบัญญัติความผิดนี้จะมีจุดร่วมกันคือ มีลักษณะเป็นความผิดอาญาระหว่างประเทศที่กำหนดพันธกรณีให้ทุกรัฐต้องร่วมมือกันป้องกันและปราบปราม ตามหลักการหากไม่ส่งก็จะต้องดำเนินคดี เพื่อป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดอาญาระหว่างประเทศ (aut dedere aut judicare) ซึ่งมีความผิดอยู่ 5 ฐาน ที่มีผลกระทบกระเทือนในประเทศไทย และประเทศไทยได้เข้าร่วมลงนามหรือเป็นภาคี คือ การก่อการร้าย (Terrorism) การทรมาน (Torture) การบังคับบุคคลให้สูญหาย (Enforced Disappearances) การมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Organized Crime) และการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่ (Corruption) สำหรับธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ในปัจจุบันปรากฏ “รัฐที่ลงนามรับรอง (signatory state)” ธรรมนูญฯ จำนวน 139 ประเทศ

ในกรณีของประเทศไทยนั้น ณ สถานการณ์ปัจจุบัน ได้ลงนามรับรอง (signatory state) ธรรมนูญกรุงโรมเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2543 แต่ปัจจุบันยังไม่ได้ให้สัตยาบัน (ratification)”แต่อย่างไร โดยผลของการลงนามรับรองธรรมนูญกรุงโรมดังกล่าว มีผลเป็นการแสดงออกซึ่งท่าทีของประเทศไทยในทิศทางเห็นพ้องและยอมรับกับวัตถุประสงค์เหล่านั้น ตลอดจนถึงการรับรองความถูกต้องแห่งเจตนารมณ์ของธรรมนูญกรุงโรมไปพร้อมกัน ทั้งนี้คณะกรรมการได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาธรรมนูญกรุงโรม รายข้อบทรวมทั้งหมด 128 ข้อ สรุปได้ว่า ประเทศไทยยอมรับหลักการและวัตถุประสงค์ ในการจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ แต่คณะกรรมการยังเห็นว่าข้อขัดขัดบางประการ เป็นประเด็นที่มีความละเอียดอ่อน โดยมีประเด็นหลักคือ ข้อ 27 ของธรรมนูญกรุงโรม ซึ่งกำหนดเรื่องที่ไม่สามารถยกสถานะประมุขของรัฐ หรือผู้นำรัฐบาล สมาชิกของรัฐบาลหรือรัฐสภาผู้แทน ที่ได้รับการเลือกตั้ง หรือเจ้าหน้าที่รัฐขึ้นอ้างเพื่อยกเว้นความรับผิดชอบทางอาญาตามธรรมนูญกรุงโรม (irrelevance of official capacity) ข้อ 120 ของธรรมนูญกรุงโรมฯ ระบุว่ารัฐภาคีไม่อาจทำข้อสงวนใดๆ ได้ทั้งสิ้น (reservations) จากประเด็นที่ละเอียดอ่อนเหล่านี้ ประเทศไทยกำลังศึกษากฎหมายและแนวทางของประเทศอื่นๆ ที่มีระบอบการปกครอง หรือมีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญคล้ายคลึงกับ

ประเทศไทย ซึ่ง ณ ปัจจุบัน (พ.ศ.2565) ประเทศไทยก็ยังมิได้ให้สัตยาบันในการนี้แต่อย่างใด สถานการณ์ที่สำคัญของประเทศไทยคือ การเกิดคดีฆาตกรรมในประเทศไทยเป็นจำนวนมากอย่างผิดปกติ จำนวนถึง 2,604 คดี ที่เกิดขึ้นในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน พ.ศ.2546 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่รัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ประกาศวาระแห่งชาติในการกำหนดนโยบายปราบปรามยาเสพติด โดยกำหนดเรียกว่าการประกาศสงครามขึ้นแตกหักเพื่อเอาชนะยาเสพติด โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ประกาศนโยบายดังกล่าวสู่สาธารณะและประชาชน โดยเน้นย้ำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกฝ่ายปฏิบัติ หน้าที่อย่างเข้มงวดจากสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น จึงเห็นได้ว่า การดำเนินนโยบายปราบปรามยาเสพติดก่อให้เกิดผลหลายประการ โดยผลที่เด่นชัดที่สุด นั่นคือ การเสียชีวิตของประชาชนเป็นจำนวนมากระยะเวลาเพียง 3 เดือน จากสาเหตุข้างต้นนี้ ประเทศไทยจึงมีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาและประสานงานกับญาติผู้เสียชีวิต โดยมอบหมายให้ “นายกิตติ ภิรมย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ” ในขณะนั้นเป็นผู้รับผิดชอบพิจารณาเพื่อดำเนินการฟ้องคดี “พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร” ในฐานะนายกรัฐมนตรี ต่อศาลอาญาระหว่างประเทศในความผิดฐานก่ออาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ (Crimes against humanity) แต่ศาลอาญาระหว่างประเทศ ได้ปฏิเสธไม่รับมูลฟ้องคดีดังกล่าวไว้พิจารณาแต่อย่างใด

สถานการณ์ภายในของประเทศกัมพูชา ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว เป็นสภาวะการณ์ที่ “เขมรแดง (Khmer Rouge)” ซึ่งเป็นกองกำลังคอมมิวนิสต์กัมพูชา จัดตั้งขึ้นโดยมุ่งสร้าง “สังคมใหม่” ภายใต้รากฐานทางอุดมการณ์ความคิด ที่เรียกว่า “อุดมการณ์ปฏิวัติแบบเบ็ดเสร็จ” การดำเนินการภายใต้นโยบายดังกล่าวยิ่งส่งผลสถานการณ์ในทางเลวร้ายมากขึ้น มีการจับกุมตัว หรือแม้กระทั่งประหารชีวิต เป็นต้น เพื่อการบังคับนโยบายให้เกิดประสิทธิภาพและเด็ดขาด จากการบังคับใช้นโยบายกำหนดลักษณะการกระทำและคุณลักษณะของบุคคลที่เข้าข่ายว่าเป็นศัตรูของรัฐบาล ผลปรากฏว่า ประชาชนกัมพูชาประมาณ 1,700,000 ราย ถูกบังคับโทษประหารชีวิต ซึ่งถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ไร้มนุษยธรรม ไร้เหตุผลความชอบธรรมทางกฎหมาย และมีความรุนแรงมากที่สุดในช่วงเวลานั้น จนมีการเรียกเหตุการณ์ดังกล่าวว่า “การล้างเผ่าพันธุ์”

การที่ประเทศไทยไม่สามารถเสนอประเด็นปัญหาอาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่เกิดขึ้นภายในประเทศต่อศาลอาญาระหว่างประเทศ หรือแม้กระทั่งการได้รับความช่วยเหลือจากองค์การสหประชาชาติเพื่อการจัดตั้งองค์กรศาลอาญาระหว่างประเทศ (องค์คณะของศาลพิเศษ) ขึ้นในประเทศไทยในบริบทเช่นเดียวกับประเทศกัมพูชาได้นั้น จึงเป็นประเด็นปัญหาข้อกฎหมายที่สมควรได้รับการศึกษาเป็นอย่างยิ่งว่า ด้วยปัจจัย ด้วยปัญหา ตลอดถึงอุปสรรคใด ที่ก่อผลทำให้ประเทศไทยไม่สามารถนำคดีฆาตกรรมภายใต้้นโยบายการปราบปรามปัญหาเสพติดในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2546 เข้าสู่กระบวนการพิจารณาในศาลอาญาระหว่างประเทศได้เสมือนเช่นประเทศกัมพูชา ทั้งนี้ เพื่อให้รับรู้และเห็นถึงแนวทางในการดำเนินคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศภายใต้มูลฐานความผิดที่ธรรมนูญกรุงโรมรับรองไว้ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความร่วมมือระหว่างประเทศของประเทศกัมพูชากับองค์การสหประชาชาติและศาลอาญาระหว่างประเทศ ตลอดถึงปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ที่สามารถนำมาสู่การจัดตั้ง “องค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชา” ขึ้นภายในประเทศกัมพูชาได้เป็นผลสำเร็จ

2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และปัจจัยระหว่างประเทศกับปัจจัยภายในของประเทศไทยที่มีผลต่อการเสนอคดีอาชญากรรมต่อมนุษยชาติสู่ศาลอาญาระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ในบริบทเทียบเคียงกับความสำเร็จในการจัดตั้ง “องค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชา” เพื่อชำระมูลคดีอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์และมูลคดีอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติภายในประเทศกัมพูชา

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการกำหนดกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในมิติฐานความผิดที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลอาญาระหว่างประเทศขึ้นภายในประเทศไทย เพื่อให้สามารถชำระมูลคดีอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติตามที่ธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศรับรองไว้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กล่าวคือ ศึกษาวิจัยโดยอ้างอิงข้อมูลจากเอกสาร (Documentary) เป็นสำคัญ อาทิ กฎบัตรระหว่างประเทศ ความตกลงระหว่างประเทศ กฎหมายภายในของประเทศไทยและประเทศกัมพูชาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเอกสารราชการ ตำรา บทความวิชาการ เป็นต้น โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเหล่านั้น มาเรียบเรียงในรูปแบบพรรณนาความ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาไปที่ “ธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ” ตลอดทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศของประเทศกัมพูชากับองค์การสหประชาชาติและศาลอาญาระหว่างประเทศ และปัจจัยสนับสนุนต่างๆ ที่สามารถนำมาสู่การจัดตั้ง “องค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชา” ขึ้นภายในประเทศกัมพูชาได้เป็นผลสำเร็จ รวมไปถึงการศึกษาปัญหา อุปสรรค และปัจจัยระหว่างประเทศกับปัจจัยภายในของประเทศไทย ที่มีผลต่อการเสนอคดีอาชญากรรมต่อมนุษยชาติสู่ศาลอาญาระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ในบริบทเทียบเคียงกับความสำเร็จของประเทศกัมพูชาที่สามารถจัดตั้งองค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชา” เพื่อชำระมูลคดีอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์และมูลคดีอาชญากรรมมนุษยชาติขึ้นภายในประเทศได้

ผลการวิจัย

1. ความร่วมมือระหว่างประเทศของประเทศกัมพูชากับองค์การสหประชาชาติและศาลอาญาระหว่างประเทศ ตลอดถึงปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ที่สามารถนำมาสู่การจัดตั้ง “องค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชา” ขึ้นภายในประเทศกัมพูชาได้เป็นผลสำเร็จ

จากการศึกษาพบว่า เหตุการณ์ในบริบทของการก่ออาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ (Crimes against humanity) และอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ (The crime of genocide) ซึ่งถือว่าอยู่ในเขตอำนาจการ

พิจารณาของศาลอาญาระหว่างประเทศนี้ ได้เคยเกิดขึ้นมาก่อนหน้าในประเทศกัมพูชา ในช่วงปี พ.ศ.2518 – พ.ศ.2522 เหตุการณ์ความรุนแรงดังกล่าวนี้ รัฐบาลกัมพูชามิได้เพิกเฉยในการสูญเสียและพยายามทวงคืนความยุติธรรมให้แก่ประชาชนและกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ จนท้ายที่สุดจึงสามารถจัดตั้งองค์ขุมนุมชำระวิสามัญแห่งตุลาการกัมพูชา (Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia : ECCC) ได้เป็นการสำเร็จในปี พ.ศ.2549 โดยปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดังกล่าวนี้ของประเทศกัมพูชา จากการศึกษาพบว่า มีปัจจัยที่สำคัญทั้งสิ้น 5 ด้าน ดังนี้

1) ปัจจัยด้านสภาพข้อเท็จจริง : รัฐบาลเขมรแดงมีนโยบายในทางทำลายล้างมวลมนุษยชาติและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อยู่ทั้งสิ้น 2 นโยบายสำคัญ ได้แก่ นโยบายการบังคับเอาคนมาเป็นทาส และ นโยบายการกวาดล้างประชาชนฝ่ายปฏิปักษ์ทางอุดมการณ์การเมือง โดยในกรณีของนโยบายประการที่สองนี้ นับได้ว่าเป็นการออกคำสั่งกวาดล้าง (การฆ่า) ผู้ที่เป็นปฏิปักษ์ทางความคิด หรือศัตรูทางชนชั้น และเพื่อเป็นการบังคับใช้นโยบายให้เกิดประสิทธิภาพและมีผลในทางเด็ดขาด “รัฐบาลเขมรแดง” ได้ทำการกำหนดลักษณะการกระทำและคุณลักษณะของบุคคลที่เขายายว่าเป็นศัตรูของรัฐบาลไว้เป็นการเฉพาะ ได้แก่ 1) บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับรัฐบาลสาธารณรัฐเขมร หรือรัฐบาลต่างชาติ 2) ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ที่มีการศึกษา หรือคนที่สวมแว่นตา 3) ผู้มีความเชี่ยวชาญในศิลปะ นักดนตรี นักเขียน นักแสดง 4) ชนกลุ่มน้อยที่มีเชื้อสายเวียดนาม จีน ไทย และชนกลุ่มน้อยบางส่วนในพื้นที่สูงทางตะวันออกของกัมพูชาที่นับถือศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม และ 5) พ่อค้าในชุมชนเมือง ที่ไม่มีความสามารถในการทำเกษตรกรรม ผลปรากฏว่าประชาชนกัมพูชาประมาณ 1,700,000 ราย ถูกบังคับโทษประหารชีวิต ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ ภายใต้นโยบายของรัฐบาลเขมรแดง จึงปรากฏความกระฉ่างชัดที่มีผลในทางขัดกับหลักการสากลในหลากหลายประการ จึงกล่าวสรุปได้ว่า ในปัจจัยด้านนโยบายที่กำหนดขึ้นโดยรัฐบาลเขมรแดง ที่มุ่งเน้นไปที่การกระทำต่อประชาชนในชาติของตนอย่างไร้มนุษยธรรม และมีการกำหนดแผนงานและจัดตั้งองค์กรในการกวาดล้างฝ่ายปฏิปักษ์ซึ่งเป็นประชาชนภายในรัฐไว้อย่างชัดแจ้งและรุนแรง ทำให้นโยบายของรัฐบาลแดงจึงปรากฏเจตนาในทางแสดงออกชัดถึงเจตนาในการก่ออาชญากรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และเจตนาในการก่ออาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติของคณะผู้สั่งการไปพร้อมกันด้วย

2) ปัจจัยด้านการให้ความร่วมมือจากองค์การสหประชาชาติ : ความสำเร็จที่นำมาสู่การจัดตั้งองค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชา” ขึ้นในประเทศกัมพูชาได้นี้ตั้งต้นมาจากการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับองค์การสหประชาชาติในปี พ.ศ.2544 เพื่อดำเนินการให้เกิดการพิจารณาความผิดต่อบรรดาผู้นำของกลุ่มเขมรแดงที่ได้กระทำการก่ออาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์ การตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งศาลพิจารณาคดีอาชญากรรมร้ายแรงที่เกิดขึ้นในยุคเขมรแดงขึ้นเป็นการเฉพาะกิจ เพื่อสนองตอบต่อนโยบายองค์การสหประชาชาติเรียกว่า “ธรรมนูญจัดตั้งองค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชา ค.ศ.2001 (Law on the Establishment of the Extraordinary Chambers in the Court of Cambodia, with inclusion of amendments as promulgated on 27 October 2004)” การจัดตั้ง “องค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชา” ขึ้นเป็นการสำเร็จมีลักษณะเป็นศาลรูปแบบผสมและมีความเป็นเอกเทศอย่างยิ่ง

3) ปัจจัยด้านช่องว่างแห่งกฎหมายของธรรมนูญโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ : ผลจากที่ธรรมนูญโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ไม่อาจนำมาใช้บังคับเพื่อนำมูลฐานการกระทำความผิดของกลุ่มผู้นำเขมรแดงเข้าสู่การพิจารณาคดีในศาลอาญาระหว่างประเทศในประเทศกัมพูชาได้ เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนจะมีการจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ ด้วยปัจจัยดังกล่าวนี้ การนำเอาธรรมนูญโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ เข้ามาดำเนินคดีกับกลุ่มผู้นำเขมรแดงโดยตรง จึงไม่อาจกระทำขึ้นได้ จากปัจจัยดังกล่าวนี้เอง จึงเป็นที่มาของการตราธรรมนูญจัดตั้งองค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชา ขึ้นใช้บังคับในประเทศกัมพูชา

4) ปัจจัยจากธรรมนูญจัดตั้งองค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชา : จากปัจจัยด้านช่องว่างแห่งกฎหมายของธรรมนูญโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศที่ไม่อาจนำมาใช้บังคับย้อนหลังกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2545 (ค.ศ.2002) จากเหตุดังกล่าวนี้ จึงนำมาสู่การตรา “ธรรมนูญจัดตั้งองค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชา” ขึ้นเป็นการเฉพาะในปี ค.ศ.2001 อันเป็นการอาศัยความร่วมมือกันระหว่างประเทศกัมพูชาและองค์การสหประชาชาติในการขับเคลื่อนกลไกดังกล่าว

5) ปัจจัยจากการนำหลักความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชามาใช้บังคับ : การนำหลักความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชาใช้บังคับนี้ หลักการดังกล่าวนี้ได้บัญญัติรับรองไว้โดยธรรมนูญจัดตั้งองค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชา มาตรา 29 วรรคสาม จากบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าวนี้ ทำให้หลักความรับผิดชอบตามกฎหมายอาญาระหว่างประเทศมีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ โดยหลักแล้วความรับผิดชอบทางอาญานั้นเป็นเรื่องเฉพาะตัวบุคคล บุคคลที่ไม่ใช่ผู้ลงมือ ตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ย่อมไม่มีความรับผิดชอบทางอาญา

กล่าวโดยสรุปในส่วนนี้ได้ว่า ปัจจัยทั้ง 5 ด้านที่กล่าวมาเหล่านี้ถือว่าเป็นความสัมพันธ์อันหล่อหลอมนำมาสู่การจัดตั้งองค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชาขึ้นในประเทศกัมพูชาได้เป็นผลสำเร็จ

2. ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยระหว่างประเทศกับปัจจัยภายในของประเทศไทยที่มีผลต่อการเสนอคดีอาชญากรรมต่อมนุษยชาติสู่ศาลอาญาระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ในบริบทเทียบเคียงกับความสำเร็จในการจัดตั้ง “องค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชา” เพื่อชำระมูลคดีอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์และมูลคดีอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติภายในประเทศกัมพูชา

บทสรุปด้านปัจจัยเชิงอุปสรรคต่อการนำคดีไปฟ้องยังศาลอาญาระหว่างประเทศของประเทศไทยประกอบด้วย

1) ปัจจัยด้านสภาพข้อเท็จจริง : ปัจจัยด้านสภาพข้อเท็จจริงในบริบทของประเทศไทยนั้น จากการศึกษาพบว่า จากรายงานการพิจารณาของ “คณะกรรมการอิสระเพื่อตรวจสอบ ศึกษาและวิเคราะห์ การกำหนดนโยบายปราบปรามยาเสพติดให้โทษและการนำนโยบายไปปฏิบัติจนเกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ชื่อเสียงและทรัพย์สินของประชาชน (คตณ.)” ซึ่งเป็นคณะทำงานที่ถูกจัดตั้งขึ้น ภายหลังจากการเกิดคดีฆาตกรรมในประเทศไทยเป็นจำนวนมากอย่างผิดปกติ ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2546 เป็นช่วงเวลาที่ยุทธศาสตร์ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ประกาศ “นโยบายประกาศสงคราม

กับยาเสพติด” โดยปรากฏผู้เสียชีวิตภายใต้นโยบายดังกล่าว จำนวน 2,873 ราย ต่อรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายนั้น จากการศึกษาพบว่า เกิดขึ้นมาเป็นสองลำดับชั้น ได้แก่ 1) ขั้นตอนการกำหนดและการดำเนินนโยบายในการทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดเมื่อปี พ.ศ.2546 กล่าวคือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น กำหนดและเสนอนโยบายในการทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดต่อ คณะรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีอนุมัตินโยบายดังกล่าวเป็นวาระแห่งชาติ เมื่อวันที่ 2 มกราคม พ.ศ.2546 โดยกำหนดให้ใช้มาตรการ “Iron Fist” (กำปั้นเหล็ก) โดยการขึ้น ปลูกเรื้อ กระตุ้น และชักจูงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ใช้ “ความรุนแรง” อย่างเด็ดขาดโดยไร้ความปรานี นโยบายดังกล่าวนี้ ได้กำหนดกรอบเวลา การปฏิบัติการที่เร่งรัดเป็นอย่างมาก นั่นคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบาย ของรัฐบาลภายในช่วงระยะเวลาเพียงสามเดือน นอกจากนี้ รัฐบาลยังกำหนดเงื่อนไขกดดันการปฏิบัติการของ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องอีกทางหนึ่งด้วย โดยใช้นโยบายการให้รางวัลตอบแทนและการลงโทษ (Reward and Punishment) เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว สำหรับมาตรการจูงใจ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน คือ “มาตรการตอบแทนให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติการตามนโยบายเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการเร็วเป็นพิเศษ” หรือเรียกได้ว่าเป็นระบบ Fast-track ประกอบกับการให้เงินรางวัลสนับสนุนนำจับ และ ในทางตรงกันข้ามหากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่สามารถปฏิบัติการให้เป็นไปตามเป้าหมายตามนโยบายดังกล่าวได้ แล้ว ก็จะต้องถูกลงโทษ และ 2) ขั้นตอนนโยบายของรัฐบาลในการทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ไปสู่การปฏิบัติ กล่าวคือ รัฐบาล ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานต่างๆ ขึ้นทั้งในส่วนกลางและในส่วนท้องถิ่น อัน ได้แก่ ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดในส่วนกลาง ได้แก่ ศตส. กระทรวงมหาดไทย (ศตส. มท.) ศตส. จังหวัด (ศตส. จ.) ศตส. อำเภอบาง (ศตส. อ.) และศตส. กิ่งอำเภอบาง (ศตส. กิ่ง อ.) โดยมี ศตส. มท. เป็น องค์การอำนวยการและประสานการปฏิบัติการระหว่าง ศตส. ทั้งหลายเหล่านั้น พร้อมกับการสั่งการให้มีการ จัดทำบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (บัญชีดำ) ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ ในการปฏิบัติการของ เจ้าหน้าที่ของรัฐในการเข้าจัดการกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดต่อไป โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้อง ปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายของรัฐบาลภายในช่วงระยะเวลาเพียงสามเดือน นั่นคือ ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ถึงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2546 ผลจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว “คณะกรรมการอิสระเพื่อ ตรวจสอบ ศึกษาและวิเคราะห์ การกำหนดนโยบายปราบปรามยาเสพติดให้โทษและการนำนโยบายไปปฏิบัติ จนเกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ชื่อเสียงและทรัพย์สินของประชาชน (คตณ.)” สรุปว่า การมอบนโยบาย ของนายกรัฐมนตรี ได้สร้างความสำคัญผิดในข้อสาระให้แก่ผู้ปฏิบัติงานว่ามีอำนาจจัดการทุกรูปแบบเพื่อให้ ปัญหายาเสพติดหมดสิ้นไป โดยนโยบายดังกล่าวนี้ยังแสดงให้เห็นว่า หากผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถดำเนินการ ตามนโยบายดังกล่าวได้ก็จะมีผลกระทบต่ตำแหน่งหน้าที่ราชการ จากปัจจัยของนโยบายดังกล่าวจึงสร้างความกดดันแก่ผู้ปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานจนเกิดความผิดพลาด อาทิ การเร่งทำบัญชีบุคคลที่ เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การกำหนดนโยบายให้ผู้ปฏิบัติระดับล่างทำการลดยาชื่อในบัญชีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติดด้วยระยะเวลาอันจำกัด และสร้างความเข้าใจที่สับสนกับงานที่ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายสูงสุดกับ งานที่ต้องยึดถือหลักธรรมาภิบาล เป็นต้น จากการตรวจสอบเหตุการณ์ดังกล่าวผู้ศึกษาพบว่า การเสียชีวิต

ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายประกาศสงครามกับยาเสพติด กล่าวคือ 1) มีประชาชนเสียชีวิตในช่วงการกำหนดและการปฏิบัติตามนโยบายประกาศสงครามกับยาเสพติดมากขึ้น อย่างผิดปกติ 2) การเสียชีวิตของประชาชน เป็นการเสียชีวิตจำนวนมากและกระจายในทุกภาคของประเทศ 3) ไม่มีการตรวจสอบสาเหตุการเสียชีวิตของประชาชนในห้วงเวลาดังกล่าว และ 4) การเสียชีวิตของประชาชน เป็นลักษณะการกระทำหรือการประทุษร้ายให้เกิดการเสียชีวิตที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งผลของการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวนี้ พบว่า เจตนาของตัวนโยบายไม่ปรากฏความชัดเจนที่จะถือเอาว่านโยบายดังกล่าวนี้ ได้มีเจตนาเพื่อการกวาดล้างผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยตรง ทั้งนี้ ยืนยันอย่างชัดแจ้งจากที่ คตณ. อธิบายว่า เกิดขึ้นจากความสำคัญผิดของผู้ปฏิบัติงานว่ามีอำนาจจัดการทุกรูปแบบเพื่อให้ปัญหายาเสพติดหมดสิ้นไป ดังนั้นแล้ว ด้วยสภาพข้อเท็จจริงกับผลที่เกิดขึ้นจากนโยบายประกาศสงครามกับยาเสพติด จึงไม่อาจนับว่านโยบายดังกล่าวเป็นคำสั่งโดยตรงและชัดเจนของรัฐบาลที่มุ่งหมายประหารชีวิตของประชาชน โดยจะเห็นความแตกต่างตามกรณีอย่างชัดแจ้ง เมื่อนำไปพิจารณาเปรียบเทียบกับนโยบายกวาดล้างประชาชนที่เป็นปฏิปักษ์แนวคิดทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากรัฐบาลเขมรแดง กล่าวคือ เป็นการออกคำสั่งกวาดล้าง (การฆ่า) ผู้ที่เป็นปฏิปักษ์ทางความคิด หรือศัตรูทางชนชั้น โดยปรากฏการกำหนดลักษณะการกระทำและคุณลักษณะของบุคคลที่เข้าข่ายว่าเป็นศัตรูของรัฐบาลไว้ด้วย ได้แก่ 1) บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับรัฐบาลสาธารณรัฐเขมร หรือรัฐบาลต่างชาติ 2) ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ที่มีการศึกษา หรือคนที่สวมแว่นตา 3) ผู้มีความเชี่ยวชาญในศิลปะ นักดนตรี นักเขียน นักแสดง 4) ชนกลุ่มน้อยที่มีเชื้อสายเวียดนาม จีน ไทย และชนกลุ่มน้อยบางส่วนในพื้นที่สูงทางตะวันออกของกัมพูชาที่นับถือศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม และ 5) พ่อค้าในชุมชนเมือง ที่ไม่มีความสามารถในการทำเกษตรกรรม ซึ่งนับเป็นการกำหนดเป้าหมายไว้โดยเฉพาะและชัดเจน ซึ่งผลที่เกิดขึ้น จากการดำเนินการสั่งการของรัฐบาลเขมรแดง ได้ปรากฏผลผู้สูญเสียชีวิตเป็นจำนวนมากและอย่างกว้างขวาง จำนวนรวม 1,700,000 ราย

2) ปัจจัยด้านองค์ประกอบความผิดอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติและหลักความรุนแรงที่เพียงพอ :จากการพิจารณาในบริบทการตีความดังกล่าวนี้ขององค์ประกอบความผิดอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติตามที่ธรรมนูญกรุงโรมบัญญัติรับรองไว้ พบว่า สอดรับกับสภาพข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในฐานะผู้บังคับบัญชาสั่งการได้ ทั้งนี้ก็เพราะว่าการดำเนินนโยบายในการทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดเมื่อปี พ.ศ.2546 มิได้มีการสั่งการโดยเฉพาะถึงขนาดให้ฆ่าหรือกวาดล้างผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างชัดเจนก็จริง แต่การกำหนดให้ใช้มาตรการ “Iron Fist” (กำปั้นเหล็ก) โดยการขึ้นนำ ปลุกเร้า กระตุ้น ชักจูงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ใช้ “ความรุนแรง” อย่างเด็ดขาดโดยไร้ความปรานีและกำหนดเงื่อนไขกดดันการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องอีกทางหนึ่งด้วย โดยใช้นโยบายการให้รางวัลตอบแทนและการลงโทษ (Reward and Punishment) เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว สำหรับมาตรการจูงใจเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน คือ “มาตรการตอบแทนให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติการตามนโยบายเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการเร็วเป็นพิเศษ” หรือเรียกว่าระบบ Fast-track ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใด ไม่สามารถปฏิบัติการให้เป็นไปตามเป้าหมายตามนโยบาย

ดังกล่าวได้แล้ว ก็จะต้อง ถูกลงโทษ โดยอาจจะต้องพ้นจากตำแหน่งหรือถูกคำสั่งโยกย้ายให้ไปปฏิบัติราชการในพื้นที่อื่น โดยเครื่องมือชิ้นสำคัญที่เจ้าหน้าที่รัฐนำมาใช้ประกอบในการขับเคลื่อนนโยบายการทำให้สงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ก็คือ “บัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (บัญชีดำ)” หรือก็คือรายชื่อของกลุ่มผู้ต้องสงสัยว่าเป็นอาชญากรคดียาเสพติดนั่นเอง ซึ่งมาตรการตามนโยบายเหล่านี้ ที่กระทำเป็นส่วนหนึ่งของการจู่โจมโดยตรงต่อประชาชนพลเรือนใดๆ อย่างกว้างขวาง (widespread) หรือเป็นระบบ (systematic) ประกอบกับด้วยเหตุที่ว่าอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ นั้น เป็นความผิดอาญาที่สะท้อนถึงความชั่วร้ายที่ผิดไปจากอาชญากรรมทั่วไป (extraordinary human evil) ฉะนั้นการยึดถือหลักความรับผิดชอบทางอาญาดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ย่อมส่งผลให้ฐานความผิดที่กำหนดไว้สามารถเอาผิดได้แต่เพียงบุคคลผู้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาระดับล่างอันเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุเท่านั้น โดยไม่สามารถเอาผิดกับบุคคลระดับสูงซึ่งอาจเป็นต้นเหตุของอาชญากรรมทั้งหมดทั้งหมดได้

3) ปัจจัยด้านเงื่อนไขในการนำเสนอคดีต่อศาลอาญาระหว่างประเทศ : จากการศึกษาในปัจจัยดังกล่าวนี้ พบว่า ในการเสนอคดีต่อศาลอาญาระหว่างประเทศนั้น ธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ กำหนดให้ผู้ที่มีสิทธิเสนอคดีใน 3 กรณี ได้แก่ 1) รัฐภาคี 2) คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ และ 3) อัยการประจำศาลอาญาระหว่างประเทศ ที่จะสามารถเสนอคดีต่อศาลอาญาระหว่างประเทศได้ สำหรับรัฐนอกภาคีธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศนี้ก็สามารถเสนอคดีต่อศาลอาญาระหว่างประเทศได้เช่นเดียวกัน โดยอาศัยวิธีการได้ 2 วิธีการ ได้แก่ วิธีการแรก การยอมรับอำนาจศาลเฉพาะกิจ (ad hoc acceptance) กล่าวคือ แม้รัฐใดก็ตามจะไม่ได้เป็นภาคีธรรมนูญกรุงโรม แต่หากรัฐที่ไม่ได้เป็นภาคีนั้นทำการยอมรับเขตอำนาจศาลอาญาระหว่างประเทศเฉพาะคดี ตามวิธีการที่ธรรมนูญกรุงโรมมาตรา 12 บัญญัติไว้ โดยประกาศต่อนายทะเบียนว่ายอมรับอำนาจของศาลอาญาระหว่างประเทศกับความผิดอาญาที่เกิดขึ้น และมีการอนุวัติการกฎหมายภายในในทางสอดคล้องกับหลักการของธรรมนูญกรุงโรม กรณีเช่นนี้ รัฐนอกภาคีธรรมนูญกรุงโรมนั้น ก็สามารถเสนอคดีต่อศาลอาญาระหว่างประเทศได้เช่นกัน ส่วนวิธีการที่สอง คือ การให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ เป็นผู้เสนอประเด็นมูลคดีต่อศาลอาญาระหว่างประเทศของประเทศที่เป็นสมาชิกของสหประชาชาติ (แม้จะมีได้เป็นภาคีธรรมนูญกรุงโรม) โดยอ้างเหตุการก่อความรุนแรงภายในประเทศที่มีลักษณะอันขัดต่อธรรมนูญแห่งสหประชาชาติโดยตรง ซึ่งหลักการเสนอคดีต่อศาลอาญาระหว่างประเทศเช่นที่กล่าวนี้ พบว่า จะต้องกระทำบนหลักการสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ หลักอำนาจศาลเสริมและหลักความรุนแรงที่เพียงพอ ซึ่งในมิติของหลักอำนาจศาลเสริม (ICC Complementarity System) นี้เป็นกลไกตามหลักการของศาลที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างศาลอาญาระหว่างประเทศกับศาลภายในของรัฐ ว่าการดำเนินคดีของศาลอาญาระหว่างประเทศจะเป็นแนวทางสุดท้ายในการดำเนินคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศนั้น ๆ กล่าวคือ ตามหลักนี้ศาลอาญาระหว่างประเทศจะใช้อำนาจก็ต่อเมื่อศาลภายในของรัฐซึ่งเป็นกลไกในลำดับต้นนั้นล้มเหลวก่อนเท่านั้น ซึ่งการล้มเหลวของกลไกภายในของรัฐ คือ กรณีที่ศาลภายในของรัฐไม่สมัครใจ (unwilling) หรือไม่สามารถ (unable) ที่จะดำเนินคดีอาชญากรรมนั้นได้อย่างแท้จริง หลักอำนาจเสริมของศาลอาญาระหว่างประเทศนี้ พบต่อไปว่า เป็นหลักการ

เพื่อการถ่วงดุลอำนาจอธิปไตยของรัฐในการให้ศาลกลายเป็นช่องทางแรกในการดำเนินคดีผู้กระทำความผิด ซึ่งระบบนี้จะส่งผลให้เกิดการดำเนินคดีอาชญากรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมสงคราม อาชญากรรมต่อมนุษยชาติรวมถึงอาชญากรรมรุกราน โดยผ่านกระบวนการยุติธรรมภายในของรัฐนั้นมาก่อน แม้ธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศจะไม่ได้กำหนดกรอบที่ชัดเจนเกี่ยวกับเงื่อนไขของการใช้อำนาจเสริมของศาลอาญาระหว่างประเทศ แต่ทว่าได้บัญญัติเกี่ยวกับระบบของอำนาจเสริมไว้ในบทบัญญัติเรื่องเขตอำนาจศาลและอำนาจในการรับคดีของศาล(Jurisdiction and Issues of Admissibility) เป็นสำคัญ โดยธรรมนูญกรุงโรมฯ มาตรา 17 บัญญัติเรื่องการรับคดีไว้พิจารณา (Issues of Admissibility) ซึ่งเป็นการเน้นย้ำบทบาทของศาลอาญาระหว่างประเทศในการเสริมอำนาจศาลภายใน โดยระบุว่าในประเด็นการรับคดีไว้พิจารณาของศาลว่า ศาลอาญาระหว่างประเทศจะไม่รับคดีไว้พิจารณา หากปรากฏว่าคดีนั้นกำลังอยู่ระหว่างการสืบสวนสอบสวน หรือฟ้องร้องคดี โดยรัฐที่มีเขตอำนาจเหนือคดีนั้น เว้นแต่รัฐนั้นไม่สนใจ หรือไม่สมารถที่จะทำการสืบสวนสอบสวนหรือฟ้องร้องคดีได้ อย่างแท้จริง (ธรรมนูญกรุงโรมฯ มาตรา 17(1)) ดังนั้น จากบทบัญญัติดังกล่าว ศาลอาญาระหว่างประเทศจะไม่ใช้เขตอำนาจของศาลและจะไม่รับคดีไว้พิจารณา หากปรากฏข้อเท็จจริงในสามกรณี ได้แก่ ประการแรก ศาลภายในกำลังสอบสวนและดำเนินคดีนั้นอยู่ ประการที่สอง ศาลภายในได้ทำการสอบสวนและตัดสินที่จะไม่ดำเนินคดีนั้น และ ประการสุดท้าย ศาลภายในได้ดำเนินคดีนั้นแล้ว ซึ่งหากปรากฏข้อเท็จจริงดังนี้แล้ว ศาลอาญาระหว่างประเทศต้องปฏิเสธไม่รับคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาล เว้นเสียแต่ว่าการที่ศาลภายในไม่สนใจหรือไม่สมารถดำเนินการสอบสวน หรือพิจารณาคดีได้อย่างแท้จริง หรือกรณีที่สำคัญตัดสินที่จะไม่ดำเนินคดีมีผลมาจากความไม่สนใจ หรือการไม่สามารถดำเนินคดีได้อย่างแท้จริงเท่านั้น จากเงื่อนไขในการฟ้องคดีต่อศาลอาญาระหว่างประเทศและรวมไปถึงหลักการอำนาจเสริมข้างต้นนี้ จากการศึกษาสภาพข้อเท็จจริงในบริบทของประเทศไทย พบว่า ในบริบทของประเทศไทยแล้ว ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันต่อการดำเนินการรับรองธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ประเทศไทยได้กระทำไปในระดับการลงนามรับรอง (signatory state) ธรรมนูญกรุงโรมเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ.2543 (ค.ศ.2000) แต่ไม่ได้กระทำการไปยิ่งขึ้น “ลงนามให้สัตยาบัน (ratification)” แต่อย่างไร ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลสำคัญ คือ รัฐบาลของประเทศไทยปรากฏข้อกังวลในข้อ 27 ของธรรมนูญกรุงโรมฯ ซึ่งกำหนดว่า “ให้ใช้ธรรมนูญบังคับแก่บุคคลทุกคนอย่างเสมอภาคกัน และไม่มีใครจะอ้างอำนาจหน้าที่ทางราชการ ไม่ว่า จะในฐานะประมุขแห่งรัฐ ผู้นำรัฐบาล สมาชิกของรัฐบาลหรือสมาชิกของรัฐสภา มาคุ้มกันตนให้พ้นจากความรับผิดชอบอาญาได้” นอกจากนี้แล้วในข้อบทที่ 120 แห่งธรรมนูญกรุงโรมฯ ยังได้ปิดกั้น มิให้รัฐที่จะเข้าเป็นภาคีตั้งข้อสงวน (reservation) อย่างไร ๆ เพื่อละเว้นการบังคับภายใต้ธรรมนูญกรุงโรมได้ จากข้อบททั้งสองดังกล่าว จึงนับเป็นข้อกังวลและเป็นเหตุผลสำคัญที่นำไปสู่การตัดสินใจของรัฐบาลที่จะไม่ทำการให้สัตยาบัน ธรรมนูญกรุงโรมฯ ในปัจจุบัน ทำให้ประเทศไทยจึงกระทำเพียงขึ้นลงนามรับรองหลักการธรรมนูญกรุงโรมไว้เท่านั้น ดังนี้ สถานะความเป็นรัฐภาคีของประเทศไทยต่อธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ จึง “มิได้อยู่ในฐานะรัฐภาคีอย่างบริบูรณ์” นอกจากนี้ประเทศไทยก็ได้ให้การยอมรับอำนาจศาลเฉพาะกิจ (ad hoc acceptance) หรือการยอมรับเขตอำนาจศาลอาญาระหว่างประเทศเฉพาะคดี ตามวิธีการที่

ธรรมนูญกรุงโรม มาตรา 12 บัญญัติไว้เช่นกัน ประกอบกับการดำเนินคดีอาชญากรรมโดยอาศัยอำนาจการพิจารณาของศาลอาญาระหว่างประเทศได้นั้น จะต้องกระทำบนหลักการที่เรียกว่า “หลักอำนาจเสริม” เมื่อนำเอาเงื่อนไขของหลักอำนาจเสริมมาพิจารณาร่วมกับการประกาศยอมรับเขตอำนาจศาลอาญาระหว่างประเทศเฉพาะคดีตามวิธีการที่ธรรมนูญกรุงโรม มาตรา 12 บัญญัติไว้ การที่ศาลอาญาระหว่างประเทศปฏิเสธการรับฟ้องคดีตามที่เกิดกรณีของการมอบหมายให้ “นายกษิต ภิรมย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ” ในขณะนั้น เป็นผู้รับผิดชอบพิจารณาเพื่อดำเนินการฟ้องคดี “พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร” ในฐานะนายกรัฐมนตรี ต่อศาลอาญาระหว่างประเทศโดยตรง โดยยังมิได้แสดงออกในทางการดำเนินคดีต่อศาลภายในประเทศไทยไว้ก่อนและได้มิได้มีการประกาศยอมรับเขตอำนาจศาลอาญาระหว่างประเทศเฉพาะคดีขึ้นแต่อย่างใด จึงเท่ากับว่าประเทศไทยยังมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขในการฟ้องคดีต่อศาลอาญาระหว่างประเทศตามเจตนารมณ์ของธรรมนูญกรุงโรม

3. แนวทางในการกำหนดกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในมิติฐานความผิดที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลอาญาระหว่างประเทศขึ้นภายในประเทศไทย เพื่อให้สามารถชำระมูลคดีอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติตามที่ธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศรับรองไว้

1) การตรากฎหมายว่าด้วยความผิดอาญาร้ายแรงระหว่างประเทศในกฎหมายไทย

จากที่ประเทศกัมพูชาประสบความสำเร็จในการดำเนินคดีอาชญากรรมกับกลุ่มผู้นำเขมรแดงโดยอาศัยการตราธรรมนูญจัดตั้งองค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชา ค.ศ.2001 ขึ้นใช้บังคับ โดยกฎหมายฉบับนี้ได้รับรองฐานความผิดที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติและอาชญากรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ไว้ในทางเบ็ดเสร็จและครอบคลุม นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้มีบทความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชาไว้ในกฎหมายฉบับนี้ด้วย ดังนี้แล้ว เพื่อให้ประเทศไทยสามารถมีความพร้อมที่จะดำเนินคดีอาชญากรรมกับบุคคลที่ก่ออาชญากรรมอาญาร้ายแรง ประเทศไทยควรกำหนดฐานความผิดร้ายแรงระหว่างประเทศ 4 ฐานตามที่บัญญัติในธรรมนูญกรุงโรม

อภิปรายผลการวิจัย

บริบทภายในระหว่างสภาพข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายของประเทศไทยและของประเทศกัมพูชาต่อการนำไปสู่การดำเนินคดีต่อศาลอาญาระหว่างประเทศ และรวมไปถึงการจัดตั้งองค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชา ยังมีอยู่หลายประการที่มีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นตัวของนโยบายรัฐบาล ผลจากการดำเนินนโยบาย การเป็นผู้บังคับบัญชาสั่งการ การผสมความร่วมมือต่อองค์การสหประชาชาติ การตรากฎหมายภายในเพื่อการจัดตั้งศาลพิเศษในการชำระคดีอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ ความสมบูรณ์ในฐานะรัฐภาคี เป็นต้น ซึ่งบรรดาองค์ประกอบในปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เอง จึงทำให้ประเทศไทยไม่อาจดำเนินคดีอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติไม่ว่าจะโดยอาศัยการฟ้องคดีอาญาโดยตรงต่อศาลอาญาระหว่างประเทศ หรือแม้กระทั่งการจัดให้มีศาลพิเศษขึ้นภายในประเทศไทยเพื่อชำระคดีอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติดังเช่นที่ประเทศกัมพูชา

สร้างกลไกขึ้นเพื่อนำกฎหมายไปใช้บังคับกับการกระทำความผิดอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติของรัฐบาล
เขมรแดงได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาประเทศกัมพูชาประสบความสำเร็จในการดำเนินคดีกับกลุ่มผู้นำเขมรแดงโดยอาศัย
การจัดตั้งองค์คณะของศาลพิเศษกัมพูชาขึ้นใช้บังคับ โดยกฎหมายฉบับนี้ได้รับรองฐานความผิดที่มีลักษณะ
เป็นอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติและอาชญากรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ไว้ในทางเบ็ดเสร็จและครอบคลุม รวมทั้ง
มีบทความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชาไว้ในกฎหมายฉบับนี้ด้วย ดังนั้นแล้ว เพื่อให้ประเทศไทยสามารถมีความ
พร้อมที่จะดำเนินคดีอาชญากรรมกับบุคคลที่ก่ออาชญากรรมอาชญาร้ายแรง ประเทศไทยควร

1.กำหนดฐานความผิดร้ายแรงระหว่างประเทศ 4 ฐาน ตามที่บัญญัติในธรรมนูญกรุงโรม โดย
ดำเนินการเพิ่มความผิดทั้ง 4 ฐาน ลงในประมวลกฎหมายอาญา เพื่อในอนาคตข้างหน้าหากมีการให้
สัตยาบันธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ประเทศไทยจะได้มีกฎหมายภายในรองรับ และ
ถ้าหากไม่มีการให้สัตยาบัน ในอนาคตข้างหน้าหากเกิดการกระทำความผิด ในฐานความผิดอาญาระหว่าง
ประเทศ ขึ้นในประเทศไทย ก็จะสามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ภายในประเทศของเราเองเพราะมี
กฎหมายภายในรองรับ 2.การดำเนินการยอมรับอำนาจโดยเฉพาะกิจตามธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาล
อาญาระหว่างประเทศ

การยอมรับอำนาจโดยเฉพาะกิจ (ad hoc acceptance) ประเทศไทยควรประกาศการยอมรับอำนาจ
โดยเฉพาะกิจ (ad hoc acceptance) ตามมาตรา 12 (3) ก่อนเพื่อให้ศาลอาญาระหว่างประเทศมีเขตอำนาจ
เพื่อมาชำระคดีในประเทศไทย ย้อนหลังไปในช่วงเวลาที่มีนโยบายปราบปรามยาเสพติดเดือน กุมภาพันธ์-
เมษายน 2546 และเมื่อมีการการยอมรับอำนาจโดยเฉพาะกิจ (ad hoc acceptance) แล้ว ศาลอาญา
ระหว่างประเทศจะเข้ามาชำระคดีในประเทศไทยหรือไม่ ศาลอาญาระหว่างประเทศจะเป็นผู้พิจารณา
ภายหลังว่าจะรับคำร้องเกี่ยวกับการกระทำความผิดกฎหมายระหว่างประเทศหรือไม่ โดยต้องพิจารณารวม
กับเรื่องอื่นๆประกอบด้วย

เอกสารอ้างอิง(References)

หนังสือภาษาไทย

- ปกป้อง ศรีสนิท. (2564). คำอธิบายกฎหมายอาญาระหว่างประเทศ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โครงการ
ตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
กรมสิทธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ. (2544). คำแปลธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วย
ศาลอาญาระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: ผู้แต่งฯ

ภาษาต่างประเทศ

William, A. Schabas. (2017). An Introduction to the International Criminal Court,
Cambridge: Cambridge University

แรงจูงใจในการทำงานและคุณภาพชีวิตของข้าราชการทหารเรือ ฝูงบิน 104

Motivation and Quality of Life of The Navy, Squadron 104, Royal Thai Naval Air Division

จิรัญญ์ โสดา¹

jirat soda

Received: August 12, 2023, Revised: September 1, 2023, Accepted: September 6, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาแรงจูงใจในการทำงานของข้าราชการทหารเรือ ฝูงบิน 104 กองการบินทหารเรือ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน และคุณภาพชีวิตที่ดี 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับคุณภาพชีวิต 3. เพื่อศึกษาว่าแรงจูงใจในการทำงานส่งผลต่อเนื้ออย่างไรกับคุณภาพชีวิต

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ข้าราชการทหารเรือในฝูงบิน 104 กองการบินทหารเรือ จำนวนทั้งสิ้น 107 นาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ทำให้กำลังพลเกิดแรงจูงใจในการทำงานและคุณภาพชีวิตที่ดี คือ การที่ กำลังพลได้รับการตอบสนองต่อการมีสวัสดิการณ ความเป็นอยู่ และสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ดี และเหมาะสม รวมไปถึงนโยบายต่าง ๆ ที่เห็นควรต้องปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุง เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิต และการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยแรงจูงใจเกือบทุกด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง และทิศทางเดียวกัน

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการทำงานที่สามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิต ได้แก่ ด้านความก้าวหน้า ด้านการได้รับการยกย่องและยอมรับ ด้านความสำเร็จในงาน ด้านลักษณะของงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านนโยบายในการบริหาร ด้านประสิทธิภาพในการบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน โดยมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ด้านค่าตอบแทน ด้านการได้รับการยกย่องและยอมรับ ด้านนโยบายในการบริหาร ด้านประสิทธิภาพในการบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านความมั่นคงในงาน โดยมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: แรงจูงใจ การทำงานและคุณภาพชีวิต ข้าราชการทหารเรือ

ABSTRACT

This research is to study the motivation to work of navy officers, Squadron 104, Naval Aviation Division. The objectives are as follows: 1. To study what factors create motivation to work and a good quality of life 2. To study the relationship between motivation and quality of life 3. To study how motivation to work affects people. Quality of life Sample groups include Naval officers in Squadron 104, Naval Aviation Division. There was a total of 107 officers. The instrument used in this research was a questionnaire. The statistics used in data analysis include; percentages, Averages, Standard deviations, Pearson's correlation coefficient and Multiple regression analysis.

The research results found that Factors that motivate personnel to work and have a good quality of life are the response to having good and appropriate welfare, living conditions, and environment in which to work, including various policies. that should be changed or improved in order to be conducive to living life and work better the results of the research found that almost every aspect was significantly related to each other at the 0.01 and 0.05 levels, which were at a low to moderate level. and the same direction.

The research results found that Work motivation that can predict quality of life includes; advancement, recognition, success in work, Nature of work, working environment, administrative policy, Efficiency in commanding, and relationship with co-workers. It has a linear relationship with quality of life variables with a statistical significance of 0.01 in terms of compensation. appreciation and recognition, administrative policy, efficiency in commanding, relationships with co-workers, and job security. It has a linear relationship with quality of life variables with statistical significance at 0.05.

Keywords: motivation, motivational factors, sustaining factors, quality of life, Naval Aviation Division

บทนำ

ฝูงบิน 104 กองการบินทหารเรือ เป็นองค์กรที่ขึ้นตรงในสังกัดกองบัญชาการกองเรือยุทธการ กองทัพเรือในสังกัดกระทรวงกลาโหม เป็นฝูงบินอากาศยานไร้คนขับของกองการบินทหารเรือ เป็นหน่วยงานที่มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นหน่วยงานหลักด้านความมั่นคงทางทะเลของกองทัพเรือที่มีขีดความสามารถสูง สามารถปฏิบัติการกิจอย่างมีประสิทธิภาพ และในอนาคตอากาศยานไร้คนขับจะช่วยในการทดแทนภารกิจที่ต้องใช้อากาศยานจริงขึ้นในการขึ้นบินได้ เช่น การกิจลาดตระเวนชายฝั่ง การกิจเฝ้าระวังพื้นที่สำคัญ รวมถึงการถ่ายทอดสารคดีต่าง ๆ ซึ่งสามารถช่วยลดงบประมาณ และความเสี่ยงที่จะเกิดการสูญเสียจากอุบัติเหตุต่าง ๆ ให้ลดน้อยลง และเพื่อเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน โดยมุ่งหวังความเป็นเลิศทางด้านเทคโนโลยี ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับหน่วยงานราชการภายในประเทศและต่างประเทศ

ในการบริหารหน่วยงานหรือองค์กรนั้น องค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้องค์กรสามารถประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องประกอบไปด้วยความพร้อมของ วัสดุอุปกรณ์ นโยบายการบริหารจัดการ งบประมาณ และวิธีการทำงานที่ดี แต่สิ่งที่เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดก็คือ "ทรัพยากรบุคคล" หน่วยงานใดที่มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง และผู้นำสามารถบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ได้แล่นั้น องค์กรนั้นก็เจริญก้าวหน้า และมีความมั่นคงสูง ดังนั้นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือ การที่จะบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ สิ่งนี้จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำควรที่จะต้องศึกษาอย่างจริงจัง

การบริหารทรัพยากรบุคคลนั้นคือ กระบวนการที่ผู้บริหารได้ใช้ทักษะในการบริหาร บริหารบุคลากรในองค์กรของตนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ ทักษะในการบริหารทรัพยากรบุคคลที่กล่าวถึงนั้น เช่น การที่ผู้นำองค์กรสามารถใช้ทักษะในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามได้อย่างเต็มใจและปราศจากข้อสงสัยใด ๆ และสามารถที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้

ดังนั้น การสร้างแรงจูงใจให้แก่กำลังพลในหน่วยงานนั้นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง เพื่อให้กำลังพลมีความรักและซื่อสัตย์ต่อองค์กรที่พวกเขาทำงานอยู่ โดยการสร้างแรงจูงใจนั้นเป็นหลักจิตวิทยาอย่างหนึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ผูกใจคนไว้กับองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเมื่อบุคคลมีแรงจูงใจในการทำงานก็จะเกิดความทุ่มเทในงาน เพื่อให้ตนบรรลุซึ่งวัตถุประสงค์บางอย่างที่ตนมุ่งหวัง โดยการสร้างแรงจูงใจนั้นสามารถทำได้หลายวิธี เช่น หัวหน้าที่ให้โอกาสลูกน้องของตนได้แสดงความสามารถในด้านที่เขาถนัด ยอมรับฟังความคิดเห็นของกำลังพล และชมเชยหรือให้รางวัลเมื่อบุคคลปฏิบัติงานได้ผลงานที่ดี ซึ่งจะส่งผลให้กำลังพลผู้ปฏิบัติงานมีขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงานต่อไป ทุกวันนี้ปัญหาการขาดแคลนกำลังพลในการปฏิบัติงานได้ทวีคูณขึ้นอย่างมาก และองค์กรต่าง ๆ ก็ไม่สามารถที่จะควบคุมปัญหานี้ได้อย่างแท้จริง สาเหตุ

อาจจะเป็นเพราะความก้าวหน้าในหน้าที่การงานในองค์กรที่มีค่อนข้างจำกัด หรืออาจจะเป็นเพราะปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อมในที่ทำงานที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน ความผูกพันของกำลังพลในองค์กรเป็นตัว บ่งชี้ที่ดีแสดงถึงประสิทธิภาพของผู้นำองค์กร เพราะสามารถแสดงให้เห็นถึงทักษะของผู้นำองค์กรว่า สามารถใช้หลักการเหนี่ยวนำทางจิตใจให้กำลังพลปฏิบัติงานเกิดความรัก ห่วงเทในองค์กร และปฏิบัติงาน เสมือนองค์กรนั้นเป็นองค์กรของตนอย่างแท้จริงได้มากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานและคุณภาพชีวิตที่ดี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับคุณภาพชีวิต
3. เพื่อศึกษาว่าแรงจูงใจในการทำงานส่งผลต่อเนื้ออย่างไรกับคุณภาพชีวิต

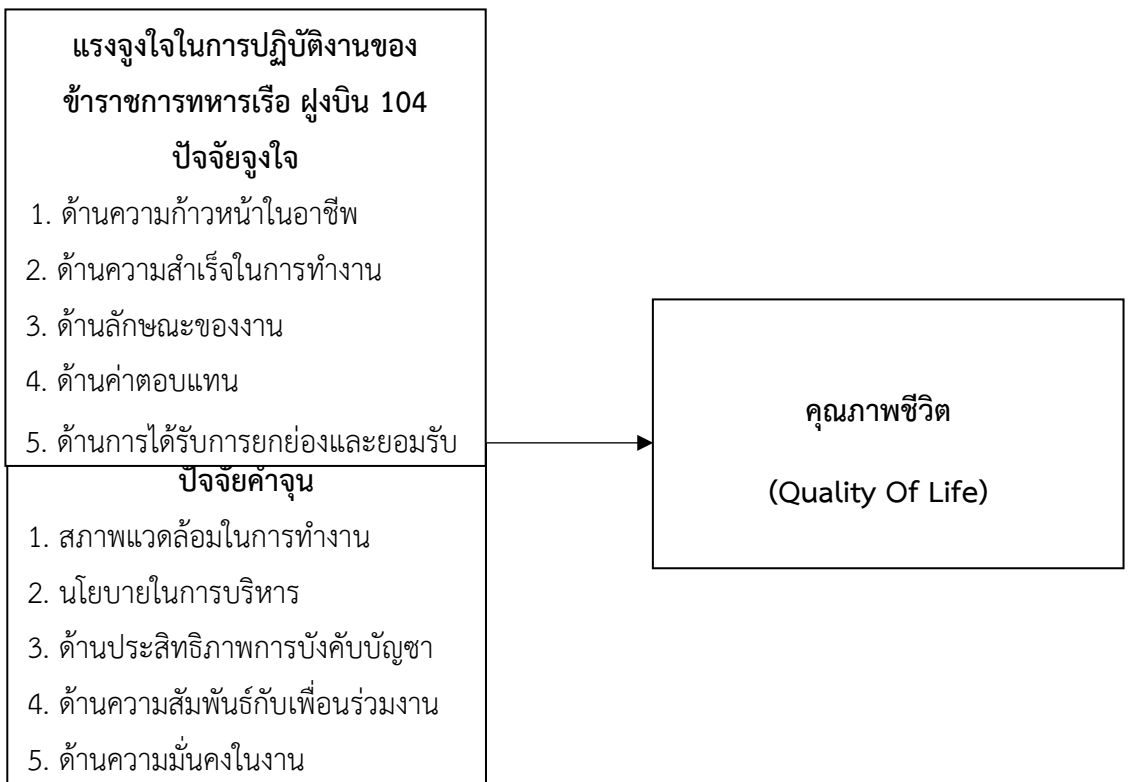
สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับแรงจูงใจในการทำงาน
2. ระดับแรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจและคุณภาพชีวิตของข้าราชการทหารเรือ ผูกบิน 104 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลข้าราชการทหารเรือ ผูกบิน 104 กองการบินทหารเรือ โดยผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1. เก็บข้อมูลด้านเอกสาร (Documentary Approach) 2. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) เป็นการเก็บข้อมูลในเชิงสำรวจ โดยกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาก็คือ ข้าราชการทหารเรือ ผูกบิน 104 โดยวิธีที่ใช้ก็คือ การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้กลุ่มข้าราชการทหารเรือในผูกบิน 104 กองการบินทหารเรือ จำนวน 107 คน (Study Population) ที่กำลังพลปฏิบัติงานในหน่วยงาน ในการศึกษาในครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารที่มีอยู่แล้ว พร้อมทั้งได้ทำการปรับปรุงคำถามให้เหมาะสมกับสภาพองค์การ และบุคลากรในองค์การ โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ อายุงาน ระดับการศึกษา และระดับเงินเดือน มีข้อคำถามทั้งหมด 6 ข้อ โดยเป็นคำถามแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกตอบ (Multiple Choice Questions) และเลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว (Best Answer) เพื่อใช้ในการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการในผูกบิน 104 กองการบินทหารเรือ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามในส่วนนี้จะเป็นการประยุกต์แนวคิดของ Herzberg's โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยใช้ลักษณะการตอบแบบ (Check list) 5 ตัวเลือก โดยใช้ปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุน ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งคำถามออกได้ ดังนี้ 1) ด้านปัจจัยจูงใจ จำนวน 20 ข้อคำถาม โดยมีด้วยกันทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านลักษณะของงาน ด้านค่าตอบแทน และด้านการได้รับการยกย่องและยอมรับ 2) ปัจจัยค้ำจุน จำนวน 19 ข้อคำถาม โดยมีด้วยกันทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านนโยบายในการบริหาร ด้านประสิทธิภาพในการบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และด้านความมั่นคงในงาน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยมีทั้งหมดด้วยกัน 4 ข้อ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถาม จะต้องมีการประเมินความคิดเห็นของตนเองในการตอบแบบสอบถามทั้งหมด 3 ข้อ ระดับความคิดเห็นในแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนในการประมาณค่า (Rating Scale) โดย กำหนดค่าที่ต้องเลือกตอบเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถที่จะเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมในส่วนนี้ได้

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถาม และ วัตถุประสงค์ (Item - Objective Congruence Index: IOC) โดยให้คะแนนระดับความสอดคล้องจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน

เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดระดับ ดังนี้

1. การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation analysis)

2. การแปลความหมายในระดับความคิดเห็นที่เกี่ยวกับแรงจูงใจและคุณภาพชีวิต ซึ่งพิจารณาจากการแปลค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น ตามเกณฑ์ของเบสท์ (John W. Best, 1997, p.190) โดยได้จัดระดับออกเป็นช่วง มีรายละเอียดดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ความกว้างของชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8\end{aligned}$$

การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยตามความเห็นของผู้ตอบที่ได้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายถึง	ข้อคำถามตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายถึง	ข้อคำถามตรงกับความคิดเห็นมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายถึง	ข้อคำถามตรงกับความคิดเห็นปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายถึง	ข้อคำถามตรงกับความคิดเห็นน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายถึง	ข้อคำถามตรงกับความคิดเห็นน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ 0.05 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้ในการแปลความหมายของข้อมูลในด้านต่าง ๆ
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ร่วมกับค่าเฉลี่ยเพื่อแสดงการกระจายของข้อมูล
4. การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation analysis)
5. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple regressions) เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด โดยจะนำความสัมพันธ์ที่ได้มาสร้างเป็นสมการพยากรณ์โดยการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) ซึ่งเป็นค่าที่แสดงถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2544)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินการเก็บข้อมูล
2. นำแบบสอบถามไปสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจและคุณภาพชีวิตของข้าราชการ ฝูงบิน 104 กองการบินทหารเรือ เพื่อหาแนวทางในการวางแผนพัฒนาแรงจูงใจ และคุณภาพชีวิตของข้าราชการทหารเรือ ฝูงบิน 104 กองการบินทหารเรือต่อไป
3. นำแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้วมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามแบบเก็บหมดทุกคน จำนวน 107 ชุด และได้รับการตอบกลับจำนวน 104 ชุด และได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.01 โดยการนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของการพรรณนาประกอบตารางพร้อมกับอธิบายผล โดยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 ตารางข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ตารางการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจ ทั้งปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนที่ส่งผลต่อ แรงจูงใจในการทำงานและคุณภาพชีวิตของข้าราชการทหารเรือใน ฝูงบิน 104 กองการบินทหารเรือ โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ส่วนที่ 3 ตารางวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของข้าราชการทหารเรือใน ฝูงบิน 104 โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)

ส่วนที่ 4 สรุปผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแรงจูงใจกับคุณภาพชีวิตโดยแปลงผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (ประสพชัย พสุนนท์), หน้า 472) ดังนี้

$|p| \geq 0.80$ แสดงว่า มีความสัมพันธ์กันสูง

$0.5 < |p| < 0.80$ แสดงว่า มีความสัมพันธ์ปานกลาง

$|p| \leq 0.50$ แสดงว่า มีความสัมพันธ์กันต่ำ

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple regressions) เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ส่วนที่ 1 ตารางข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

	ตัวแปร	จำนวน	ค่าร้อยละ
เพศ	ชาย	104	97.2
อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	38	36.5
	30 – 40 ปี	35	33.7
	40 – 50 ปี	22	21.2
	50 ปี ขึ้นไป	9	8.7
สถานภาพ	โสด	52	50.0
	สมรส	48	46.2
	หย่าร้าง	4	3.8
อายุงาน	ต่ำกว่า 10 ปี	43	41.3
	10 – 20 ปี	28	26.9
	20 – 30 ปี	21	20.2
	30 ปี ขึ้นไป	12	11.5
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	53	51.0
	ปริญญาตรี	46	44.2
	สูงกว่าปริญญาตรี	5	4.8
ระดับเงินเดือน	ต่ำกว่า 15,000 บาท	16	15.4
	15,001 – 20,000 บาท	36	34.6
	20,001 – 25,000 บาท	14	13.5
	25,001 – 30,000 บาท	12	11.5
	30,000 บาท ขึ้นไป	26	25.0

จากตาราง 1 ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เป็นเพศชาย 100 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 104 คน อายุของกำลังพลส่วนใหญ่คือ ต่ำกว่า 30 ปี และ 30 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.5 และ 33.7 ตามลำดับ สถานภาพของกำลังพลส่วนใหญ่คือ โสด ค่าเฉลี่ยร้อยละ 50 อายุงานของกำลังพลส่วนใหญ่คือ ต่ำกว่า 10 ปี และ 10 – 20 ปี ค่าเฉลี่ยร้อยละ 41.3 และ 26.9 ตามลำดับ ระดับการศึกษาของกำลังพลส่วนใหญ่คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ค่าเฉลี่ยร้อยละ 51 เปอร์เซ็นต์ รายได้เฉลี่ยของกำลังพลส่วนใหญ่คือ 15,001-20,000 บาท และต่ำกว่า 15000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.6 เปอร์เซ็นต์ และ 15.4 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ตารางสรุปผลรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ปัจจัยเชิงใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ	3.46	0.64	มาก
ด้านความสำเร็จในงาน	3.99	0.48	มาก
ด้านลักษณะของงาน	3.81	0.51	มาก
ด้านค่าตอบแทน	3.29	0.84	ปานกลาง
ด้านการได้รับการยกย่องและยอมรับ	3.71	0.60	มาก
ปัจจัยด้าน			
ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	3.88	0.61	มาก
ด้านนโยบายในการบริหาร	3.61	0.62	มาก
ด้านประสิทธิภาพการบังคับบัญชา	3.72	0.63	มาก
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	4.07	0.61	มาก
ด้านความมั่นคงในงาน	3.87	0.68	มาก

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 4.07 และรองลงมา คือ ด้านความสำเร็จในงานค่าเฉลี่ยคือ 3.99 และด้านที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านค่าตอบแทน โดยมีค่าเฉลี่ย คือ 3.29 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ตารางผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตโดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)

ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน

1. ท่านได้รับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงาน รวมถึงคุณลักษณะที่ดีในการทำงาน	3.67	0.82	มาก
2. สายงานของท่านจะทำให้ท่านเติบโตต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง	3.55	0.92	มาก
3. ท่านคิดว่ายังมีบางจุดที่ต้องแก้ไข ปรับปรุงในเรื่องของคุณภาพชีวิตในการทำงาน	4.05	0.73	มาก
รวม	3.75	.595	มาก

จากข้อมูลในตาราง จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านท่านคิดว่ายังมีบางจุดที่ต้องแก้ไขปรับปรุงในเรื่องของคุณภาพชีวิตในการทำงาน ค่าเฉลี่ยคือ 4.05 และรองลงมาคือ ท่านได้รับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานค่าเฉลี่ยคือ 3.67 และด้านที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สายงานของท่านจะทำให้ท่านเติบโตต่อไปได้อย่างต่อเนื่องค่าเฉลี่ยคือ 3.55 ตามลำดับ จากผลการวิจัยได้ตอบสมมติฐาน ข้อที่ 2 ระดับแรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต จะเห็นได้ว่าทั้งในเรื่องของนโยบายในการทำงานและการบริหาร รวมถึงสวัสดิการต่าง ๆ กับทั้งโครงสร้างในหน่วยงานที่ค่อนข้างจำกัด เห็นควรต้องได้รับการปรับให้รองรับต่ออัตราบุคลากรที่มีอยู่ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้มากขึ้น และจัดสรรในเรื่องของสวัสดิการให้เหมาะสมในระดับที่ควรจะเป็น เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตและแรงจูงใจที่ดีให้แก่กำลังพลในหน่วยงานให้มีขวัญและกำลังใจในการทำการต่อไป

ส่วนที่ 4 สรุปผลวิเคราะห์สมมติฐานระดับแรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation Analysis)

จากผลการวิจัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในแต่ละข้อคำถามอยู่ในระดับต่ำถึงระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุดคือ การประเมินผลการทำงานของกำลังพลมีความยุติธรรม มีค่าสัมประสิทธิ์ (r) .707** มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางและมีทิศทางเดียวกัน และข้อคำถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รองลงมา คือ การทำงานในหน่วยงานนี้ทำให้ชีวิตของท่านมีความมั่นคงสูง มีค่าสัมประสิทธิ์ (r) .699** มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำและมีทิศทางเดียวกัน และข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ มักจะมีบางปัจจัยที่ทำให้ท่านทำงานสำเร็จได้ยาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (r) .013 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำและมีทิศทางเดียวกัน จากค่าสัมประสิทธิ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า แรงจูงใจในการทำงานนั้นมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเมื่อกำลังพลมีคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่ว่าจะเป็นด้วยสิทธิสวัสดิการหรือนโยบายในการทำงานที่ทำให้กำลังพลเกิดความสะดวกในการปฏิบัติงานและมีความสุขสบายใจในการดำรงชีวิตก็จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ดีและส่งผลต่อการสร้างสรรค์ชิ้นงานที่มีประสิทธิภาพต่อไป

จากผลการวิจัย ปฏิเสธสมมติฐานข้อปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลกระทบต่อระดับแรงจูงใจในการทำงาน โดยทุกคุณลักษณะของปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนที่ 5 ผลรวมการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple regressions) ของปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานกับคุณภาพชีวิต ดังนี้

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	.089	.355		.265	.791
	ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ	.619	.067	.675	9.236	0.000
	ด้านความสำเร็จในการทำงาน	.411	.114	.335	3.589	0.001
	ด้านลักษณะงาน	.678	.092	.590	7.388	0.000
	ด้านค่าตอบแทน	.327	.061	.467	5.329	0.000
	ด้านการได้รับการยกย่องและยอมรับ	.570	.075	.601	7.600	0.000

	ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	.570	.075	.601	7.600	0.000
	ด้านนโยบายการบริหาร	.612	.072	.642	8.463	0.000
	ด้านประสิทธิภาพการบังคับบัญชา	.693	.062	.744	11.233	0.000
	ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	.530	.081	.544	6.549	0.000
	ด้านความมั่นคงในงาน	.578	.064	.668	9.055	0.000
R = 0.826, R ² = 0.682, Adjusted R ² = 0.651, Std. Error of the Estimate = 0.351						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยแรงจูงใจด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ด้านความสำเร็จในงาน ด้านลักษณะงาน ด้านค่าตอบแทน ด้านการได้รับการยกย่องและยอมรับ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านนโยบายการบริหาร ด้านประสิทธิภาพการบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านความมั่นคงในงาน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.01 และตอบสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 ว่าระดับแรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อเนื่องจากคุณภาพชีวิต

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง แรงจูงใจในการทำงานและคุณภาพชีวิตของข้าราชการทหารเรือ ผูกบิน 104 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันไม่ส่งผลกับคุณภาพชีวิต ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พรเพชร บุตรดี, 2563, หน้า125) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานนี้ และหน่วยงานที่สังกัดที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานทุกคุณลักษณะส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า ทุกปัจจัยแรงจูงใจมีผลทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานและการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ซึ่งจากทฤษฎีแรงจูงใจที่นำไปสู่ความสำเร็จของ McClelland (1940) ได้อธิบายว่า มนุษย์มีความต้องการ 3 ประการ คือ 1) ความต้องการความผูกพัน (Need for Affiliation)

หมายถึง ความต้องการความรักและการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน บุคคลประเภทนี้จะประสบความสำเร็จในการทำงานได้ และคนเหล่านี้มักไม่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งแต่อย่างใด 2) ความต้องการอำนาจ (Need for Power) หมายถึงความต้องการที่จะใช้อำนาจควบคุมหรือให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม มีอำนาจควบคุมสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความพอใจในสถานการณ์ของการแข่งขันอย่างยิ่ง 3) ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) หมายถึง ความต้องการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ได้ดีที่สุด เพื่อบรรลุผลสำเร็จส่วนตัวต้องการทำงานที่ยากท้าทายความสามารถ บุคคลประเภทนี้มักเป็นคนดีมีเหตุผลพอใจกับการแก้ปัญหา มักจะได้เลื่อนตำแหน่งอย่างรวดเร็ว องค์การที่มีบุคคลประเภทนี้จะเจริญเติบโต สิ่งที่เป็นแรงจูงใจให้มนุษย์มีความต้องการเพื่อที่จะทำให้ตนเองมีคุณภาพชีวิตที่ดี นั่นก็คือความต้องการอำนาจเนื่องจากอำนาจในการนำพาตนเองไปสู่ความสำเร็จได้เพราะเป็นสิ่งที่สามารถสร้างความต้องการใด ๆ ก็ได้ อันจะนำมาสู่คุณภาพชีวิตที่ดีได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธรรม รัตนโชติ (2552: 109-113) กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา จะทำให้พนักงานหรือผู้ปฏิบัติงานไม่พึงพอใจเมื่อไม่มีสิ่งเหล่านี้ และมนุษย์มีความทะเยอทะยานอย่างไม่หยุดยั้ง ในลักษณะของการเจริญเติบโตและการพัฒนา สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหารงานที่มีการสร้างแรงจูงใจให้องค์การมีการขยายตัว มีความกระตือรือร้นที่พัฒนาองค์การให้เติบโตมากยิ่งขึ้น และหากได้มีการพัฒนาแรงจูงใจในปฏิบัติงานให้มีความสมบูรณ์ชัดเจนย่อมส่งผลในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยบางส่วนของ ภรภัทร หมอยา (2557) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัท ที.ซี.ฟาร์มาซูติคอล อุตสาหกรรม จำกัด ด้านปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมมีแรงจูงใจในระดับมาก ในด้านความสำเร็จในงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านค่าตอบแทน และสวัสดิการ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ มีแรงจูงใจระดับปานกลาง และเพศ อายุ สถานภาพ และอายุงานที่ต่างกันมีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่ต่างกัน ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากผลการวิจัย ด้านของความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับคุณภาพชีวิต ผลการวิจัยพบว่า ทั้งปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนเกือบทุกด้าน ยกเว้น ด้านมักจะมีความปัจจัยที่ทำให้ท่านทำงานสำเร็จได้ยาก และด้านท่านมีอิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับการทำงานที่ค่อนข้างจำกัด โดยได้ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ว่ามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของกำลังพลอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 และ 0.05 จากทฤษฎีของ Herzberg ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้นั้นจะเห็นได้ว่าทั้งปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนควรมีควบคู่กันไปในการบริหารองค์กร ไม่ควรมีแค่เพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญตา พระธาตุ ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร อัยการ กรณีศึกษา : สำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดสงขลาปี พ.ศ. 2554 จากการศึกษาพบว่าระดับความ

ผูกพันต่อการดำรงอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ความผูกพันด้านความรู้สึกอยู่ในระดับสูง ความผูกพันต่อเนื่องและความผูกพันที่เกิดจากมาตรฐานทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งวิจัยดังกล่าวได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการทำงานของบุคลากรเพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทำให้รู้สึกผูกพันต่อองค์กรและเพื่อนร่วมงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญพร สุวรรณคาม ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงาน ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อการดำรงอยู่ของพนักงานธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง จากการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการทำงานและความพึงพอใจในงานสามารถร่วมกันพยากรณ์กับความผูกพันต่อการดำรงอยู่ขององค์กร จึงควรให้ความสำคัญ และกำหนดนโยบายในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้ชัดเจนเพื่อสร้างความรู้สึกพึงพอใจในการทำงานต่อการดำรงอยู่ หน่วยงาน และเพื่อนร่วมงาน ฯลฯ เพื่อให้พนักงานเกิดแรงจูงใจในการทำงาน และเกิดความพึงพอใจในงานแล้วก็จะส่งผลต่อความรู้สึกที่ดีต่อการดำรงอยู่ และเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้พนักงานเกิดความรู้สึกผูกพันต่อการดำรงอยู่ของพนักงานให้พนักงานคงอยู่กับองค์กรต่อไป

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุพบว่า ปัจจัยแรงจูงใจทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ว่าระดับแรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อเนื่องกับคุณภาพชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กัญจมาส วงประดิษฐ์, 2562, หน้า 6) ซึ่งได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีย่อมส่งผลให้บุคลากรมีความพึงพอใจในการทำงาน และส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานที่จะช่วยขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายหรือภารกิจที่วางไว้สอดคล้องกับแนวคิดของ Huse & Cummings (1985: 198-200 อ้างถึงใน ฉัตรชัย ชุมวงศ์, 2554: 12) กล่าวว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นความสัมพันธ์กันระหว่างความสมปรารถนาหรือความพึงพอใจในงานของบุคคลกับประสิทธิผลขององค์กรหรืออีกนัยหนึ่งคือประสิทธิผลขององค์กรอันเนื่องมาจากความผาสุกในงานของผู้ปฏิบัติงาน เป็นผลสืบเนื่องมาจากการรับรู้ประสบการณ์ในการทำงานซึ่งทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในงานนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการทำงานของข้าราชการผู้บิน 104 กองการบินทหารเรือ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของกำลังพลในหน่วยงาน สอบถามถึงความเป็นอยู่ว่าปัจจัยการดำรงชีพในด้านต่าง ๆ เพียงพอหรือไม่ หรือติดขัดอะไรในการดำเนินชีวิต เพื่อที่จะได้หาทางช่วยเหลือ หรือบรรเทาปัญหาเหล่านั้นให้หมดไป

2. สร้างแรงจูงใจในการทำงานให้มากขึ้น ให้ความสำคัญกับการใช้ศิลปะในการบริหาร เช่น ผู้บังคับบัญชาพบปะกำลังพลให้มากขึ้นเพื่อสร้างความคุ้นเคย ใช้วาทะศิลป์ในการปลุกใจกำลังพลเนื่องในโอกาสต่าง ๆ

3. หน่วยงานควรพิจารณาเรื่องของความก้าวหน้าของบุคลากรในหน่วยงาน ถึงแม้ว่าหน่วยงานอาจจะกำลังเจอปัญหาอุปสรรค หรือยากต่อการผลักดันก็ตาม หน้าที่ของผู้นำจะต้องไม่สิ้นสุดไปตามสถานการณ์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ให้เพิ่มเรื่องของการวิจัยเชิงคุณภาพเข้ามาด้วย เพื่อให้ได้เนื้อหาสาระที่แน่นขึ้น เพราะอาจมีบางปัจจัยที่ผู้วิจัยเข้าไม่ถึง เช่น สาเหตุของปัญหาที่แท้จริงซึ่งผู้ได้บังคับบัญชาระดับผู้วิจัยไม่สามารถที่จะเข้าถึงได้ เป็นต้น

2. ให้พูดคุยเปิดใจกับผู้ตอบแบบสอบถามก่อนที่จะให้ทำแบบสอบถาม เป็นวิธีทางจิตวิทยาในการเปิดความรู้สึกผู้ตอบแบบสอบถาม อันเนื่องด้วยผู้วิจัยไม่ได้พูดคุยกับผู้ตอบแบบสอบถามอย่างเปิดใจครบทุกคน ทำให้อาจจะมีการตอบแบบสอบถามที่ตอบจริงบ้าง หรือตอบส่งๆบ้างก็เป็นไปได้

3. การวิจัยควรทำอย่างรัดกุมในเรื่องของแบบสอบถาม คิดค้นคำถามที่ไม่แข็งเกินไปแต่มีประสิทธิภาพสูง เพราะคำถามที่ดีจะทำให้ได้แนวทางที่แท้จริงในการพัฒนาอย่างตรงจุด แต่ต้องควบคู่ไปกับหลักจริยธรรมที่เหมาะสมด้วย

เอกสารอ้างอิง

กองการบินทหารเรือ. ประวัติหน่วยงาน. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2566 จาก https://www.fleet.navy.mith/thaifly/index.php/history/detail/history_id/2

กองทัพอากาศ. กองทัพเรือในปัจจุบัน. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2566 จาก https://www.navy.mith/index.php/main/detail/content_id/21447

กองบัญชาการกองทัพอากาศ. สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.

กัณทมาส วงษ์ประดิษฐ์. (2562). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการพลเรือนสามัญ : กรณีศึกษาข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งเจ้าพนักงานธุรการของสำนักงาน ก.พ. ค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ขวัญตา พระธาตุ. “คุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรอัยการ กรณีศึกษา: สำนักงาน

อัยการในพื้นที่จังหวัดสงขลา ปี พ.ศ. 2554,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ , มหาวิทยาลัยทักษิณ.

จิรายุทธ์ เรืองขจรไพโรจน์. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีในระดับพื้นที่แบบบูรณาการ : กรณีศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียง 2 การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ฉัตรชัย ชุมวงศ์. (2554). คุณภาพชีวิตในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กรกับความตั้งใจลาออกของพนักงาน

ระดับปฏิบัติการ: กรณีศึกษาบริษัทฟาร์มเลี้ยงไก่ปุ๋ย-ยาพันธุ์ แห่งหนึ่ง. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธิดากานต์ สีนิจิตร. (2564). วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อการทำงานของข้าราชการทหาร สังกัดกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธัญพร สุวรรณคาม, “ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของ

พนักงานธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นราวดี สีมล. (2562). คุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่กองการเจ้าหน้าที่กรมสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงาน. ค้นคว้าอิสระรัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นวินดี กิตติคุชฌิตา. (2564). แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กรณีศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา งานวิจัยหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พรเพชร บุตรดี. (2563). อิทธิพลของแรงจูงใจในการทำงานที่มีต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญา รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต). สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.

พัชราภรณ์ ต่างใจ. (2562). คุณภาพชีวิตการทำงาน : กรณีศึกษา ข้าราชการรัฐสภาสามัญที่อยู่ระหว่างการทดลอง ปฏิบัติหน้าที่ราชการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ค้นคว้าอิสระรัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภรภัทร หมอยา. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับหัวหน้างาน ของบริษัท ที.ซี.

พาร์มาชุตติคอล อุตสาหกรรม จำกัด. ค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

วรินทร์ วรรณอารีย์. (2562). ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของเจ้าหน้าที่ธุรการ
สำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุธรรม รัตนโชติ. (2552). พฤติกรรมองค์กรและการจัดการ. กรุงเทพฯ: ทอพลิซซิ่ง.

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการ
ดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อม
ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

The Causal Relationship of Modern Human Capital Development on
Operational Efficiency of Hotel Business in Hua-Hin,
Prachuap Khiri Khan Province

สุวรรณี จริยะพร¹ อุรุชา เฉลิมวุฒิกุล² สรัญญา สุทธิวรพงศ์ศรี³ และธณกร มณีโชติ⁴

Suwannee Jariyaporn, Uruchaa Chalermwuttikul, Saranya Suthivorapongsri and
Thanakorn Maneechot

Received: September,8 2023 Revised: October,16 2023 Accepted: November,6 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 2) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 225 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.838 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลวิจัยพบว่า 1) แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 2) ปัจจัยการ

¹สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: asstprofjpb@gmail.com

²สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: pum_miamore@hotmail.com

³สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: saranya.guts@gmail.com

⁴สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: addy621280@gmail.com

พัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ ได้แก่ ปัจจัยการเรียนรู้ของบุคคล (HCDI) ปัจจัยการมุ่งการเรียนรู้ขององค์กร (HCDO) ปัจจัยการสร้างวิสัยทัศน์ (HCDV) ปัจจัยการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (HCDE) ปัจจัยขีดความสามารถเชิงกลยุทธ์ (HCDS) มีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยความสามารถในการปรับตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ขณะที่ปัจจัยความสามารถในการปรับตัว มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ ความสามารถในการปรับตัว ประสิทธิภาพการดำเนินงาน

Abstract

This article aims to study 1) Develop a causal relationship model of modern human capital development on operational efficiency of hotel business in Hua-Hin, Prachuap Khiri Khan province and 2) Analyze influence of a causal relationship of factors affected operational efficiency of hotel business in Hua-Hin, Prachuap Khiri Khan province. The data collected by questionnaires, testing with 225 entrepreneurs in small and medium hotel business in Hua-Hin, Prachuap Khiri Khan province. The research sampling was purposive sampling. The reliability value was 0.838 of the questionnaires. The statistical analyzed data were percentage, mean, standard deviation and the confirmation component analysis.

Results of the research showed that 1) A causal relationship model of modern human capital development on operational efficiency of hotel business in Hua-Hin, Prachuap Khiri Khan province was developed congruent with the empirical data. And 2) The modern human capital development; Individual learning (HCDI), Organizational learning orientation (HCDO), Vision creation (HCDV), emotional intelligence development (HCDE) and Strategic capability (HCDS) had indirectly influence to adaptive capability factors at the level of 0.01 significant. And the adaptive capability factors influenced significant the operational efficiency of hotel business in Hua-Hin, Prachuap Khiri Khan province with statistical at 0.01 level.

Keywords: Modern human capital development, adaptive capability, operational efficiency

บทนำ

ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเป็นภาคธุรกิจสำคัญสามารถทำรายได้ให้แก่ประเทศอันดับต้นๆ อย่างต่อเนื่อง “โรงแรมและที่พัก” จึงเป็นส่วนประกอบสำคัญที่สุดในการท่องเที่ยว หากโรงแรมไม่มีบริการที่ ยอด

เยี่ยม ก็ย่อมเป็นที่กล่าวถึงกันปากต่อปาก ทำให้นักท่องเที่ยวที่มาเข้าพัก อยากจะกลับมาใช้บริการอีกในอนาคต แต่ธุรกิจโรงแรมก็ยิ่งเผชิญต่อแรงกดดันจากผู้ประกอบการโรงแรมที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพราะผู้ประกอบการเห็นโอกาสในการลงทุนธุรกิจโรงแรม ส่งผลให้การแข่งขันในตลาดธุรกิจโรงแรมเป็นไปอย่างรุนแรง (ศูนย์วิจัยธนาคารกรุงศรีอยุธยา, 2566) โดยผู้ที่มีส่วนสำคัญในการบริหารธุรกิจโรงแรมคือผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมซึ่งจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานบริหาร คือ ต้องมีความรู้ในด้านการวางแผน มีการจัดระบบงานเพื่อการแข่งขัน จึงจะให้การบริหารงานธุรกิจโรงแรมประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของทุกธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจขนาดเล็กต้องมีการปรับตัว โดยความสามารถในการปรับตัวเกี่ยวข้องกับความสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อแก้ปัญหาและลดผลกระทบจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง และองค์กร (Park et al., 2020) ความสามารถในการปรับตัวว่าเกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านประสิทธิภาพและความเชี่ยวชาญในการปรับตัว ซึ่งเป็นพฤติกรรมและเป็นความเต็มใจในการปรับตัวของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มในการเปลี่ยนแปลงความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อตอบสนองกับสถานการณ์ใหม่หรือเหตุการณ์ใหม่ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อม ซึ่งกล่าวได้ว่าพฤติกรรมการปรับตัวจะมุ่งเป้าไปที่การรักษาระดับผลการดำเนินงาน หรืออาจส่งผลทำให้ผลการดำเนินงานลดลง อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ความสามารถในการปรับตัวอาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างบุคคลและองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การดำเนินงานของธุรกิจ (Jundt et al., 2015)

นอกจากนี้ การพัฒนาทุนมนุษย์นับเป็นวิธีการที่จะทำให้บุคลากรในองค์กรสามารถนำศักยภาพหรือความรู้ความสามารถที่มีมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรได้ เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์มีความแตกต่างจากทรัพยากรอื่น ๆ การใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประสิทธิภาพนั้นว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การพัฒนาทุนมนุษย์จึงเป็นการลงทุนขององค์กรในบุคลากรให้มีคุณค่ามากขึ้น และทุนมนุษย์มีความสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้สามารถแข่งขันและก้าวสู่การเป็นองค์กรชั้นนำได้ องค์กรต่าง ๆ จึงต้องสร้างให้บุคลากรมีมูลค่า (Value) และคุณลักษณะของบุคลากรต้องมีความพร้อมในการเป็นกลไกขับเคลื่อนให้องค์กรก้าวหน้า โดยคุณลักษณะของคนที่จะเป็นทุนมนุษย์ในยุคใหม่ต้องมีความสามารถอย่างสมบูรณ์ตามกลยุทธ์ที่องค์กรกำหนดไว้และต้องมีลักษณะเด่นชัดในการปรับตัว สามารถเปลี่ยนแปลงให้ตนเองมีมูลค่าเพิ่ม (Value Add) อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

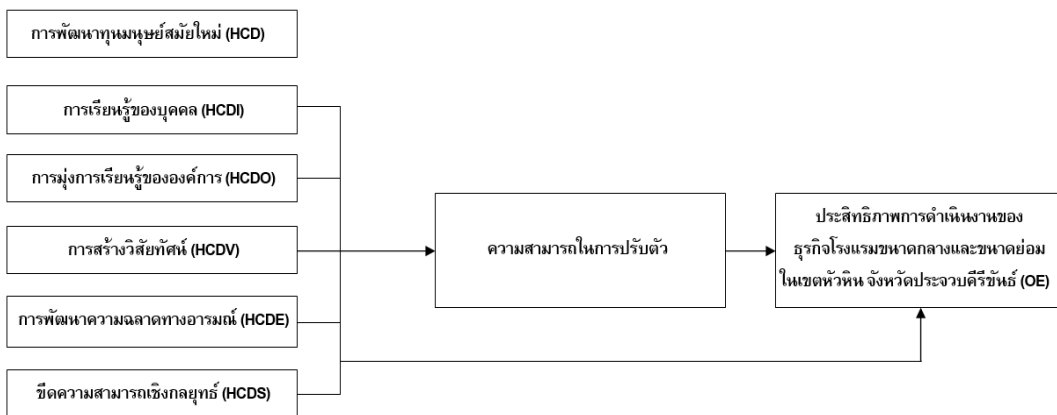
จากความสำคัญที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นทำให้เห็นได้ว่า ธุรกิจโรงแรมและด้านบริการเป็นธุรกิจที่ต้องใช้ทรัพยากรมนุษย์เป็นกลไกในการสร้างความประทับใจให้กับผู้รับบริการและเมื่อเกิดการบริการที่ดีก็ย่อมก่อให้เกิดรายได้อันเป็นรายได้หลักของธุรกิจโรงแรม ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยงานวิจัยนี้จึงมุ่งผลให้ผู้ประกอบการนำไปพัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ

ความสามารถในการทำงานด้านบริการ อันจะส่งผลทำให้ผลดำเนินงานของผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ให้ปรับตัวได้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงและความอยู่รอดของธุรกิจในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 1,128 คน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้วิธีการกลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง ต้องมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 200 ตัวอย่างขึ้นไป ในกรณีที่โมเดลไม่มีความซับซ้อน (Hair et al., 2014)

ที่ได้กล่าวว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับการใช้สถิติการวิเคราะห์พหุตัวแปร ควรมีจำนวนอย่างน้อย 5-10 เท่าของดัชนีชี้วัดและควรมีขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 200 ตัวอย่างหรือ 5 เท่าของข้อคำถาม (Kline, 2016) ในการวิจัยนี้มีตัวแปรทั้งหมด 8 ตัวแปร 45 ข้อคำถาม (45 ข้อคำถาม $\times$ 5 เท่า) ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 225 คน ถือได้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามเงื่อนไขในการวิเคราะห์ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ เป็นการวัดข้อมูลระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำธุรกิจ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ แบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเรียนรู้ของบุคคล (HCDI) ด้านการมุ่งการเรียนรู้ขององค์กร (HCDO) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ (HCDV) ด้านการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (HCDE) ด้านขีดความสามารถเชิงกลยุทธ์ (HCDS)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัว

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 เป็นคำถามแบบเรียงลำดับ (Interval Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 คือ มีความเห็นด้วยมากที่สุด ถึงระดับ 1 คือ มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามนี้ผ่านการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยนำข้อคำถามที่ได้พัฒนาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งนำฉบับร่างแบบสอบถามทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยทดลอง (Try out) กับตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66-1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.838

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และทำการคัดเลือกגרסה และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference statistics) เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (First order confirmatory factor analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 225 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและขนาดย่อมในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 70.66 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี ร้อยละ 32.78 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 68.67 มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจ 10-15 ปี ร้อยละ 48.0 ซึ่งสรุปผลศึกษาได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความสามารถในการปรับตัว การพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ และประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ โดยมีรายละเอียดดังนี้ การเรียนรู้ของบุคคล (HC DI) การมุ่งการเรียนรู้ขององค์กร (HC DO) การสร้างวิสัยทัศน์ (HC DV) การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (HC DE) ซัดความสามารถเชิงกลยุทธ์ (HC DS) และประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการปรับตัว (Adaptation) ($r=0.440, 0.483, 0.421, 0.432, 0.457$ และ 0.421) ส่วนการมุ่งการเรียนรู้ขององค์กร (HC DO) การสร้างวิสัยทัศน์ (HC DV) การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (HC DE) ซัดความสามารถเชิงกลยุทธ์ (HC DS) และประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเรียนรู้ของบุคคล (HC DI) ($r=0.409, 0.449, 0.419, 0.462$ และ 0.483) การสร้างวิสัยทัศน์ (HC DV) การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (HC DE) ซัดความสามารถเชิงกลยุทธ์ (HC DS) และประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเรียนรู้ของบุคคล (HC DI) ($r=0.436, 0.421, 0.571$ และ 0.523) การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (HC DE) ซัดความสามารถเชิงกลยุทธ์ (HC DS) และประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเรียนรู้ของบุคคล (HC DI) ($r=0.492, 0.612$, และ 0.521) นอกจากนี้ ซัดความสามารถเชิงกลยุทธ์ (HC DS) และประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเรียนรู้ของบุคคล (HC DI) ($r=0.554$, และ 0.523) ประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับซัดความสามารถเชิงกลยุทธ์ (HC DS) ($r=0.539$) (ดังตารางที่ 1) นอกจากนี้ยังพบว่า ทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และจากการพิจารณาความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างตัวแปรพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสูงสุดเท่ากับ 0.612 และต่ำสุดเท่ากับ 0.409 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรไม่มากกว่า 0.800 แสดงว่าตัวแปรแต่ละตัวไม่เกิดปัญหาการมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปร (Multicollinearity) (Hair et al., 2014) สามารถนำข้อมูลไปใช้วิเคราะห์ได้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร

ตัวแปร	$\bar{x}$	S.D.	Adaptation	HCDI	HCDO	HCDV	HCDE	HCDS	Operational
1. Adaptation	4.033	0.735	1						
2. HCDI	3.894	0.905	0.440**	1					
3. HCDO	3.922	0.957	0.483**	0.409**	1				
4. HCDV	3.906	0.947	0.421**	0.449**	0.436**	1			
5. HCDE	4.109	0.929	0.432**	0.419**	0.421**	0.492**	1		
6. HCDS	4.000	0.935	0.457**	0.462**	0.571**	0.612**	0.554**	1	
7. Operational	4.222	0.570	0.421**	0.483**	0.523**	0.521**	0.523**	0.539**	1

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

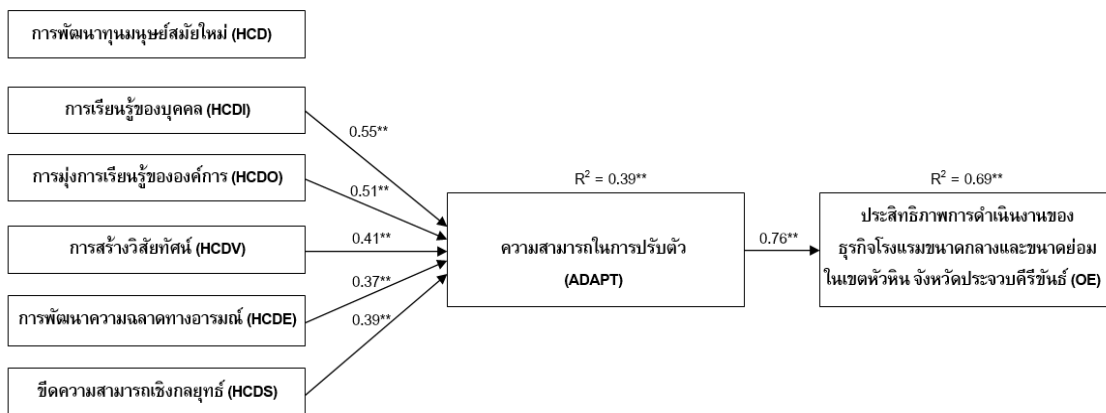
2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีบ่งชี้ความเหมาะสมพอดี	ค่าดัชนี	เกณฑ์	ผลบ่งชี้
1. ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2)	18.054	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	-
2. ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value)	0.324	$p > 0.05$	ผ่านเกณฑ์
3. ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์	1.128	$\chi^2 / df < 2.00$	ผ่านเกณฑ์
4. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (GFI)	0.987	$GFI > 0.95$	ผ่านเกณฑ์
5. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้ (AGFI)	0.972	$AGFI > 0.95$	ผ่านเกณฑ์
6. ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR)	0.035	$RMR < 0.05$	ผ่านเกณฑ์
7. ดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA)	0.024	$RMSEA < 0.05$	ผ่านเกณฑ์
8. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (CFI)	0.963	$CFI > 0.95$	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัด

ประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง Chi-square = 18.054, $\chi^2/df=1.128$, p-value = 0.324, GFI = 0.987, AGFI = 0.972, RMR = 0.035, RMSEA = 0.024 และ CFI = 0.963 มีความเหมาะสมสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) ค่าค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square) เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สามารถแสดงค่าสถิติจากโมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 2 ดังนี้

$\chi^2 = 18.054$, $\chi^2/df = 1.128$, p-value = 0.324, GFI = 0.987, AGFI = 0.972,
RMR = 0.035, RMSEA = 0.024 และ CFI = 0.963

ภาพที่ 2 ค่าสถิติจากแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่
ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อม
ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์)

ตารางที่ 3 ค่าสถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาด
กลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตัวแปรผล	HCDI			HCDO			HCDV			HCDE			HCDS			Adaptation			Operational effective		
ตัวแปรสาเหตุ	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
HCDI																0.55	-	0.55	0.21	0.2	-
																5		**	1		
HCDO																0.51	-	0.51	0.25	0.2	-
																1		**	5		

HCDV																0.4	-	0.41	0.35	0.3	-
																1		**		5	
HCDE																0.3	-	0.37	0.39	0.3	-
																7		**		9	
HCDS																0.3	-	0.39	0.37	0.3	-
																9		**		7	
ADAPT																-	-	-	0.76	-	0.76
																					**

หมายเหตุ: ** $p \leq 0.01$, TE = ผลรวมอิทธิพล, IE = อิทธิพลทางอ้อม, DE = อิทธิพลทางตรง

จากตารางที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยความสามารถในการปรับตัว มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.76 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากปัจจัยการเรียนรู้ของบุคคล (HCDI) ปัจจัยการมุ่งการเรียนรู้ขององค์กร (HCDO) ปัจจัยการสร้างวิสัยทัศน์ (HCDV) ปัจจัยการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (HCDE) ปัจจัยขีดความสามารถเชิงกลยุทธ์ (HCDS) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.21, 0.25, 0.34, 0.39 และ 0.37 ตามลำดับ ผ่านปัจจัยความสามารถในการปรับตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุฯ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ตัวแปรทุกคู่มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความสามารถในการปรับตัว การพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ (การเรียนรู้ของบุคคล การมุ่งการเรียนรู้ขององค์กร การสร้างวิสัยทัศน์ การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และขีดความสามารถเชิงกลยุทธ์) และประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม โดยความสามารถการปรับตัว มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความสามารถในการปรับตัว สามารถดำเนินธุรกิจได้เกิดผลการดำเนินงานที่ดีและมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการพัฒนาค้นหาวิธีการบริหารจัดการแบบใหม่ที่สนับสนุนให้พนักงานมีทัศนคติเชิงบวกในการปฏิบัติงานเพื่อให้ผลการดำเนินงานบรรลุความสำเร็จทั้งด้านรายได้และจำนวนลูกค้าที่เพิ่มขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อความอยู่รอดในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เบญจมาศ ลักษณะนิยานนท์ (2564) ที่พบว่า การปรับตัวของธุรกิจและความสามารถในการปกป้องความรู้ของธุรกิจ มีผลกระทบทางบวกต่อผลประโยชน์ของการของธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และสอดคล้องกับ ประภัสสร ไตรลาภวิธ (2563) ที่พบว่า การที่ผู้บริหารผลักดันให้พนักงานมีความร่วมมือร่วมใจกันในการ

ปฏิบัติงาน มีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ และสามารถแก้ไขปัญหาและตัดสินใจ ซึ่งสนับสนุนให้องค์กรมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นได้

2. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุฯ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ผลตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องค่า Chi-square = 18.054, $\chi^2/df=1.128$, p-value = 0.324, GFI = 0.987, AGFI = 0.972, RMR = 0.035, RMSEA = 0.024 และ CFI = 0.963 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดสรุปได้ว่า องค์ประกอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขึ้นอยู่กับปัจจัยความสามารถในการปรับตัว และปัจจัยการพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ของธุรกิจโรงแรม โดยปัจจัยประสิทธิภาพการดำเนินงาน ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยความสามารถในการปรับตัวของธุรกิจโรงแรม เท่ากับ 0.76 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในขณะที่ปัจจัยการพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ (การเรียนรู้ของบุคคล การมุ่งการเรียนรู้ขององค์กร การสร้างวิสัยทัศน์ การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และขีดความสามารถเชิงกลยุทธ์) ส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ผ่านปัจจัยความสามารถในการปรับตัว ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.55, 0.51, 0.41, 0.37 และ 0.39 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาจเป็นเพราะ การพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น มีส่วนสำคัญที่จะทำให้ทรัพยากรมนุษย์ได้รับการพัฒนาความรู้ทักษะและสร้างศักยภาพให้แก่ตนเอง ส่งผลให้องค์กรมีผลการดำเนินงานที่ดีสามารถอยู่รอดและเติบโตได้อย่างยั่งยืน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัย ภัทรธิดา วัฒนาพรรณกิตติ (2564) ที่พบว่า การพัฒนาทุนมนุษย์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม และสอดคล้องกับ Aman-Ullah (2022) ที่พบว่า การพัฒนาทุนมนุษย์ ด้านความสามารถด้านทุนมนุษย์ ด้านความรู้ด้านทุนมนุษย์ และด้านทักษะด้านทุนมนุษย์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับผลการดำเนินงาน

องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาพบว่า ทุนมนุษย์เป็นทรัพยากรสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมจำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการปรับตัวของธุรกิจเพื่อผลักดันการปฏิบัติงานของพนักงานทุกคนให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนกลยุทธ์ไปสู่เป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ เนื่องจากการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และพร้อมที่จะปฏิบัติงาน ย่อมเป็นปัจจัยหลักในการสนับสนุนให้องค์กรประสบความสำเร็จ อีกทั้งทรัพยากรมนุษย์มีคุณลักษณะเฉพาะซึ่งองค์กรอื่น ๆ ไม่สามารถคัดลอกได้ ทำให้องค์กรมีความได้เปรียบทางการแข่งขันและสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและ

เติบโตได้อย่างยั่งยืน ส่งผลการดำเนินงานทั้งด้านรายได้และจำนวนลูกค้าที่เพิ่มขึ้นและส่งผลต่อความอยู่รอดในระยะยาวของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเชิงนโยบาย

1. ควรมีนโยบายส่งเสริมการสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อให้พนักงานทุกคนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการพัฒนาทุนมนุษย์
2. ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาทุนมนุษย์ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนกลยุทธ์ขององค์กร เพื่อให้การพัฒนาทุนมนุษย์สนับสนุนให้องค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเชิงปฏิบัติ

1. ผู้ประกอบการควรกำหนดให้พนักงานได้รับการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะความรู้และความชำนาญ เพื่อใช้เป็นแบบแผนมาตรฐานในการพัฒนาทุนมนุษย์ของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. ควรพัฒนาปรับปรุงกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ ให้เกิดวัฒนธรรมของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
3. ควรเปิดโอกาสให้พนักงานได้พัฒนาตนเอง โดยสามารถเลือกวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือเลือกประเด็นหรือหัวข้อที่พนักงานต้องการพัฒนา โดยโปรแกรมดังกล่าวจะต้องช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความคิด ความสามารถในการบริหารจัดการ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้พนักงานมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนา ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม
4. ควรมีการสำรวจความต้องการและความจำเป็นของพนักงาน และวางแผนการฝึกอบรม ทบทวนแผน และควรติดตาม ประเมินผลการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง
5. ควรมีการสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้พนักงานสนใจที่จะพัฒนาตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้พนักงานได้ศึกษาดูงาน ฝึกอบรมและศึกษาต่อ เพื่อนำความรู้มาพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาต่อบริษัทอื่น ๆ หรือศึกษาเปรียบเทียบในองค์กรที่มีลักษณะการประกอบกิจการที่แตกต่างกัน เพื่อขยายขอบเขตของความรู้ให้กว้างขวางต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ประภัศสร ไตรลาภวิฒิ. (2563). แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น : ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (2563) : กันยายน-ธันวาคม*, 157-170.
- ภัทรธิดา วัฒนาพรรณกิตติ. (2564). อิทธิพลของการพัฒนาทุนมนุษย์ต่อความได้เปรียบในการแข่งขันและความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในเมืองรองเขตภาคเหนือตอนบน. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม 2564*, 1-15.
- ศูนย์วิจัยธนาคารกรุงศรีอยุธยา. (2566). แนวโน้มธุรกิจและอุตสาหกรรมไทยปี2566-68. กรุงเทพฯ: ธนาคารกรุงศรีอยุธยา, 61.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (2565). ข้อมูลผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม ประจำปีงบประมาณ 2565. ประจวบคีรีขันธ์. องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ประจวบคีรีขันธ์.
- เบญจมาส ลักษณะียนนท์. (2564). ผลกระทบของความสามารถในการปรับตัวของธุรกิจและการจัดการความรู้ ที่มีต่อผลประกอบการด้านการเงิน:กรณีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ ปีที่ 19 ฉบับที่ 2*, 97-127.
- Attia Aman-Ullah. (2022). Human capital and organizational performance: A moderation study through innovative leadership. *Journal of Innovation & Knowledge* Volume 7, Issue 4, October–December 2022, 100-261.
- Hair, J. F. (Jr.), Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2014). *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM)*. California, CA: Sage Publications
- Jundt, D. K., Shoss, M. K., & Huang, J. L. (2015). Individual adaptive performance in organizations: A review. *Journal of Organizational Behavior*, 36(S1), S53-S71.
- Kline. (2016). *Principle and Practice of Structural Equation Modeling*. New York: The Guilford Press.
- Park, Y., Lim, D. H., Kim, W., & Kang, H. (2020). Organizational Support and Adaptive Performance: The Revolving Structural Relationships between Job Crafting, Work Engagement, and Adaptive Performance. *Sustainability*, 12(12), 1-14.

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออม
เพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี
The Causal Relationship of Factors Affects the Saving Behavior for
Retirement of Ministry of Public Health Personnel, Nonthaburi
Province

สรัญญา สุทธิวรพงศ์ศรี¹ อุรุชา เฉลิมวุฒิกุล² สุวรรณ จริยะพร³และธณกร มณีโชติ⁴
Saranya Suthivorapongsri, Uruchaa Chalermwuttikul, Suwannee Jariyaporn and
Thanakorn Maneechot

Received: September,8 2023 Revised: October,16 2023 Accepted: November,6 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี จำนวน 225 ตัวอย่าง โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างตัวอย่างแบบสะดวก และผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.823 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการศึกษาพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง $\chi^2 = 114.229$, $\chi^2 / df = 1.483$, p-value = 0.063, GFI = 0.987, AGFI = 0.972, RMR = 0.157, RMSEA = 0.085 และ CFI = 0.961 มีความเหมาะสมสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และพบว่า พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยพฤติกรรมทางการเงินมากที่สุด รองลงมา ปัจจัยทัศนคติทางการเงิน และน้อยที่สุดคือ ปัจจัยความรู้พื้นฐานทางการเงิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในขณะที่ปัจจัยความรู้พื้นฐานทางการเงิน ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยทัศนคติทาง

¹สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: saranya.guts@gmail.com

²สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: pum_miamore@hotmail.com

³สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: asstprofpa@gmail.com

⁴สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: addy621280@gmail.com

การเงิน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.184 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าว สามารถอธิบายพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 42.30 ($R^2=0.423$)

คำสำคัญ: พฤติกรรมการออม ทศนคติทางการเงิน ความรู้พื้นฐานทางการเงิน การเกษียณอายุ

Abstract

This research article aims to analyzed a causal relationship of factors affects the saving behavior for retirement of Ministry of Public Health personnel, Nonthaburi povince. The study was quantitative research. The data collected by questionnaires from 225 personnel of Ministry of Public Health. The research sampling was convenience sampling. The index of reliability value was 0.823. The statistical analyzed data were percentage, mean, standard deviation and the confirmation component analysis.

The result of study reveals that the consistency index; Chi-square = 114.229, χ^2/df = 1.483, p-value = 0.063, GFI = 0.987, AGFI = 0.972, RMR = 0.157, RMSEA = 0.085 และ CFI = 0.961 was congruent with the empirical data. And found that saving behavior of personnel for retirement of Ministry of Public Health had the most influence directly from financial behaviors factor. The secondly was financial attitude factors, and at least was financial literacy factors with significant at 0.01 level statistically. The financial literacy factor had influence indirectly pass the financial attitude factor with 0.184 of the coefficient influence at significant 0.01 level. The causal relationship model be able to forecasts the personnel's saving behavior for retirement of Ministry of Public Health at 42.30 percentages ($R^2=0.423$)

Keywords: Saving behavior, financial attitude, financial literacy, financial behavior, Retirement

บทนำ

สังคมที่มีผู้สูงอายุเป็นจำนวนมากส่งผลกระทบต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพราะมีกำลังแรงงานซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญลดลง ทำให้คนวัยทำงานต้องแบกรับภาระการเลี้ยงดูผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ค่าใช้จ่ายภายในบ้านและรายจ่ายเกี่ยวกับสุขภาพและการรักษาพยาบาลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและในระยะยาวสังคมผู้สูงอายุจะมีภาวะการออมและการลงทุนลดลง เนื่องจากผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้จะต้องใช้จ่ายจากเงินออมซึ่งอาจไม่เพียงพอแก่การดำรงชีพ (ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์, 2563) จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้สัดส่วนการพึ่งพิงของประชากรสูง

วัยต่อประชากรที่เป็นกำลังแรงงานหลักของประเทศสูงขึ้น ถ้ากลุ่มคนกลุ่มนี้เข้าสู่วัยชราพร้อมกันในอนาคต อาจไม่สามารถหวังพึ่งพิงประชากรที่อยู่ในช่วงถัดไปซึ่งมีจำนวนน้อยได้ จะส่งผลให้เกิดเป็นภาระของระบบสวัสดิการภาครัฐ และกลายเป็นต้นทุนรวมของทั้งประเทศในที่สุด (ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์ และจงจิตต์ ฤทธิรงค์, 2564) ซึ่งสิ่งที่สำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุคือ การสร้างความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนผ่านก้าวเข้าไปสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมก่อนจะถึงวัยผู้สูงอายุเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เช่น ด้านหลักประกันรายได้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสุขภาพ ด้านการประกอบอาชีพ เป็นต้น ประกอบกับเตรียมตัวทางด้านการเงินให้พร้อมส่งเสริมการออมเงินเพื่อการเกษียณอายุ (ขุนทดจิต สังข์ใหม่, 2562)

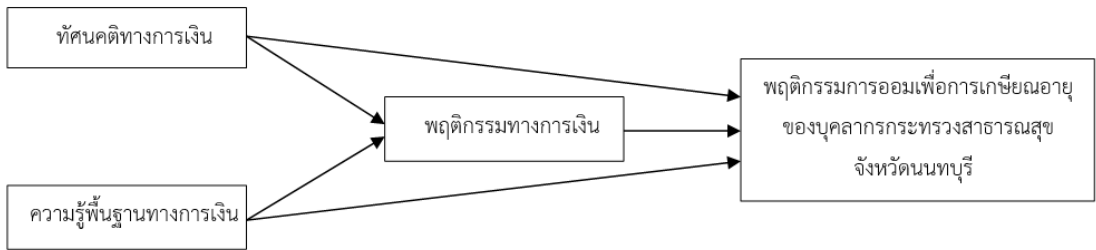
จากปัญหาดังกล่าวทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนพยายามส่งเสริมการออมตามนโยบายการออมแห่งชาติ โดยส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคที่ฟุ่มเฟือยมาสร้างนิสัยการใช้จ่ายอย่างประหยัด ลดการบริโภคที่ไม่จำเป็นและเก็บออมไว้ใช้จ่ายจำเป็นหรือเหลือเก็บไว้ใช้ในอนาคตรับประกันความมั่นคงของชีวิต แต่เนื่องจากบุคลากรของกระทรวงสาธารณสุขจำนวนไม่น้อยที่ยังมองว่าการออมเพื่อการเกษียณอายุเป็นเรื่องไกลตัวและอาจไม่ได้สนใจมากนัก โดยกลุ่มเจเนอเรชันต่าง ๆ ก็จะมีพฤติกรรมการแสดงออกในเรื่องการออมเงินและทัศนคติการออมเงินที่แตกต่างกันออกไป อันเป็นผลมาจากการเกิดในยุคต่าง ๆ กัน อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญของการกระตุ้นการออมอยู่ที่ทัศนคติที่เป็นลบต่อการออม การสร้างแรงจูงใจให้ตระหนักและเริ่มออมเงินโดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิต (กมลวัฒน์ มีถาวร, 2564)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี เพื่อการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปทำการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า อีกทั้งใช้กำหนดเป็นแนวทางและรูปแบบการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมและครอบคลุมแก่บุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในชีวิตของการอยู่ในสังคมผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดน่านบุรี (ส่วนกลาง) จำนวน 3,164 คน (กองบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดน่านบุรี (ส่วนกลาง) ใช้วิธีการกลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์สมการโครงสร้างต้องมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 200 ตัวอย่างขึ้นไปในกรณีที่โมเดลไม่มีความซับซ้อน (Hair et al., 2014) ที่ได้กล่าวว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับการใช้สถิติการวิเคราะห์พหุตัวแปร ควรมีจำนวนอย่างน้อย 5-10 เท่าของดัชนีชี้วัด และควรมีขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 200 ตัวอย่าง หรือ 5 เท่าของข้อคำถาม (Kline, 2016) ในการวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 4 ตัวแปร 45 ข้อคำถาม (45 ข้อคำถาม x 5 เท่า) ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 225 คน ซึ่งถือได้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามเงื่อนไข และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามประกอบด้วย 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ เป็นการวัดข้อมูลระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อายุการทำงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติทางการเงิน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความรู้พื้นฐานทางการเงิน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเงิน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดน่านบุรี (ส่วนกลาง)

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 ตอนที่ 3 ตอนที่ 4 และตอนที่ 5 เป็นคำถามแบบเรียงลำดับ (Interval Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 คือ มีความเห็นด้วยมากที่สุด ถึงระดับ 1 คือ มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามนี้ผ่านการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยนำข้อคำถามที่ได้พัฒนาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งนำฉบับร่างแบบสอบถามทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยทดลอง (Try out) กับตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66-1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.823

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี (ส่วนกลาง) จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และทำการคัดเลือกกองรหัส และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference statistics) เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (First order confirmatory factor analysis)

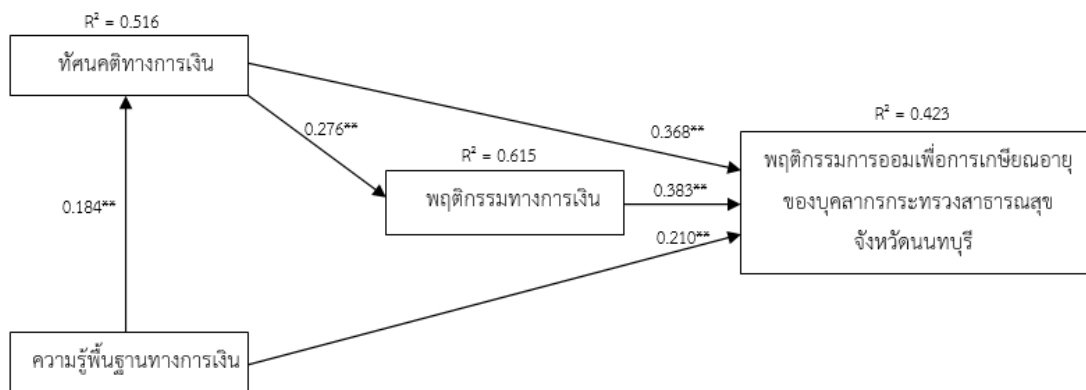
ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 60.88 มีอายุ 35 - 40 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 24.88 มีสถานภาพสมรส จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 37.33 มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 30.22 ส่วนใหญ่มี สมาชิกในครอบครัวอยู่ที่ 3-4 คน จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 28.44 มีอายุการทำงาน 15-20 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 34.67 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 25,001- 35,000 บาท จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 และมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 10,001-20,000 บาท จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 38.22 โดยตัวแปรสังเกตได้คือ ปัจจัยทัศนคติทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.838 รองลงมาคือ ปัจจัยความรู้พื้นฐานทางการเงิน มีค่าเฉลี่ย 4.807 และน้อยที่สุดคือ ปัจจัยพฤติกรรมทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4.649 และพบว่า ตัวแปรสังเกตได้คือ ปัจจัยพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ย 4.692 สำหรับผลการวิเคราะห์มีดังนี้

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

2.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี มีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูล

เชิงประจักษ์ดี (Good Fit) แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวแปรมีความเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนดทุกเงื่อนไข โดยมีค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์สอดคล้องคือ $\chi^2 = 114.229$, $\chi^2/df = 1.483$, p-value = 0.063, GFI = 0.987, AGFI = 0.972, RMR = 0.157, RMSEA = 0.085 และ CFI = 0.961 สรุปได้ว่า ตัวแปรสังเกตได้มีความสอดคล้องตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ดังภาพที่ 2 ดังนี้

$\chi^2 = 114.229$, $\chi^2/df = 1.483$, p-value = 0.063, GFI = 0.987, AGFI = 0.972,
RMR = 0.157, RMSEA = 0.085 และ CFI = 0.961

ภาพที่ 2 ค่าสถิติจากโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี
(โมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์)

2.2 การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าสถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี

ตัวแปรผล	ทัศนคติทางการเงิน			พฤติกรรมทางการเงิน			ความรู้พื้นฐานทางการเงิน			พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุ		
ตัวแปรสาเหตุ	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ทัศนคติทางการเงิน	-	-	-	0.276		0.276**	-	-	-	0.460	0.092	0.368**

พฤติกรรมทาง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.383	-	0.383**
การเงิน												
ความรู้พื้นฐาน	0.184	-	0.184**	-	-	-	-	-	-	0.210	-	0.210**
ทางการเงิน												

หมายเหตุ: ** $p \leq 0.01$, TE = ผลรวมอิทธิพล, IE = อิทธิพลทางอ้อม, DE = อิทธิพลทางตรง

จากตารางที่ 2 พบว่า พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยพฤติกรรมทางการเงินมากที่สุด ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.383 รองลงมาคือ ปัจจัยทัศนคติทางการเงิน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.368 และน้อยที่สุดคือ ปัจจัยความรู้พื้นฐานทางการเงิน โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.210 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในขณะที่ปัจจัยทัศนคติทางการเงิน ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยพฤติกรรมทางการเงิน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.276 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และขณะเดียวกันปัจจัยความรู้พื้นฐานทางการเงิน ส่งอิทธิพลต่อปัจจัยทัศนคติทางการเงิน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.184 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าว สามารถอธิบายพฤติกรรมกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 42.30 ($R^2=0.423$)

อภิปรายผล

การวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าว สามารถอธิบายพฤติกรรมกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ คือ ปัจจัยทัศนคติทางการเงิน ปัจจัยพฤติกรรมทางการเงิน และปัจจัยความรู้พื้นฐานทางการเงิน มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี โดยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อค้นพบที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้งหมดตามกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นไปตามเกณฑ์ข้อตกลงเบื้องต้น ซึ่งผลการตรวจสอบความสอดคล้องของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อค้นพบที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากการออมเป็นการวางแผนทางการเงิน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยเตรียมความพร้อมและนำชีวิตไปสู่ความมั่นคงทางการเงิน และการใช้เงินอย่างสมเหตุสมผลก็เป็นการบ่มเพาะวินัยทางการเงิน เพราะในวัยเกษียณเป็นช่วงที่มีรายได้ลดลง แต่ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ยังคงอยู่หรืออาจจะสูงขึ้น เช่น การรักษาพยาบาล ซึ่งหากไม่มีการวางแผนการออมเพื่อการเกษียณอายุ ก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาได้ โดยผลการวิจัยที่ได้มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุชยวรรณ กุลยวน (2564) ที่พบว่า ความรู้ทางการเงิน ความรู้เกี่ยวกับการลงทุนและผลตอบแทน มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมก่อนวัยเกษียณของประชาชนวัยทำงาน และ

สอดคล้องกับ ฐานปี จันทรเพชร (2563) ที่พบว่า ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของประชาชน

2. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัจจัยทัศนคติทางการเงิน ปัจจัยพฤติกรรมทางการเงิน และปัจจัยความรู้พื้นฐานทางการเงิน สามารถส่งอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความสัมพันธ์เส้นทางเท่ากับ 0.368, 0.383 และ 0.210 ตามลำดับ และพบว่า ปัจจัยความรู้พื้นฐานทางการเงิน ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยทัศนคติทางการเงิน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.184 โดยแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าว สามารถอธิบายพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 42.30 เนื่องจากการออมเงินเพื่อเกษียณถือเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ช่วยให้การใช้ชีวิตในช่วงวัยเกษียณมีความราบรื่นสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีไม่ต่างกับก่อนเกษียณมากนัก ดังนั้น ในช่วงชีวิตการทำงานจำเป็นต้องจัดสรรรายได้เป็นเงินออมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อความอุ่นใจและเป็นหลักประกันได้ว่าจะมีเงินเพียงพอไว้ใช้ในยามเกษียณอายุ โดยผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ญาณิกา ตระกูลกำจาย (2563) ที่พบว่า ทัศนคติการออม ทักษะทางการเงิน และพฤติกรรมการออม มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานรัฐวิสาหกิจ และสอดคล้องกับ พฤติกรรมการออมเพื่อเกษียณ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการออมและการลงทุน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม/รูปแบบการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาพบได้ว่า พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมทางการเงิน ทัศนคติทางการเงิน และความรู้พื้นฐานทางการเงิน เนื่องจากบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี มีการสืบค้นข้อมูลข่าวสารความรู้การออมก่อนการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออมที่มีระดับความเสี่ยงต่ำ ไม่มีความซับซ้อนและการออมแต่ละครั้งมีจำนวนไม่มาก โดยนำเงินฝากธนาคารและสหกรณ์ออมทรัพย์ในรูปแบบบัญชีออมทรัพย์และบัญชีเงินฝากประจำ ส่งผลให้เกิดทัศนคติทางการเงินที่ดีโดยบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี มีการใช้จ่ายเงินที่คำนึงถึงความจำเป็น และเมื่อเหลือจากค่าใช้จ่ายจึงนำมาเก็บออม ถึงแม้ว่าจะมีการเก็บออมจำนวนไม่มากนักแต่ก็มีความพยายามในออมเงินในแต่ละเดือนเพื่อการเกษียณอายุ ดังนั้น การสร้างความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการเงินแบบรายบุคคล จึงเป็นการเตรียมความพร้อมในการออมเงินก่อนจะถึงวัยผู้สูงอายุเพื่อเป็นหลักประกันให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการเงิน ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีการออมและการลงทุนเพื่อเกษียณอายุ และควรออกนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการออมในสัดส่วนที่เหมาะสมกับเงินเดือนหรือรายได้ของแต่ละกลุ่มอาชีพ จะทำให้ประชาชนเข้าถึงการออมเพื่อการเกษียณที่เพิ่มมากขึ้น
2. ภาครัฐควรมีนโยบายที่จูงใจให้ประชาชนมีการออมเพื่อการเกษียณเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการให้ความรู้ทางการเงิน และเสริมสร้างทัศนคติทางการเงินที่ดีแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง
3. ภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์การออมเพื่อการเกษียณให้มากขึ้น เช่น การจัดทำโปสเตอร์ความรู้ เรื่องสิทธิและนโยบายในการเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นผู้สูงอายุเพื่อให้บุคลากรสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลข่าวสาร

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้บริหารระดับสูงควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมทำความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเพื่อการเกษียณในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่องแก่บุคลากร เพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีการออมมากขึ้นผ่านช่องทาง อินเทอร์เน็ตธนาคารหรือสถาบันการเงินต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการออมเพื่อการเกษียณ
2. ควรให้ความสำคัญกับการออมเงินเพื่อเกษียณโดยจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการออมและการลงทุนที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการออมอย่างถ่องแท้
3. ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการออมเพื่อเกษียณแก่บุคลากร ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรเกิดการเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพในอนาคต
4. ควรให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการเพื่อสร้างหลักประกันทางรายได้ที่มั่นคง ส่งเสริมเรื่องการออมและการวางแผนทางการเงิน ประกอบกับให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพหลังเกษียณอายุโดยการจัดทำโครงการฝึกอาชีพตามความสนใจของบุคลากร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งต่อไปผู้วิจัยเสนอให้ทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี และควรศึกษาเพิ่มเติมในหน่วยงานอื่น ๆ ของกระทรวงสาธารณสุข ทั้งนี้จะได้เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อวัยเกษียณว่าจะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรกับการวิจัยครั้งนี้เพื่อนำไปกำหนดนโยบายสำหรับส่งเสริมการออมของบุคลากรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กมลวันย์ มีถาวร. (2564). ทักษะการออมและรูปแบบการออมของข้าราชการครูกลุ่มเจนเนอร์ชั่นเอ็กซ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9. *วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564*, 22-30.

- กองบริหารทรัพยากรบุคคล. (2565). อัตรากำลังของกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ 2565. นนทบุรี: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- ขุนหจิต สังข์ใหม่. (2562). การออมเพื่อประชากรวัยเริ่มทำงาน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิทยาการตลาดทุน.
- ญาณิกา ตระกูลกำจาย. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรณีศึกษาการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคใต้) จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ฐาปนี จันทรเพชร. (2563). ทักษะทางการเงินกับการออมเพื่อเกษียณของประชากรในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุษยวรรณ กุลยวน. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมก่อนวัยเกษียณของประชาชนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์ และจงจิตต์ ฤทธิรงค์. (2564). ประชากรไทยในอนาคต. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์. (2563). สังคมสูงวัย...ความท้าทายประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กรมกิจการผู้สูงอายุ.
- Hair, J. F. (Jr.), Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2014). A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM). California, CA: Sage Publications
- Kline. (2016). Principle and Practice of Structural Equation Modeling. New York: The Guilford Press.

การพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ในจังหวัดภูเก็ต

Human Capital Development promoted the Service Quality of Tourism Industry in Phuket Province

อุรุชา เฉลิมวุฒิกุล¹ สรัญญา สุทธิวรพงศ์ศรี² สุวรรณี จริยะพร³ และธณกร มณีโชติ⁴

Uruchaa Chalermwuttikul, Saranya Suthivorapongsri, Suwannee Jariyaporn and

ThanakornManeechot

Received: September 8, 2023, Revised: October 16, 2023, Accepted: November 6, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคาดหวังในบริการ การพัฒนาทุนมนุษย์ และคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เข้าใช้บริการที่พักของโรงแรมในเทศบาลนครภูเก็ตจังหวัดภูเก็ต จำนวน 225 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกโดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.823 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลวิจัยพบว่า 1) ความคาดหวังในบริการของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.347, S.D. = 0.641) การพัฒนาทุนมนุษย์ในธุรกิจโรงแรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.658, S.D. = 0.781) และคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.568, S.D. = 0.648) และ 2) ค่าดัชนีความสอดคล้อง Chi-square = 104.31, $\chi^2/df=1.511$, p-value = 0.083, GFI = 0.987, AGFI = 0.974, RMR = 0.036, RMSEA = 0.028 และ CFI = 0.975 มีความเหมาะสมสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต โดยผู้ประกอบการควรส่งเสริมให้พนักงานได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพทางด้านภาษา โดยการให้ความรู้ ศึกษางาน ให้การศึกษาต่อเพื่อพัฒนาวิชาชีพ และควรปรับปรุงคุณภาพการ

¹สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: pum_miamore@hotmail.com

²สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: saranya.guts@gmail.com

³สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: asstprofpa@gmail.com

⁴สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: addy621280@gmail.com

ให้บริการโดยเน้นการเอาใจใส่และสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนาทุนมนุษย์ คุณภาพการบริการ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

Abstract

This article aims to study 1) The level of Service expectation, human capital development and service quality of tourism industry in Phuket. And 2) Analyze relationship of human capital development promoted service quality of tourism industry in Phuket. The data collected by questionnaires, testing with 225 tourists who accessed a hotel service in Phuket municipality, Phuket province. The research sampling was convenience sampling. The reliability value was 0.823 of the questionnaires. The statistical analyzed data were percentage, mean, standard deviation and the confirmation component analysis.

Results of the research showed that 1) the service expectation was at a highest level ($\bar{X} = 4.347$, S.D. = 0.641), the human capital development of tourism industry was at a highest level ($\bar{X} = 4.658$, S.D. = 0.781) and the service quality of tourism industry in Phuket was at a high level ($\bar{X} = 3.568$, S.D. = 0.648). And 2) The consistency index; Chi-square = 104.31, χ^2 /df=1.511, p-value = 0.083, GFI = 0.987, AGFI = 0.974, RMR = 0.036, RMSEA = 0.028 และ CFI = 0.975, was congruent with the empirical data which according of hypothesis. The results of research can serve promoted guidelines to service quality of tourism industry in Phuket; the entrepreneurs should encourage employees to develop language skills by provided knowledge, observational working study, continuing education for occupation developments, and should improving service qualities by emphasizing attention and building confidence with tourists in order to improve the effectiveness of service quality for response of tourists.

Keywords: Human capital development, service quality, tourism industry

บทนำ

ภาคธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในธุรกิจบริการที่มีความสำคัญและมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างมาก เนื่องจากสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังสามารถสร้างงานและสร้างอาชีพให้กับประชาชนภายในประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจโรงแรมที่มีรายได้หลักจากการให้บริการห้องพักแก่ลูกค้าที่เดินทางมาท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ของโรงแรมและเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จใน

การดำเนินธุรกิจโรงแรมซึ่งมีผลต่อการสร้างความพึงพอใจและความประทับใจแก่ลูกค้า (ณัฐธฤติ นิธิประภา, 2564) แต่เนื่องจากปัจจุบันสถานที่พักแรมต่าง ๆ มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ตลอดจนมีการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ประกอบการต้องศึกษาแนวทางการพัฒนาและวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในธุรกิจโรงแรมเพื่อให้การบริการของตนมีความเป็นมาตรฐานและมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับราคา นอกจากนี้คุณภาพการบริการของธุรกิจโรงแรมถือเครื่องมือที่สำคัญต่อการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน เพราะการบริการที่ดีจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแล้ว ยังสามารถสร้างแรงจูงใจให้ลูกค้ามีความเต็มใจจ่ายมากขึ้นเพื่อแลกกับการที่เหนือกว่า และคุณภาพการบริการยังเป็นเครื่องมือสำคัญในสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2566)

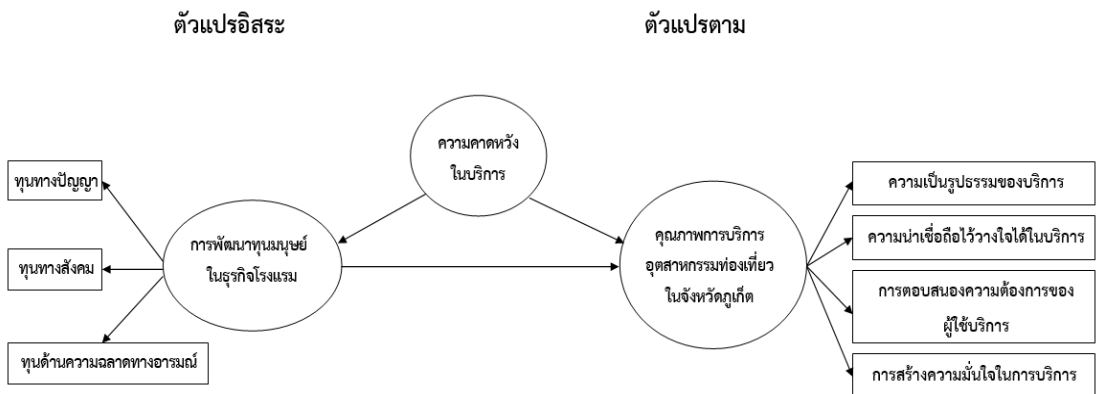
การพัฒนาทุนมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมต่างก็ให้ความสำคัญลำดับต้น ๆ เนื่องจากพนักงานทุกคนเป็นตัวแทนขององค์กรเป็นผู้ส่งมอบการบริการแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมก็ต้องมีระบบการบริหารงานที่สอดคล้องกับระบบการจัดการประสิทธิภาพของพนักงานโดยคำนึงถึงการฝึกฝนให้ทุนมนุษย์มีทักษะการสร้างความพึงพอใจให้แก่พนักงานท่องเที่ยว (Kulilung, Pratoom and Jhun-Indra, 2018) อีกทั้งพนักงานยังเป็นทุนที่สามารถพัฒนาการบริการต่อไปได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากการบริการถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ เพราะผู้ที่เข้ามาพักแรมนอกจากต้องการความสะดวกสบาย ผ่อนคลาย และความปลอดภัยแล้ว ยังให้ความสำคัญกับคุณภาพการบริการเป็นอันดับแรก คุณภาพการบริการจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างโอกาสทางธุรกิจให้เติบโตอย่างมั่นคง และยิ่งถ้าโรงแรมที่มีคุณภาพสูง นักท่องเที่ยวก็จะมีคามคาดหวังในบริการที่มีคุณภาพซึ่งจะต้องได้รับบริการทันทีที่มาถึง ดังนั้น พนักงานของโรงแรมจึงต้องตอบสนองความต้องการแก่นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการทันทีด้วยบริการที่มีคุณภาพ ผู้ประกอบการจะต้องมีการจัดการหรือหาวิธีการที่จะทำให้พนักงานแต่ละคนใช้ศักยภาพหรือความรู้ความสามารถที่มีมาก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ซึ่งจะทำให้องค์กรนั้นมีความสามารถสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2565) ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงควรให้ความสำคัญต่อการค้นหาวิธีการพัฒนาทุนมนุษย์ให้เหมาะสมกับวิสัยทัศน์ของผู้ประกอบการเพื่อสนับสนุนส่งเสริมความรู้ ความชำนาญ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายขององค์กร จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันด้วยพนักงานที่เป็นทรัพยากรในธุรกิจโรงแรม อีกทั้งผู้ที่สนใจสามารถนำผลของงานวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาทุนมนุษย์ของธุรกิจโรงแรมให้ประสบความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังในบริการการพัฒนาทุนมนุษย์และคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวที่เข้าใช้บริการที่พักของโรงแรมในเทศบาลนครภูเก็ตจังหวัดภูเก็ตซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวที่เข้าใช้บริการที่พักของโรงแรมในเทศบาลนครภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ใช้วิธีการกลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์สมการโครงสร้างต้องมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 200 ตัวอย่างขึ้นไป (Hair et al., 2014) ที่ได้กล่าวว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับการใช้สถิติการวิเคราะห์พหุตัวแปรควรมีจำนวนอย่างน้อย 5-10 เท่าของดัชนีชี้วัด และควรมีขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 200 ตัวอย่างหรือ 5 เท่าของข้อคำถาม (Kline, 2016) ในการวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 8 ตัวแปร 45 ข้อคำถาม (45 ข้อคำถาม $\times$ 5 เท่า) ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 225 คน ถือได้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามเงื่อนไขในการวิเคราะห์ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังนี้

3.1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการศึกษา รวมทั้งสร้างข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ

3.2 สร้างแบบสอบถามโดยนำข้อคำถามที่ได้พัฒนาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งนำฉบับร่างแบบสอบถามทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยทดลอง (Try out) กับตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66-1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.823

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่เข้าใช้บริการที่พักของโรมแรมในเทศบาลนครภูเก็ตจังหวัดภูเก็ตจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และทำการคัดเลือกกรณีศึกษา และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference statistics) เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (First order confirmatory factor analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 225 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เข้าใช้บริการที่พักของโรมแรมในเทศบาลนครภูเก็ตจังหวัดภูเก็ต ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.33 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 32.89 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 46.67 มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 36.0 และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 55.55 ซึ่งสรุปผลศึกษาได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของโรมแรมในเทศบาลนครภูเก็ตจังหวัดภูเก็ตพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.568$, S.D. = 0.648) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.667$, S.D. = 0.713) รองลงมาคือด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ในบริการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.589$, S.D. = 1.017) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการสร้างความมั่นใจในการบริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.879$, S.D. = 1.037) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์ในธุรกิจโรงแรม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.658$, S.D. = 0.781) โดยพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทุนมนุษย์มากที่สุดคือ

ความพร้อมที่จะให้บริการของพนักงานเพื่อดูแลความต้องการของลูกค้าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.792, S.D. = 0.928) รองลงมาคือ การแจ้งข้อมูลที่เอื้อประโยชน์ต่อลูกค้าในการใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.624, S.D. = 1.027) และน้อยที่สุดคือการใช้ภาษาที่เข้าใจงานในการสื่อสารของพนักงานกับลูกค้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.854, S.D. = 1.241) ตามลำดับ

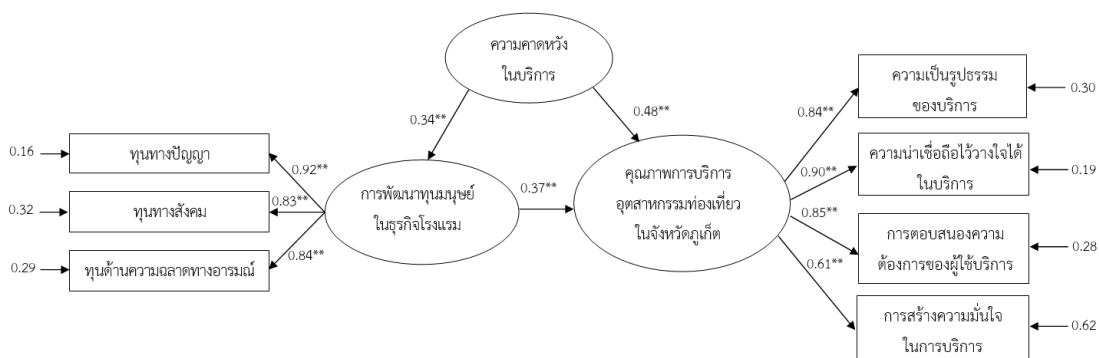
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังในบริการของนักท่องเที่ยว จังหวัดภูเก็ต พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.347, S.D. = 0.641) โดยมีค่าเฉลี่ยความคาดหวังมากที่สุดคือต้องการให้โรงแรมถือว่าผลประโยชน์ของลูกค้าเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.468, S.D. = 0.654) รองลงมาคือเมื่อลูกค้าต้องการความช่วยเหลือพนักงานโรงแรมสามารถให้คำแนะนำและตอบข้อสงสัยได้อย่างถูกต้องชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.410, S.D. = 0.679) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือมีช่องทางการรับชำระเงินที่หลากหลายถูกต้องและเชื่อถือได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.179, S.D. = 0.767) ตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตแสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีบ่งชี้ความเหมาะสมพอดี	ค่าดัชนี	เกณฑ์	ผลบ่งชี้
1. ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2)	104.31	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	-
2. ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value)	0.083	p > 0.05	ผ่านเกณฑ์
3. ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์	1.511	$\chi^2 / df < 2.00$	ผ่านเกณฑ์
4. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (GFI)	0.987	GFI > 0.95	ผ่านเกณฑ์
5. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้ (AGFI)	0.974	AGFI > 0.95	ผ่านเกณฑ์
6. ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR)	0.036	RMR < 0.05	ผ่านเกณฑ์
7. ดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA)	0.028	RMSEA < 0.05	ผ่านเกณฑ์
8. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (CFI)	0.975	CFI > 0.95	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องค่า Chi-square = 104.31, $\chi^2 / df=1.511$, p-value = 0.083, GFI = 0.987, AGFI = 0.974, RMR = 0.036, RMSEA = 0.028 และ CFI = 0.975 มีความเหมาะสมสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square) เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สามารถแสดงค่าสถิติจากโมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 2 ดังนี้

$$\chi^2 = 104.31, \chi^2/df = 1.511, p\text{-value} = 0.083, GFI = 0.987, AGFI = 0.974,$$

$$RMR = 0.036, RMSEA = 0.028 \text{ และ } CFI = 0.975$$

ภาพที่ 2 ค่าสถิติจากโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต (โมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์)

5. ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุ อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ที่มีผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

ตัวแปรผล	ความคาดหวังในบริการ			การพัฒนาทุนมนุษย์ในธุรกิจโรงแรม			คุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต		
ตัวแปรสาเหตุ	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ความคาดหวังในบริการ	-	-	-	-	0.34**	-	0.71	0.23	0.48**
การพัฒนาทุนมนุษย์ ^๑	-	-	-	-	-	-	-	-	0.37**

หมายเหตุ: ** $p \leq 0.01$, TE = ผลรวมอิทธิพล, IE = อิทธิพลทางอ้อม, DE = อิทธิพลทางตรง

จากตารางที่ 2 พบว่าคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยความคาดหวังในบริการมากที่สุดซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.48 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยการพัฒนาทุนมนุษย์ในธุรกิจโรงแรม มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.23 และพบว่า คุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยการพัฒนาทุนมนุษย์ในธุรกิจโรงแรม มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.37 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ความคาดหวังในบริการการพัฒนาทุนมนุษย์และคุณภาพการให้บริการของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต มีดังนี้

a. คุณภาพการให้บริการของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.568$, S.D. = 0.648) เป็นเพราะว่า การให้บริการที่สามารถตอบสนองถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ การให้บริการด้วยความเอาใจใส่และเต็มใจให้บริการ เช่น การกล่าวทักทายด้วยรอยยิ้ม และแสดงออกด้วยความสุภาพอ่อนโยน ถือเป็นจุดแข็งในคุณภาพการให้บริการ รวมถึงการที่พนักงานมีทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการให้บริการ ก็จะทำให้ลูกค้ารู้สึกไว้วางใจและเชื่อมั่นในการใช้บริการโรงแรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ขวัญชนก สุวรรณพงศ์ (2563) คุณภาพการบริการที่รับรู้ของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ กรรณณิกา ผลเจริญ (2562) ที่พบว่า คุณภาพการบริการที่พึงพอใจในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก

b. การพัฒนาทุนมนุษย์ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.658$, S.D. = 0.781) เป็นเพราะว่า การสร้างความเข้มแข็งแก่ทุนมนุษย์ในการส่งเสริมคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นการส่งเสริมให้พนักงานทุกคนนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมพัฒนาทุนมนุษย์มาใช้ในการปฏิบัติงาน สามารถแก้ไขปัญหา และส่งมอบประสบการณ์เพื่อร่วมกันปรับปรุงกระบวนการให้บริการให้มีคุณภาพ รวมถึงยังสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภิญญดา ปิตวิตรณ (2564) ที่พบว่า การพัฒนาทุนมนุษย์ในธุรกิจโรงแรมเครือข่ายนานาชาติหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ภัทธกร จิรมหาโกคา (2560) ที่พบว่า การพัฒนาทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก โดยมีการพัฒนาทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการให้สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีหลักการที่ต้องยึดถือและปฏิบัติในพนักงานแต่ละบุคคล

c. ความคาดหวังในบริการ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.347$, S.D. = 0.641) เป็นเพราะว่า นักท่องเที่ยวที่เข้าใช้บริการที่พักโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ต้องการได้รับความสะดวกสบาย พนักงานที่ทำหน้าที่บริการจึงควรมีการติดต่อสื่อสารได้รวดเร็ว มีอัธยาศัยไมตรี มีมนุษยสัมพันธ์ต่อนักท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ใช่คนในพื้นที่เป็นคนต่างถิ่นที่เดินทางเพื่อติดต่อธุรกิจ ประกอบการค้า งานราชการ รวมไปถึงเพื่อท่องเที่ยว ซึ่งต้องการความเป็นมิตรและต้องการได้รับความเอาใจใส่เพื่อการผ่อนคลายในช่วงเวลาที่พักอยู่โรงแรม มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชมสุภัค ครุฑทะ (2564) ที่พบว่า ความคาดหวังของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการธุรกิจโฮสเทลในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ผลตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนา

ทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดแสดงให้เห็นว่า คุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ขึ้นอยู่กับปัจจัยความคาดหวังในบริการ และปัจจัยการพัฒนาทุนมนุษย์ในธุรกิจโรงแรม ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ประกอบการโรงแรมในเทศบาลนครภูเก็ตจังหวัดภูเก็ต จะให้ความสำคัญกับการบริการของพนักงานเพื่อเป็นเครื่องช่วยให้นักท่องเที่ยวรู้สึกเชื่อถือไว้วางใจในบริการและเพื่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อโรงแรมผู้ให้บริการ ซึ่งการบริการที่ดีที่จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีทัศนคติที่ดี เกิดความรู้สึกชื่นชมและประทับใจ พนักงานควรได้รับการพัฒนาให้มีทักษะการสื่อสารที่ดี มีการใช้ภาษาต่างประเทศได้อย่างถูกต้อง มีใจรักในงานบริการ มีความสามารถในการใช้งานระบบคอมพิวเตอร์เพื่องานโรงแรม และมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี รวมถึงมีจิตสำนึกที่ดีต่องานบริการและมีเครื่องแต่งกายที่มีเอกลักษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ครรชิต มาระโกชน์ (2560) ที่พบว่า โมเดลการวัดแนวทางในการพัฒนาการตลาดบริการของธุรกิจโรงแรมตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ทั้ง 3 ด้านประกอบด้วย 1) การพัฒนาทุนทางปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นการยกระดับทักษะและความเป็นมืออาชีพ หรือการพัฒนาทักษะใหม่ให้เหมาะสมกับงานที่เปลี่ยนแปลงไป 2) การพัฒนาทุนทางสังคม โดยส่งเสริมให้พนักงานได้รับการพัฒนาทักษะด้านภาษาในการสื่อสารที่ดี ทักษะด้านการบริการลูกค้า เพื่อให้พนักงานมีความกระตือรือร้นที่จัดการกับการร้องขอของลูกค้าได้ในทันทีและรวดเร็ว และ 3) การพัฒนาทุนด้านความฉลาดทางอารมณ์ โดยส่งเสริมให้พนักงานมีความเข้าใจในวัฒนธรรมต่างชาติ และสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าด้วยความเป็นมืออาชีพ เพื่อสนองตอบความต้องการของลูกค้าด้วยความเต็มใจและพร้อมที่จะให้บริการ ซึ่งการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ทั้ง 3 ด้านจะทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจที่ได้รับการตอบสนองต่อความคาดหวังในบริการและเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้บริการ รวมถึงสามารถสร้างชื่อเสียงที่ดีแก่โรงแรมได้ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ อลงกรณ์ จานุสรณ์ (2562) ที่พบว่า พนักงานต้องใส่ใจและจดจำความต้องการเฉพาะของลูกค้ารวมถึงมีการประสานงานกันที่ถูกต้อง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ครรชิต มาระโกชน์ (2560) ที่พบว่า พนักงานควรมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี และมีจิตสำนึกที่ดีต่องานบริการ

องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาพบได้ว่า คุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ขึ้นอยู่กับการที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ทั้งในด้านทุนทางปัญญา ด้านทุนทางสังคม และทุนด้านความฉลาดทางอารมณ์ เพราะสามารถช่วยยกระดับคุณภาพการบริการที่สามารถตอบสนองความคาดหวังในบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพในเรื่องความสามารถ ความพร้อม และความเอาใจ

ใส่ในการบริการ และยังช่วยพัฒนาให้ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมมีความสามารถในการแข่งขันในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ดีขึ้น นอกจากนี้การส่งเสริมให้พนักงานทุกระดับได้รับการพัฒนาทักษะความรู้และประสบการณ์ก็เป็นเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจะสามารถนำพาองค์กรให้อยู่รอดและมีผลการดำเนินงานที่ดีได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการควรมีนโยบายร่วมมือกันในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถด้านการสื่อสารภาษาต่างประเทศแก่บุคลากรด้านบริการเพื่อส่งเสริมคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต
2. ภาครัฐควรส่งเสริมและพัฒนาโดยนำข้อมูลจุดแข็งและโอกาส มาเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน
3. ผู้ประกอบการโรงแรมควรมีนโยบายเสริมสร้างความรู้ประสบการณ์ให้กับพนักงานโดยนำเอกลักษณ์ประเพณีและวัฒนธรรมอันดี มาใช้ในการบริการแก่ลูกค้าเพื่อเป็นการสร้างความแตกต่างให้กับธุรกิจ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเชิงปฏิบัติ

1. ผู้ประกอบการควรส่งเสริมการพัฒนาพนักงานให้มีความรู้ทั้งด้านการท่องเที่ยวและการต้อนรับได้อย่างสุภาพ อภัยยัคดีมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของลูกค้า
2. ควรส่งเสริมสร้างสรรคงานการให้บริการที่ทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจในความรวดเร็วความปลอดภัย ความเหมาะสม และความเพียงพอ
3. ควรมีการพัฒนาปรับปรุงในเรื่องความสะอาดสบายในสถานที่พัก และตกแต่งโรงแรมให้สวยงาม มีการบริหารสารสนเทศที่ดี มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและแอปพลิเคชันใหม่ ๆ มาช่วยในการทำการตลาด และจัดการธุรกรรมต่าง ๆ
4. ควรส่งเสริมปรับปรุงคุณภาพการให้บริการโดยเน้นการเอาใจใส่และสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว โดยพนักงานต้องมีสัมพันธภาพที่ดี มีความสุภาพและยิ้มแย้มแจ่มใส สามารถสื่อสารได้อย่างเข้าใจ และตอบสนองความต้องการผู้รับบริการได้เป็นอย่างดี
5. ควรมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านเว็บไซต์ต้องถูกต้องเพียงพอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดเพื่อศึกษาถึงแนวทางพัฒนาการดำเนินการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรรมนิภา ผลเจริญ. (2562). ปัจจัยการรับรู้คุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการใช้บริการที่พักราคาประหยัดในพื้นที่เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักท่องเที่ยวชาวเอเชียและชาวยุโรป. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2565). แผนบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล ททท. พ.ศ. 2558-2564 (ฉบับทบทวน พ.ศ. 2565). กรุงเทพฯ: กองบริหารงานบุคคล ฝ่ายทรัพยากรบุคคล. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.), 83-86.
- ขวัญชนก สุวรรณพงศ์. (2563). คุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563), 44-56.
- ครรชิต มาระโกชน. (2560). แนวทางการพัฒนาการตลาดบริการสำหรับโรงแรมในกลุ่มจังหวัดเบญจบุรพา สุวรรณภูมิ. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี ปีที่ 11 ฉบับพิเศษ เดือนพฤษภาคม 2560, 198-213.
- ชมสุภัค ครุฑทะ. (2564). ความคาดหวังของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการธุรกิจโฮสเทลในเขต กรุงเทพมหานคร. วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564, 65-79.
- ณัฐกฤติ นิธิประภา. (2564). รายงานสถานการณ์ MSME สาขาธุรกิจท่องเที่ยวปี 2564 และแนวโน้มปี 2565. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- ภัทรกร จิรมหาโสภา. (2563). การสร้างความเข้มแข็งของทุนมนุษย์ในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชาวอีสานล้านนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กระแสวัฒนธรรม, 18(34), 3-17.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2566). รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (MSME). สืบค้นออนไลน์เมื่อ 3 กันยายน 2566 จาก https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20230831232507.pdf

- อลงกรณ์ จาณูสรณ์. (2562). แนวทางการพัฒนาการจัดการและคุณภาพบริการของโรงแรมแนวบูทีคใน กรุงเทพมหานคร. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2 วันที่ 19 มกราคม 2562 ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 756-767.
- Hair, J. F. (Jr.), Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2014). A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM). California, CA: Sage Publications
- Kline. (2016). Principle and Practice of Structural Equation Modeling. New York: The Guilford Press.
- Kulilung, T., Pratoom, K., and Jhun – indra, P. (2018). Factors affecting human capital management capability: An empirical investigation from hotel businesses in Thailand. Journal of MCU Social Science Review, 7(1), 196-211.

ขอบเขตอำนาจของศาลปกครองในการทบทวนคำชี้ขาด
ของอนุญาโตตุลาการ: ศึกษาเฉพาะการอนุญาโตตุลาการในสัญญาทาง
ปกครอง The Jurisdiction of The Administrative Court to Review
Arbitral Awards: A Case Study of The Arbitration in Administrative
Contracts

ศศิธร น้อยเดช¹

Sasithorn Noidej

Received: June 27, 2023, Revised: November 7, 2023 Accepted: November 10, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มุ่งศึกษาขอบเขตอำนาจของศาลปกครองในการทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ โดยเปรียบเทียบขอบเขตอำนาจดังกล่าวของศาลปกครองในระบบกฎหมายไทยกับศาลปกครองหรือศาลอื่นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองในระบบกฎหมายต่างประเทศ รวมทั้งเปรียบเทียบขอบเขตอำนาจทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ระหว่างศาลปกครองและศาลยุติธรรม

คำสำคัญ (Keywords) : ศาลปกครอง, อนุญาโตตุลาการ, สัญญาทางปกครอง

Abstract

This thesis examines Administrative Court jurisdiction to review arbitral awards. To address this question, Administrative Court jurisdiction is compared

¹ หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Master of Laws, Public Law, Faculty of Law, Thammasat University. Email: kk_sasithorn@hotmail.com

with courts with jurisdiction over administrative contract disputes in other legal systems as well as the scope of relevant authority of the Administrative Court and Court of Justice under the Thai Arbitration Act B.E. 2545 (2002).

Keywords: Administrative Court, Arbitration, Administrative contract

บทนำ (Introduction)

แม้การอนุญาโตตุลาการจะอยู่ในแผนกฎหมายเอกชน แต่มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ของระบบกฎหมายไทยได้ยอมรับให้มีการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองโดยวิธีการดังกล่าว เมื่อสัญญาทางปกครองเป็นการกระทำทางปกครองรูปแบบหนึ่ง จึงมีประเด็นที่น่าสนใจว่า ศาลปกครองซึ่งมีภารกิจหลักในการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง จะสามารถเข้าไปทบทวนคำชี้ขาดนั้นได้มากน้อยเพียงใด โดยมีความเห็นที่ยังมีการโต้เถียงกันอยู่ 2 ความเห็น (วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, 2562, น. 3-6) ดังนี้ ความเห็นแรก เห็นว่า ศาลปกครองมีอำนาจทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเฉพาะในส่วนที่เป็นคำบังคับว่าขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือไม่เท่านั้น และความเห็นที่สอง เห็นว่า นอกจากคำบังคับแล้ว ศาลปกครองสามารถทบทวนกระบวนการให้เหตุผลประกอบคำชี้ขาดได้อีกด้วย กรณีจึงน่าสนใจว่า ระหว่างความเห็นแรกและความเห็นที่สอง ความเห็นใดมีความเหมาะสมที่จะนำมากำหนดเป็นขอบเขตอำนาจของศาลปกครองในการทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

เมื่อพิจารณามาตรา 40 วรรคสาม มาตรา 43 มาตรา 44 และมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวได้ให้อำนาจของศาลปกครองในการทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการอย่างจำกัด ทว่าบางมาตรากลับมีถ้อยคำที่ต้องอาศัยดุลพินิจในการตีความอย่างคำว่า “ข้อพิพาทที่ไม่สามารถจะระงับโดยการอนุญาโตตุลาการได้ตามกฎหมาย” และ “ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” ประกอบกับสัญญาระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชนตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน มิได้จำกัดเพียงสัญญาทางปกครอง ยังรวมถึงสัญญาทางแพ่งระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชนด้วย จึงส่งผลให้ศาลยุติธรรมเป็นศาลที่มีเขตอำนาจตาม

พระราชบัญญัติดังกล่าวเช่นเดียวกับศาลปกครอง จึงเกิดคำถามว่า การตีความถ้อยคำ ข้างต้นของศาลปกครองและศาลยุติธรรมเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร และ สามารถนำแนวการตีความของศาลยุติธรรมมาใช้ได้เพียงใด

ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาขอบเขตอำนาจของศาลปกครองในการทบทวนคำชี้ขาดของ อนุญาโตตุลาการ โดยนำเสนอความเห็นข้างต้นมาเป็นหลักในการวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การ ค้นหาขอบเขตอำนาจของศาลปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสมต่อไป ในการนี้ผู้เขียนศึกษา เฉพาะการอนุญาโตตุลาการในสัญญาทางปกครอง เนื่องจากสัญญาทางปกครองเป็นปัจจัย หลักที่ทำให้ศาลปกครองในระบบกฎหมายไทยมีอำนาจทบทวนคำชี้ขาดของ อนุญาโตตุลาการ

1. ขอบเขตอำนาจของศาลปกครองในการทบทวนคำชี้ขาดอันเกี่ยวกับสัญญาทาง ปกครองของอนุญาโตตุลาการ

เพื่อนำไปสู่การค้นหาขอบเขตอำนาจที่เหมาะสมของศาลปกครองในการทบทวน คำชี้ขาดเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองของอนุญาโตตุลาการ จึงขอแบ่งขอบเขตอำนาจ ดังกล่าวออกเป็น 2 ลักษณะ โดยพิจารณาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือคำวินิจฉัยของ องค์กรที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นบ่อเกิดของอำนาจทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการของศาล ปกครอง ดังนี้

1.1 ขอบเขตอำนาจของศาลปกครองในการทบทวนคำชี้ขาดของ อนุญาโตตุลาการที่กำหนดอย่างชัดแจ้ง

1.1.1 ขอบเขตอำนาจที่กำหนดอย่างชัดแจ้งในระบบกฎหมาย ต่างประเทศ

1) ระบบกฎหมายเยอรมัน เนื่องจากระบบกฎหมายเยอรมันได้ยอมรับให้มีการ ระบุข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองโดยอนุญาโตตุลาการใน 2 ลักษณะ (มานิตย์ วงศ์เสรี, 2545, น. 45-46) คือ (1) ลักษณะของอนุญาโตตุลาการโดยกฎหมายหรือ อนุญาโตตุลาการที่ไม่แท้ อันเป็นกรณีที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำ ได้อย่างชัดแจ้ง และ (2) ลักษณะของอนุญาโตตุลาการโดยแท้หรือเกิดจากการตกลงแต่งตั้ง ของคู่กรณีที่มีข้อพิพาททางกฎหมาย ซึ่งมีเงื่อนไขว่า ข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง นั้นจะต้องเป็นข้อพิพาทที่คู่กรณีสามารถประนีประนอมยอมความเพื่อระงับข้อพิพาทได้ อีก

ทั้งฐานะของคู่กรณีฝ่ายปกครองและเอกชนจะต้องมีฐานะเท่าเทียมกัน (มานิตย์ วงศ์เสรี, 2545, น. 90) ทั้งนี้ การอนุญาตตุลาการจะเป็นเพียงกระบวนการหนึ่งของการระงับข้อพิพาท และไม่เป็นการตัดอำนาจของศาลปกครองในอันที่จะเข้ามาตรวจสอบคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการ เนื่องจากผลของหลักกฎหมายอย่างหลักการรับประกันความคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของประชาชนตามมาตรา 19 (4) แห่งกฎหมายพื้นฐาน และหลักทั่วไปในการฟ้องคดีทางปกครองต่อศาลปกครองตามมาตรา 40 (1) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความปกครอง (มานิตย์ วงศ์เสรี, 2545, น. 58) อันมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชน และควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจของศาลปกครองเยอรมันที่มุ่งคุ้มครองสิทธิทางมหาชนของปัจเจกชน

2) ระบบกฎหมายอังกฤษ แม้จะอยู่ในสกุลกฎหมายคอมมอนลอว์และเป็นระบบศาลเดี่ยว แต่ด้วยเพราะประเทศดังกล่าวเป็นประเทศภาคีของอนุสัญญานิวออร์ก 1958 เช่นเดียวกับประเทศไทย อีกทั้งกฎหมายอนุญาตตุลาการ 1996 ปรากฏบทบัญญัติให้อำนาจทบวนคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการแก่ศาลที่สามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ ลักษณะที่หนึ่ง อำนาจทบวนเพื่อบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการ ตามมาตรา 66 ลักษณะที่สอง อำนาจทบวนเพื่อกัดคำคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการ โดยเหตุที่ศาลสามารถเข้ามาทบวนคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการลักษณะนี้แบ่งออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ (1) เหตุที่อนุญาตตุลาการไม่กระทำการตามขอบเขตอำนาจอันเป็นสาระสำคัญ ตามมาตรา 67 และ (2) เหตุบกพร่องอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 68 และลักษณะที่สาม อำนาจทบวนเพื่อรับหรือไม่รับอุทธรณ์ตามมาตรา 69 จะเห็นได้ว่า อำนาจทบวนตามกฎหมายอนุญาตตุลาการ 1996 ปรากฏลักษณะการใช้อำนาจของศาลที่มีผลต่อคำชี้ขาดอยู่ 4 ลักษณะ ได้แก่ (1) สั่งรับบังคับตามคำชี้ขาด (2) สั่งยืนยันตามคำชี้ขาด (3) สั่งให้เพิกถอนคำชี้ขาด (4) ประกาศว่าคำชี้ขาดไม่มีผลบังคับใช้ และมีผลเป็นการสั่งให้อนุญาตตุลาการดำเนินการตามคำพิพากษาของศาลอีก 2 ลักษณะ ได้แก่ (1) สั่งให้อนุญาตตุลาการเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำชี้ขาด (2) ส่งคำชี้ขาดนั้นให้อนุญาตตุลาการพิจารณาใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการแก้ไขเหตุบกพร่องของคำชี้ขาดเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจของศาลในอันที่จะทำให้คำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการสิ้นผลบังคับไป ดังจะเห็นได้จากความในวรรคสองของมาตรา 68 (3) และมาตรา 69 (7)

1.1.2 ขอบเขตอำนาจที่กำหนดอย่างชัดเจนในระบบกฎหมายไทย

1) ขอบเขตอำนาจของศาลปกครองตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นกฎหมายหลักที่มีอิทธิพลในการกำหนดขอบเขตอำนาจของศาลปกครองในการทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในระบบกฎหมายไทย เนื่องจากเป็นทั้งที่มาของอำนาจทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการแก่ศาลปกครอง และบทจำกัดอำนาจเช่นนั้นให้มีเท่าที่กฎหมายกำหนด โดยอำนาจทบทวนตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 สามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ ลักษณะที่หนึ่ง อำนาจทบทวนเพื่อเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามมาตรา 40 วรรคสาม ซึ่งอำนาจลักษณะดังกล่าวเกิดจากการคัดค้านคำชี้ขาดโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งเห็นว่า คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการไม่ชอบด้วยกฎหมายจึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอให้ศาลเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการนั้นอันจะส่งผลให้คำชี้ขาดที่โดยปกติจะผูกพันคู่พิพาทสิ้นผลผูกพันนั้นไป (สรวิศ ลิ้มปริงชี, 2545, น. 113-115) ลักษณะที่สอง อำนาจทบทวนเพื่อปฏิเสธไม่บังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามมาตรา 43 และมาตรา 44 ซึ่งเกิดจากผลของมาตรา 41 วรรคหนึ่ง ที่ทำให้คู่กรณีจะต้องปฏิบัติตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ แต่เนื่องจากอนุญาโตตุลาการเป็นการระงับข้อพิพาทโดยเอกชน คู่กรณีจึงต้องยื่นคำร้องต่อศาลให้บังคับตามคำชี้ขาดนั้น (สรวิศ ลิ้มปริงชี, 2545, น. 125-126) และลักษณะที่สาม อำนาจทบทวนเพื่อสั่งไม่รับอุทธรณ์คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น ตามมาตรา 45 วรรคหนึ่ง เมื่อคู่กรณีฝ่ายหนึ่งร้องขอให้บังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ และศาลชั้นต้นที่รับคดีไว้พิจารณานั้นได้มีคำสั่งหรือคำพิพากษาปฏิเสธไม่บังคับตามคำชี้ขาดดังกล่าว กรณีจึงห้ามมิให้คู่กรณีอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นอีก เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา 45 วรรคหนึ่ง (1) ถึง (5) ศาลจึงมีอำนาจสั่งรับอุทธรณ์ได้

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติที่เป็นที่มาของอำนาจทบทวนทั้ง 3 ลักษณะ ประกอบกับวัตถุประสงค์แห่งการทบทวนในแต่ละมาตรา จะเห็นได้ว่า มาตรา 40 วรรคสาม (1) และมาตรา 43 ซึ่งเป็นกรณีที่คู่กรณีมีภาระการพิสูจน์ ส่วนมาตรา 45 (3) (4) และ (5) ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลอาจยกขึ้นได้เอง มีวัตถุประสงค์แห่งการทบทวน ได้แก่ ความสามารถตามกฎหมายของคู่กรณีตามมาตรา 40 วรรคสาม (1) (ก) และมาตรา 43 (1) สถานะทางกฎหมายของสัญญาอนุญาโตตุลาการตามมาตรา 40 วรรคสาม (1) (ข) มาตรา 43 (2) กระบวนการขึ้นอนุญาโตตุลาการตามมาตรา 40 วรรคสาม (1) (ค) และมาตรา 43 (3) ข้อตกลงตามสัญญา

อนุญาโตตุลาการตามมาตรา 40 วรรคสาม (1) (ง) (จ) มาตรา 43 (4) (5) และสถานะทางกฎหมายของคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามมาตรา 43 (6) ซึ่งมีขอบเขตที่แน่ชัด อำนาจทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการของศาลปกครองตามบทบัญญัติดังกล่าวจึงอยู่ในขอบเขตอำนาจที่กำหนดอย่างชัดแจ้ง

2) ขอบเขตอำนาจของศาลปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 การที่ศาลปกครองจะมีอำนาจทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (6) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ประกอบมาตรา 9 และมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ได้นั้น ข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองจะต้องเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (4) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองเสียก่อน กล่าวคือ สัญญาพิพาทจะต้องเป็นสัญญาทางปกครองตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสัญญาพิพาทนั้นจะมีลักษณะสัญญาทางปกครอง แต่ศาลปกครองก็ไม่อาจรับคำร้องขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการไว้พิจารณาได้ หากปรากฏว่าเป็นคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ ตามมาตรา 40 ประกอบกับมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 (กฤติน ศรีรัฐ, 2560, น. 5)

1.2 ขอบเขตอำนาจของศาลปกครองในการทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่กำหนดอย่างคลุมเครือไม่ชัดแจ้ง

1.2.1 วัตถุประสงค์แห่งการทบทวน

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2562, น. 2-4) ได้กล่าวถึงความเห็นเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจศาลปกครองในการตรวจสอบคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการว่า มีความเห็นทางวิชาการที่ไม่ตรงกันอยู่ 2 ความเห็น ดังนี้ ความเห็นแรก ศาลปกครองมีอำนาจตรวจสอบคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในส่วนที่เป็นคำบังคับเท่านั้น โดยไม่อาจก้าวล่วงเข้าไปตรวจสอบในส่วนกระบวนการให้เหตุผลประกอบคำชี้ขาดได้ และความเห็นที่สอง นอกจากคำบังคับแล้ว ศาลปกครองยังสามารถตรวจสอบกระบวนการให้เหตุผลประกอบคำชี้ขาดได้อีกด้วย เนื่องจากผู้สนับสนุนความเห็นนี้เห็นว่า การจะพิจารณาว่าการยอมรับหรือการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการจะเป็นการขัดต่อความสงบ

เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือไม่ ศาลจะต้องตรวจสอบการให้เหตุผลของ อนุญาโตตุลาการด้วย ดังนั้น ศาลจึงสามารถตรวจสอบความถูกต้องของการตีความข้อกำหนด ของสัญญาพิพาทว่าได้คำนึงถึงกฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญาและเจตนารมณ์คู่สัญญาหรือไม่ ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องของการวินิจฉัยว่าตามข้อเท็จจริงแห่งข้อพิพาท แต่ไม่อาจ ทบทวนตรวจสอบดุลพินิจในการชี้แนะนักพยานหลักฐานของอนุญาโตตุลาการได้ จากสอง ความเห็นดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การค้นหาว่าขอบเขตอำนาจที่กำหนดอย่างคลุมเครือไม่ชัด แจ่มแจ้งหรือควรจะมีเพียงใดนั้น จะต้องแยกโครงสร้างคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเสียก่อน เพื่อพิจารณาต่อไปว่าศาลควรเข้าไปทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในส่วนใดบ้างจึง จะเหมาะสม โดยไม่ขัดต่อหลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาของสัญญาหรือหลัก ความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองจนเกินไป ผู้เขียนจึงจำแนกวัตถุประสงค์แห่ง การทบทวนออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) ส่วนที่เป็นกระบวนการได้มาซึ่งคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ผู้เขียน เห็นว่า กระบวนการดังกล่าวจะต้องเป็นกรณีที่หากไม่ดำเนินการแล้วส่งผลให้คำชี้ขาดที่เป็น ผลผลิตจากกระบวนการนั้นไม่ชอบด้วยหลักพื้นฐานของวิธีพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ (เสาวนีย์ อัครโรจน์, 2554, น. 147) เช่น อนุญาโตตุลาการต้องมีความเป็นกลาง การ ดำเนินการของอนุญาโตตุลาการต้องไม่เกินขอบเขตอำนาจตามสัญญาอนุญาโตตุลาการ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับขอบเขตอำนาจอันเป็นสาระสำคัญของอนุญาโตตุลาการ (Substantive Jurisdiction)

ตามมาตรา 66 มาตรา 67 และมาตรา 68 ของกฎหมายอนุญาโตตุลาการ 1996 ของระบบ กฎหมายอังกฤษ

2) ส่วนที่เป็นคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ (วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, 2562, น. 1) ได้แก่ (1) ส่วนที่เป็นการรับฟังและชี้แนะนักพยานหลักฐานของอนุญาโตตุลาการ (2) ส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายที่จะใช้ในการวินิจฉัยข้อพิพาทของอนุญาโตตุลาการ (3) ส่วนที่เป็นการวินิจฉัยข้อพิพาทของอนุญาโตตุลาการ และ (4) ส่วนที่เป็นคำบังคับของคำชี้ขาดของ อนุญาโตตุลาการ

1.2.2 ขอบเขตอำนาจที่กำหนดอย่างคลุมเครือไม่ชัดแจ่มแจ้งในระบบ กฎหมายต่างประเทศ

1) ระบบกฎหมายฝรั่งเศส เมื่อมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 2060 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง ที่กำหนดให้คู่กรณีสามารถตกลงใช้การอนุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของฝ่ายปกครองที่เป็นองค์การมหาชนทางอุตสาหกรรมหรือการค้าได้ต่อเมื่อมีการตรารัฐกฤษฎีกาอนุญาต ส่งผลให้ศาลปกครองเข้ามามีบทบาทในฐานะองค์กรที่มีอำนาจควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของคำชี้ขาดเกี่ยวกับข้อพิพาททางปกครอง อย่างไรก็ตาม เมื่อปรากฏว่าระบบกฎหมายฝรั่งเศสได้ยอมรับคำวินิจฉัยของศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรป (ECJ) การตรวจสอบคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการของศาลปกครองจึงสามารถกระทำได้อย่างจำกัด เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดให้กระทำได้หรือปรากฏว่าคำชี้ขาดเช่นนั้นขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (Sattar, (n.d.), pp. 7-9 อ้างถึงในนพรัตน์ อุดมโชคมงคล, 2561, น. 21-22)

ในการจะวินิจฉัยได้ว่าคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือไม่และมีขอบเขตอย่างไรนั้น มีความเห็นทางวิชาการขัดกันอยู่ 2 ความเห็น (วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, 2562, น. 3-6) คือ ความเห็นที่หนึ่ง เห็นควรให้ศาลทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในส่วนที่เป็นคำบังคับของคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเท่านั้น กล่าวคือ คำบังคับจะต้องละเมิดหลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีอย่างชัดแจ้ง จึงจะเพิกถอนคำชี้ขาดดังกล่าวได้ แนวคำพิพากษาที่สนับสนุน คือ คำพิพากษาของศาลฎีกา ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2014 และความเห็นที่สอง เห็นควรให้ศาลสามารถเข้าไปทบทวนกระบวนการให้เหตุผลประกอบคำชี้ขาดซึ่งเป็นวัตถุแห่งการทบทวนในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายที่จะใช้ในการวินิจฉัยข้อพิพาทของอนุญาโตตุลาการและส่วนที่เป็นการวินิจฉัยข้อพิพาทของอนุญาโตตุลาการ แนวคำพิพากษาที่สนับสนุน คือ คำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด (ประชุมใหญ่) ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน ค.ศ. 2016

2) ระบบกฎหมายเยอรมัน เนื่องจากมีหลักกฎหมายที่ให้อำนาจทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการแก่ศาลปกครองอย่างหลักรับประกันความคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของประชาชน และหลักทั่วไปในการฟ้องคดีทางปกครองต่อศาลปกครอง จึงมีปัญหาว่า ศาลปกครองสามารถหยิบยกประเด็นว่าด้วยสัญญาอนุญาโตตุลาการขึ้นมาพิจารณาเองได้หรือไม่ ซึ่งมีความเห็นทางวิชาการโต้แย้งกันอยู่ 2 ความเห็น ดังนี้ ความเห็นที่หนึ่ง ศาลปกครองมีอำนาจหยิบยกประเด็นเกี่ยวกับสัญญาอนุญาโตตุลาการขึ้นมาพิจารณา

เองได้ เนื่องจากศาลปกครองใช้วิธีพิจารณาคดีระบบไต่สวน จึงมีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงที่จะนำมาใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี (Sachentscheidungs Voraussetzungen) (มานิตย์ วงศ์เสรี, 2545, น. 86) ซึ่งคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดของสหพันธ์ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 1957 มีความเห็นไปในทางเดียวกันกับความเห็นนี้ (มานิตย์ วงศ์เสรี, 2545, น. 86-87) โดยวางหลักไว้ว่า การตรวจสอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของอนุญาโตตุลาการที่เกิดขึ้นโดยอาศัยข้อบังคับตามกฎหมายมหาชน ไม่จำกัดเฉพาะการหยิบยกประเด็นดังกล่าวขึ้นมาต่อสู้โดยคู่กรณีเท่านั้น ศาลปกครองมีอำนาจหยิบยกประเด็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของอนุญาโตตุลาการขึ้นมาตรวจสอบได้เอง และความเห็นที่สอง หากคู่กรณีไม่หยิบยกประเด็นเกี่ยวกับสัญญาอนุญาโตตุลาการหรือข้อตกลงว่าด้วยอนุญาโตตุลาการขึ้นมาต่อสู้ ศาลปกครองก็ไม่อาจหยิบยกประเด็นดังกล่าวขึ้นมาพิจารณาเองได้ เนื่องจากข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาอนุญาโตตุลาการมิได้เป็นเรื่องราวด้วยแนวทางในการฟ้องคดีต่อศาล (Rechtswegzuweisung) แต่เป็นข้อโต้แย้งในกระบวนการวิธีพิจารณาซึ่งศาลจะพิจารณาได้ต่อเมื่อคู่กรณียกขึ้นมากล่าวอ้าง (Ein Prozeßhindernis, das auf Einrede zu berücksichtigen sei) เท่านั้น (มานิตย์ วงศ์เสรี, 2545, น. 86) ความเห็นนี้มีคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดของสหพันธ์ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 1992 สนับสนุน อันเป็นการเปลี่ยนแนวคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดของสหพันธ์ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 1957 (มานิตย์ วงศ์เสรี, 2545, น. 86-89)

1.2.3 ขอบเขตอำนาจที่กำหนดอย่างคลุมเครือไม่ชัดเจนในระบบกฎหมายไทย

ขอบเขตอำนาจลักษณะดังกล่าวปรากฏในมาตรา 40 วรรคสาม (2) (ก) (ข) มาตรา 44 มาตรา 45 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ซึ่งประกอบด้วยเหตุที่คำชี้ขาดนั้นเกี่ยวกับข้อพิพาทที่ไม่สามารถจะระงับโดยอนุญาโตตุลาการได้ตามกฎหมาย และเหตุที่เกี่ยวกับปัญหาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน มีรายละเอียดดังนี้

1) ขอบเขตอำนาจของศาลปกครองตามเหตุที่คำชี้ขาดนั้นเกี่ยวกับข้อพิพาทที่ไม่สามารถจะระงับโดยอนุญาโตตุลาการได้ตามกฎหมาย ซึ่งปรากฏในมาตรา 40 วรรคสาม (2) (ก) และมาตรา 44 ดร. บุญอนันต์ วรรณพานิชย์ ได้มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการตีความคำว่า “ข้อพิพาทที่ไม่สามารถจะระงับโดยการอนุญาโตตุลาการได้ตามกฎหมาย” (บุญอนันต์

วรรณพานิชย์, 2562, น.251-252) ว่า ข้อพิพาทที่ไม่สามารถระงับโดยอนุญาโตตุลาการได้นั้นมีที่มาจากอนุสัญญานิวออร์ก 1958 มาตรา 2 (1) ที่กำหนดให้รัฐภาคียอมรับสัญญาอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทที่สามารถระงับโดยการอนุญาโตตุลาการได้ และมาตรา 5 (2) (a) ที่กำหนดให้ปฏิเสธการยอมรับและบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ หากปรากฏว่าข้อพิพาทนั้นไม่สามารถระงับได้โดยอนุญาโตตุลาการภายใต้กฎหมายของประเทศนั้น ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว การพิจารณาว่าข้อพิพาทใดจะถือเป็นข้อพิพาทที่ไม่สามารถจะระงับโดยอนุญาโตตุลาการได้ เป็นอำนาจหน้าที่ของศาล และจะต้องพิจารณาจากกฎหมาย โดยอาจเหมือนหรือแตกต่างกันในแต่ละระบบกฎหมาย

สำหรับระบบกฎหมายไทยนั้น ปัจจุบันยังไม่ปรากฏแนวคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ให้นิยามถ้อยคำดังกล่าว แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา 2 (1) และมาตรา 5 (2) (a) แห่งอนุสัญญานิวออร์ก 1958 ประกอบข้อสังเกตของ ดร. บุญนันท ช่างตัน ผู้เขียนเห็นว่า การจะพิจารณาว่าข้อพิพาทใดที่ไม่สามารถจะระงับโดยอนุญาโตตุลาการได้ตามกฎหมายนั้น ความเป็นไปได้ 2 ประการ ประการแรก จะต้องเป็นข้อพิพาทที่โดยสภาพหรือโดยลักษณะแล้วคู่กรณีไม่สามารถตกลงให้มีการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการได้ เนื่องจากจะเป็นการขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายกฎหมายหรือหลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างชัดแจ้ง กล่าวคือ ระบบกฎหมายของประเทศนั้น ๆ บังคับให้ต้องนำข้อพิพาทลักษณะดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษาของศาลซึ่งเป็นการระงับข้อพิพาทที่รัฐจัดให้มีขึ้น เช่น ข้อพิพาททางอาญา และประการที่สอง อาจเป็นกรณีที่ระบบกฎหมายไม่ยอมรับให้มีการระงับข้อพิพาทนั้นโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการหรือมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดแจ้งว่าข้อพิพาทเช่นนั้นไม่สามารถจะระงับโดยอนุญาโตตุลาการได้ เช่น มาตรา 2060 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส ที่บัญญัติห้ามมิให้มีการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการในเรื่องดังต่อไปนี้ (1) สถานะและความสามารถของบุคคล (2) การหย่าหรือการแยกกันอยู่ตามกฎหมายครอบครัว และ (3) ข้อพิพาทที่มีคู่กรณีเป็นฝ่ายปกครอง (ส่วนราชการและองค์การมหาชน) หรือข้อพิพาทเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย

2) ขอบเขตอำนาจของศาลปกครองตามเหตุที่เกี่ยวกับปัญหาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งปรากฏในมาตรา 40 วรรคสาม (2) (ข) มาตรา 44 มาตรา 45 วรรคหนึ่ง (1) และ (2)

ศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเสียงข้างมากในการประชุมครั้งที่ 4 - 7/2561 ได้กำหนดขอบเขตอำนาจของศาลปกครองในการตรวจสอบคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการว่า อำนาจของศาลปกครองไม่ได้จำกัดแต่เพียงการตรวจสอบคำชี้ขาดในส่วนที่เป็นคำบังคับว่าขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือไม่ แต่ศาลมีอำนาจทบทวนเหตุผลที่อนุญาโตตุลาการใช้ประกอบการจัดทำคำชี้ขาด เพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยว่าการยอมรับและการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ จะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือไม่ เพียงใด ซึ่งความเห็นตามมติที่ประชุมใหญ่อ้างอิงเป็นในทางเดียวกับความเห็นที่สองตามบันทึกความเห็นของศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. วรพจน์ อย่างชัดเจน และเมื่อพิจารณาคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 221 - 223/2562 (คดีโฮปเวลล์) ซึ่งวางหลักว่า การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการเป็นการระงับข้อพิพาทที่เกิดจากความสมัครใจและความประสงค์ร่วมกันของคู่กรณี กฎหมายจึงจำกัดเหตุที่ให้อำนาจทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเพื่อมิให้ศาลใช้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามปกติ การที่ศาลจะเพิกถอนคำชี้ขาดหรือปฏิเสธไม่บังคับตามคำชี้ขาด หรือการที่ศาลสูงจะทบทวนคำชี้ขาดหรือคำพิพากษาของศาลชั้นต้นจึงต้องเป็นไปตามมาตรา 40 มาตรา 43 มาตรา 44 และมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ผู้เขียนเห็นว่า แม้หลักดังกล่าวจะคล้ายคลึงกับแนวปฏิบัติตามมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ 4 - 7/2561 แต่การที่ศาลปกครองสูงสุดในคดีดังกล่าวได้ใช้คำว่า “มิใช่จะให้ศาลทบทวนหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้เป็นเช่นใดก็ได้เช่นในคดีที่ฟ้องต่อศาลตามปกติ” เสมือนกับว่าศาลปกครองต้องจำกัดอำนาจของตนให้มีลักษณะเป็น “การทบทวน” คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการมิให้ถึงขนาดเป็นการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายอันเป็นภารกิจตามปกติของศาลปกครองหรือใช้อำนาจในการระงับข้อพิพาทที่ทับซ้อนกับอำนาจหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการแต่อย่างใด

เพื่อค้นหาขอบเขตอำนาจตามเหตุดังกล่าวนี้ มีประเด็นต้องพิจารณาก่อนว่า ศาลปกครองได้นิยามคำว่า “ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” ไว้อย่างไร โดยศาลปกครองได้วางแนวทางว่า เป็นกรณีเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะหรือประชาชนโดยรวม หรือการทุจริตแสวงหาประโยชน์โดยไม่ชอบ และบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนจะต้องเป็น

บทบัญญัติที่ให้การคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งคู่กรณีจะแสดงเจตนาตกลงเป็นอย่างอื่นหรือไม่นำบทบัญญัตินั้นมาใช้บังคับไม่ได้ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ ร. 48/2555) นอกจากนี้ ยังรวมไปถึงกรณีที่มีการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กรณีที่กระทบกระเทือนถึงความมั่นคงของรัฐ เศรษฐกิจของประเทศ หรือความสงบสุขในสังคม (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 1054/2558) ซึ่งดร. บุญอนันต์ (2562, น. 266) มีข้อสังเกตว่า ศาลปกครองได้เชื่อมโยงหลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนกับการปกป้องคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ประโยชน์ส่วนรวม การบริการสาธารณะ ความมั่นคงปลอดภัยของประชาชน และการจัดการทุจริต

สำหรับกรณีใดบ้างเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนนั้น ผู้เขียนได้จัดกลุ่มคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองตามลักษณะของอำนาจบททวนทั้ง 3 ลักษณะดังที่ได้กล่าวมาแล้วในขอบเขตอำนาจที่กำหนดอย่างชัดเจนดังนี้

ลักษณะที่หนึ่ง อำนาจบททวนเพื่อเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามมาตรา 40 วรรคสาม (2) (ข) ซึ่งการยอมรับหรือการบังคับตามคำชี้ขาดที่ศาลปกครองเห็นว่าเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และนำไปสู่การเพิกถอนคำชี้ขาดดังกล่าว เช่น คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของการจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในขอบเขตอำนาจและความรับผิดชอบของรัฐ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 349/2549) คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่ให้ผู้ร้องชำระเงินในส่วนที่เป็นดอกเบี้ยทั้งที่ผู้คัดค้านไม่มีสิทธิได้ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 18/2557) กรณีที่ผู้ร้องได้เสนอข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองต่ออนุญาโตตุลาการเมื่อพ้นระยะเวลาการฟ้องคดี (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 133/2560)

ลักษณะที่สอง อำนาจบททวนเพื่อบังคับไม่บังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามมาตรา 44

ลักษณะที่สาม อำนาจบททวนเพื่อสั่งไม่รับอุทธรณ์คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นของศาลปกครองสูงสุด ตามมาตรา 45 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) ซึ่งเป็นเหตุที่ศาลยกพิจารณาขึ้นได้เอง กรณีนี้ศาลปกครองสูงสุดต้องสั่งไม่รับอุทธรณ์ดังกล่าวเว้นแต่ปรากฏเหตุที่เกี่ยวกับปัญหาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน 2 เหตุ

ได้แก่ (1) การยอมรับหรือการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และ (2) คำสั่งหรือคำพิพากษานั้นฝ่าฝืนต่อบทกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน

การยอมรับหรือการบังคับตามคำชี้ขาดที่ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และนำไปสู่การสั่งรับอุทธรณ์ของคู่กรณีไว้พิจารณา เช่น คำชี้ขาดที่ให้ผู้ร้องชำระค่าปรับสูงเกินส่วน (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 108/2553) อนุญาโตตุลาการมิได้เปิดโอกาสให้คู่กรณีนำสืบพยานหลักฐานและเสนอข้ออ้างข้อต่อสู้ของตน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 380/2560)

สำหรับบทกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนคือบทกฎหมายลักษณะใด ศาลปกครองได้วางแนวการตีความถ้อยคำดังกล่าวไว้ว่า จะต้องเป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองผลประโยชน์ของส่วนรวม คู่กรณีจะแสดงเจตนาตกลงเป็นอย่างอื่นหรือยกเลิกไม่นำบทบัญญัตินั้นมาใช้บังคับไม่ได้ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 48/2555)

จากการศึกษาแนวคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองที่เกี่ยวข้อง มีประเด็นที่น่าสนใจในการนำวัตถุแห่งการทบทวนมาพิจารณาประกอบการวินิจฉัยของศาลปกครอง ดังนี้

ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 349/2549 ตามที่ คณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำชี้ขาดในประเด็นผู้ร้องปฏิบัติผิดสัญญาที่ทำไว้กับผู้คัดค้านหรือไม่ ผู้คัดค้านได้รับผลกระทบต่อฐานะทางการเงินอย่างรุนแรง และเป็นไปตามเงื่อนไขตามข้อ 5 วรรคสี่ ของสัญญาเข้าร่วมงานฯ ศาลปกครองสูงสุดได้ตั้งประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า ข้อ 5 วรรคสี่ ของสัญญาเข้าร่วมงานฯ มีผลผูกพันตามกฎหมายหรือไม่ โดยวินิจฉัยว่าการเพิ่มเติมข้อ 5 วรรคสี่ เข้าไว้ในสัญญาเข้าร่วมงานฯ มิได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี จึงขัดต่อมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535 สัญญาเข้าร่วมงานฯ ข้อ 5 วรรคสี่ จึงไม่มีผลผูกพันรัฐตามกฎหมาย ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลเข้าไปทบทวนคำชี้ขาดในส่วนที่เป็นการวินิจฉัยข้อพิพาทของอนุญาโตตุลาการ ผู้เขียนเห็นว่า การวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดในคดีนี้เป็นเข้าไปตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของข้อกำหนดตามสัญญาหลักอันเป็นอำนาจหน้าที่ตามปกติของศาลปกครองและอยู่ในอำนาจของอนุญาโตตุลาการ

ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 932 - 933/2561 ศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเสียงข้างมากได้ทบทวนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการในส่วนที่เป็นคำบังคับเท่านั้นว่าไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน แตกต่างจากความเห็นแย้งท้ายคำพิพากษาดังกล่าวที่ตุลาการศาลปกครองสูงสุดเสียงข้างน้อยที่วินิจฉัยว่า เมื่อวิศวกรอิสระยังมิได้ทำการพิจารณาว่า ทางยกระดับดอนเมือง – โทลล์เวย์ ช่วงต่อขยายไปถึงรังสิต ได้แย่งรถส่วนหนึ่งไปจากทางด่วนบางปะอิน – ปากเกร็ด จนทำให้ปริมาณการจราจรที่ใช้ทางด่วนบางปะอิน – ปากเกร็ด หรือรายได้ที่จะได้รับการใช้ทางด่วนบางปะอิน – ปากเกร็ด ลดลงในอัตราเท่ากับหรือเกินกว่าร้อยละ 5 ของปริมาณการจราจรหรือรายได้ที่ได้ประมาณการไว้ในปี พ.ศ. 2542 และปี พ.ศ. 2543 หรือไม่ การที่อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดให้การทางพิเศษแห่งประเทศไทยชำระเงินค่าชดเชยรายได้ที่ลดลงจากประมาณการให้แก่บริษัทตามคำวินิจฉัยของวิศวกรอิสระจึงเป็นการวินิจฉัยชี้ขาดที่ไม่เป็นไปตามข้อสัญญา ขัดกับมาตรา 34 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 และส่งผลให้การทางพิเศษแห่งประเทศไทยต้องชำระเงินชดเชยรายได้ดังกล่าวให้แก่บริษัท ทางด่วนพิเศษกรุงเทพเหนือ จำกัด ทั้งที่ไม่เป็นหน้าที่ตามสัญญาที่จะต้องชำระ กรณีจึงเป็นการทบทวนคำชี้ขาดในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายหรือข้อกำหนดในสัญญาที่จะใช้ในการวินิจฉัยข้อพิพาทของอนุญาโตตุลาการและส่วนที่เป็นการวินิจฉัยข้อพิพาทของอนุญาโตตุลาการ รวมทั้งเป็นการทบทวนกระบวนการได้มาซึ่งคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

1.2.4 ขอบเขตอำนาจของศาลยุติธรรมที่กำหนดอย่างคลุมเครือไม่ชัดเจนในระบบกฎหมายไทย

ขอบเขตอำนาจลักษณะดังกล่าวปรากฏในมาตรา 40 วรรคสาม (2) (ก) (ข) มาตรา 44 มาตรา 45 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 เช่นเดียวกับขอบเขตอำนาจของศาลปกครอง ซึ่งประกอบด้วยเหตุที่คำชี้ขาดนั้นเกี่ยวกับข้อพิพาทที่ไม่สามารถจะระงับโดยอนุญาโตตุลาการได้ตามกฎหมาย และเหตุที่เกี่ยวกับปัญหาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน มีรายละเอียดดังนี้

1) ขอบเขตอำนาจของศาลยุติธรรมตามเหตุที่คำชี้ขาดนั้นเกี่ยวกับข้อพิพาทที่ไม่สามารถจะระงับโดยอนุญาโตตุลาการได้ตามกฎหมาย ตามมาตรา 40 วรรคสาม (2) (ก) และมาตรา 44 ซึ่งกรณีที่ศาลยุติธรรมเห็นว่าเป็นข้อพิพาทที่ไม่สามารถจะระงับโดย

การอนุญาตตุลาการได้ตามกฎหมาย เช่น กรณีคู่สัญญาไม่ได้ทำข้อตกลงเกี่ยวกับรายละเอียดของงานเพิ่มเป็นลายลักษณ์อักษรและนำข้อพิพาทเกี่ยวกับงานเพิ่มดังกล่าวเสนอให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาด ถือว่า ยังไม่มีสัญญาอนุญาตตุลาการในข้อพิพาทเกี่ยวกับงานเพิ่มส่วนดังกล่าว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7150/2561)

2) ขอบเขตอำนาจของศาลยุติธรรมตามเหตุที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบกับอำนาจของศาลปกครอง ผู้เขียนอาศัยการจัดกลุ่มคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองตามลักษณะของอำนาจทบทวน ทั้ง 3 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่หนึ่ง อำนาจทบทวนเพื่อเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการตามมาตรา 40 วรรคสาม (2) (ข) ซึ่งการยอมรับหรือการบังคับตามคำชี้ขาดที่ศาลยุติธรรมเห็นว่าเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และนำไปสู่การเพิกถอนคำชี้ขาดดังกล่าว เช่น ศาลชั้นต้นเข้าไปวินิจฉัยเนื้อหาในประเด็นข้อพิพาทที่เป็นอำนาจหน้าที่ของอนุญาตตุลาการโดยเฉพาะ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1875/2556) กรณีอนุญาตตุลาการกำหนดดอกเบี้ยให้ผู้ร้องชำระดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าที่ผู้คัดค้านมีสิทธิได้รับตามกฎหมาย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8265/2559) อนุญาตตุลาการวินิจฉัยโดยปรับบทกฎหมายไม่ถูกต้อง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 920/2563) ข้อตกลงที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6025/2561) ประเด็นความเป็นกลางและอิสระของอนุญาตตุลาการ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3542/2561)

ลักษณะที่สอง อำนาจทบทวนเพื่อบังคับไม่บังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการ มาตรา 44 ซึ่งการบังคับตามคำชี้ขาดที่ศาลยุติธรรมเห็นว่าเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และนำไปสู่การสั่งบังคับไม่บังคับตามคำชี้ขาดดังกล่าว นั้น เช่น มีการโต้แย้งว่าคู่กรณีฝ่ายหนึ่งใช้อำนาจกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7277/2549) คำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการที่ไม่เป็นไปตามสัญญาที่กำหนดสิทธิหน้าที่ระหว่างคู่กรณี (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1730/2555) การคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิติด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 500-501/2565)

ลักษณะที่สาม อำนาจทบทวนเพื่อสั่งไม่รับอุทธรณ์คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลชั้นต้นของศาลฎีกา ตามมาตรา 45 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) กรณีนี้ศาลฎีกาต้องสั่งไม่รับอุทธรณ์ดังกล่าว เว้นแต่ปรากฏเหตุที่เกี่ยวกับปัญหาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน 2 เหตุ ได้แก่ (1) การยอมรับหรือการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และ (2) คำสั่งหรือคำพิพากษานั้นฝ่าฝืนต่อบทกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน

การยอมรับหรือการบังคับตามคำชี้ขาดที่ศาลยุติธรรมเห็นว่าเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และนำไปสู่การสั่งรับอุทธรณ์ของคู่กรณีไว้พิจารณา เช่น อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยโดยปรับกฎหมายไม่ถูกต้อง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2557/2559)

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลยุติธรรมถือว่าเป็นบทบัญญัติอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2503/2552) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 วรรคสอง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 500-501/2565) กรณีไม่ปฏิบัติตามบทกฎหมายว่าด้วยการพิจารณาคดีตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3385/2555)

2. การตีความหลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนกับการกำหนดขอบเขตอำนาจของศาลปกครองในการทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

2.1 การตีความของระบบกฎหมายต่างประเทศ

2.1.1 ระบบกฎหมายฝรั่งเศส

ตามแนวความคิดว่าด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน (*l'ordre public*)

ความสงบเรียบร้อยของประชาชนครอบคลุมบรรดาคุณค่าทั้งหลายที่เป็นแก่นสำคัญของเจตจำนงร่วมกันของสังคมและของระบบกฎหมาย ซึ่งประกอบไปด้วยความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย รวมทั้งความสะอาดและอนามัย (Stim, (n.d) อ้างถึงในบุญอนันต์ วรรณพานิชย์, 2562, น. 265) ซึ่งระบบกฎหมายฝรั่งเศสได้แบ่งความสงบเรียบร้อยของประชาชนเป็นความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่เป็นสารบัญญัติและวิธีบัญญัติ (เสาวนีย์ อัสวโรจน์, 2560,

น. 43) สำหรับความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่เป็นสารบัญญัติ เช่น กรณีเกี่ยวกับสินบน หลักพื้นฐานของกฎหมายแข่งขันทางการค้า หลักกฎหมายล้มละลายในกรณีที่มีการฟ้องคดีบุคคลที่อยู่ภายใต้กระบวนการล้มละลาย คำชี้ขาดที่มีลักษณะขัดกับคำพิพากษาที่มีอยู่และระบุให้บังคับได้ในฝรั่งเศส ส่วนความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่เป็นวิธีบัญญัตินั้น เช่น คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่สามารถคัดค้านได้ด้วยเหตุฝ่าฝืนความสงบเรียบร้อยของประชาชน ฝ่าฝืนหลักวิธีพิจารณาชั้นพื้นฐานอันเป็นรากฐาน

2.1.2 ระบบกฎหมายเยอรมัน

ศาลสูงเยอรมันได้ให้นิยามของหลักความสงบเรียบร้อยของประชาชนไว้ว่า เป็นความบกพร่องอย่างรุนแรงซึ่งกระทบต่อรากฐานของชีวิตในทางเศรษฐกิจและสาธารณะ หรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับหลักการพื้นฐานอย่างยิ่งในชีวิตที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสาธารณะ หรือหลักการพื้นฐานของความเป็นระเบียบทางกฎหมายของเยอรมัน (เสาวนีย์ อัสวโรจน์, 2560, น. 45) ซึ่งระบบกฎหมายเยอรมันได้แบ่งความสงบเรียบร้อยของประชาชนเป็นความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่เป็นสารบัญญัติและที่เป็นวิธีบัญญัติ (เสาวนีย์ อัสวโรจน์, 2560, น. 47-49) สำหรับความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่เป็นสารบัญญัติ เช่น การฝ่าฝืนหลักสัญญาต้องเป็นสัญญา การผิดกฎหมายเรื่องการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา การฝ่าฝืนกฎหมายต่อต้านการผูกขาดของเยอรมันและสหภาพยุโรป การฝ่าฝืนหลักการดำเนินการโดยชอบของอนุญาโตตุลาการในทางกฎหมายรัฐธรรมนูญเยอรมัน ส่วนความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่เป็นวิธีบัญญัตินั้น เช่น หากไม่มีความบกพร่องอย่างร้ายแรงที่กระทบถึงรากฐานของชีวิตทางเศรษฐกิจหรือสาธารณะก็ไม่ถึงขั้นฝ่าฝืนความสงบเรียบร้อยของประชาชน

2.1.3 ระบบกฎหมายสหรัฐอเมริกา

แม้สหรัฐอเมริกาจะเป็นประเทศที่อยู่ในสกุลกฎหมายคอมมอนลอว์ แต่เมื่อประเทศดังกล่าวเป็นประเทศภาคีของอนุสัญญานิวยอร์ก 1958 รวมทั้งได้นำอนุสัญญานิวยอร์ก 1958 และกฎหมายต้นแบบอันชิทรอล มาปรับใช้ในประเทศของตน จึงน่าสนใจว่า ระบบกฎหมายสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มในการตีความคำว่า “นโยบายสาธารณะ (Public Policy)” อย่างไร และสามารถนำมาปรับใช้การตีความคำว่า “ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” ในระบบกฎหมายไทยได้มากน้อยเพียงใด

สำหรับความหมายของคำว่า “นโยบายสาธารณะ” นั้น ในระบบกฎหมายสหรัฐอเมริกายังไม่มีนิยามถ้อยคำดังกล่าวแต่อย่างใด โดยศาลในระบบกฎหมายสหรัฐอเมริกาเห็นว่า การปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาด ตลอดจนการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการจะกระทำได้เฉพาะกรณีที่เป็นกรณีที่มีการละเมิดต่อหลักความยุติธรรมพื้นฐานและศีลธรรมอันดีของประชาชน (สุชนวี รักตประจิต, 2561, น. 15) ซึ่งกรณีที่ศาลเห็นว่าข้อโต้แย้งหรือข้อต่อสู้ของคู่กรณีเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ เช่น อัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้น ไม่ให้อีกฝ่ายได้ต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการกระทำเกินขอบเขตอำนาจหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการ คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่ถูกเพิกถอนแล้วไม่อาจบังคับได้ มีการจ่ายเงินให้แก่อนุญาโตตุลาการมากกว่าจำนวนตามปกติ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการจะขัดต่อนโยบายสาธารณะของสหรัฐอเมริกา แต่หากปรากฏว่า คำชี้ขาดนั้นขัดต่อนโยบายสาธารณะเพียงบางส่วน ศาลก็สามารถรับบังคับตามคำชี้ขาดดังกล่าวในส่วนอื่นที่ไม่ขัดต่อนโยบายสาธารณะได้ไม่จำเป็นต้องทำลายผลของคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่บกพร่องทั้งหมดแต่อย่างใด นอกจากนี้ คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่ถูกเพิกถอนแล้วไม่อาจบังคับได้เนื่องจากการขัดต่อนโยบายสาธารณะของระบบกฎหมายสหรัฐอเมริกา เว้นแต่จะมีกรณีพิเศษ (Extraordinary Circumstances) กล่าวคือ ปรากฏว่าการดำเนินการของอนุญาโตตุลาการขัดต่อแนวคิดความยุติธรรมขั้นพื้นฐาน ศาลจึงจะรับรองคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการนั้นได้ (สุชนวี รักตประจิต, 2561, น. 13) จึงเห็นได้ว่า การตีความหลักนโยบายสาธารณะตามกฎหมายภายในประเทศของระบบกฎหมายสหรัฐอเมริกายึดโยงกับหลักความยุติธรรมพื้นฐานและศีลธรรมอันดีของประชาชน หลักดังกล่าวจึงเป็นนโยบายสาธารณะของระบบกฎหมายสหรัฐอเมริกา และส่งผลให้แนวโน้มในการใช้อำนาจที่มีลักษณะเป็นการเพิกถอนหรือปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการมีค่อนข้างน้อย เว้นแต่จะปรากฏแก่ศาลว่าคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการหรือกระบวนการได้มาซึ่งคำชี้ขาดขัดต่อหลักความยุติธรรมพื้นฐานและศีลธรรมอันดีของประชาชน

2.2 การตีความของระบบกฎหมายไทย

ศาลปกครองและศาลยุติธรรมต่างเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นภายในรัฐหรือระหว่างประเทศตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีการกิจและวิธีพิจารณาคดีที่แตกต่างกันไปตามลักษณะคดีพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของตน

อย่างไรก็ดี ศาลปกครองและศาลยุติธรรมเป็นองค์กรศาลที่อยู่ในระบบกฎหมายเดียวกัน จึงทำให้การตีความหลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนของทั้งสองศาลดังกล่าวมีความเหมือนและแตกต่างกัน โดยส่วนที่เหมือนกันนั้น จะเป็นกรณีอันเกี่ยวข้องกับกระบวนการได้มาซึ่งคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการอันยึดโยงกับหลักความยุติธรรมของการอนุญาโตตุลาการขั้นพื้นฐานดังที่ปรากฏในบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือเป็นแนวปฏิบัติในการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ หากปรากฏว่าอนุญาโตตุลาการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยไม่ชอบด้วยหลักความยุติธรรมของการอนุญาโตตุลาการขั้นพื้นฐาน อาจเป็นเหตุให้ศาลปกครองหรือศาลยุติธรรมเข้ามามีบทบาทในการทบทวนคำชี้ขาดและทำลายผลแห่งคำชี้ขาดนั้นโดยการเพิกถอนหรือปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาด แล้วแต่กรณี นอกจากนี้ ยังปรากฏเหตุที่ทั้งศาลปกครองและศาลยุติธรรมถือเป็นปัญหาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนเหมือนกัน เช่น ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับอายุความการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด ปรับบทกฎหมายไม่ถูกต้อง เป็นต้น สำหรับส่วนที่แตกต่างกันนั้น แม้ศาลปกครองและศาลยุติธรรมจะมีแนวทางการตีความหลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนคล้ายคลึงกัน แต่เมื่อพิจารณาการตีความถ้อยคำดังกล่าวของทั้งสองศาลในทางปฏิบัติแล้วจะเห็นได้ว่า ศาลปกครองมีแนวโน้มการตีความความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนที่กว้างกว่าศาลยุติธรรม ดังจะเห็นได้จากการนำหลักกฎหมายปกครอง เช่น หลักการจัดทำบริการสาธารณะ มาใช้ประกอบการวินิจฉัยเพื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งที่มีลักษณะเป็นการทำลายผลของคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ โดยไม่ปรากฏแนวทางการทบทวนคำชี้ขาดเช่นนี้ในคำพิพากษาของศาลยุติธรรม

จากการเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่างของการตีความคำว่าหลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างในการตีความถ้อยคำดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของแต่ละศาลได้เป็นอย่างดี บางกรณีศาลปกครองอาจนำแนวทางการตีความหลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนของศาลยุติธรรมมาปรับใช้ได้ แต่บางกรณีก็ไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้ เนื่องจากลักษณะคดีพิพาทที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นฐานะของคู่กรณี วิธีพิจารณาคดี ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากคดีพิพาท หรือภารกิจหลักของแต่ละศาลนั่นเอง

บทสรุป (Conclusion)

อำนาจทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการของศาลปกครองไม่ควรทับซ้อนอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทของอนุญาโตตุลาการ กล่าวคือ แม้ศาลปกครองจะมีการกักในการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองหรือคุ้มครองสิทธิของประชาชนจากการถูกละเมิดโดยอำนาจมหาชนก็ตาม แต่เนื่องจากสัญญาอนุญาโตตุลาการเกิดจากการตกลงกันระหว่างคู่กรณีทั้งสองฝ่าย ศาลปกครองจึงต้องเคารพการตกลงเช่นนั้นว่านั้นตามหลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา โดยจะต้องลดบทบาทในฐานะองค์กรที่มีอำนาจตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองลง คงเหลือแต่องค์กรที่มีหน้าที่ทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามที่กำหนดในตามมาตรา 40 วรรคสาม มาตรา 43 มาตรา 44 และมาตรา 45 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 กรณีจึงมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อไปว่า ศาลปกครองควรเข้าไปทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการอย่างไร จึงจะเหมาะสม เมื่อพิจารณาสองความเห็นตามบันทึกความเห็นของศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ หากเป็นขอบเขตอำนาจที่กำหนดอย่างชัดเจน ศาลปกครองจะสามารถทบทวนคำชี้ขาดนั้นตามเหตุที่ปรากฏในมาตรา 40 วรรคสาม (1) มาตรา 43 มาตรา 45 (3) ถึง (5) แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 แต่หากเป็นขอบเขตอำนาจที่กำหนดอย่างคลุมเครือไม่ชัดเจน การจำกัดอำนาจทบทวนเฉพาะวัตถุแห่งการทบทวนส่วนใดส่วนหนึ่งจึงสามารถกระทำได้ยาก ผู้เขียนจึงเห็นด้วยกับความเห็นที่สองตามบันทึกความเห็นของศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. วรพจน์ บางส่วน กล่าวคือ ศาลอาจเข้าไปทบทวนคำชี้ขาดหลาย ๆ ส่วนได้ โดยผู้เขียนมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การตีความคำว่าความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่ ศาลจะใช้อำนาจเพิกถอนหรือปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ควรเป็นการตีความอย่างแคบและต้องเป็นกรณีที่ปรากฏต่อศาลว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรงถึงขนาดที่หากยอมรับหรือบังคับตามคำชี้ขาดนั้นจะเกิดผลร้ายยากที่จะเยียวยา ทั้งนี้ อาจนำหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานและศีลธรรมอันดีของประชาชนของระบบกฎหมายสหรัฐอเมริกา มาปรับใช้

2. ควรจำกัดขอบเขตวัตถุแห่งการทบทวน โดยศาลไม่ควรเข้าไปทบทวนคำชี้ขาดในส่วนที่เป็นการรับฟังและชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานและส่วนที่เป็นการวินิจฉัยข้อพิพาท

ของอนุญาโตตุลาการซึ่งเป็นอำนาจของอนุญาโตตุลาการโดยแท้ แต่หากปรากฏแก่ศาลว่า คำชี้ขาดในส่วนดังกล่าวมีข้อบกพร่องอย่างร้ายแรงในอันที่จะทำให้การยอมรับหรือการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ศาลอาจเข้าไปทบทวนได้ ทั้งนี้ ให้ศาลใช้ดุลพินิจพิจารณาเป็นรายกรณีไป

3. ออานำหลักการรับประกันความคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของประชาชนตามมาตรา 19 (4) แห่งกฎหมายพื้นฐานเยอรมัน และหลักการรับประกันการนำคดีไปฟ้องต่อศาลตามมาตรา 40 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความคดีปกครองเยอรมัน มาปรับใช้ในระบบกฎหมายไทยได้ อย่างไรก็ดี แม้อำนาจของศาลปกครองจะเข้มแข็งขึ้น แต่การทบทวนตรวจสอบคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการจะต้องคำนึงถึงหลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาของเอกชน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า หลักดังกล่าวคือบทจำกัดอำนาจทบทวนที่สำคัญที่สุด

4. ศาลปกครองและศาลยุติธรรมในฐานะเป็นศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองหรือสัญญาทางแพ่งของฝ่ายปกครอง ตามลำดับ ควรใช้และตีความบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจทบทวนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการอย่างเคร่งครัด หรือหากจะกำหนดแนวปฏิบัติในการใช้อำนาจนอกเหนือที่บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวก็ควรใช้แนวปฏิบัติเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กฤตินี ศรีรัฐ. (2560). การเพิกถอนคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ. **จดหมายข่าว อนุญาโตตุลาการ**, 2(2), หน้า 5.
- นพรัตน์ อุดมโชคมงคล. (2561).การเพิกถอนคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการ: ขอบเขตของศาลปกครองในการตรวจสอบคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการ. (รายงานการศึกษาส่วนบุคคล).กรุงเทพฯ: กลุ่มสนับสนุนวิชาการคดีปกครอง สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาล ปกครอง.
- บุญอนันต์ วรรณพานิชย์. (2562).เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการฝึกอบรมตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้นผู้เข้ารับตำแหน่งใหม่ รุ่นที่ 1 เรื่อง สัมมนาคดีปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง : คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

**และสัมมนาคดีปกครองเรื่องต่าง ๆ : คดีพิพาทเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาท
โดยอนุญาโตตุลาการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลปกครอง.**

มานิตย์ วงศ์เสรี. (2545). **หลักการว่าด้วยสัญญาทางปกครองของประเทศเยอรมัน.**

กรุงเทพฯ:สวัสดิการด้านการฝึกอบรม สำนักงานศาลปกครอง.

สรวิศ ลิ้มปรงชี. (2545). **อนุญาโตตุลาการตามกฎหมายใหม่กับการระงับข้อพิพาท. กรุงเทพฯ:
นิติรัฐ.**

สุขฉวี รักตประจิต. (2561). **เหตุแห่งการเพิกถอนคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการของ
ต่างประเทศ: ศึกษาเฉพาะกรณีสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา.**

เสาวนีย์ อัสวโรจน์. (2554). **คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยวิธีการระงับข้อพิพาททางธุรกิจ
โดยการอนุญาโตตุลาการ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**

เสาวนีย์ อัสวโรจน์. (2560). **แนวทางการตีความของศาลภายใต้หลักความสงบเรียบร้อย
และศีลธรรมอันดีของประชาชนตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.
2545.(รายงานวิจัยเสนอต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ). กรุงเทพฯ: สถาบัน
อนุญาโตตุลาการ.**

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2562). **บันทึกความเห็นเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจของศาลปกครอง ใน
การตรวจสอบว่าการยอมรับหรือการบังคับตามคำชี้ขาดของคณะ
อนุญาโตตุลาการจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ
ประชาชน หรือไม่.**

LexisNexis. **57.2 Substantive jurisdiction.** Retrieved May 14, 2023, from
[https://www.lexisnexis.co.uk/legal/commentary/efp/arbitration-
alternative-dispute-resolution-vol-3-1/57-2-substantive-jurisdiction.](https://www.lexisnexis.co.uk/legal/commentary/efp/arbitration-alternative-dispute-resolution-vol-3-1/57-2-substantive-jurisdiction)

ปัจจัยที่มีผลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี

The Willingness to Pay for Purchase of Electric Vehicles of Consumer in Nonthaburi

ธนกรฐ โชควรทรัพย์¹ จินฉน์ชญา รณิดา² ศุภานิช คำบุศย์³ และดำรงศักดิ์ เครือแก้ว⁴

Thanakrit Chokworasup, Jinchaya Ranida, Supanich Kumboosya and

Damrongsak Kruakeaw

Received: May 9, 2023 Revised: July 20, 2023 Accepted: October 16, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคที่เลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้าในเขตจังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยมีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.923 และผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) เท่ากับ 0.941 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลวิจัยพบว่า ผู้บริโภคมีความเต็มใจจ่ายเงินซื้อรถยนต์ไฟฟ้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.769$, S.D. = 0.470) และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภค อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.719$, S.D. = 0.444) สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านความคุ้มค่า และด้านคุณลักษณะที่น่าสนใจของรถยนต์ไฟฟ้า ส่งผลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยรวม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วน

¹สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E-mail: a.dt20@icloud.com

²สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E-mail: pitax555@gmail.com

³สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E-mail: supanich.kbs@gmail.com

⁴สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E-mail: Kruakeaw@hotmail.com

ปัจจัยด้านความคุ้มค่า และด้านเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้า ส่งผลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ขณะที่ปัจจัยด้านกลุ่มอ้างอิง ส่งผลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี การประเมินทางเลือก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และพบว่า ปัจจัยด้านความคุ้มค่า ด้านเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้า ด้านกลุ่มอ้างอิง ด้านคุณลักษณะที่น่าสนใจของรถยนต์ไฟฟ้า และด้านความกังวลต่อสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านการตัดสินใจซื้อ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: ความเต็มใจจ่าย รถยนต์ไฟฟ้า ผู้บริโภค

Abstract

This research aims to study the willingness to Pay for purchase of electric vehicles of consumer in Nonthaburi province and to study factors affected the willingness to Pay for purchase of electric vehicles of consumer in Nonthaburi province. The data collected by questionnaires, testing with stakeholders 400 consumers who purchase electric vehicles in Nonthaburi. The research sampling was accidental sampling. The index of item-objective congruence (IOC) was 0.923 and reliability value of 0.971. The statistical analyzed data were frequency, percentage, mean, standard deviation and Multiple linear regression analysis.

Results of the research showed that the consumer had willingness to pay for purchase electric vehicles at a high level ($\bar{x} = 3.769$, S.D. = 0.470) and factors influenced decision electric vehicles of consumers was at a high level ($\bar{x} = 3.719$, S.D. = 0.444). The hypothesis testing revealed that the worthiness factor and interesting features of electric vehicles factor affected the willingness to pay for purchase electric vehicles of consumer with statistically significant at 0.05 level. The worthiness factor and electric vehicles technology factors affected the willingness to pay for purchase electric vehicles of consumer on awareness of

need aspects at 0.05 level of statistically significant. The social factor affected the willingness to pay for purchase electric vehicles of consumer on alternative assessment aspects with significant statistical at 0.05 level. And found that worthiness factors, electric vehicles technology factors, social factors and concerned about the environment factors affected significantly the willingness to pay for purchase electric vehicles of consumer on purchasing decision aspects with statistical at 0.05 level.

Keywords: Willingness to pay, electric vehicles, consumer

บทนำ

รถยนต์ไฟฟ้าเป็นนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อการขับเคลื่อนรถยนต์โดยใช้พลังงานไฟฟ้า ซึ่งมีข้อดีที่มากมายได้แก่ มีความเงียบ เนื่องจากรถยนต์ไฟฟ้าใช้พลังงานไฟฟ้าจากแบตเตอรี่ในการขับเคลื่อนทำให้เสียงของการทำงานเงียบกว่ารถยนต์ที่ใช้น้ำมันเชื้อเพลิงหลายเท่า มีความประหยัดค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุง เนื่องจากรถยนต์ไฟฟ้ามีค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาน้อยกว่า เพราะไม่มีเครื่องยนต์และไม่ต้องเปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่อง และสามารถลดมลภาวะของโลกเพราะไม่มีการเผาไหม้ของเครื่องยนต์ที่ก่อให้เกิดไอเสียที่สร้างมลภาวะทางอากาศนำไปสู่ภาวะโลกร้อน อีกทั้งรถยนต์ไฟฟ้ายังสามารถชาร์จแบตเตอรี่ได้ที่บ้าน เนื่องจากเทคโนโลยีการชาร์จในปัจจุบันสามารถติดตั้งตู้ชาร์จได้ที่บ้าน อีกทั้งภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยลดต้นทุนแบตเตอรี่ควบคู่กับมาตรการลดอัตราภาษีประจำปีสำหรับรถยนต์พลังงานไฟฟ้าที่จดทะเบียนระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2565 ถึง 30 กันยายน 2568 ลงถึง 80% ของอัตราที่กำหนดตามกฎหมายเป็นระยะเวลา 1 ปี รวมถึงมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการผลิตส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การร่วมมือกับภาคเอกชนพัฒนาจุดชาร์จรถยนต์พลังงานไฟฟ้าให้ครอบคลุมทั่วประเทศเพื่อให้ผู้ใช้รถยนต์พลังงานไฟฟ้าได้รับความสะดวกสบายและสามารถเข้ารับบริการได้ทุกที่ที่ต้องการเพื่อให้ผู้ใช้รถยนต์ไฟฟ้าสามารถเดินทางไกลได้ด้วยความอุ่นใจไม่ต่างจากรถยนต์ที่ใช้น้ำมันเชื้อเพลิง ตลอดจนเป็นการรองรับการเติบโตอย่างรวดเร็วของผู้ใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าในอนาคต (สถาบันวิจัยและพัฒนาพลังงานนครพิงค์, 2564) ซึ่งในปัจจุบันรถยนต์ไฟฟ้ามีการจำหน่ายแล้วหลายรุ่นหลายค่าย เช่น MG ZS

EV รถ SUV จากค่ายเอ็มจี มีราคาอยู่ที่ 1.19 ล้านบาท Nissan Leaf จากค่ายนิสสัน ซึ่งเป็นรถนำเข้าทั้งคันจากญี่ปุ่น มีราคา 1.99 ล้านบาท FOMM ONE เป็นรถยนต์พลังงานไฟฟ้าขนาดเล็กสามารถรองรับที่นั่งได้ถึง 4 ที่นั่ง มีราคา 664,000 บาท Audi e-tron จากค่ายอวดี มีราคาประมาณ 5 ล้านบาท Jaguar I-PACE จากค่ายจากรัวร์ มีราคา 5.4 ล้านบาท, BYD E6 รถยนต์นำเข้าจากจีน มีราคา 1.89 ล้านบาท Hyundai Ioniq Electric จากค่ายฮุนได นำเข้าทั้งคัน มีระดับราคาประมาณ 1.75 บาท Kia Soul EV รองรับที่นั่งได้ 5 ที่นั่ง ราคา 2.3 ล้านบาท และ Porsche Taycan มีราคา 6.99 ล้านบาท (วรัญญู ยอดพรหม, 2563)

จากผลงานวิจัยในอดีต Niray Tuncle (2022) แสดงให้เห็นว่า การสร้างสรรค์นวัตกรรมสามารถกระตุ้นแรงจูงใจในการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าได้อย่างมาก โดยเฉพาะผู้บริโภคที่มีแนวโน้มที่กำลังจะซื้อรถยนต์ไฟฟ้าเพราะนวัตกรรมรถยนต์ไฟฟ้าเป็นการเพิ่มทางเลือกใหม่ที่ตอบสนองความต้องการแก่ผู้บริโภคและจากนั้นแรงจูงใจจะส่งผลต่อทัศนคติเชิงบวกและความเต็มใจที่จะซื้อรถยนต์ไฟฟ้า งานวิจัยของ Zhang and Wang (2022) ที่พบว่า รถยนต์ไฟฟ้ามีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยสมรรถนะและคุณสมบัติของรถยนต์ไฟฟ้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความคุณค่าและความไว้วางใจของผู้บริโภคที่มีต่อรถยนต์ไฟฟ้า และพบว่า ความคุณค่าและความไว้วางใจที่ผู้บริโภครับรู้ขึ้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อมูลเกี่ยวกับรถยนต์ไฟฟ้า ขณะเดียวกันความคุณค่าและความไว้วางใจที่ผู้บริโภครับรู้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเต็มใจของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า งานวิจัยของ Tuğba Yeğin and Muhammad Ikram (2022) พบว่า การให้ข้อมูลเกี่ยวกับรถยนต์ไฟฟ้าทำให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้ถึงประโยชน์การใช้รถยนต์ไฟฟ้าและเป็นการเพิ่มความไว้วางใจแก่ผู้บริโภคในการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าโดยตรง โดยการสร้างการรับรู้ถึงประโยชน์และความคุ้มค่าของรถยนต์ไฟฟ้าส่งผลทางบวกต่อความเต็มใจจ่ายเงินซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคอย่างมีนัยสำคัญ และงานวิจัยของ Carley et al. (2013) ซึ่งพบว่า การที่ผู้บริโภคเคยเห็นสถานีชาร์จไฟฟ้าในชุมชนของตนเองนั้นส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความเต็มใจจ่ายเงินซื้อรถยนต์ไฟฟ้าไฮบริดปลั๊กอิน ทั้งนี้จากผลงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการรับรู้มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความเต็มใจจ่ายเงินซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภค อีกทั้งยังพบว่าความคุ้มค่าของราคายังส่งผลความเต็มใจจ่ายเงินซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภค นอกจากนี้ การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อความเต็มใจจ่ายเงินซื้อรถยนต์ไฟฟ้าไฮบริดปลั๊กอินของผู้บริโภคอีกด้วย

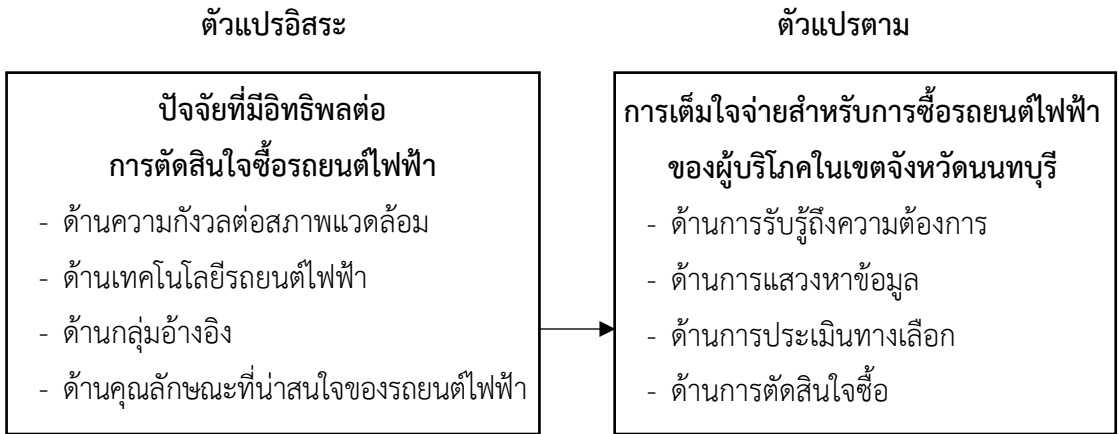
จากข้อมูลที่น่าเสนอข้างต้นจะเห็นได้ว่าในต่างประเทศมีการศึกษาเกี่ยวกับความเต็มใจจ่ายเงินซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคเพราะรถยนต์ไฟฟ้าเป็นสินค้า Disruptive Technology ที่ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสามารถเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนได้ โดยรถยนต์ไฟฟ้าอาจจะมาแทนที่รถยนต์ที่ใช้น้ำมันเชื้อเพลิง สำหรับในประเทศไทยรถยนต์ไฟฟ้าเป็นสินค้าใหม่และ อุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทยมีโอกาสเติบโตอย่างมาก แต่เนื่องจากผู้บริโภคยังมีความกังวลในการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า ดังนั้น บทความวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดที่มีผลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับรถยนต์ไฟฟ้าเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ตรงกับความต้องการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานในการศึกษา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ ด้านการแสวงหาข้อมูล ด้านการประเมินทางเลือก และด้านการตัดสินใจซื้อ มีอิทธิพลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริโภคที่เลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้าในเขตจังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริโภคที่เลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้าในเขตจังหวัดนนทบุรี แต่เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัย (Simple size) โดยการคำนวณหาจากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran (1953) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดความคลาดเคลื่อน 5% ซึ่งจากผลการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษาครั้งนี้จำนวนทั้งสิ้น 385 คน เนื่องจากต้องการป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการตอบแบบสอบถามที่ไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ในการวิเคราะห์ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ เป็นการวัดข้อมูลระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า จำนวน 25 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความกังวลต่อสภาพแวดล้อม จำนวน 5 ข้อ ด้านเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้า จำนวน 5 ข้อ ด้านกลุ่มอ้างอิง จำนวน 5 ข้อ ด้านคุณลักษณะที่น่าสนใจของรถยนต์ไฟฟ้า จำนวน 5 ข้อ และด้านความคุ้มค่า จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเต็มใจจ่ายเงินซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี จำนวน 12 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ จำนวน 3 ข้อ ด้านการแสวงหาข้อมูล จำนวน 3 ข้อ ด้านการประเมินทางเลือก จำนวน 3 ข้อ และด้านการตัดสินใจซื้อ จำนวน 3 ข้อ

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เป็นคำถามแบบเรียงลำดับ (Interval Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 คือ มีความเห็นด้วยมากที่สุด ถึงระดับ 1 คือ มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามชุดนี้ผ่านการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญโดยใช้การวัดดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) โดยเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของค่าดัชนีความสอดคล้องควรเท่ากับหรือมากกว่า 0.5 ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.923 หลังจากนั้นมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient; α) โดยผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.941 แสดงว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจริงพร้อมกับชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมดแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป สำหรับแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการ

รวบรวมข้อมูล เอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย การใช้สถิติ และประกอบการวิเคราะห์ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ (percentage) ความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (inference statistics) เพื่อการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ในการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 61.04) มีอายุ 25 - 33 ปี (ร้อยละ 34.29) ระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 51.17) อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 23.38) รายได้ต่อเดือน 25,001 - 40,000 บาท (ร้อยละ 37.66) สำหรับผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.719$, S.D. = 0.444) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.779$, S.D. = 0.528) รองลงมาคือ ด้านคุณลักษณะที่น่าสนใจของรถยนต์ไฟฟ้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.730$, S.D. = 0.571) และน้อยที่สุดคือ ด้านความกังวลต่อสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.668$, S.D. = 0.498) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านความคุ้มค่า	3.703	0.515	มาก
ด้านเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้า	3.779	0.528	มาก
ด้านกลุ่มอ้างอิง	3.717	0.578	มาก

ด้านคุณลักษณะที่น่าสนใจของรถยนต์ไฟฟ้า	3.730	0.571	มาก
ด้านความกังวลต่อสภาพแวดล้อม	3.668	0.498	มาก
โดยรวม	3.719	0.444	มาก

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อการเต็มใจจ่ายเงินซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.769$, S.D. = 0.470) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.828$, S.D. = 0.786) รองลงมาคือ ด้านการแสวงหาข้อมูล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.781$, S.D. = 0.535) และน้อยที่สุดคือ ด้านการตัดสินใจซื้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.732$, S.D. = 0.535) ตามลำดับแสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อการเต็มใจจ่ายเงินซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี

การเต็มใจจ่ายเงินซื้อรถยนต์ไฟฟ้า	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ	3.828	0.538	มาก
ด้านการแสวงหาข้อมูล	3.781	0.535	มาก
ด้านการประเมินทางเลือก	3.738	0.605	มาก
ด้านการตัดสินใจซื้อ	3.732	0.535	มาก
โดยรวม	3.769	0.470	มาก

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

3.1 สมมติฐานที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า คือ ด้านความคุ้มค่า (X_1) และด้านเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้า (X_2) ส่งผลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า กับการเติมใจจ่าย
สำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านการรับรู้ถึงความ
ต้องการ

ตัวแปร	B	Std. Error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	0.417	0.103		4.050	0.000		
ด้านความคุ้มค่า (X_1)	-0.073	0.030	-0.070	-2.406	0.017*	0.548	1.824
ด้านเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้า (X_2)	0.909	0.036	0.892	25.050	0.000*	0.365	2.738
ด้านกลุ่มอ้างอิง (X_3)	0.040	0.034	0.042	1.148	0.252	0.338	2.956
ด้านคุณลักษณะที่น่าสนใจของรถยนต์ ไฟฟ้า (X_4)	0.017	0.030	0.018	0.564	0.573	0.458	2.181
ด้านความกังวลต่อสภาพแวดล้อม (X_5)	0.010	0.031	0.009	0.325	0.745	0.560	1.785
R = 0.904, R ² = 0.817, Adjusted. R ² = 0.815, SE _{est} = 0.231369, F = 352.819, Sig. = 0.000*							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 สมมติฐานที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า คือ
ด้านความคุ้มค่า (X_1) และด้านคุณลักษณะที่น่าสนใจของรถยนต์ไฟฟ้า (X_4) ส่งผลต่อการเติม
ใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยรวม ที่ระดับนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ 0.05 แสดงดังตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า กับการเติมใจจ่าย
สำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี การแสวงหาข้อมูล

ตัวแปร	B	Std. Error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	0.405	0.143		2.827	0.005		
ด้านความคุ้มค่า (X_1)	0.516	0.042	0.497	12.215	0.000*	0.548	1.824
ด้านเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้า (X_2)	-0.020	0.050	-0.020	-0.402	0.688	0.365	2.738
ด้านกลุ่มอ้างอิง (X_3)	0.045	0.048	0.048	0.937	0.349	0.338	2.956

ด้านคุณลักษณะที่น่าสนใจของรถยนต์ไฟฟ้า (X_4)	0.321	0.042	0.342	7.696	0.000*	0.458	2.181
ด้านความกังวลต่อสภาพแวดล้อม (X_5)	0.048	0.043	0.045	1.120	0.264	0.560	1.785
R = 0.802, $R^2 = 0.643$, Adjusted. $R^2 = 0.638$, $SE_{est} = 0.321843$, F = 141.869, Sig. = 0.000*							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 สมมติฐานที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า คือ ด้านกลุ่มอ้างอิง (X_3) ส่งผลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี การประเมินทางเลือก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงดังตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า กับการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี การประเมินทางเลือก

ตัวแปร	B	Std. Error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	0.214	0.114		1.884	0.060		
ด้านความคุ้มค่า (X_1)	-0.022	0.034	-0.019	-0.656	0.512	0.548	1.824
ด้านเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้า (X_2)	-0.018	0.040	-0.016	-0.449	0.653	0.365	2.738
ด้านกลุ่มอ้างอิง (X_3)	0.957	0.038	0.913	25.143	0.000*	0.338	2.956
ด้านคุณลักษณะที่น่าสนใจของรถยนต์ไฟฟ้า (X_4)	0.013	0.033	0.012	0.394	0.693	0.458	2.181
ด้านความกังวลต่อสภาพแวดล้อม (X_5)	0.019	0.034	0.015	0.547	0.585	0.560	1.785
R = 0.908, $R^2 = 0.824$, Adjusted. $R^2 = 0.822$, $SE_{est} = 0.255330$, F = 369.335, Sig. = 0.000*							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 สมมติฐานที่ 4 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า คือ ด้านความคุ้มค่า (X_1) ด้านเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้า (X_2) ด้านกลุ่มอ้างอิง (X_3) ด้านคุณลักษณะที่น่าสนใจของรถยนต์ไฟฟ้า (X_4) และด้านความกังวลต่อสภาพแวดล้อม (X_5) ส่งผลต่อการเต็มใจ

จ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านการตัดสินใจซื้อ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงดังตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า กับการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านการตัดสินใจซื้อ

ตัวแปร	B	Std. Error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.527	.114		4.615	0.000		
ด้านความคุ้มค่า (X_1)	-0.091	0.034	-0.088	-2.713	0.007*	0.548	1.824
ด้านเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้า (X_2)	-0.077	0.040	-0.076	-1.902	0.058	0.365	2.738
ด้านกลุ่มอ้างอิง (X_3)	0.072	0.038	0.077	1.872	0.062	0.338	2.956
ด้านคุณลักษณะที่น่าสนใจของรถยนต์ไฟฟ้า (X_4)	-0.017	0.033	-0.018	-0.509	0.611	0.458	2.181
ด้านความกังวลต่อสภาพแวดล้อม (X_5)	0.989	0.034	0.921	28.722	0.000*	0.560	1.785
R = 0.879, $R^2 = 0.773$, Adjusted. $R^2 = 0.770$, $SE_{est} = 0.256462$, F = 268.345, Sig. = 0.000*							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อความการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.769$, S.D. = 0.470) เป็นเพราะว่า รถยนต์ไฟฟ้าเปรียบเหมือนรถยนต์คันหนึ่งที่มีความจำเป็นในการใช้งานเพื่อเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ประกอบกับราคาน้ำมันในปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ทำให้รถยนต์ไฟฟ้าได้รับความสนใจจากผู้บริโภคอย่างมากเพราะมีข้อดีหลายประการ เช่น ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุง มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และผู้บริโภคสามารถชาร์จไฟฟ้าได้เองที่บ้านซึ่งถูกกว่าราคาน้ำมันจึงช่วยให้ผู้บริโภคประหยัดเงินได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิริพัฒน์ ดีข้า (2559) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะซื้อ

รถยนต์ไฟฟ้าประเภทแบตเตอรี่ (BEV) ของผู้เข้าร่วมงาน Bangkok International Motor Show ครั้งที่ 38 ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคมีความตั้งใจที่จะซื้อรถยนต์ไฟฟ้าประเภทแบตเตอรี่ (BEV) อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ศุภวรรณ พุฒิวราธิคุณ (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจหากสามารถเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้านิสสัน ลีฟ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการตัดสินใจหากสามารถเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้านิสสัน ลีฟ อยู่ในระดับที่ซื้อแน่นอน

ในขณะที่ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.719$, S.D. = 0.444) เป็นเพราะว่า ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าก็เพราะความจำเป็นต้องใช้ โดยในการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคจะคำนึงถึงความคุ้มค่า รูปแบบการออกแบบภายนอกและภายในที่สวยงาม และบุคคลที่ใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธัญวดี มัสเอยะ (2564) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฮบริดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า ผู้บริโภคมีการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฮบริด อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ภราดร ตุ่นแก้ว (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าแบรนด์ FOMM ONE ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ผู้บริโภคมีการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าแบรนด์ FOMM ONE อยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี พบว่า

2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า คือ ด้านความคุ้มค่า (X_1) และด้านเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้า (X_2) ส่งผลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 อาจเป็นเพราะ รถยนต์ไฟฟ้าเป็นนวัตกรรมยานยนต์ที่เข้ามาช่วยให้การดำเนินชีวิตง่ายมากขึ้น และยังช่วยลดการสิ้นเปลืองพลังงานเชื้อเพลิงทำให้ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและเป็นการลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ หนึ่งฤทัย รัตนพร (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านทัศนคติต่อการเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้า ของกลุ่มคนเจนเนอเรชั่น X และ Y ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งพบว่า การยอมรับเทคโนโลยี และประโยชน์ต่อการใช้งาน มีผลต่อการเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้า ของกลุ่มคนเจนเนอเรชั่น X และ Y ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า คือ ด้านความคุ้มค่า (X_1) และ ด้านคุณลักษณะที่น่าสนใจของรถยนต์ไฟฟ้า (X_4) ส่งผลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยรวม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 อาจเป็นเพราะ ในการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าผู้บริโภคจะพิจารณาในหลายด้าน ได้แก่ พิจารณาถึงความเหมาะสมในการใช้งานและความคุ้มค่าในการประหยัดค่าใช้จ่าย รวมถึงการสอบถามความคิดเห็นจากบุคคลใกล้ชิดในครอบครัวหรือเพื่อนสนิทก่อนการตัดสินใจซื้อ และการบริการหลังการขายในการซ่อมบำรุง ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภค ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิศรุต ทังเพชร (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าประเภทแบตเตอรี่ของกลุ่มเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์และเจนเนอเรชั่นวายในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์/อิทธิพลทางสังคม ปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ปัจจัยด้านการตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความตั้งใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า คือ ด้านกลุ่มอ้างอิง (X_3) ส่งผลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี การประเมินทางเลือก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 อาจเป็นเพราะ กลุ่มอ้างอิง ได้แก่ ครอบครัว เพื่อนสนิท เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน มักจะมีบทบาทหรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค อีกทั้งกลุ่มอ้างอิงยังมีส่วนในการสร้างความกดดันและจูงใจให้ผู้บริโภคแสดงพฤติกรรมคล้อยตามซึ่งจะมีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สรุจเทพ เผื่อนงูเหลือม (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การยอมรับรถยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทย ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อรถยนต์ไฟฟ้า ได้แก่ การรับรู้คุณค่า และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า คือ ด้านความคุ้มค่า (X_1) ด้านเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้า (X_2) ด้านกลุ่มอ้างอิง (X_3) ด้านคุณลักษณะที่น่าสนใจของรถยนต์ไฟฟ้า (X_4) และด้านความกังวลต่อสภาพแวดล้อม (X_5) ส่งผลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านการตัดสินใจซื้อ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 อาจเป็นเพราะ รถยนต์ไฟฟ้าเป็นเทคโนโลยีใหม่ทำให้ผู้บริโภคให้ความสนใจเกี่ยวกับการใช้งานและการบำรุงรักษา ซึ่งรถยนต์ไฟฟ้าถูกออกแบบมาให้ผู้บริโภคสามารถใช้งานโดยเรียนรู้ด้วยตนเองได้ และสามารถทำความเข้าใจการใช้งานระบบของรถได้ง่ายไม่ซับซ้อน ซึ่ง

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วริษฐา ดินอุดม (2562) ศึกษาเรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีและความตั้งใจใช้รถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในประเทศไทย ที่พบว่า การรับรู้ถึงขั้นตอนวิธีการใช้งานง่ายของเทคโนโลยี การรับรู้ราคา และอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความตั้งใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จันทนา วันคนิตย์ (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของ Generation Y ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านคุณสมบัติของรถยนต์ไฟฟ้า มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของ Generation Y ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้ประกอบการควรส่งเสริมการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าและการชาร์จแบตเตอรี่รถยนต์ไฟฟ้าเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องว่าการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าไม่ได้รับการเพิ่มภาระหรือเพิ่มความยุ่งยากในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภครู้สึกเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า
2. ผู้ประกอบการควรส่งเสริมให้ผู้บริโภคได้ทดสอบการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าเพื่อสร้างประสบการณ์ในการขับใช้รถยนต์ไฟฟ้า ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคที่สนใจได้มีโอกาสสัมผัสการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าและเพื่อให้ผู้บริโภคได้เห็นความแตกต่างระหว่างรถยนต์ไฟฟ้ากับรถยนต์ที่ใช้น้ำมันเชื้อเพลิงได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภครู้สึกเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ประกอบการควรมุ่งเน้นการขายโดยกำหนดราคาของรถยนต์ไฟฟ้าและอุปกรณ์ให้เป็นไปอย่างสมเหตุสมผลและมีประโยชน์คุ้มค่า เช่น ราคาแบตเตอรี่ของรถยนต์ไฟฟ้า เป็นต้น
2. ผู้ประกอบการควรจูงใจให้ผู้บริโภคสนใจรถยนต์ไฟฟ้าโดยใช้กลุ่มอ้างอิงในการจูงใจและโน้มน้าวใจ เช่น คนในครอบครัว ญาติ เพื่อน เป็นต้น
3. ผู้ประกอบการควรนำเสนอเนื้อหาการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อรถยนต์ไฟฟ้า เช่น คลิปวิดีโอ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี เท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาข้อมูลของผู้บริโภคในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อจะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเต็มใจจ่ายสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าที่ครอบคลุมและทำให้ผลของการวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. (2564). รู้จัก PEA VOLTA ครอบคลุมทั่วไทย ชาร์จมั่นใจทุกเส้นทาง. กรุงเทพฯ: การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่.
- จันทนา วันคนิตย์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของ Generation Y. ปรินญาการจัดการมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการจัดการ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรัญญู ยอดพรหม. (2563). รวมรถยนต์ไฟฟ้า EV 2020 ที่มีขายในไทย. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2566 จาก <https://www.autospinn.com/2020/01/รถไฟฟ้า-ev-76408>
- วิศรุต ทังเพชร. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าประเภทแบตเตอรี่ของกลุ่มเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์และเจนเนอเรชั่นวายในกรุงเทพฯ และปริมณฑล. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภวรรณ พุฒิวราธิคุณ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจหากสามารถเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้านิสสัน ลีฟ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาพลังงานนครพิงค์. (2564). รถไฟฟ้า EV คืออะไร?. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สรุจเทพ เผื่อนงูเหลือม. (2551). การยอมรับรถยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทย. ปรินญาการจัดการมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการจัดการ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สิริพัฒน์ ดีข้า. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะซื้อรถยนต์ไฟฟ้าประเภทแบตเตอรี่ (BEV) ของผู้เข้าร่วมงาน Bangkok International Motor Show ครั้งที่ 38 ในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วริษฐา ดินอุดม. (2562). การยอมรับเทคโนโลยีและความตั้งใจจะใช้รถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในประเทศไทย. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- หนึ่งฤทัย รัตนพร. (2562). ปัจจัยด้านทัศนคติต่อการเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้า ของกลุ่มคนเจนเนอเรชั่น X และ Y ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- Carley, S., Krause, R. M., Lane, B. W., & Graham, J. D. (2013). Intent to purchase a plugin electric vehicle: A survey of early impressions in large US cities. **Transportation Research Part D: Transport and Environment**, 18, 39-45.
- Cochran, W.G. (1953). **Sampling Technique**. New York: John Wiley & Sons.
- Niray Tuncle. (2022). Intention to purchase electric vehicles: Evidence from an emerging market. **Journal of Elsevier**, Volume 43, June 2022, 1-10.
- Tuğba Yeğin and Muhammad Ikram. (2022). Analysis of Consumers' Electric Vehicle Purchase Intentions: An Expansion of the Theory of Planned Behavior. **Journal of Sustainability**, 1-27.
- Wenliang Zhang and Shanyong Wang. (2022). Information perspective for understanding consumers' perceptions of electric vehicles and adoption intentions. **Journal of Elsevier**, Volume 102, January 2022, 1-24.

แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

Causal Relationship Model of Social Media Communications
Influence Political Participation of New Generation Youths in
Nonthaburi Province

ณิชนาฏ บรรจงจิตร¹ อาณดา วณิชทักษ์² พรพงษ์ ปอประพันธ์³ และกาญจนากร แก้วทิพย์⁴
Nichanad Banchongchit, Arnada Wanittak, Pornpong Porpraphant and
Karnchanart Karwthip

Received: May 2, 2023 Revised: June 26, 2023 Accepted: July 17, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีอายุ 15-18 ปี ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี จำนวน 100 ตัวอย่าง โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างตัวอย่างแบบสะดวก ได้ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.875 และผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) เท่ากับ 0.913 ผลการศึกษาพบว่า (1) แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติ χ^2 เท่ากับ 55.96, df เท่ากับ 29, ค่า χ^2/df เท่ากับ

¹สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E-mail: nichanad2503@gmail.com

²สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E-mail: 530883@egat.co.th

³สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E-mail: Pornpongsukhy@gmail.com

⁴สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E-mail: karnchanart@gmail.com

1.929, ค่า p-value เท่ากับ 0.476, ค่า RMSEA เท่ากับ 0.000 ค่า GFI เท่ากับ 0.966 และ ค่า AGFI เท่ากับ 0.943 ซึ่งแปลผลได้ว่าค่าทั้งหมดผ่านเกณฑ์ตามค่าดัชนีชี้วัดความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล และค่า R^2 เท่ากับ 0.416 แปลผลได้ว่าตัวแปรทุกตัวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ได้ร้อยละ 41.60 และ (2) ตัวแปรแฝงที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี คือ การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.190 และพบว่า การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกผ่านการเปิดพื้นที่สื่อออนไลน์ของเยาวชนรุ่นใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.474 ขณะที่ตัวแปรแฝงคือ เปิดพื้นที่สื่อออนไลน์ของเยาวชนรุ่นใหม่ ส่งอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.360

คำสำคัญ: การสื่อสารออนไลน์ การมีส่วนร่วมทางการเมือง เยาวชนรุ่นใหม่

Abstract

This research article aims to develop and test the congruence of a causal relationship model of social media communications influence political participation of new generation youths in Nonthaburi province through developed empirical data, and to study the influence of social media communications to political participation of new generation youths in Nonthaburi province. The study was quantitative research. The data collected by questionnaires from 100 respondents who new generation youths aged 18 years old in Nonthaburi province. The research sampling was convenience sampling. The index of item-objective congruence (IOC) was 0.875 and reliability value was 0.913. The result of study reveals that (1) the structural equation modeling developed by the researcher was congruent with the empirical data $\chi^2 = 55.96$, $df = 29$, $\chi^2/df = 1.929$, P-value = 0.476, RMSEA = 0.000, GFI = 0.966, AGFI = 0.943; showed that all of the statistical value passed the criteria of the model congruence index of the structural equation

modeling and the result of $R^2 = 0.416$ mean that all of variables been able to predicted the variance of political participation of new generation youths at 41.60 percentages. And (2) the latent variable which positive direct influence to political participation of new generation youths in Nonthaburi province was social media communications at significant level of 0.001 with the coefficient influence at 0.190 and found that the social media communications had a positive indirect influence passed the latent variable which was the online media openness of new generation youths at significant statistical of 0.001 level with at 0.474 of the influence coefficients. Meanwhile, the latent variable was the online media openness of new generation youths had significantly positive direct influence to the political participation of new generation youths in Nonthaburi province at 0.001 of statistical level with the coefficient influence at 0.360.

Keywords: Social media communication, political participation, new generation

บทนำ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนเป็นความคาดหวังของ ‘ผู้ใหญ่’ ในแทบทุกสังคม นับตั้งแต่ทศวรรษ 1980 เป็นอย่างน้อย เยาวชนถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นพวกสนใจแต่ตัวเอง แต่ไม่เอาสังคม และไม่สนใจปัญหาบ้านเมือง ข้อวิจารณ์นี้ยิ่งรุนแรงมากขึ้นกับคนที่เกิดหลังปี 2000 ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เติบโตมาพร้อมกับดิจิทัลเทคโนโลยีจนทำให้ดูเหมือนว่าเยาวชนเหล่านั้นสนใจและจดจ่ออยู่เฉพาะกับสิ่งที่อยู่เบื้องหน้าตนเองเท่านั้น (สมคิด พุทธศรี, 2563) ในปัจจุบันเป็นที่แน่นอนว่า สื่อออนไลน์มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสื่อสารและสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตได้เปิดความเป็นไปได้ให้เยาวชนสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับชีวิตตัวเองได้อย่างกว้างขวางมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียน อาหาร ไลฟ์สไตล์ รสนิยม เป็นต้น (Marina Galstyan, 2022)

ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการทำให้เกิดพื้นที่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเป็นช่องทางสื่อสารที่ช่วยให้ผู้คนเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลายได้อย่างอิสระและเท่าเทียม อาทิ เว็บไซต์ อีเมล สื่อสังคม (Social media) วิดีโอสตรีมมิ่ง เร็บบอร์ด เป็นต้น ส่งผลต่อพฤติกรรมของคนในสังคมที่หันมาเสพสื่อที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น รวมถึงสื่อด้านการเมือง

โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงช่องทางออนไลน์ยังช่วยส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มการเมืองและการสร้างความร่วมมือระหว่างคนในสังคมผ่านสื่อออนไลน์ช่องทางต่าง ๆ เช่น Facebook, Twitter, Line, Instagram เป็นต้น (อุมาภรณ์ บุพไชย, 2561) นอกจากนี้สื่อออนไลน์ได้ถูกนำมาใช้ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง การระดมมวลชน และใช้ในการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ เช่น การชุมนุม การติดโบว์ การแสดงป้ายสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ในขณะที่ภาครัฐเองก็มีการปรับตัวเช่นกัน โดยนำสื่อออนไลน์มาพัฒนาช่องทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ (1) ภาครัฐเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ประชาชน/ภาคเอกชนแบบช่องทางเดียว (2) การให้ประชาชนมาร่วมให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น การเสวนาออนไลน์ เป็นต้น และ (3) การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบาย โดยมีการแสดงความคิดเห็นและลงมือปฏิบัติร่วมกัน เช่น การออกเสียงออนไลน์ การสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถามออนไลน์ เป็นต้น (รัฐกร ชนะวงศ์, 2563)

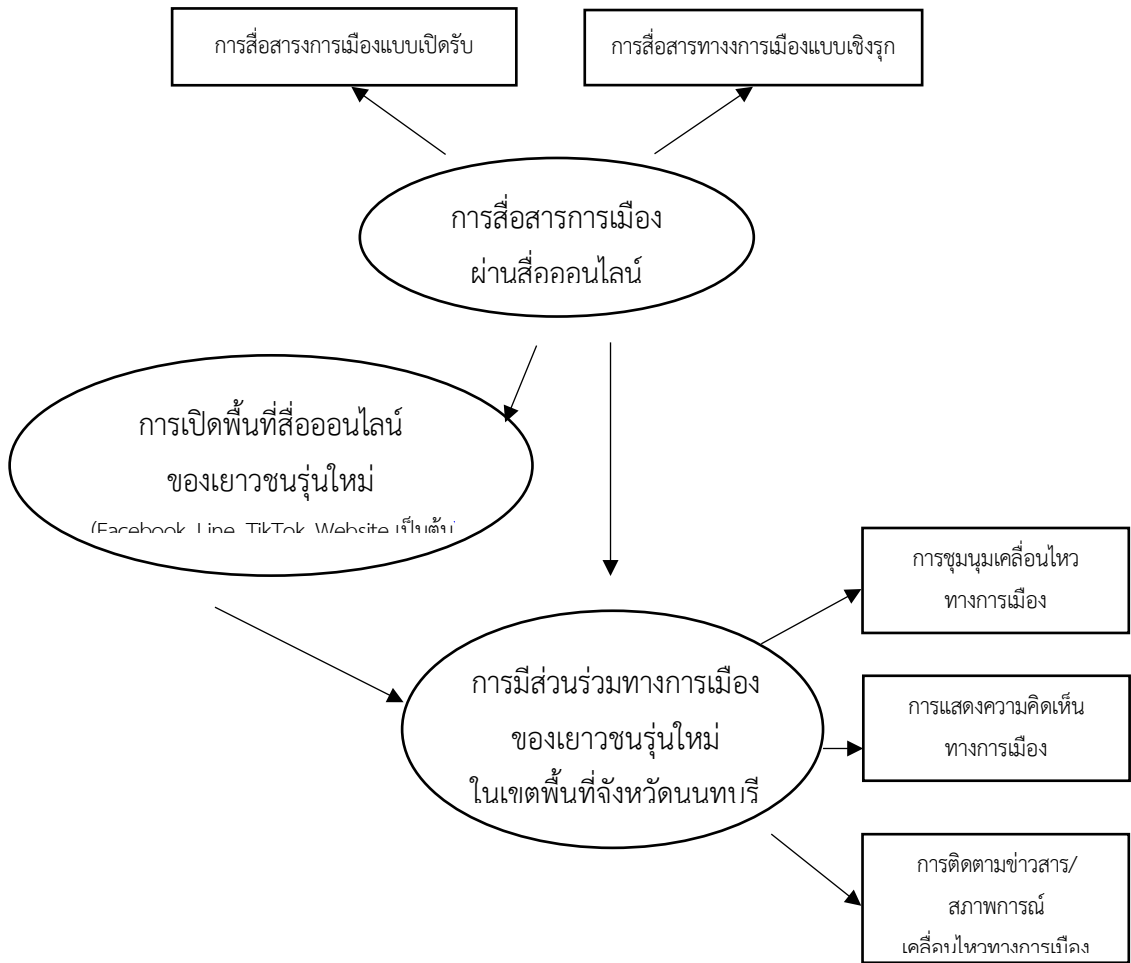
ถึงแม้ว่าการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและการสื่อสารทางการเมืองจากที่รัฐเป็นผู้กุมอำนาจแต่เพียงผู้เดียวมาสู่การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารและสามารถโต้ตอบทางการสื่อสารมากยิ่งขึ้นด้วย และในทางกลับกันก็ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองขึ้นด้วยเช่นกัน เพราะพฤติกรรมสื่อสารทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ยังมีการสื่อสารมาก ก็ยังมีแนวโน้มใช้ข้อความที่สร้างความเกลียดชังต่อผู้ที่มีความคิดต่างมากขึ้นเรื่อย ๆ (คันธิดา ฉายาวงศ์, 2564) เพราะการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนของสังคมการเมืองอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี
3. การเปิดพื้นที่สื่อออนไลน์ของเยาวชนรุ่นใหม่ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีอายุ 15-18 ปี ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี จำนวน 109,622 คน (ข้อมูลเยาวชนของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ 31 มีนาคม 2565)

กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับ Structural Equation Model (SEM) คือการใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 10-20 เท่า ของพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่า หรือจำนวนเส้นทาง (path) แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรในโมเดลตามกรอบแนวคิดการวิจัย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, น. 39-50; Kline, 2011, p. 188-195) โดยกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุดที่ยอมรับได้พิจารณาจากค่าสถิติ Holster ที่ต้องมีค่ามากกว่า 200 (Hoelter, 1983, p. 325-344) จึงจะถือว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 20 เท่าของค่าพารามิเตอร์คือ $5 \times 20 = 100$ ดังนั้น จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 100 ตัวอย่างเพื่อความน่าเชื่อถือของการวิจัย ซึ่งถือได้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามเงื่อนไข และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ เป็นการวัดข้อมูลระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale) ประกอบด้วย เพศ อายุ พื้นที่อยู่อาศัย การศึกษาปัจจุบัน งานอดิเรก ชอบการเรียนรู้ผ่านวิธีการใดมากที่สุด และชอบการเรียนรู้ผ่านช่องทางใดมากที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสารการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ จำนวน 20 ข้อแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การสื่อสารทางการเมืองแบบเปิดรับ จำนวน 10 ข้อ และการสื่อสารทางการเมืองแบบเชิงรุก จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดพื้นที่สื่อออนไลน์ของเยาวชนรุ่นใหม่ จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี จำนวน 21 ข้อ แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง จำนวน 7 ข้อ การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง จำนวน 7 ข้อ และการติดตามข่าวสาร/สภาพการณ์เคลื่อนไหวทางการเมือง จำนวน 7 ข้อ

แบบสอบถามตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 เป็นคำถามแบบเรียงลำดับ (Interval Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึงระดับ 1 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามชุดนี้ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญโดยใช้การวัดดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) โดยเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.875 หลังจากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient; α) ผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.913 แสดงว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเพียงพอและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจริงพร้อมกับชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามจากเยาวชนที่มีอายุ 15-18 ปี ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง 100 ตัวอย่าง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมากที่สุด ผู้วิจัยทำการติดต่อประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูล และเมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมดแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการรวบรวมข้อมูล และหนังสือทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย การใช้สถิติ และประกอบการวิเคราะห์ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) เพื่อยืนยันตัวบ่งชี้ของตัวแปรสังเกตได้ สามารถอธิบายตัวแปรแฝง ซึ่งได้แก่ การสื่อสารการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ การเปิดพื้นที่สื่อออนไลน์ของเยาวชนรุ่นใหม่ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี เพื่อยืนยันโครงสร้างของโมเดลการวัด (Measurement Model) และ 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงในโมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัด

นนทบุรี โดยพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์และตรวจสอบความกลมกลืนของดัชนีที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63) มีอายุ 16 ปี (ร้อยละ 32) พื้นที่อยู่อาศัยอำเภอเมืองนนทบุรี (ร้อยละ 19) การศึกษาปัจจุบันระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ร้อยละ 28) งานอดิเรกเล่นเกมออนไลน์และใช้สื่อสังคมออนไลน์ (ร้อยละ 18) ชอบการเรียนรู้ผ่านวิธีการฟัง พูดคุย และการสอบถาม (ร้อยละ 17) และชอบการเรียนรู้ผ่านช่องทางสื่อ Social network ต่าง ๆ (ร้อยละ 29) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการสื่อสารการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ย 4.787) การเปิดพื้นที่สื่อออนไลน์ของเยาวชนรุ่นใหม่ ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ย 4.847) และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรีในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4.742) สำหรับผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง มีดังนี้

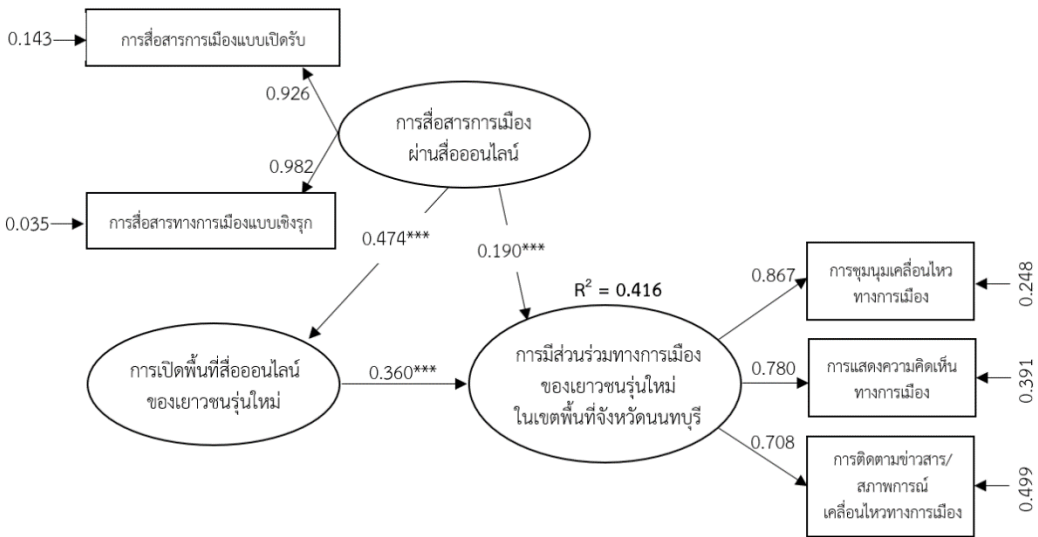
สมมติฐานที่ 1 พบว่า การวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย ตัวแปรแฝง จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ การสื่อสารการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ การเปิดพื้นที่สื่อออนไลน์ของเยาวชนรุ่นใหม่ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบจำลองพบว่า χ^2 เท่ากับ 55.96, df เท่ากับ 29, ค่า χ^2/df เท่ากับ 1.929, ค่า p-value เท่ากับ 0.476, ค่า RMSEA เท่ากับ 0.000 ค่า GFI เท่ากับ 0.966 และ ค่า AGFI เท่ากับ 0.943 และค่า R^2 เท่ากับ 0.416 ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีค่าดัชนีชี้วัดความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลภายหลังที่ได้ทำการปรับปรุง โดยแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุหลังการปรับปรุงมีความสมบูรณ์และสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 2 พบว่า ตัวแปรแฝง การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.190 สามารถส่งอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ขณะที่ตัวแปรแฝง การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์สามารถส่งอิทธิพลทางอ้อมในเชิงบวกผ่านตัวแปรแฝงการเปิดพื้นที่สื่อออนไลน์ของเยาวชนรุ่นใหม่ ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี โดยมีค่า

สัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.474 แสดงว่า ตัวแปรแฝงภายนอก การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ สามารถส่งอิทธิพลทางตรงและส่งอิทธิทางอ้อมผ่านตัวแปรแฝงภายนอกคือ การเปิดพื้นที่สื่อออนไลน์ของเยาวชนรุ่นใหม่ ต่อตัวแปรแฝงภายในคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี โดยพบว่าผลการทดสอบเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

สมมติฐานที่ 3 พบว่า ตัวแปรแฝงภายนอก การเปิดพื้นที่สื่อออนไลน์ของเยาวชนรุ่นใหม่ สามารถส่งอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงภายใน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี โดยพบว่าผลการทดสอบเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.360

ผลของการศึกษาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรแฝงภายนอก 2 ตัวแปร ได้แก่ การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ และการเปิดพื้นที่สื่อออนไลน์ของเยาวชนรุ่นใหม่ กับตัวแปรแฝงภายในคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี โดยที่โมเดลสมการโครงสร้างของตัวแปรแฝงภายนอกและองค์ประกอบทั้งหมดสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรแฝงภายในและองค์ประกอบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 41.60 รวมทั้งผลที่ได้รับจากการทดสอบสมมติฐานสามารถสนับสนุนเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยทั้ง 3 สมมติฐาน ดังแสดงในภาพที่ 2

χ^2 เท่ากับ 55.96, df เท่ากับ 29, ค่า χ^2/df เท่ากับ 1.929, ค่า p-value เท่ากับ 0.476, ค่า RMSEA เท่ากับ 0.000 ค่า GFI เท่ากับ 0.966 และ ค่า AGFI เท่ากับ 0.943 และค่า R^2 เท่ากับ 0.416

ภาพที่ 2 การวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

อภิปรายผล

การวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี พบว่า แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรแฝงและองค์ประกอบทั้งหมดสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรแฝงภายในและองค์ประกอบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ฯ ได้ร้อยละ 41.62 ซึ่งบรรลุวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า เมื่อปรับแต่งโมเดลจนได้ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานแล้ว ได้ค่าดัชนีชี้วัดความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างเท่ากับ χ^2 เท่ากับ 55.96, df เท่ากับ 29, ค่า χ^2/df เท่ากับ 1.929, ค่า

p-value เท่ากับ 0.476, ค่า RMSEA เท่ากับ 0.000 ค่า GFI เท่ากับ 0.966 และ ค่า AGFI เท่ากับ 0.943 และค่า R^2 เท่ากับ 0.416 สามารถแปลผลได้ว่า แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกลมกลืน ทำให้โมเดลตามกรอบแนวคิดในการศึกษามีความสอดคล้องกับข้อค้นพบที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เนื่องจากเยาวชนรุ่นใหม่เข้าใจดีว่าการเมืองเป็นส่วนหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน และด้วยสภาพแวดล้อมทางสังคม เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต มีการเปิดกว้างต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการเมืองและเป็นช่องทางการสื่อสารข้อมูลข่าวสารการเมืองได้ต่อเนื่อง ทำให้เยาวชนรุ่นใหม่ให้ความสนใจการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองกันมากขึ้น แสดงให้เห็นว่า การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและเรียนรู้การใช้สิทธิของตนเองในทางการเมืองมากขึ้น โดยผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รพีพร ธงทอง (2564) พบว่า การแสดงความชอบผ่านการใช้ Facebook, Twitter Instagram และ Line ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ในการสนับสนุนและการทำกิจกรรมการเมือง รวมถึงการติดตามข้อมูลการเมืองของเด็กและเยาวชนไทย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี พบว่า การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ มีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.190 และส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.474 ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 อาจเป็นเพราะว่า การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ ทำให้เยาวชนสามารถรับข่าวสารทางการเมืองได้สะดวกรวดเร็วและเยาวชนสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและสามารถพูดคุยทางการเมืองกับกลุ่มเพื่อนและครอบครัว ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์จึงเป็นตัวกระตุ้นให้เยาวชนเกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้เป็นอย่างดี ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วุฒิพร ลิ้มวราภัส (2563) ที่พบว่า สื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ โดยอิทธิพลของสื่อออนไลน์ที่มีต่อพัฒนาทางการเมืองในเชิงสถาบัน ในการมุ่งตรวจสอบพัฒนาการของระบบสถาบันการเมืองที่สำคัญ และส่วนที่สองคือ พัฒนาการทางการเมืองเชิงพฤติกรรม ในการการ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การรับรู้ร่วมกัน และการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของ
 สาธารณชน

ส่วนการเปิดพื้นที่สื่อออนไลน์ของเยาวชนรุ่นใหม่ มีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อการ
 มีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ระดับ 0.001 และมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.360 อาจเป็นเพราะ การเปิดพื้นที่สื่อ
 ออนไลน์เป็นแหล่งข้อมูลและช่วยเพิ่มโอกาสการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ทำให้เยาวชนรุ่น
 ใหม่สามารถสะท้อนความคิดเห็นและความต้องการผ่านการสนทนาระหว่างสมาชิกกลุ่ม และ
 ผู้สนใจสามารถใช้เป็นแสดงความคิดเห็นในฐานะสมาชิกกลุ่มสนทนา และการเปิดพื้นที่สื่อ
 ออนไลน์ยังช่วยเผยแพร่ข่าวสารทางการเมืองที่น่าสนใจและช่วยเชื่อมโยงให้ผู้รับสารสามารถ
 เชื่อมต่อไปยังข้อมูลทางการเมืองได้อย่างสะดวก โดยผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับผล
 การศึกษาของ วัฒนา นนทจิต (2565) ที่พบว่า การสื่อสารทางการเมืองท้องถิ่นยุคดิจิทัล มี
 ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยบทบาทในการพัฒนาทางการเมือง
 ท้องถิ่น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ที่ช่วยกระตุ้นพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่
 ให้เริ่มสนใจทางการเมือง และมีส่วนร่วมตัดสินใจทำกิจการสาธารณะ

สรุปองค์ความรู้

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการสื่อสารผ่านสื่อ
 ออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี
 พบได้ว่า การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ และการเปิดพื้นที่สื่อออนไลน์ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์
 กับข้อมูลข่าวสารทั้งในด้านการรับรู้และการถ่ายทอดข่าวสารการเมืองได้เทียบเท่ากันสื่อมวลชน
 โดยเยาวชนรุ่นใหม่สามารถที่จะโต้ตอบกันได้และมีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่องทางการ
 รับข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นมากยิ่งขึ้น โดยที่บุคคลไม่จำเป็นต้องรู้จักกัน แต่สามารถ
 พูดคุย แลกเปลี่ยนมุมมองทางการเมืองกัน ทำให้เยาวชนรุ่นใหม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วม
 ทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรมีนโยบายที่ให้ความสำคัญต่อการใช้ประโยชน์จากสื่อออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองมากขึ้น เพราะประชาชนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่ทำให้การสื่อสารไร้พรมแดนและก้าวข้ามข้อจำกัดเชิงพื้นที่ ทำให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ข้อมูลการเมืองและเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ได้มากยิ่งขึ้น

2. ภาครัฐควรมีนโยบายการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ที่ควรตระหนักถึงการเปิดรับและการรับรู้ข้อมูลทางการเมือง ที่ต้องมีการกลั่นกรองข่าวสารต่าง ๆ โดยยึดข้อเท็จจริงและความถูกต้อง

3. ภาครัฐควรมีนโยบายให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลการนำเสนอข่าวสารการเมืองของสื่อออนไลน์ให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากสื่อออนไลน์มีอิทธิพลในการเข้าถึงกลุ่มเยาวชน ซึ่งจำเป็นต้องมีการมีวิธีการดูแลให้เป็นไปโดยประโยชน์ของเยาวชนรุ่นใหม่และประชาชน เพื่อให้การนำเสนอข่าวสารการเมืองไม่นำมาซึ่งความเสียหายต่อสังคมและประเทศชาติ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรส่งเสริมการร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองทางสื่อออนไลน์ด้วยการยึดถือข้อเท็จจริงและความถูกต้อง ไม่นำมาซึ่งความรุนแรง ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

2. ควรให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ให้มากยิ่งขึ้น เพราะการสื่อสารทางการเมืองผ่านช่องทางสื่อออนไลน์เป็นกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญ โดยภาครัฐสามารถทราบถึงปัญหาทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ตรงกับความต้องการของเยาวชนรุ่นใหม่

3. ควรปรับปรุงระบบการประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองให้กว้างขวางเพิ่มขึ้น โดยใช้การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ เนื่องจากการสื่อสารออนไลน์สามารถโต้ตอบและแสดงความคิดเห็นได้ ทำให้สามารถตอบข้อสงสัยต่าง ๆ ของเยาวชนรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งต่อไปผู้วิจัยเสนอให้ทำการศึกษาการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดอื่นเพิ่มเติมว่า เยาวชนรุ่น

ใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดอื่นมีการสื่อสารออนไลน์อย่างไรที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของเยาวชนรุ่นใหม่มากยิ่งขึ้น เพื่อนำผลที่ได้มาศึกษา วิเคราะห์ และเปรียบเทียบความเหมือน
และความแตกต่างในแต่ละพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- คันธิรา ฉายาวงศ์. (2564). แนวโน้มการเมืองไทยกับสื่อสังคมออนไลน์ในศตวรรษที่ 21. วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน, หน้า 97-107.
- รัฐกร ชนวงษ์. (2563). ประชาธิปไตยดิจิทัลกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รพีพร ธงทอง. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชน. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน, หน้า 27-40.
- วัฒนา นนทจิต. (2565). การสื่อสารทางการเมืองท้องถิ่นยุคดิจิทัลในการส่งเสริมพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ระดับอุดมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม, หน้า 297-311.
- วุฒิพร ลิ้มวรากัส. (2563). กระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์: กรณีศึกษา โพสต์ทูเดย์ และแนวหน้า. วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม, หน้า 106-118.
- สมคิด พุทธศรี. (2563). Youth Manifesto: นโยบายเยาวชนใหม่เพื่อการเมืองของคนหนุ่มสาว. กรุงเทพฯ: บจก.ดิ วันโอวัน เพอร์เซนต์.
- อุมาภรณ์ บุพไชย. (2561). การพัฒนาสู่เมืองอัจฉริยะ: บทบาทของสื่อออนไลน์ในการประสาน การมีส่วนร่วมในงานผังเมือง. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 11 ฉบับที่ 2, พฤษภาคม - สิงหาคม, หน้า 3113-3130.
- Hoelter, J. W. (1983). The Analysis of Covariance Structures: Goodness-of-fit Indices. *Sociological Methods and Research*, 11(3), 325–344.

Marina Galstyan. (2022). Re-conceptualizing youth: Theoretical overview. **Journal of Sociology: Bulletin of Yerevan State University**, 11, November, 22-27.